Consiliul Unirii
Fundația
“Turnul Dezrobirii Basarabiei”

“PLANUL MARSHALL”
România -
Republica Moldova

Manifest economic

Argumente
Reflecții
Concluzii
Concept de proiect

Chișinău - 2014

Cuprins

1. Intrare în temă **6**
2. R. Moldova: constatări și reflecții **10**
3. Ce-i de făcut? **44**
4. De ce Planul Marshall ? **47**
5. "Planul Marshall"- studiu de Caz: istoria, teoria și practica **48**
5.1. Planul Marshall și premizele povestei de succes **48**
5.2. Contextul istoric, nașterea ideei **50**
5.3. Izvorul de inspirație, filozofia și principiile **55**
5.4. Elaborarea și punerea în aplicare a "Planului Marshall" în țările Europei de Vest **57**
5.5. Obiectivele și mecanismele "Planului Marshall " **61**
5.6. Efectele și lecțiile Planului Marshall **67**
5.7. Aluzii la Planul Marshall **71**
5.7.1. Grecia - un caz elocvent **71**
5.7.2. Apeluri la nivel înalt **73**
5.7.3. Cooperarea internaţională - o formă a Planului Marshall (?) **81**
6. Pericolele și problemele economice actuale ale Europei **92**
6.1. Europa după 2008 **92**
6.2. Previzibilitatea unor riscuri mondiale ale anului 2014! **96**
7. Modele naţionale / clasice de sisteme economice **100**
7.1. Nevoia de modele **100**
7.2. Modelul liberal american **103**
7.3. Modelul renan al economiei sociale de piaţă **108**
7.4. Modelul nordic al economiei de piață **110**
7.5. Modelul "etatist" francez **112**
7.6. Modelul corporativ japonez **113**
7.7. Modelele social - economice în perioada de criză **116**
7.8. Banca Mondială: Modelul economic european rămâne atractiv **119**
8. MODELE DE PROSPERARE : exemple elocvente **121**
8.1. Miracolele şi secretele Israelului **121**
8.2. Singapore - un stat cu doar 700 de kilometri pătraţi **123**
8.3. ALBANIA, miracolul european al secolului XXI **130**
8.4. MIRACOLUL POLONEZ **133**
8.5. MIRACOLUL ECONOMIC BRAZILIAN **136**
8.6. MIRACOLUL ECONOMIC CHINEZ **137**
8.7. JAPONIA - un miracol, de la nimic la o putere internaţională **141**

9. România şi R. Moldova în procese de tranziție 149
9.1. Dezvoltarea României încotro? 149
9.1.1. Constatări şi reflecții la economia României (fațeta sumbră) 149
9.1.2. Potenţialul şi atuurile economice ale României (Fațeta luminoasă) 157
9.2. De unde poate veni creşterea economică a României 160
9.2.1. Conceptul de creştere economică 160
9.2.2. Desuetudinea Produsului Intern Brut 164
9.2.3. Identificarea punctelor tari 172
9.3. Dezvoltarea Republicii Moldova, încotro ? 197
9.3.1. În căutarea modelului moldovenesc de dezvoltare social - economică 198
***9.3.2. Perioada de tranziţie* 202**
9.3.3. Viziunea Consiliului Unirii 206
9.3.4. *„Coşul de fum“* - viziune de alternativă 222
9.3.5. Modelul de dezvoltare a Republicii Moldova propus de PPRM 225
9.3.6. Noul model economic al Republicii Moldova, declarat de Premierul I. Leancă 226
9.3.7. Sfaturi din exterior 227
10. MODELUL economic pentru România (elaborare concept) 229
10.1. Modelul economic românesc (?) : tendințe 229
10.2. Viziuni ale unor economiști români marcanți și nu numai 236
10.2.1. Dr. Constantin Cojocaru 236
10.2.2. Mircea Coșea 238
10.2.3. Florin Colceag 239
10.2.4. Adrian Vasilescu 245
10.2.5. Dr. Călin Georgescu 247
10.2.6. Forbes 262
11. Modelul economic al României Re-întregite în viziunea Consiliului Unirii (schițe subiective) 264
11.1. Principiile de construire a noului model economic. La ce să ne raportăm? 265
12. IERARHIA STRATEGIILOR în SPAȚIUL ROMÂNIA / UE - R. MOLDOVA 287
12.1. Dezvoltarea Durabilă: UE/ROMÂNIA 287
12.2. Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 288
12.3. Cadrului Naţional Strategic pentru Dezvoltarea Durabilă a

Sectorului Agroalimentar al României 2014 - 2020 - 2030 289
12.4. Strategia Naţională de Dezvoltare „Moldova - 2020” 294
12.5. Strategia naţională de dezvoltare agricolă şi rurală a R. Moldova pentru anii 2014-2020 298
13. Noua Strategie pe fundalul schimbărilor radicale de viziuni 300
13.1. Premize juridice ab inițio 300
13.1.1. Declaraţia de Independenţă a Republicii Moldova 300
13.1.2. Mișcarea pentru Constituția Cetățenilor - NOUA Constituție a României 2013 303
13.2. Premize sociale 311
13.2.1. Identificarea și recunoașterea consensuală pe tot teritoriul României Reîntregite a Ideei Naționale 311
13.2.2. Premize condiționate de trecutul, prezentul și viitorul spațiului românesc 312
14. «PLANUL MARSHALL»: ROMÂNIA - REPUBLICA MOLDOVA 2015-2018 (schițe de concept) 317
14.1. Aspecte de informare și conștientizare 317
14.2. Matricea conceptuală de Modernizare a României Re-întregite Planul Marshall: România - R. Moldova) - 2018 325

Anexa Nr.1
Anexa Nr.2

"Nimic nu este mai puternic decât o idee căreia i-a venit vremea"
Victor Hugo

1. Intrare în temă

În parte, logica inițiatorilor planului "Marshall " a pornit de la aceea, cum se percepeau pe timpurile lui F. Roosevelt cauzele celor două războaie mondiale și a Marii Depresiuni: **ura de clasă, sărăcia, subdezvoltarea și lipsa de speranță pentru schimbare**. Politicienii acelor vremuri au tins să construiască ***o lume postbelică, care ar corespunde speranțelor cetățeanului de rând, care î-și cere partea sa în beneficiile pe care le aduce dezvoltarea industrială.*** Ei credeau că, dacă oamenii - și acest lucru este valabil pentru toți oamenii de pe pământ - ***au atins prosperitatea, sau cel puțin perspectiva unei prosperități, ei nu vor apela la totalitarism.***

Aceste cauze însoțesc societatea noastră până în prezent, cu nuanțări în ultimii 20 de ani.

Sărăcia s-a instaurat temeinic și nuanțat în satele din Republica Moldova. Lipsurile îi determină pe **locuitorii din zonele rurale să renunţe la lucruri vitale**: încălzire, haine şi alimente de calitate.

Moldova rămâne, oficial, cea mai săracă țară din Europa.

Prinsă între România, membră a Uniunii Europeene, la vest și Ucraina la est, Republica Moldova, o țară cu 3,5 milioane de locuitori, este cea mai săracă țară din Europa, având un PIB pe cap de locuitor de 2.037 dolari în 2012, potrivit Băncii Mondiale. Comparativ, PIB-ul pe cap de locuitor în Franța este de 40.000 dolari.

În ultimii 20 de ani, economia noastră a stagnat. Chiar și Albania, care era cu mult mai săracă decât Moldova, ne-a ajuns și ne-a întrecut. Experții susțin că ponderea economiei informale în țările din Europa este de 30%, pe când în Moldova aceasta depășește 50%. ***„În Moldova există câteva persoane care sunt milionari, iar restul sunt săraci. La noi, lipsește pătura de mijloc. Economia Moldovei se ține pe consum și pe transferurile din străinătate. Moldova este și ultima din Europa în clasamentul privind atragerea investițiilor.***

În studiul executat de IDIS „Viitorul" - **„Moldova: pradă a economiei subterane şi a evaziunilor fiscale»,** se menţionează că economia ilegală în Moldova are un caracter stabil, cu mici devieri în fiece an. Iar conform datelor oficiale, afacerile şi tranzacţiile ilegale au atins, în anul 2011, o cifră-record - de **19 miliarde de lei.** În

context, IDIS recomandă statului să-şi revadă politicile faţă de comportamentul actorilor de pe piaţa-fantomă.

Cu ce şi cu cine vrea să intre Republica Moldova în Europa?

Moldova cea neoficială, îndepărtată de rapoarte şi acorduri internaţionale, cea adevărată, este mai îngrozitoare decât coşmarurile oricărui oficial european. Moldova adevărată nu prea are cu ce păşi în Uniunea Europeană. ***Moldova adevărată, cea din afara Chişinăului, arată ca o fantomă ruptă din corpul monstruos al imperiului sovietic. Moldova adevărată are zeci de sate părăsite, case şi uzine în paragină, sute de familii dezbinate, zeci de mii de copii rămaşi acasă fără părinţi, pensionari care îşi duc existenţa încercând să nu moară de foame, elevi care nu pot studia istoria neamului, profesori care activează decenii întregi pe salarii mizere, ca să educe o generaţie tânără din start ratată, poliţişti interlopi, funcţionari corupţi, medici derutaţi, o clasă politică ipocrită şi multe alte probleme.*** Aceasta este adevărata Moldovă. Să recunoaştem - cu o astfel de ţară schingiuită nu vom putea realiza niciodată reîntregirea neamului ori integrarea în UE.

Impactul direct :

Din raportul ”Global Wealth Report 2013", reiese că populația Moldovei a scăzut considerabil. Dacă, în anul 2000, Moldova avea o populație de 4,6 milioane de oameni, în prezent cifra nu depășește 3,5 milioane. Este în scădere numărul populației apte de muncă.

Pentru a ieşi din acest colaps şi a deveni atractivi, există o singură cale - un nou proiect de **Țară. Prioritatea Nr.1**:

> **Mobilizarea și atragerea întregii societăţi, a tuturor resurselor umane, materiale şi financiare în procesul de Modernizare a R. Moldova în plan multidimensional, cu ajutorul Partenerilor de Dezvoltare și în primul rând prin cooperare cu România, sincronizarea proceselor socio-economice pe ambele maluri ale Prutului.**

Precedentul unei strategii viabile de relansare economică există. Acest program, la timpul său, după terminarea Războiului al Doilea Mondial, s-a numit „**Planul Marshall” pentru reconstrucția Europei.**

Planul nu a fost un ajutor, ***ci o strategie, un colac de salvare întins, ca Europa să-l apuce şi să înoate cu el până la mal. Planul a început cu finanţarea investiţiilor strategice, gândite exact ca beneficiarii sâ-si reînceapâ exporturile.***

În ultimii ani, economiștii din ce în ce mai mult apeleaza la analiza experienței în speranța că va găsi o modalitate de a relansa R. Moldova. Exemple de " miracol economic " nu sunt puține, dar nu și multe.

Dar toate aceste modele ne dovedesc ***necesitatea conjugării favorabile a factorilor interni și externi.***

Cotracandidatul Angelei Merkel la funcția de cancelar al Germaniei la alegerile legislative din 22 septembrie 2013, socialistul Peer Steinbruck, susținea că urmările austerității impuse de populari sunt într-atât de grave, încât se cere un Plan Marshall de redresare economică a Europei.

De mare interes este studierea " Planului Marshall ", deoarece a permis soluționarea în Europa postbelică a problemelor similare : restabilirea sectorului real de producție, a fost realizată restructurarea lui structurală, iar Germania de Vest a fost capabilă să se deplaseze cu succes de la totalitarism la o economie de piață, să-și revină și să-și consolideze valorile democratice.

Experiența postbelică a Europei de Vest merită o atenție, atât prin referire la experiența de restabilire a economiei , îmbunătățirea financiară, stabilirea cooperării economice între țări, cât și din punctul de vedere al strategiei de dezvoltare industrială care asigură crearea premizelor materiale pentru un progres tehnologic impunător în sectorul real al economiei.

" Planul Marshall " în Wikipedia, enciclopedia liberă: **Planul Marshall** (en : *The Marshall Plan*), cunoscut oficial ca *European Recovery Program* (ERP), ***a fost primul plan de reconstrucție conceput de Statele Unite ale Americii și destinat aliaților europeni din al Doilea Război Mondial.***

Pe 5 iunie 1947 într-un discurs rostit în Aula Universității Harvard, secretarul de stat american George Marshall a anunțat lansarea unui vast program de asistență economică destinat refacerii economiilor europene, cu scopul de a stăvili extinderea comunismului, fenomen pe care el îl consideră legat de problemele economice.

La 19 iunie 1947 miniștrii de externe ai Franței (Georges Bidault) și Regatului Unit (Ernest Bevin), au semnat un comunicat prin care invitau 22 de state

europene să trimită reprezentanți la Paris pentru a schița un plan de reconstrucție europeană. Etichetând Planul Marshall drept „imperialism economic american”, Moscova a interzis țărilor satelite să participe la Conferința de la Paris. Sovieticii considerau că acceptarea planului ar fi condus la desprinderea de URSS a țărilor din sfera sa de influență și la pierderea avantajelor politice și strategice dobândite de Kremlin în Europa Centrală și de Est la sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial..

Planul Marshall a fost lansat pe 04 aprilie 1948, când Congresul SUA a adoptat o lege "Cu privire la cooperarea economică ", care a inclus un program de ajutor economic pentru Europa pe o durată de 4 ani. Totalul sumelor alocate în cadrul Planului Marshall s-a ridicat la aproximativ 12.4 miliarde dolari.

Mai târziu, Planul Marshall a fost aplicat pentru Japonia și alte țări din Asia de Est, Africa de Sud, Europa de Est după căderea Zidului Berlinului

Planul Marshall s-a dovedit a fi cel mai de succes proiect de reconstrucţie civilă al secolului XX, a relansat economia Europei occidentale, care până în anii '70 a cunoscut o dezvoltare explozivă. Germania de Vest s-a situat în fruntea acestui avânt fiind urmată de Italia și Franța. Nivelul de trai a crescut spectaculos, dezvoltarea economică ducând la eliberare de resurse foarte mari pentru programe și politici sociale.

Consiliul Unirii de comun cu Fundația **«Turnul Dezrobirii Basarabiei »** propune Națiunii Române de pe ambele maluri ale Prutului un proiect de concept ***«Planul Marshall» : România - Republica Moldova***

2. R. Moldova: constatări si reflecții

Constatarea Nr.1 : **Evoluţia socio-economică și politică a Republicii Moldova în primul deceniu al sec XXI**

(Rezumat din Studiul elaborat de către **INSTITUTUL DE ECONOMIE, FINANŢE ŞI STATISTICĂ al ACADEMIEI de ȘTIINȚE al REPUBLICII MOLDOVA)**

"ECONOMIA REPUBLICII MOLDOVA - ÎNTRE PROVOCĂRI ŞI SOLUŢII" (2011)

Pentru Republica Moldova intenţiile de reformare au fost o constantă a discursului politic, însă reuşite în materie de transformări nu s-au înregistrat. Cu unele excepţii, clasa politică nu şi-a putut asuma responsabilitatea şi respectiv costurile legate de promovarea unor transformări cardinale. Evident că reformele orientate spre crearea unei economii de piaţă funcţionale, nu s-ar fi putut realiza fără suportarea unor costuri sociale, însă aceste "pierderi" erau inevitabile şi ar fi fost mici în comparaţie cu avantajele generate de crearea unei economii competitive, ce ar fi asigurat o dezvoltare durabilă şi calitativă.

Pe de altă parte, neimplicarea în realizarea unor profunde transformări a generat o situaţie în care economia naţională a acumulat dezechilibre structurale şi funcţionale. Astfel, după 23 de ani de existenţă Republica Moldova are o situaţie social-economică, apreciată cu calificativul de ***cea mai săracă țară din Europa.***

Cum a evoluat economia Republicii Moldova în ultimii 20 de ani, plus o comparație cu România.

În anul 2010, cand PIB-ul României a scăzut cu 1,3%, PIB-ul Republicii Moldova a crescut cu 6,9%, însa cu toate acestea, economia Moldovei este mult în urma economiei românești, iar acest lucru se datorează în primul rând evoluției catastrofale de la începutul anilor 90. La începutul anilor `90, economia Moldovei s-a prăbușit, PIB-ul per capita scăzând de la 909 dolari în 1990, la doar $402 in 1994, si $282 in 1999, înregistrându-se astfel o scădere de 69% în primii 10 ani de democrație. Pentru comparație, în România, în 1999, PIB-ul per capita avea o valoare similară celei din 1990, respectiv în jurul a 1.600 de dolari.

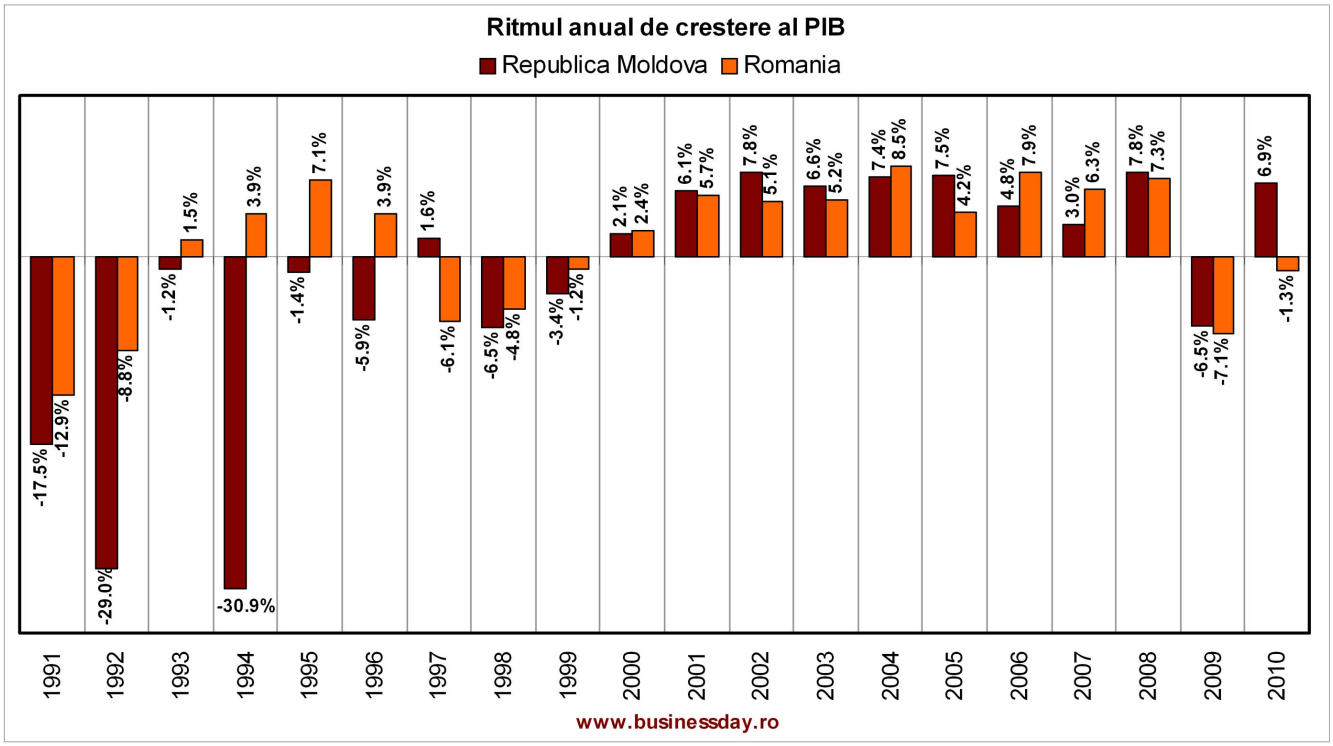

Produsul Intern Brut

Ani	Total (mln. lei)
2005	—37 652
2006	▲44 754
2007	▲53 430
2008	▲62 922
2009	▼60 430
2010	▲71 885
2011	▲82 349
2012	▲87 847
2013	▲99 879

PIB pe sector În anul 2008, Republica Moldova a avut un PIB de 6 miliarde de dolari, adică un PIB pe cap de locuitor de 1.694 de dolari. Prin comparație, România a avut în același an un PIB de 192 de miliarde de dolari, adică 12.200 de dolari pe cap de locuitor.

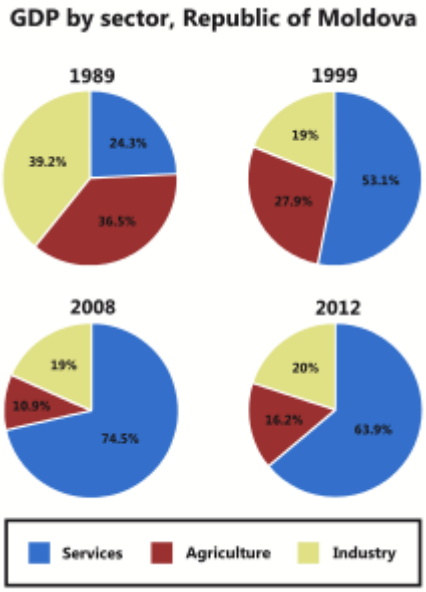

Agricultura este un sector strategic pentru R. Moldova, care dispune de potențial de dezvoltare și poate contribui la revenirea înceată a economiei la pozițiile pierdute în ultimile două decenii. Creșterea productivității necesită investiții, de aceea e necesară creșterea fondurilor de subvenționare în agricultură, o șansă pentru creșterea veniturilor obținute în sectorul agricol ar fi promovarea și facilitarea exporturilor de produse agroalimentare.

Din punctul de vedere al structurii economiei, în Moldova, ***sectorul agricol are o pondere mai mare decât în România, în timp ce ponderea industriei este mult mai mică*** (detalii vezi graficul).

Banii trimiși în țară de cei care muncesc în străinătate

În anul 2008, moldovenii care munceau în străinătate au trimis în țară 1,5 miliarde

dolari sau echivalentul a 25% din PIB, suma scăzând apoi la $1,1 miliarde în 2010.

Practic, o treime din populația aptă de muncă a republicii Moldova lucrează în alte țări.

Pentru a întelege cât de mare este această sumă în raport cu economia, să spunem

că românii care lucrează în străinătate trimit în țară echivalentul a 3-5% din PIB.

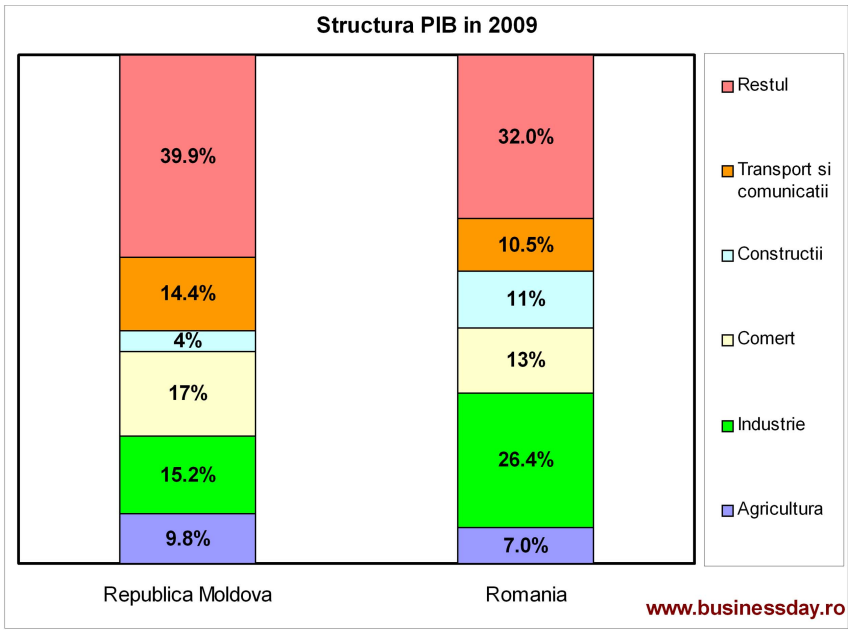

Acești bani stimulează consumul populației, insă ***contribuie și la adâncirea deficitului***

comercial, care în cazul Moldovei are o valoare absolut ireală.

Deficitul comercial și datoria externă

Anul 2010, importurile Republicii Moldova au totalizat 3,5 miliarde dolari, iar exporturile doar 1,7 miliarde dolari, astfel incât diferența a fost egală cu echivalentul a 38,6% din PIB. În perioada 2007-2008, când noi ne faceam griji că deficitul comercial atingea 13-14% din PIB, în Moldova deficitul a depășit 50% din PIB.

Din totalul exporturilor, 38% se îndreapta către țările membre CIS, și 52% către țările UE. Exporturile către România totalizau 240 milioane dolari în 2009 (dublu față de 2005), iar importurile din România însumau 311milioane dolari.

În ce privește datoria externă, la sfârșitul anului 2010, aceasta era de 4,78 miliarde dolari sau 77% din PIB, suma din care 1,1 miliarde dolari reprezinta datoria publică. In cazul României, datoria externă totală a fost de 75% din PIB în 2010, datoria publică externă având o pondere în PIB de 14,6% (22% dacă includem banii de la FMI direcționați către BNR).

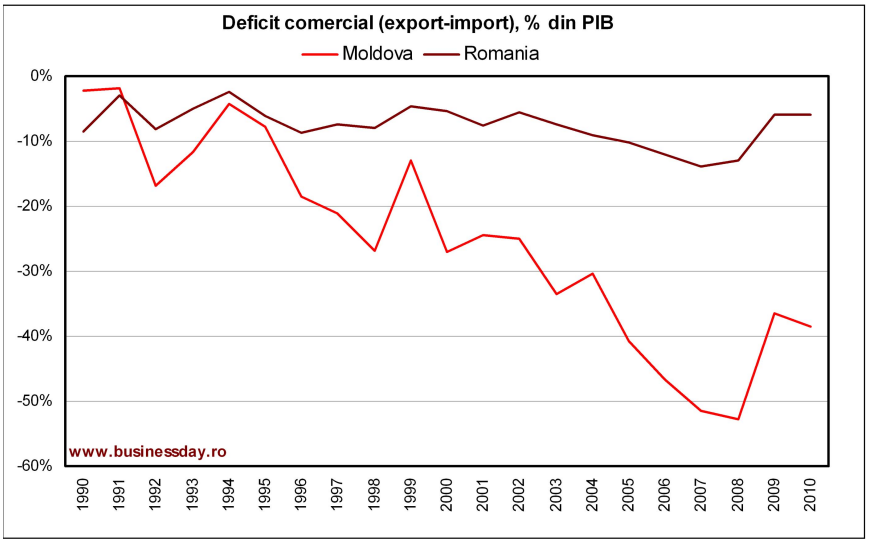

INFORMAŢIA OPERATIVĂ

a Ministerului Economiei al R. Moldova cu privire la evoluţia social - economică

a Republicii Moldova (conform datelor disponibile la 31.03.2014)

Pe parcursul anului 2013 aproape toate tipurile de activităţi economice au înregistrat progres. S-a remarcat creşterea veniturilor populaţiei, numărul populaţiei ocupate şi diminuarea numărului şomerilor.

Produsul intern brut (PIB) a crescut esenţial. După recesiunea din anul 2012 economia Moldovei în anul 2013 a intrat într-o perioadă de relansare. Produsul intern brut în anul 2013 a însumat 99,9 mild. lei, majorându-se faţă de anul 2012 cu 8,9% (în preţuri comparabile). Cea mai semnificativă influenţă asupra creşterii PIB a avut valoarea adăugată brută creată în sectorul de bunuri - cu 5,5 puncte procentuale (p.p.), inclusiv: agricultura - 4,5 p.p., industria - 1 p.p., fiind urmată de servicii - cu 2,5 p.p. (inclusiv: comerţul interior - 1 p.p., transporturi şi comunicaţii - 0,4 p.p., construcţii - 0,2 p.p.).

Gradul de dependenţă a economiei naţionale de exterior rămâne a fi înalt. Conform datelor preliminare ale Balanţei de Plăţi pentru anul 2013, deficitul contului curent a constituit 4,9% în raport cu PIB (în anul 2012 - 6,8%), transferurile persoanelor fizice (compensarea pentru muncă şi transferurile efectuate de muncitori) - 24,9% (în anul 2012 - 24,5%), investiţiile străine directe în economia naţională - 2,9% (în anul 2012 - 2,4%), balanţa negativă a bunurilor şi serviciilor - 37,6% (în anul 2012 - 40,4%).

Exporturile au înregistrat o creştere modestă, iar importurile s-au micşorat. În ianuarie 2014 exporturile s-au majorat cu 3,2%, dar importurile s-au diminuat cu 8,2%. Soldul negativ al balanţei comerciale a constituit 152,3 mil. dolari SUA, faţă de 186,1 mil. dolari în ianuarie 2013. Gradul de acoperire al importurilor cu exporturi a constituit 52,3%.

Sectorul industrial îşi continuă ascensiunea. Volumul producţiei industriale în ianuarie 2014 a înregistrat o creştere de 12,5% (în preţuri comparabile) faţă de ianuarie 2013, inclusiv volumul producţiei industriei prelucrătoare - cu 21,1% şi volumul producţiei industriei extractive - cu 45,8%. Totodată, volumul producţiei şi furnizării de energie electrică şi termică, gaze şi apă caldă a scăzut cu 1,0%, iar volumul de distribuţie a apei, salubrizării şi gestionării deşeurilor - cu 0,1%.

Volumul producţiei agricole a crescut semnificativ. Producţia agricolă în anul 2013 a constituit în preţuri curente circa 24,5 mild. lei, în creştere cu 38,3% (în preţuri comparabile) faţă de anul 2012. Majorarea producţiei agricole a fost determinată de creşterea pronunţată a producţiei vegetale cu 61,8%, producţia animală s-a majorat cu doar 0,7%.

Activitatea investiţională reflectă o imagine pozitivă. În ianuarie-decembrie 2013 volumul investiţiilor în active materiale pe termen lung a însumat circa 18,5 mild. lei, cu o creştere de 2,3% (în preţuri comparabile) faţă de ianuarie-decembrie 2012. Din acestea, lucrările de construcţii-montaj au constituit circa 9,7 mild. lei şi au crescut cu 1,6 %, respectiv.

Situaţia din sfera socială se ameliorează. Câştigul salarial mediu lunar brut al unui lucrător din economia naţională în ianuarie-decembrie 2013 a constituit 3765,1 lei şi s-a majorat cu 8,3% faţă de perioada similară a anului 2012 în termeni nominali, iar în termeni reali a crescut cu 3,5%. Mărimea minimului de existenţă pentru anul 2013 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1612,3 lei, fiind în creştere faţă de anul precedent cu 6,9%. Veniturile disponibile lunare ale populaţiei pentru anul 2013 au constituit în medie pe o persoană 1681,4 lei, în creştere faţă de anul precedent cu 11,4% în termeni nominali şi cu 6,5% în termeni reali. **Contextul macroeconomic**

<u>Produsul intern brut</u>

În anul 2013 Produsul intern brut a însumat 99879 mil. lei, majorându-se faţă de anul trecut cu 8,9% (în preţuri comparabile). ***Evoluţia PIB în anii 2012 şi 2013***

PIB pe categorii de resurse şi de utilizări	În preţuri curente, mil. lei		Structura, %		În % faţă de perioada respectivă a anului precedent		Gradul de influenţă (+/-), p.p.	
	2012*	2013	2012*	2013	2012*	2013	2012*	2013
RESURSE **Valoarea adăugată brută**	**73319**	**83078**	**83,5**	**83,2**	**98,8**	**109,4**	**-1,0**	**7,9**
din care: agricultura	9586	12167	10,9	12,2	76,7	141,0	-2,9	4,5
industria	12308	13825	14,0	13,8	100,5	107,4	0,1	1,0
servicii	53172	58834	60,6	58,9	103,0	4,0	1,8	2,5
serviciile intermediarilor financiari	**-1747**	**-1748**	**-2,0**	**-1,7**	**X**	**X**	**0,0**	**-0,1**
Impozitele nete pe produs	**14528**	**16801**	**16,5**	**16,8**	**101,3**	**106,0**	**0,2**	**1,0**
PIB	**87847**	**99879**	**100,0**	**100,0**	**99,2**	**108,9**	**-0,8**	**8,9**
UTILIZĂRI **Consumul final**	**102954**	**113303**	**117,2**	**113,5**	**100,9**	**105,2**	**1,0**	**6,2**
Formarea brută de capital	20537	24304	23,4	24,3	X	X	-0,6	2,7
din care: formarea brută de capital fix	20540	22567	23,4	22,6	100,4	103,3	0,1	0,8
Exportul net	**-35644**	**-37728**	**-40,6**	**-37,8**	**X**	**X**	**-1,2**	**0,0**

* *date preliminare (neactualizate)*

***Sursă**: Biroul Naţional de Statistică*

În ceea ce priveşte structura PIB pe categorii de resurse, s-a majorat ponderea valorii adăugate brute create în agricultură, comerţul cu ridicata şi cu amănuntul şi impozitelor nete pe produse. Referitor la structura PIB pe categorii de utilizări, s-a majorat ponderea formării brute de capital. Totuşi, rămân actuale riscurile legate de situaţia financiară dificilă în unele ţări ale Uniunii Europene, care influenţează economia Moldovei prin exportul produselor moldoveneşti, remitenţe şi investiţii.

Un factor pozitiv care şi-a adus contribuţia respectivă la modificarea *PIB-ului pe categorii de resurse* a fost creşterea cu 41% a valorii adăugate brute (VAB) creată în ***agricultură,*** gradul de influenţă al activităţii asupra modificării PIB fiind pozitiv (4,5 p.p.). Majorarea volumului producţiei în sectorul agricol a fost determinată de creşterea pronunţată a producţiei vegetale.

Restabilirea cererii externe şi interne la producţia sectorului *industrial* a condus la majorarea VAB cu 7,4% comparativ cu anul 2012. Un impediment important rămâne problema diversificării slabe a producţiei industriale şi capacităţile reduse de satisfacere a cererii interne.

Structura *PIB pe categorii de utilizări* s-a caracterizat prin majorarea cu 5,2% a *consumului final*, condiţionată de consumul final al gospodăriilor populaţiei, care s-a

majorat cu 6,5% faţă de anul 2012. Această creştere a fost determinată, în special, de majorarea atât a fondului de remunerare a muncii, cât şi a transferurilor valutare ale persoanelor fizice din străinătate. Astfel, în anul 2013 fondul de remunerare al muncii s-a majorat cu 11,1% (în preţuri curente), însumând 26,6 mild. lei sau 26,6% din PIB (în anul 2012 - 23,9 mild. lei şi 27,2% din PIB). Concomitent, conform datelor din Balanţa de plăţi, ***transferurile valutare ale persoanelor fizice din străinătate s-au majorat cu 10,6%, însumând 1975,7 mil. dolari SUA sau 24,9% în raport cu PIB (în anul 2012 - 1786,3 mil. dolari şi 24,5% în raport cu PIB).*** Totodată, luând în consideraţie situaţia economică precară din unele ţări ale zonei euro, populaţia îşi face economii consumând mai puţin.

Cererea internă şi externă relativ slabă a contribuit la încetinirea creşterii *importurilor*, cât şi a *exporturilor*. Astfel, importurile au înregistrat o majorare de doar 5,5% comparativ cu anul 2012, în timp ce exporturile au fost în creştere cu 10,7%.

Finanţe publice

În ianuarie-februarie 2014 la Bugetul Public Naţional (BPN) au fost acumulate venituri în sumă de 5018,3 mil. lei, cu 10,8% mai mult faţă de perioada similară din anul 2013 şi la nivel de 96,0% faţă de sarcinile stabilite pe perioada de gestiune. De asemenea, s-au efectuat cheltuieli în sumă totală de 5353,9 mil. lei, fiind în creştere cu 11,8%, respectiv, şi 71,6% faţă de cele prevăzute. În ansamblu, BPN a înregistrat un deficit în sumă de 335,6 mil. lei (la situaţia din 28.02.2013 deficitul a fost la nivel de 258,6 mil. lei).

Evoluţia bugetului public naţional, mil. lei

	2013		2014		2014/2013, %	
	februarie	2 luni	februarie	2 luni	februarie	2 luni
Bugetul public naţional						
Venituri	2350,2	4529,4	2658,6	5018,3	113,1	110,8
Cheltuieli	2588,6	4788,0	2958,6	5353,9	114,3	111,8
Deficit (-), excedent (+)	-238,4	-258,6	-300,0	-335,6	x	x
Bugetul de stat						
Venituri	1398,4	2604,4	1663,0	3024,8	118,9	116,1
Cheltuieli	1488,7	2848,7	1850,6	3608,4	124,3	126,7
Deficit (-), excedent (+)	-90,3	-244,3	-187,6	-583,6	x	x
Bugetele unităţilor administrativ teritoriale						
Venituri	566,8	1168,8	704,1	1433,9	124,2	122,7
Cheltuieli	653,3	1111,4	713,0	1197,0	109,1	107,7
Deficit (-), excedent (+)	-86,5	57,4	-8,9	236,9	x	x
Bugetul asigurărilor sociale de stat						
Venituri	782,9	1581,1	840,1	1918,0	107,3	121,3

	2013		2014		2014/2013, %	
	februarie	2 luni	februarie	2 luni	februarie	2 luni
Cheltuieli	823,2	1640,3	928,6	1835,8	112,8	111,9
Deficit (-), excedent (+)	-40,3	-59,2	-88,5	82,2	x	x
Fondurile asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală						
Venituri	229,2	482,3	277,5	442,6	121,1	91,8
Cheltuieli	250,5	494,8	292,5	513,6	116,8	103,8
Deficit (-), excedent (+)	-21,3	-12,5	-15,0	-71,0	x	x

Sursă: Ministerul Finanţelor

Veniturile BPN fără granturi şi transferuri au însumat 4779,0 mil. lei. Din acestea, 91,9% revin veniturilor fiscale, care au crescut cu 8,1%. Au înregistrat o creştere de 26,3% impozitele pe venit. Din acestea, veniturile acumulate din impozitul pe venitul persoanelor juridice - o creştere de 1,9 ori faţă de ianuarie-februarie 2013.

Cea mai mare pondere (49,4%) în volumul total al veniturilor fiscale revine impozitelor interne pe mărfuri şi servicii, care în 2 luni 2014 au fost peste nivelul înregistrat în perioada similară a anului 2013 cu 5,3%. Veniturile din TVA (total) au crescut cu 5,9%. Este îmbucurător faptul că veniturile din TVA la mărfurile produse şi la serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova au înregistrat o creştere de 14,3%. Concomitent, veniturile din accize (total) au crescut cu 6,2%: au fost încăsate cu 1,8% mai mult, în timp ce au fost restituite de circa 1,5 ori mai puţin decât în ianuarie-februarie 2013.

Pentru susţinerea bugetului şi pentru finanţarea proiectelor investiţionale, din partea donatorilor externi şi autohtoni au fost debursate granturi în sumă de 239,3 mil. lei, din care: granturi externe - 230,2 mil. lei şi granturi interne - 9,1 mil. lei, comparativ cu 87,1 mil. lei şi, respectiv, 4,2 mil. lei în ianuarie-februarie 2013.

Cea mai mare pondere în volumul total al *cheltuielilor* revine cheltuielilor pentru asigurarea şi asistenţa socială - 39,6% (2121,6 mil. lei), acestea înregistrând o creştere de 12,4% faţă de ianuarie-februarie 2013. S-au înregistrat majorări şi la alte tipuri de cheltuieli: agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă şi gospodăria apelor (o creştere de 1,9 ori); protecţia mediului înconjurător şi hidrometeorologia (+50,9%), justiţie (+37,2%); transporturi, gospodăria drumurilor, comunicaţiile şi informatica (+25,3%); ocrotirea sănătăţii (+14,6%) etc.

Pentru realizarea programelor cu caracter social-cultural au fost direcţionate 74,0% din totalul cheltuielilor BPN, pentru domeniul economiei naţionale - 9,0%, apărare naţională, justiţie, menţinerea ordinii publice şi securităţii naţionale - 7,3%, servicii de stat cu destinaţie generală - 5,0%, alte domenii - 4,6%.

I.Sectorul real

Industria

Sectorul industrial îşi continuă ascensiunea. Astfel, în ianuarie 2014 indicele producţiei industriale a avansat cu 12,5% faţă de ianuarie 2013, inclusiv indicele producţiei industriei prelucrătoare - cu 21,1%, producţiei industriei extractive - cu 45,8%. Totodată, producţia de energie electrică şi termică, gaze, apă caldă şi aer condiţionat a scăzut cu 1,0%.

III. Relaţii externe

Balanţa de plăţi

Relaţiile ţării noastre cu exteriorul sunt reflectate în Balanţa de plăţi, care, conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei, în anul 2013 accentuează gradul înalt al deschiderii economiei naţionale şi vulnerabilităţii ei faţă de mediul extern. Principalele agregate ale Balanţei de plăţi au fost marcate de ritmurile înalte de creştere a importurilor şi exporturilor de bunuri, majorarea esenţială a intrărilor valutare din munca rezidenţilor şi nerezidenţilor Republicii Moldova peste hotare, precum şi investiţiilor străine directe în economia naţională.

Evoluţia principalelor agregate ale balanţei de plăţi în anii 2011-2013, mil. dolari SUA

	2011	2012	2013 preliminar
Contul curent	-784,5	-495,3	-384,7
Balanţa bunurilor şi serviciilor	-2872,0	-2945,1	-2981,1
Balanţa comercială	-2869,4	-2924,0	-2978,6
export (FOB)	2277,1	2228,1	2470,2
import (FOB)	-5146,5	-5152,0	-5448,8
Balanţa serviciilor	-2,6	-21,1	-2,6
Venituri (nete)	571,5	839,8	884,7
inclusiv: veniturile rezidenţilor din munca de peste hotare (intrări)	899,0	1012,5	1114,8
Transferuri curente (nete)	1516,1	1610,0	1711,8
inclusiv: transferuri de peste hotare ale angajaţilor (intrări)	701,4	773,8	861,0
Contul de capital şi financiar	697,8	420,2	296,2
Transferuri de capital (nete)	-37,5	-33,8	-44,7
Investiţii directe (nete)	242,6	155,4	203,1
inclusiv: în economia naţională	263,2	175,1	231,3
Investiţii de portofoliu (nete)	0,0	21,3	9,7
Alte investiţii (nete)	762,6	775,2	411,9
Active de rezervă ale statului, (-) majorare, (+) micşorare	-278,1	-497,6	-283,8
Erori şi omisiuni	86,7	75,1	88,5

Sursă: *Banca Naţională a Moldovei*

Deficitul *contului curent* a înregistrat un nivel de 384,7 mil. dolari, micşorându-se cu 22,3% comparativ cu anul 2012. Această micşorare a fost determinată, preponderent, de reducerea deficitului balanţei serviciilor şi creşterea veniturilor şi transferurilor curente nete. În raport cu PIB deficitul contului curent în anul 2013 a constituit 4,9%, comparativ cu 6,8% în anul 2012.

În anul 2013 deficitul *balanţei comerciale* a constituit 2978,6 mil. dolari şi s-a majorat cu 1,9% faţă de anul 2012. Deficitul comercial a fost acoperit de excedentele înregistrate la venituri şi transferuri curente în proporţie de 87,2% (în anul 2012 - 83,8%). În raport cu PIB deficitul comercial a constituit 37,6%, reflectând o micşorare cu 2,6 p.p. faţă de anul 2012.

Exporturile au totalizat 2470,2 mil. dolari şi s-au majorat cu 10,9% comparativ cu anul 2012, iar în raport cu PIB acestea au înregistrat o majorare cu 0,6 p.p., constituind 31,1%. Creşterea exporturilor a fost determinată, în general, de conjuctura externă relativ favorabilă.

Volumul total al *importurilor* a însumat 5448,8 mil. dolari, fiind cu 5,8% mai mare faţă de anul 2012. Astfel, importul a constituit 68,7% în raport cu PIB, micşorându-se cu 2 p.p. faţă de anul 2012. Intensificarea creşterii volumului importului a fost determinată, în mare parte, de restabilirea cererii interne. Importul de *produse energetice şi electricitate s-a* majorat cu 4,5% comparativ cu anul 2012.

Balanţa serviciilor a înregistrat un sold negativ de 2,6 mil. dolari, micşorându-se de 8,3 ori faţă de anul 2012. Exportul serviciilor a crescut cu 9,9%, iar importul - cu 7,7%. Această situaţie a fost determinată, în general, de accelerarea creşterii exportului serviciilor de transport şi majorarea exportului serviciilor de călătorii.

Soldul pozitiv al *balanţei veniturilor* s-a majorat cu 5,4%, comparativ cu anul 2012, datorită sporirii cu 10,1% a intrărilor veniturilor din munca de peste hotare.

Majorarea *transferurilor curente* nete cu 6,3% a fost determinată preponderent de sporirea intrărilor transferurilor personale cu 11,3% comparativ cu anul 2012, care au atins valoarea de 861 mil. dolari.

Transferurile persoanelor fizice (intrări)

În prezent avem o situaţie destul de interesantă, Republica Moldova are ritmuri bune de creştere, dar dinamica pozitivă nu e generată de factori interni. Consumul, finanţat din remiteri, determină dinamica economică, iar Republica Moldova are pe intern capacităţi reduse de a genera o creştere calitativă.

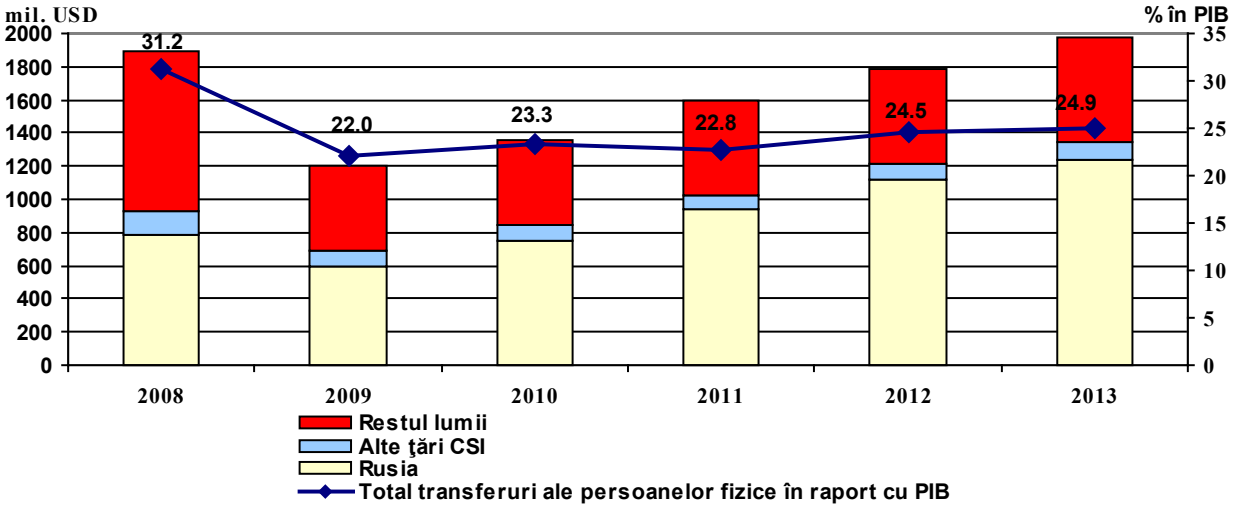

Sursă: *Banca Naţională a Moldovei Biroul Naţional de Statistică*

În total transferurile persoanelor fizice (compensarea pentru muncă şi transferurile efectuate de muncitori) în anul 2013 au atins 1975,7 mil. dolari (24,9% în raport cu PIB), majorându-se cu 10,6%, faţă de anul 2012. Această valoare a depăşit nivelul maxim înregistrat în anul 2008 (1888 mil. dolari). Partea majoră a transferurilor a venit din Rusia - 62,5% din valoarea totală (15,6% în raport cu PIB).

Contul de capital şi financiar al balanţei de plăţi s-a soldat în anul 2013 cu un excedent în valoare de 296,2 mil. dolari, faţă de 420,2 mil. dolari în anul 2012. Excedentul acestui cont a fost determinat de fluxul de investiţii străine directe în economia naţională în proporţie de 78,1%, comparativ cu 41,7% în anul 2012.

Astfel, în anul 2013 *investiţiile străine directe* atrase în economia naţională (în valoare netă) au înregistrat 231,3 mil. dolari (2,9% în raport cu PIB), majorându-se comparativ cu anul 2012 cu circa 32,1%.

În anul 2013 intrările investiţiilor străine directe au constituit 348,1 mil. dolari, comparativ cu 350,1 mil. dolari în perioada similară a anului 2012. Cea mai mare cotă a acestora a fost alocată în capitalul social - 52,8% (183,9 mil. dolari).

Ieşirile de capital aferente investiţiilor străine directe au fost evaluate la 116,7 mil. dolari, determinate preponderent de rambursările de împrumuturi contractate anterior de la investitorii de peste hotare (65,1% din totalul ieşirilor).

Stocul de investiţii străine directe acumulat către 31 decembrie 2013 a fost evaluat la 3668,3 mil. dolari, constituit din: participanţii la capitalul social şi venit reinvestit în valoare de 2709,5 mil. dolari şi împrumuturi intragrup (alt capital) - 958,8 mil dolari.

În distribuţia geografică a capitalului social acumulat, investitorilor din ţările UE le-a revenit ponderea majoră - 52,2%, celor din ţările CSI - 11,4%, altor ţări - 36,4%. Principalii investitorii străini în Moldova au provenit din Italia, Rusia, Germania, Olanda, România, Cipru, SUA.

Investiţiile de portofoliu pe parcursul anului 2013 au înregistrat un sold pozitiv de 9,7 mil. dolari, determinat de procurarea de către nerezidenţi a acţiunilor băncilor rezidente în valoare de 14 mil. dolari. Soldul la *alte investiţii* a constituit 411,9 mil. dolari, faţă de 775,2 mil. dolari în anul 2012.

Comerţul exterior

În ianuarie 2014 exporturile Republicii Moldova au crescut cu 3,2%, dar importurile au scăzut cu 8,2%. În valoare absolută, exporturile de mărfuri realizate în ianuarie 2014 s-au cifrat la 167,2 mil. dolari, mai mult cu 5,1 mil. dolari comparativ cu ianuarie 2013, iar importurile au însumat 319,5 mil. dolari, mai puţin cu 28,7 mil. dolari, respectiv.

Evoluţia exportului, importului şi soldului balanţei comerciale în ianuarie 2008-2014, mil. dolari SUA

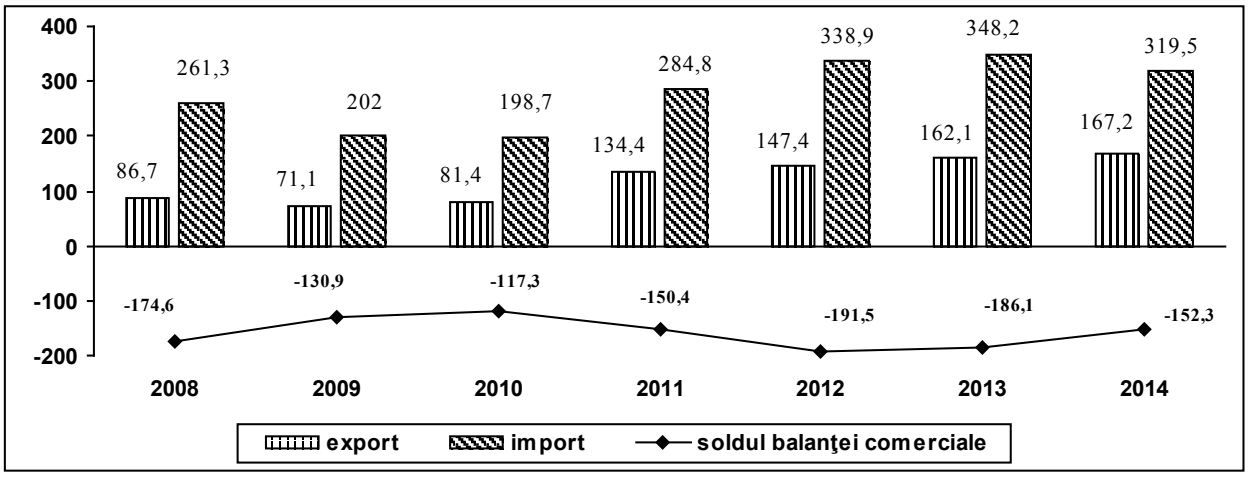

***Sursă**: Biroul Naţional de Statistică*

Moldova îşi menţine soldul negativ al balanţei comerciale practic cu toate ţările partenere, cu excepţia ţărilor, precum: Italia, unde s-au efectuat exporturi de mărfuri cu 11,1 mil. dolari mai mult decât importuri, Grecia - cu 4,1 mil. dolari, Marea Britanie - cu 3,3 mil. dolari, Noua Zelandă - cu 2,5 mil. dolari, Cipru - cu 1,5 mil. dolari şi Georgia - cu 1,1 mil. dolari.

În cadrul comerţului exterior pe grupe de ţări, cel mai semnificativ (cu 6,2%) s-a majorat soldul negativ comercial cu ţările CSI. Totodată, cu ţările Uniunii Europene s-a micşorat cu 24,8%, dar cu alte ţări cu 35,1%. Printre partenerii comerciali

tradiţionali cele mai mari solduri negative s-au înregistrat în cadrul schimburilor comerciale cu: Federaţia Rusă (50,3 mil. dolari), China (27,1 mil. dolari), Ucraina (17,9 mil. dolari), România (17,0 mil. dolari), Turcia (8,9 mil. dolari) şi Germania (8,4 mil. dolari).

Exporturile după destinaţie

În luna ianuarie curent au crescut exporturile către ţările Uniunii Europene - cu 9,7 mil. dolari (+11,8%) şi alte ţări - cu 3,0 mil. dolari (+19,5%). Exporturile spre ţările CSI au înregistrat o diminuare de 7,6 mil. dolari (-12,0%).

Exporturile pe grupe de mărfuri

Structura exporturilor de mărfuri, conform Clasificării Standard de Comerţ Internaţional, indică o continuă creştere a activităţilor tradiţionale pentru economia ţării noastre. Astfel, volumul exportului în ianuarie curent s-a majorat cu 5,1 mil. dolari comparativ cu ianuarie 2013, inclusiv exportul de seminţe şi fructe oleaginoase - cu 7,8 mil. dolari, cereale şi preparate pe bază de cereale - cu 3,1 mil. dolari, grăsimi şi uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracţionate - cu 2,9 mil. dolari, instrumente şi aparate, profesionale, ştiinţifice şi de control - cu 2,6 mil. dolari, hrană destinată animalelor - cu 2,0 mil. dolari, maşini şi aparate electrice şi părţi ale acestora - cu 1,9 mil. dolari, articole din minerale nemetalice - cu 1,7 mil. dolari, produse medicinale şi farmaceutice - cu 1,7 mil. dolari, îmbrăcăminte şi accesorii - cu 1,4 mil. dolari, legume şi fructe - cu 1,2 mil. dolari etc. Totodată, s-a micşorat volumul exportului de băuturi - cu 5,7 mil. dolari, vehicule rutiere - cu 4,3 mil dolari, fire, ţesături, articole textile necuprinse în altă parte şi produse conexe - cu 2,9 mil. dolari, carne şi preparate din carne - cu 1,7 mil. dolari, minereuri metalifere şi deşeuri de metale - cu 1,6 mil. dolari, maşini şi aparate industriale cu aplicaţii generale - cu 1,2 mil. dolari etc.

Importurile după ţările de origine

Importurile au fost dominate de produsele necesare pentru asigurarea economiei naţionale cu materii prime şi energie, echipament, precum şi cele destinate consumului populaţiei. Volumul importurilor în ianuarie 2014 din ţările Uniunii Europene a scăzut cu 1,1 mil. dolari (-0,9%), din ţările CSI - cu 3,6 mil. dolari (-2,8%), iar din alte ţări - cu 24,0 mil. dolari (-25,9%).

Importurile pe grupe de mărfuri

Volumul importurilor, în ianuarie 2014, a scăzut cu 28,7 mil. dolari faţă de ianuarie 2013. Au sporit importurile de maşini şi aparate electrice şi părţi ale acestora (+3,3

mil. dolari); alte echipamente de transport (+3,2 mil. dolari); îngrăşăminte minerale sau chimice (+2,2 mil. dolari); fier şi oţel (+2,1 mil. dolari); metale neferoase (+1,9 mil. dolari); hârtie, carton şi articole din ele (+1,5 mil. dolari); alte materiale şi produse chimice (+1,1 mil. dolari); maşini şi aparate specializate pentru industriile specifice (+1,0 mil. dolari) etc. Totodată, s-a micşorat volumul importurilor de aparate şi echipamente de telecomunicaţii - cu 6,1 mil. dolari, gaz şi produse industriale obţinute din gaz - cu 5,0 mil. dolari, petrol, produse petroliere şi produse înrudite - cu 4,0 mil. dolari, fire, precum şi ţesături, articole textile - cu 3,5 mil. dolari, maşini şi aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor - cu 3,4 mil. dolari, alte articole diverse - cu 3,1 mil. dolari, produse chimice organice - cu 2,2 mil. dolari, legume şi fructe - cu 2,1 mil. dolari, vehicule rutiere - 2,0 mil. dolari, băuturi - cu 1,4 mil. dolari, cereale şi preparate pe bază de cereale - cu 1,1 mil. dolari etc.

IV. Sfera socială

Numărul şomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internaţional al Muncii pentru anul 2013 a fost de 63,1 mii, fiind cu 4,6 mii persoane mai mic faţă de anul 2012. Şomajul a afectat într-o proporţie mai mare bărbaţii - 60,2% din total numărul de şomeri, la fel şi persoanele din mediul urban - 58,3%.

Veniturile disponibile lunare ale populaţiei pentru anul 2013 au constituit în medie pe o persoană 1681,4 lei, fiind în creştere faţă de anul precedent cu 11,4% în termeni nominali şi cu 6,5% în termeni reali. Cea mai importantă sursă de venit sunt plăţile salariale - 41,6% din veniturile totale disponibile (cu 1,1 p.p. mai puţin faţă de anul 2012), veniturile din prestaţiile sociale - 19,9% (cu 0,7 p.p. mai mult faţă anul 2012), din care pensiile - 16,8% (+0,9 p.p.), transferurile băneşti din afara ţării (remitenţele) - 17,3% (+1,3 p.p.), veniturile din activitatea individuală agricolă - 9,1% (-0,5 p.p.) şi cele din activitatea individuală non-agricolă - 6,9% (-0,3 p.p.).

Cheltuielile medii lunare de consum ale populaţiei în anul 2013 au constituit în medie pe o persoană 1775,8 lei, fiind în creştere faţă de anul precedent cu 11,1% în termeni nominali şi cu 6,2% în termeni reali. Cea mai mare parte a cheltuielilor a fost destinată acoperirii necesarului de consum alimentar - 42,8% (cu 0,4 p.p. mai puţin faţă de anul 2012), pentru întreţinerea locuinţei - 19,2% (cu 0,7 p.p. mai mult), pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte - 10,3% (-0,3 p.p.), pentru sănătate - 5,7% (+0,1 p.p.), transport - 4,7% (+0,5 p.p.), comunicaţii - 4,2% (-0,2 p.p.), dotarea locuinţei - 3,6% (+0,1 p.p.), învăţământ - 0,8% (-0,2 p.p.).

În anul 2013 mărimea minimului de existenţă a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1612,3 lei, fiind în creștere față de anul precedent cu 6,9%. Minimul de existenţă în medie pentru populaţia în vârstă aptă de muncă a fost de 1710,0 lei, pentru pensionari - 1326,9 lei, iar pentru copii - 1534,4 lei. Veniturile disponibile lunare ale populaţiei în anul 2013 au constituit în medie pe o persoană 1681,4 lei. Co-raportul dintre veniturile disponibile şi valoarea medie a minimului de existenţă a fost de 104,3%.

Valoarea medie a pensiei lunare stabilite la 1 ianuarie 2014 a constituit 1020,6 lei, ce asigură acoperirea minimului de existenţă pentru această categorie de populaţie la un nivel de numai 76,9%. Salariul mediu lunar pe economie al unui angajat a constituit 3765,1 lei în această perioadă, fiind astfel, posibilă acoperirea minimului de existenţă pentru populaţia aptă de muncă de 2,2 ori. Acest co-raport diferă în funcţie de activităţile economiei naţionale: nivelul maxim de acoperire a minimului de existenţă pentru populaţia aptă de muncă a fost atins de salariaţii din sectorul financiar - de 4,3 ori, iar cel minim - de cei din piscicultură, ale căror salarii acoperă minimul de existenţă în proporţie de 119,9%.

Direcţia analiză şi prognozare macroeconomică, 01.04.2014

Actualmente orice tărăgănare în realizarea unor reforme profunde, liberale prin esenţă, deoarece economia modernă este o economie liberală, va reţine pe mult timp Republica Moldova în ultimul eşalon al dezvoltării.

Evoluţia economică a Republicii Moldova în primul deceniu al sec XXI a reliefat nu atât aspectele favorabile dezvoltării, ci a scos în evidenţă ***dezechilibre majore.***

Economia naţională continua să se bazeze pe consum, care în mare parte e susţinut de remiteri, iar pe termen mediu acest model de dezvoltare se va păstra. Actualul model, cu toate că permite ţării să se dezvolte şi nu implică eforturi sporite pentru menţinerea sa, reprezintă, o ***provocare pe termen lung***, pentru economia naţională. Este improbabil ca creşterea remiterilor să poată fi menţinută pe un termen lung. Odată cu absorbţia migranţilor de către ţările gazdă şi reuniunea peste hotare cu familiile sale, volumul remiterilor direcţionate spre Republica Moldova se va reduce mult.

În acest context se impune schimbarea "modelului" de funcţionare a economiei naţionale. Sursele ce ar putea asigura dezvoltarea economică durabilă rămân a fi investiţiile şi exportul. În acelaşi timp, remodelarea economiei naţionale impune realizarea unor schimbări structurale profunde.

Remiterile au ajuns să domine viaţa economică din Moldova. Remiterile au un rol deosebit în finanţarea consumului menajelor, ce are o pondere peste 90 % în PIB, începând cu 2005 şi care determină dinamica economiei naţionale. La capitolul recepţionarea remiterilor, Republica Moldova este printre liderii mondiali, ponderea acestor fluxuri în PIB fiind una dintre cele mai mari în lume. Remiterile au temperat o serie de şocuri economice cu care s-a ciocnit Republica Moldova: majorări constante şi considerabile ale preţurilor la energie, embargourile pentru exportul de vinuri din 2006, seceta din 2007. Evoluţiile bune înregistrate în 2010 -2013 s-au realizat fără a aduce schimbări structurale în modelul de funcţionare a economiei naţionale.

Cu părere de rău, acest studiu efectuat de instituțiile prestigioase, se mărginește doar aici și nu reflectă situația și cauzele în complexitatea lor.

Din alte surse : fațeta și mai sumbră

Sunt sugestivi pentru aprecierea stării de lucruri în R. Moldova și indicii BOP evaluați în noiembrie, 2011:

- **Direcția în care merg lucrurile**
  Potrivit datelor, majoritatea populației (83.5%) consideră că direcția în care merg lucrurile în Republica Moldova este ***greșită.*** Ponderea persoanelor cu această părere a crescut cu 19 la sută timp de 6 luni, atingând cel mai înalt nivel de nemulțumire înregistrat vreodată de măsurările Barometrului. ***Cca 90 la sută din populație este nemulțumită de activitatea conducerii țării la capitolul salarii, pensii, locuri de muncă, nivel de trai, nivelul corupției, dar și soluționarea conflictului transnistrean.***
- **Încrederea populației**
  Cea mai mică încredere cetățenii o au în partidele politice, Parlament și Președinție (14%), urmate de Guvern (19%), cea mai mare - în Biserică (80%) și Mass-media (58%).
- **Criza din țară**
  Criza politică din țară îi face pe cetățeni nostalgici și dezamăgiți de guvernarea actuală. Majoritatea respondenților (60%) se pronunță pentru o guvernare asigurată de un singur partid, doar 14% consideră că Republica Moldova trebuie să fie guvernată de o alianță și tot atâția - de un sistem bipartid, după modelul SUA sau Marii Britanii.

- **Moldovenii întorc spatele UE**
  În relațiile externe, se înregistrează o scădere a dorinței moldovenilor de a adera la Uniunea Europeană. Pe fundalul perioadei critice prin care trece UE, se înregistrează o reducere fără precedent a procentului de respondenți care sprijină ideea unui referendum pentru aderarea RM la UE. Pro aderare ar fi 47% din cetățeni (cu 15% mai puțin decât acum jumătate de an), iar contra aderare - 25%.

Migraţia, alături de fenomenele corupției și saraciei - a devenit parte componentă din triada «CSM » - problema problemelor !

Migraţia moldovenească ***a devenit o strategie de viaţă*** pentru cetăţenii Republicii Moldova. Dimensiunile acestui fenomen sunt uneori greu de înţeles: ***sunt sate în care, practic, au rămas doar femei şi copii sau, şi mai cumplit - doar soţi şi copii.*** Experţi de la Academia de Ştiinţe a Moldovei confirmă că trei segmente importante ale populaţiei sunt implicate în migraţia internaţională:

> **„Personalul instruit, s-a transformat în „specialişti cu experienţă" care au părăsit Republica Moldova; personalul potenţial, care a fost instruit de statul moldovenesc şi pleacă imediat după absolvirea studiilor; copiii migranţilor, care s-au alăturat fluxului de migraţie. Astfel, cei maturi şi cei tineri pleacă şi, în final, pleacă şi copiii lor."**

Problema migraţiei a devenit o problemă-cheie pentru viitorul Statului.

Principalele constrângeri identificate de migranţii implicaţi în activităţi antreprenoriale sunt: ***accesul la informaţie, resursele financiare insuficiente, accesul limitat la împrumuturile bancare, deficitul de resurse umane responsabile şi calificate, birocraţia excesivă, corupţia persistenţă, abilităţile antreprenoriale subdezvoltate, politicile fiscale nefavorabile, lipsa infrastructurii pentru antreprenoriat şi o piaţă locală slab protejată.*** Moldovenii manifestă o lipsă de încredere în sistemul financiar şi bancar din R.Moldova, precum şi nemulţumire faţă de operaţiunile şi serviciile bancare. În consecinţă, moldovenii având capacităţi mari de a face economii recurg la metode bancare informale. Resursele financiare enorme ce provin din migraţie sunt păstrate în mare parte acasă. Cu alte cuvinte, băncile nu au acces la aceste fluxuri financiare, restrângându-se capacităţile de a se contribui la dezvoltarea societăţii prin acordare de credite.

Conform studiului, pe parcursul verii anului 2011 aproape șapte mii de elevi din clasele I-IX au părăsit sistemul de învăţământ, pentru că au plecat peste hotare, iar alți peste 3400 de elevi - în anul 2012.

„Acţiunile implementate în momentul de faţă în domeniul migraţiei vizează sporirea nivelului de cunoştinţe şi de abilităţi economice, însă nu se concentrează pe acţiuni specifice de atragere a remitenţelor şi a migranţilor. *Nu există instrumente clare pentru modul şi aspectele de atragere a migranţilor şi a remitenţelor; există doar foarte multe discuţii.”* (AŞM)

În general moldovenii demonstrează o dorinţă puternică de a se întoarce acasă şi de a locui permanent în spaţiul de origine. Indiferent de cât de muncitori sunt sau cât de mult au stat peste hotare, mulţi migranţi moldoveni se simt străini în ţara de migraţie. Însă întoarcerea acasă este ***condiţionată de o serie de factori,*** dintre care cei mai importanţi şi frecvent menţionaţi sunt:

- **Un loc de muncă sigur şi bine plătit**
- **Un mediu economic, politic şi social mai bun în R.Moldova**
- **Atingerea obiectivelor de a face economii prin migraţie**
- **Continuarea crizei economice globale**
- **Alţi factori: dor de casă, starea sănătăţii rudelor etc.**

Sărăcia: sufocă R.Moldova, răspândită pe toate dimensiunile (…este ***răul răului!***- Mihai Eminescu), ***este principalul motiv de nemulţumire a populaţiei, care se amplifică în statele prost guvernate (R.Moldova fiind cel mai sărac stat din Europa).***

În grija cui a rămas elevul cu ambii părinţi plecaţi în străinătate?

	Clasele 1-4		Clasele 5-9		Clasele 10-12	
	Număr	%	Număr	%	Număr	%
A rămas singur	7	0,2%	39	0,8%	163	11,9%
A rămas în grija fraţilor, surorilor, toţi din ei minori	35	0,8%	88	1,9%	36	2,6%
A rămas în grija fraţilor, surorilor, cel puţin unul din ei este adult	147	3,2%	440	9,5%	237	17,2%
A rămas în grija bunicului, bunicii	3560	77,2%	3144	67,8%	704	51,2%
A rămas în grija familiei unchiului, mătușii	569	12,3%	606	13,1%	159	11,6%
A rămas în grija vecinilor	56	1,2%	91	2,0%	10	0,7%
A rămas în grija altor persoane	143	3,1%	136	2,9%	30	2,2%
A fost plasat într-o instituţie rezidenţială	2	0,0%	3	0,1%	0	0,0%
NR	94	2,0%	90	1,9%	39	2,6%
Total	4613	100,0%	4637	100,0%	1378	100,0%

Sărăcia, **intenţionat menţinută**, **conservată** de către guvernanţii din tagma „stângii”, prin demagogie şi manipularea populaţiei, însărăcite cu bună ştiinţă şi neinformate, constituie baza ei socială în scrutine electorale, care îi tot propulsează la guvernare. **Fără fenomenul sărăciei** aceste partide nu-şi pot asigura existenţa. În atare caz, democraţia are o formă şi un conţinut pervers. **Discrepanţa mare dintre bogaţi şi săraci - marea noastră nedreptate socială - s-a produs urmare a „marii prihvatizări**”, perpetuată şi azi de clasa politică, prin corupţie. ***Se impune revizuirea (redistribuirea) dreptului de proprietate pe marile averi, dobândite ilicit…***

Din nefericire, în societate, cu precădere în zonele urbane, urmare a fațetei negative a impactului remitențelor, dar și a fenomenului economiei tenebre necontrolate, se observă tendinţe spre cultivarea cultului consumului excesiv, cinismului şi distracţiei. În consecinţă, aceste fenomene duc la degradarea morală a societăţii, cu precădere în tagma tineretului, generând ***lenevia, criminalitatea, indiferenţa - calea directă spre sărăcie.*** Tendințele negative pot fi oprite doar instaurând ***cultul (dictatura) muncii, ordinei, calităţii şi dreptăţii (legii).*** Acestea, alăturate măsurilor de creare a locurilor de muncă remunerate pe măsura aportului și efortului depus, sunt ***premize imperative în lichidarea fenomenului sărăciei, concomitent cu măsuri de stimulare a dezvoltării micului business şi de atragere a investiţiilor în sectorul real al economiei.***

Forţa de muncă în Republica Moldova: ocuparea şi şomajul în anul 2013

Conform datelor Biroului Naţional de Statistică, în anul 2013 populaţia ***economic activă*** (populaţia

ocupată plus şomerii) a Republicii Moldova a constituit 1235,9 mii persoane, fiind în creştere cu 1,8%

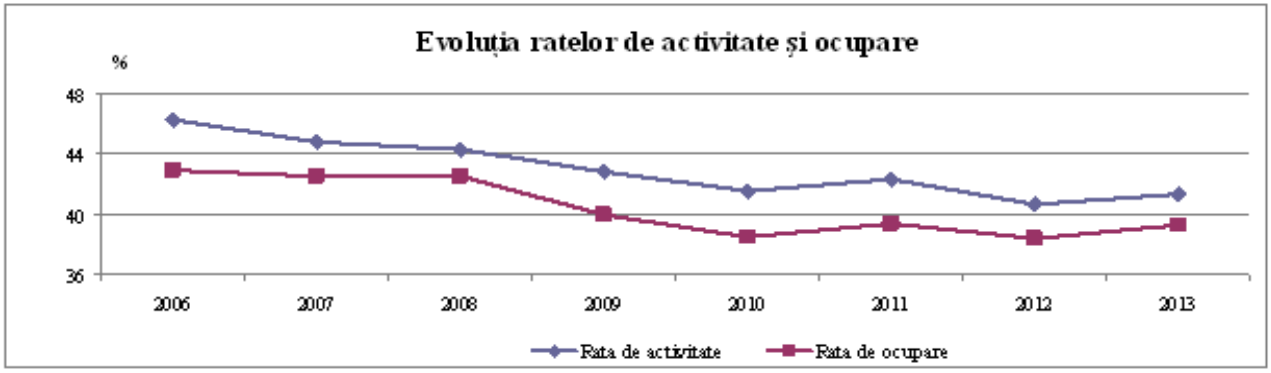

(21,4 mii) faţă de anul 2012.

Populaţia ocupată a constituit 1172,8 mii persoane, în creştere cu 2,3% faţă de 2012.

Din distribuţia ocupării după *activităţile din economia naţională* rezultă că în *sectorul agricol* au activat 337,9 mii persoane (28,8% din totalul persoanelor ocupate). Faţă de 2012 numărul populaţiei ocupate în agricultură a crescut cu 34,6 mii, sau cu 11,4%.

În *activităţile non-agricole* au fost ocupate 834,9 mii persoane, în scădere cu 8,6 mii (-1,0%) faţă de 2012. Ponderea persoanelor ocupate în *industrie* a constituit 12,1% (13,2% în 2012) şi în *construcţii*, respectiv, 5,5% (6,1% în 2012). Faţă de nivelul anului precedent numărul persoanelor ocupate în industrie a scăzut cu 5,6%, iar în construcţii - cu 7,3%. În sectorul *servicii* au activat 53,5% din totalul persoanelor ocupate, ponderea acestora fiind aproximativ la nivelul anului precedent (-0,8 p.p.). Totodată, numărul absolut al persoanelor ocupate în sectorul serviciilor a crescut cu 5,1 mii.

În repartizarea după *forme de proprietate* 73,0% din populaţie a fost ocupată în sectorul privat şi 27,0% - în sectorul public.

Structura populaţiei ocupate după *statutul profesional* relevă, că ponderea salariaţilor a constituit 68,8% din total. Marea majoritate a salariaţilor (92,9%) a fost angajată pe o perioadă nedeterminată de timp.

Munca nedeclarată în rândul salariaţilor a constituit 8,2%, fiind în uşoară creştere faţă de anul precedent (7,8% în 2012).

În *sectorul informal* au lucrat 13,9% din totalul persoanelor ocupate în economie, iar 30,9% au avut un *loc de muncă informal*.

Numărul şomerilor, estimat conform definiţiei Biroului Internaţional al Muncii a fost de 63,1 mii, fiind cu 4,6 mii mai mic faţă de 2012.

Rata şomajului *(proporţia şomerilor BIM în populaţia activă)* la nivel de ţară a înregistrat valoarea de 5,1%, fiind mai mică faţă de 2012 (5,6%).

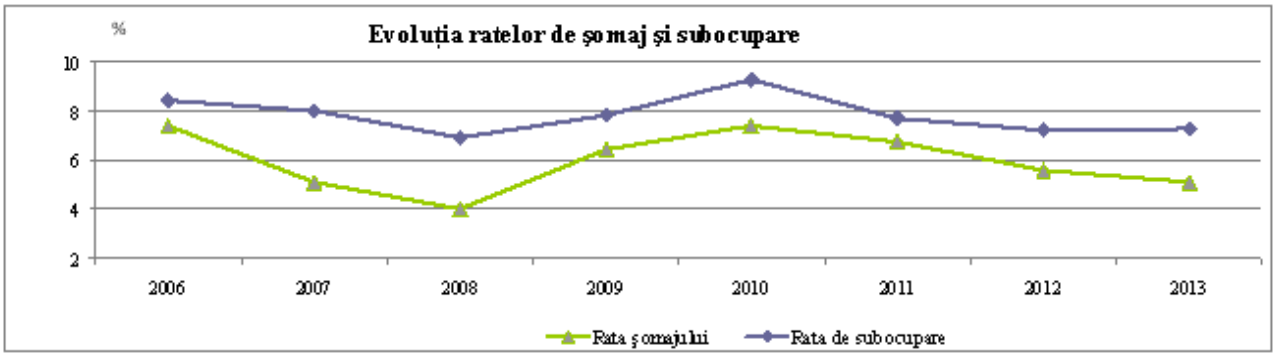

Numărul persoanelor declarate ca fiind plecate la lucru sau în căutare de lucru peste hotare a alcătuit, conform estimărilor, 332,5 mii persoane (328,3 mii în 2012). Din numărul celor declaraţi plecaţi, 65,2% o constituie bărbaţii. Ponderea persoanelor plecate din localităţile rurale a fost de 71,6%.

Note: 1. Datele prezentate au fost obţinute în cadrul cercetării Ancheta Forţei de Muncă, desfăşurate în
anul 2013 pe un eşantion de 48000 adrese. Din ele 37558 au acceptat interviul).

2. Datele sunt prezentate fără teritoriul din partea stângă a Nistrului şi mun. Bender.

Alte probleme reale, identificate drept critice, confruntând R.Moldova:

1. Criza IDENTITĂŢII şi a DEMNITĂŢII NAŢIONALE

2. TRANSNISTRIA

3. Justiţia şi Corupţia

4. Deficitul de IDEI şi nivelul scăzut de fluxuri investiţionale

5. Lipsa clasei mijlocii - motorul dezvoltării socio-economice a ţării

6. Starea catastrofală şi lipsa viziunilor de perspectivă în dezvoltarea mediului rural

7. Lipsa viziunilor de perspectivă în politicile tineretului

8. Starea deplorabilă a ecologiei atmosferei, apelor şi solurilor, a infrastructuriiI şi a logisticii

9. Un sector energetic ineficient şi lipsa cvazi totală de eficienţă energetică în economia republicii

10. Lipsa industriilor mici de prelucrare a producţiei agricole

11. Problema locativă şi starea incertă de rezistenţă a imobilelor la eventuale acţiuni seismice ridicate

12. Starea sănătăţii şi a demografiei

13. Erodarea masivă şi ariile mari de soluri lăsate în paragină

14. Starea deplorabilă a digurilor de protecţie uzate, 960 km

15. Etc.

Statistici Republica Moldova	
PIB	▲$7,647 miliarde (2013)
Creșterea PIB	▲8,9% (2013)
PIB pe cap de locuitor	▲$2390,0 (2014)
PIB pe sector	servicii (58,9%) industrie (13,8%) agricultură (12,2%) (2013)
Componente **PIB**	13,06 lei = 1 USD (1 ianuarie 2014)
Inflație	—4,6% (2013)
Populație sub **limita sărăciei**	▼16,5% (2012)
Coeficientul lui Gini	▼33,0 (2010)
Forță de muncă	▲1,236 milioane (2013)
Forța de muncă după ocupație	Servicii (43,3%) agricultură (40,6%) industrie (16%) (2005)
Șomaj	▼5,1% (2013)
Principalele industrii	Fitotehnie (cultivarea fructelor, legumelor, tutunului), industria vinului, textile, prelucrarea alimentelor
Comerț exterior	
Export	▲$2,399 miliarde (2013)
Bunuri exportate	Produse alimentare, textile, mecanică, produse agricole
Parteneri de export	Rusia 26,3% România 17,2% Italia 7,7% Ucraina 5,9% Turcia 5,3% Germania 4,7%
Import	▲$5,493 miliarde (2013)
Bunuri importate	Materii prime și combustibil, echipament industrial, chimicale, textile
Parteneri de import	Rusia 14,3% România 13,1% Ucraina 12,0% China 8,7% Germania 7,2% Turcia 6,9%
Investiții străine directe	▲$3,224 miliarde (2012)
Datorie externă brută	▲ $5,776 miliarde (2012)
Finanțe publice	
Datorie publică	▼18,1% din PIB (2012)
Venituri publice	▼$2,827 miliarde (2013)
Cheltuieli publice	▲$2,962 miliarde (2013)
Rezerve	▲$2,515 miliarde (2012)
Sursa: CIA World Fact Book *Fără o mențiune contrarie, toate valorile sunt exprimate în dolari americani*	

Într-un fel, noi am intrat demult în Uniunea Europeană. Jumătate dintre părinţii, fraţii, bunicii şi prietenii noştri sunt deja acolo. Unii muncesc din greu, alţii fură, ceilalţi învaţă şi aproape toţi trimit tone de bani în ţară, ca noi să devenim poate mai europeni, să ne îmbrăcăm în ţoale scumpe, să conducem neapărat o maşină cât mai luxoasă, să avem o «tabletă» ultramodernă şi să ne consumăm timpul prin localuri de elită. S-a produs o ruptură de generaţii, care nu ne va aduce niciodată Europa și acasă. Rezultă că jumătate din populaţie, aptă de muncă, munceşte în Europa pentru a creşte aici o generaţie de degeneraţi. ***Îi vedem peste tot, stilaţi, frumoşi, moderni şi absolut lipsiţi de vreo valoare morală sau de vreo dorinţă de a schimba ceva în societatea în care trăim.*** Situaţia este mai tristă decât orice tragicomedie. **O tragedie, pe care o suferă un popor dezbinat, şi o comedie, pe care o joacă o ceată de politicieni-oligarhi, mimând râvna de a conduce o ţară handicapată în civilizaţia occidentală**, atât de greu construită.

Geneza handicapului îşi are originea în minciuna ce a produs dezbinare şi haos în societate, mutaţie în mentalitatea populaţiei din Basarabia încă de la 1812 - unealtă a politicii de colonizare, deznaţionalizare şi genocid. 178 de ani în mlaştina minciunii, ... în infern.

Dacă clasa politică din Basarabia, perindată la guvernare ultimii 23 de ani, nu ar fi pus interesele personale și de grup/partid mai presus de interesele naționale, nu ar fi pus tabu pe Declaraţia de Independenţă, document sacru şi strategic de călăuzire în calea decolonizării, decomunizării şi a desovietizării țării, astăzi am fi avut o altă situaţie social-politică și economică, alte perspective.

Trebuia urmată strict buchia Declaraţiei de Independenţă.

Azi, la o distanţă de 23 de ani de la evenimentul istoric, ***Republica Moldova se zbate între Est şi Vest, nereuşind să-şi definească ferm nici Identitatea Naţională, nici calea şi modelul de dezvoltare.***

Paradoxal, dar calificativul de «cel mai sărac stat din Europa» costă societatea noastră (întreţinerea guvernării) circa **6 mlrd** de lei din bugetul consolidat al statului!

La această sumă, se ridică în prezent cheltuielile de întreţinere a instituţiilor centrale de stat, menite să gestioneze efectiv treburile interne și externe ale statului.

Defensiva şi regresul pe toate dimensiunile au adus R. Moldova în punctul critic (de bifurcaţie), după care destinul nostru poate evolua ori pe drumul Democraţiei, spre RENAŞTEREA NAŢIONALĂ şi SPIRITUALĂ, - calea PROGRESULUI în cadrul Țării Re-întregite și familiei UE, promovată de unionişti, ori

DEGRADAREA, ERODAREA completă a INSTITUŢIILOR de STAT şi prelungirea celor 200 de ani de neocolonialism!

Lucrurile se complică în condiţiile în care Moscova a ales calea promovări agresive a unui proiect eurasiatic, stăruind la atragerea în el și a R. Moldova, prin amenințări și șantaj.

Constatarea Nr.2 : Republica Moldova a parafat Acordul de Asociere cu UE

Republica Moldova a negociat și în prezent a parafat un **Acord de Asociere,** care cuprinde și un **Acord Aprofundat și Cuprinzător de Liber Schimb**, ceea ce va reduce barierele în calea comerțului între UE și Republica Moldova, contribuind astfel la creșterea economiei noastre. Acordul de Asociere UE - Republica Moldova va crea un ***cadru de cooperare în domenii precum comerțul, politica de securitate și cultura.*** Acordul de Asociere va permite de a construi ***o integrare mai profundă atât din punct de vedere politic cât și economic dintre țara noastră și UE.*** Acordul va permite racordarea sistemelor politic și economic al Republicii Moldova în conformitate cu valorile europene și standardele și reglementările Uniunii Europene. Etapa finală a procesului - ratificarea: după semnare Acordul de Asociere va fi ratificat de Parlamentul Republicii Moldova, parlamentele celor 28 de state membre, şi de Parlamentul European înainte de a intra în vigoare.

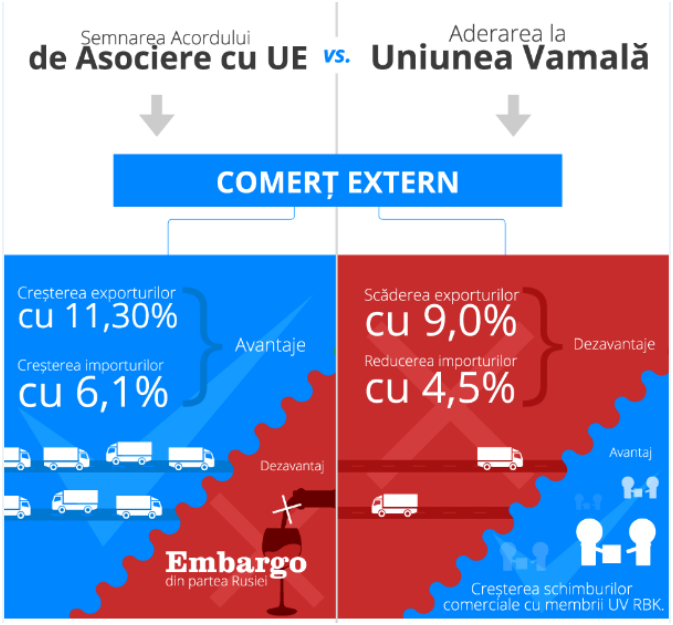

Aspecte de informare și conștientizare

Republica Moldova este recunoscută unanim ca un stat european, din toate punctele de vedere, atât economic, cultural, cât și geopolitic.

Obiectivul strategic al politicii interne şi externe al statului este integrarea în Uniunea Europeană. În acest sens, la 28 noiembrie 1994 a fost semnat Acordul de Parteneriat şi Cooperare (APC). Acordul în cauză reprezintă baza juridică a relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană și a intrat în vigoare în anul 1998. Acordul de Parteneriat și Cooperare este un angajament bilateral care reglementează baza colaborării în domeniile: ***economic, comercial, juridic, politic și cultural-științific.*** Prin intermediul acestuia Uniunea Europeană ***s-a angajat să susțină eforturile Republicii Moldova***, orientate spre ***consolidarea democrației și statului de drept cu respectarea drepturilor omului și a minorităților prin asigurarea cadrului corespunzător al dialogului politic, dezvoltarea durabilă a economiei și finalizarea procesului de tranziție spre economia de piață prin promovarea schimburilor comerciale, investițiilor și relațiilor economice armonioase.***

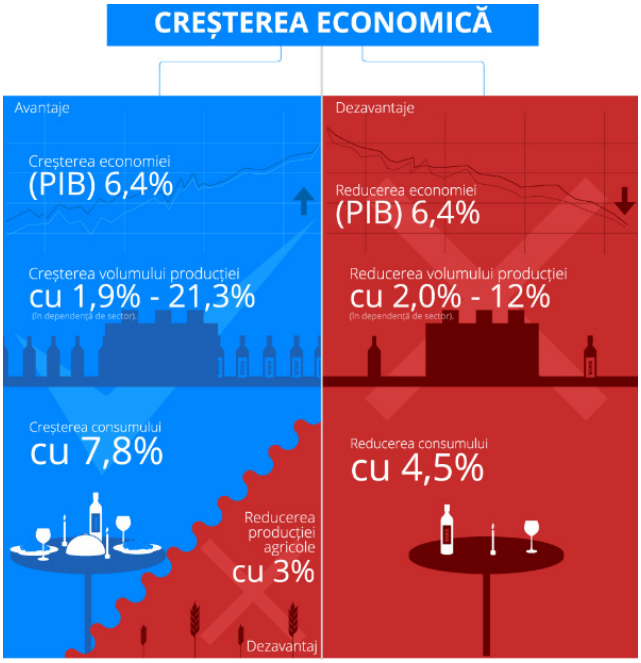

În prezent UE este cea mai mare entitate economică din lume. Statele membre nu ar fi reuşit să înregistreze o asemenea performanţă în mod separat. Astăzi ***UE realizează circa 20% din producţia mondială, în timp ce populaţia ei nu reprezintă decât 6% din populaţia globului.*** Europa este un spaţiu economic care îşi satisface propriile ei nevoi: ***cererea ei este satisfăcută cu circa 92% din oferta europeană, 8% fiind acoperite prin importuri.*** Balanţa comercială este aproape în echilibru, atât în raport cu noile ţări industrializate, cât şi cu Europa Centrală şi de Est sau America de Nord. UE atrage în fiecare an mai mult de 20 miliarde euro de investiţii externe, iar investiţiile sale directe în străinătate ating un volum similar.

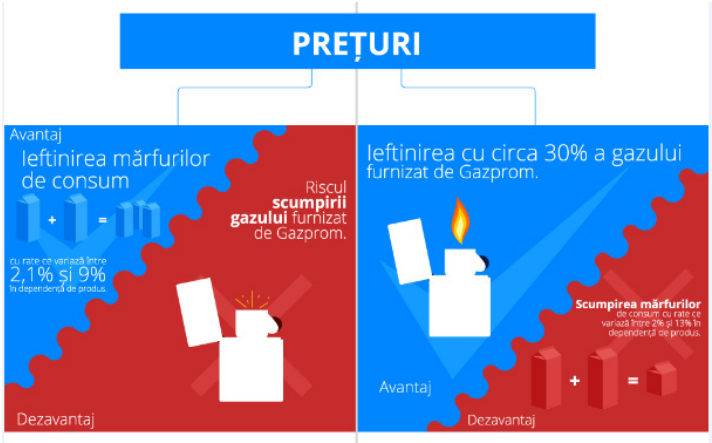

Uniunea Europeană (UE) este o uniune economică și politică, care cuprinde 28 de țări europene. Ea are o ***populație de 508 milioane de oameni, 24 de limbi oficiale și de lucru și aproximativ 150 de limbi regionale și minoritare.*** Competențele Uniunii Europene sunt conferite printr-o serie

de tratate internaționale pentru statele sale membre. Statele membre recunosc că, prin adoptarea și punerea în practică a acestor principii ***fiecare stat şi-a asigurat și apărat propria suveranitate***, dar şi o ***prosperitate economică într-un mediu liniștit și sigur.*** UE a avut la bază o ***serie de principii*** pe care toate statele membre trebuie **să le respecte:**

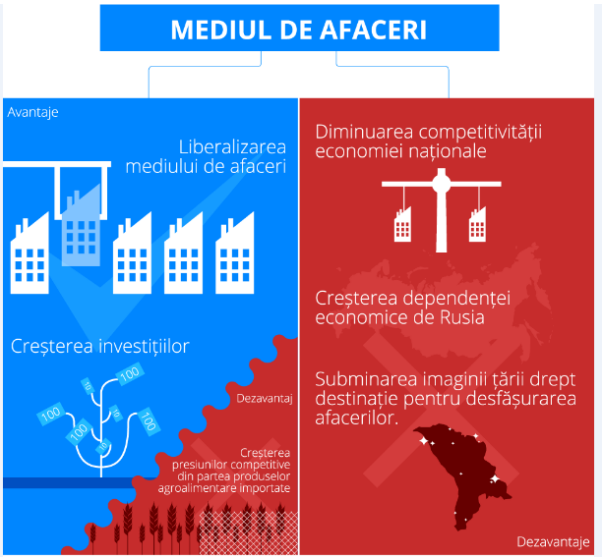

1. Respectarea principiilor democratice, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
2. Respectarea și egalitatea în fața legii.
3. Respectarea principiilor de suveranitate.
4. Principiile economiei de piață libere.
5. Principiile bunei guvernări și de combatere a corupției.
6. Principiile de protecție a mediului.
7. Principiile păcii și stabilității la nivel regional și internațional.

Statul de drept este ***piatra de temelie*** a Uniunii Europene. Conform legislației UE, **legea se află deasupra politicii și a intereselor naționale**, toate sunt supuse acesteia, inclusiv şi liderii naționali și politicienii. Legile UE afectează anumite aspecte ale suveranității statelor membre. Cu toate acestea, în toate aceste cazuri, statele membre au transferat în mod voluntar părți din suveranitatea lor către instituțiile europene pentru a construi o Europă mai puternică și mai eficientă. Statele UE recunosc că le este mai bine să lucreze împreună decât ca state independente şi în afara UE.(?) **Inima UE, este piața unică europeană** Aceasta este o zonă economică cu politici comune privind reglementarea produselor, precum și ***libertatea de mișcare a bunurilor, capitalului, serviciilor și forței de muncă.*** Acest lucru a adus avantaje semnificative pentru întreprinderile europene prin asigurarea unui ***mediu concurențial echitabil pentru toți și un set de norme și standarde comune.***

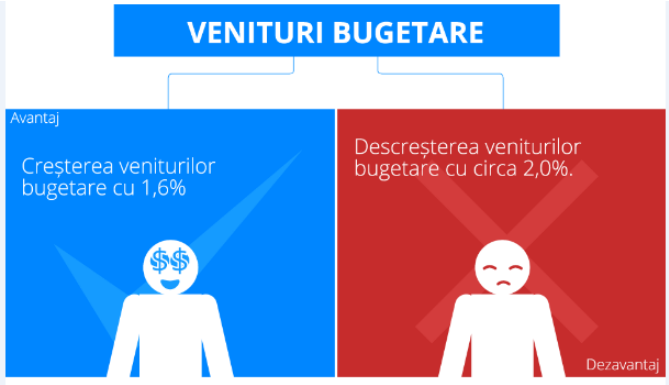

De fapt, această piaţă unică se extinde dincolo de UE şi include alte trei state care nu sunt membre : Islanda, Liechtenstein şi Norvegia.

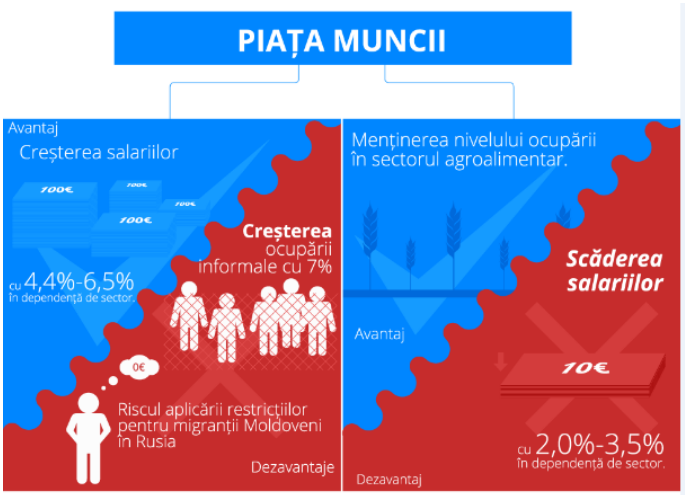

Strategia gradualistă este cea în baza căreia se va efectua lărgirea UE, aceasta fiind bazată pe ***principiul propriilor merite*** (ceea ce permite statelor să adere în baza propriilor rezultate) şi ***catch-up*** (care oferă posibilitatea) acelor state care au început mai târziu pregătirile să le ajungă din urmă pe celelalte state candidate în Uniunea Europeană.

Etapele de aderare la UE sunt următoarele:

- luarea deciziei pe plan naţional;
- depunerea cererii oficiale;
- semnarea acordului de asociere, etapa de preaderare reprezentată de iniţierea şi încheierea negocierilor celor 31 de capitole (ceea ce presupune reforme economice, sociale, legislative, implementarea acquis communautaire etc.) şi, în final;
- semnarea acordului de aderare.

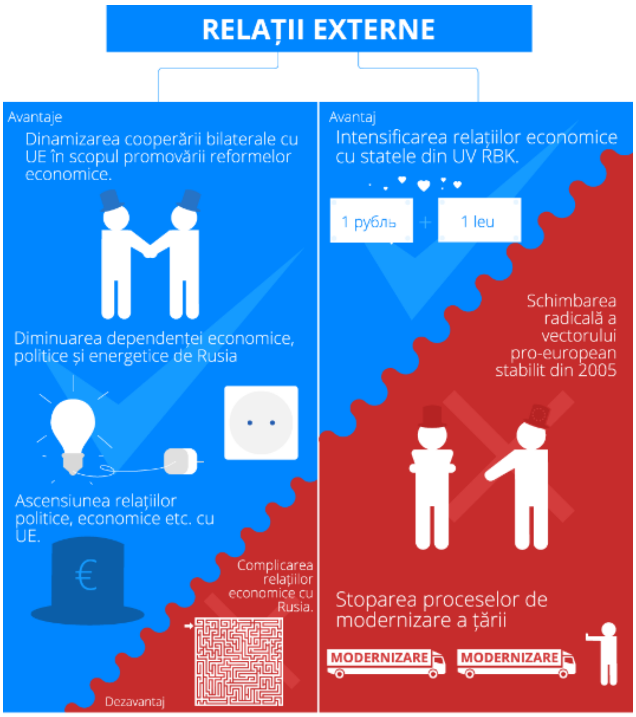

În perioada de preaderare ţările asociate beneficiază de o importantă asistenţă din partea UE, dar sunt utilizate pe larg şi resursele financiare proprii.

Negocierile includ 31 de capitole. Este cazul să menţionăm importanţa capitolului "justiţie şi afaceri interne", care include şi subiectul protecţiei viitoarelor graniţe externe. Conform declaraţiei Comisiei Europene, ***"lărgirea nu trebuie să cauzeze o nouă divizare a Europei, astfel contactele transfrontaliere care datează uneori de sute de ani nu trebuie să devină imposibile sau extrem de dificile, în special în cazurile în care aceeaşi limbă este vorbită pe ambele părţi ale viitoarei graniţe şi când există legături culturale strânse".*** Aşadar, observăm aici o posibilitate pentru Republica Moldova de a negocia în viitor un tratament preferenţial pentru circulaţia

cetăţenilor săi în România şi în spaţiul european în baza relaţiilor speciale cu România. Pe de altă parte, ***noua graniţă trebuie să asigure securitatea actualilor cetăţeni ai UE.*** Noii membri pot intra în zona Schengen doar atunci când regimul graniţelor va corespunde perfect standardelor Schengen.
Într-un final ne dorim să devenim membru al UE. Totuşi, aceasta este o ***aspirație pe termen lung, de la început va trebui să construim Europa acasă, să creăm standarde europene de democrație și prosperitate pentru toți cetățenii noștri.***

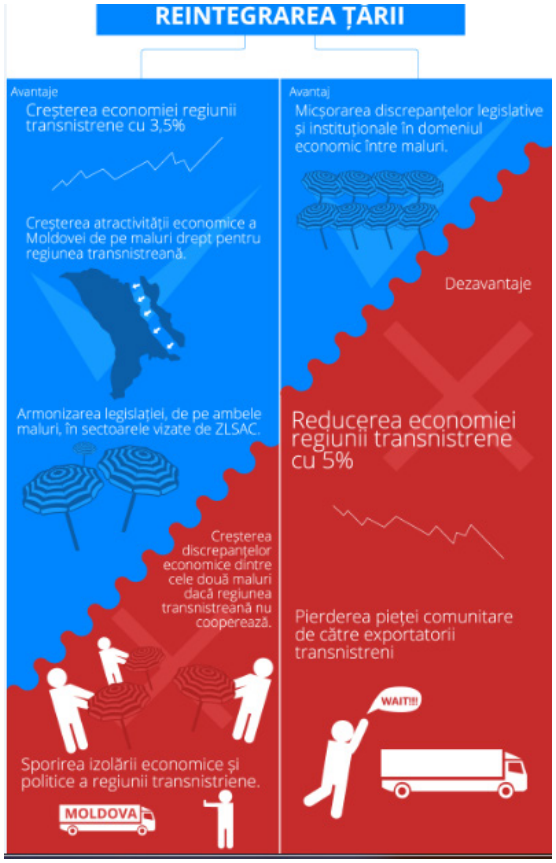

Relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană sunt instituționalizate prin intermediul următoarelor structuri:

- Consiliul de Cooperare RM-UE;
- Comitetul de Cooperare RM-UE;
- Subcomitetele de Cooperare RM-UE;
- Comitetul de Cooperare Parlamentară RM-UE.

Criteriile de selecţie a ţărilor candidate, stabilite de Consiliul European în 1993 la Copenhaga, sunt următoarele:

- ***stabilitatea instituţiilor garante ale democraţiei, aplicării legii, ale respectării drepturilor omului, precum şi respectarea şi protejarea minorităţilor;***
- ***existenţa unei adevărate economii de piaţă, capacitatea de a face faţă concurenţei şi forţelor de pe piaţa UE;***
- ***abilitatea de a-şi asuma obligaţiile de membru, inclusiv cele asociate aderării la uniunea politică, economică şi monetară.***

Republica Moldova face parte din Parteneriatul Estic din 2009, alături de alte cinci țări ale fostei Uniuni Sovietice (Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia și Ucraina). Ca urmare al acestui Parteneriat, Republica Moldova poate beneficia de noi Acorduri de Asociere, inclusiv referitoare la Zonele de Liber Schimb, integrarea progresivă în

economia UE şi facilitarea călătoriilor în spaţiul european prin liberalizarea treptată a vizelor, însoţită de măsuri de combatere a migraţiei ilegale.

Implementarea ZLSAC va spori competitivitatea Republicii Moldova pe pieţele internaţionale

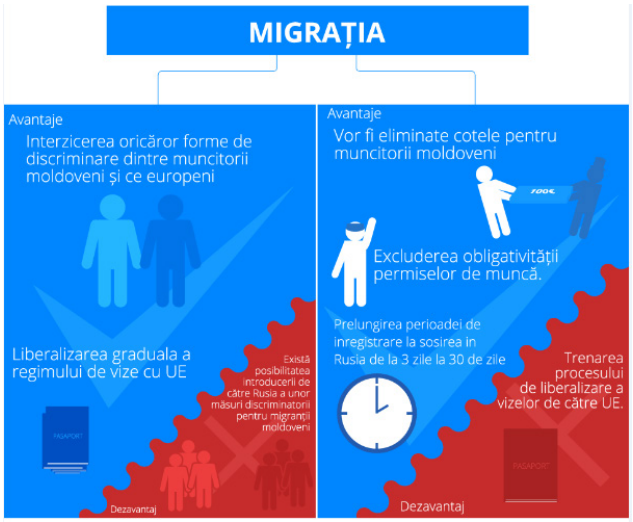

Antreprenorii şi reprezentanţii asociaţiilor de business din diverse sectoare, inclusiv agro-alimnetar, membri ai patronatelor precum şi reprezentanţi ai instituţiilor publice au fost informaţi, în cadrul seminarelor, despre posibilităţile de export după semnarea Acordului de Creare a ***Zonei de Comerţ Liber Aprofundat şi Cuprinzător RM-UE (eng. DCFTA),*** mecanismele de protecţie comercială, instrumentele de susţinere şi proiectele de finanţare destinate producătorilor autohtoni pentru dezvoltarea competitivităţii, implicit investiţii moderne, generatoare de locuri de muncă cu salarii competitive.

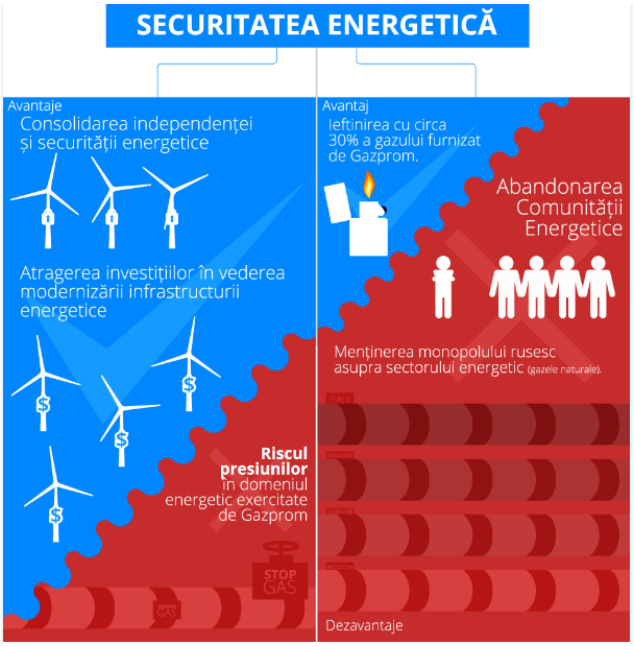

Ambasadorul UE la Chişinău, Pirkka Tapiola, a declarat, că interesul Uniunii Europene în regiune este ***promovarea stabilităţii, a dezvoltării economice şi a bunăstării populaţiei, iar*** piața Uniunii Europene se va deschide pentru produsele moldovenești imediat după semnarea Acordului, în timp ce ***piața internă va fi liberalizată gradual în timp de 10 ani,*** iar ***pentru sectorul agricol importul se va efectua în regim preferenţial doar în limita cotelor negociate.*** Totodată, Acordul de Comerţ Liber Aprofundat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană ***nu va limita suveranitatea economică a Republicii Moldova, care va putea semna acorduri de liber schimb şi cu ţările din afara comunităţii europene.*** Este pus în aplicare și programul de asistență pentru implementare a proiectului Uniunii Europene "Suport în implementarea ZLSAC" în valoare de 30 mln. Euro. Acesta va include proiecte de asistenţă tehnică, twinning, expertiză etc.

O componentă esenţială a DCFTA rămâne a fi ***armonizarea cadrului legislativ*** în domeniile acoperite de Acord, inclusiv ***ajustarea, punerea în aplicare a celor mai bune practici în domeniul cometului, precum şi consolidarea capacităţilor instituţionale.*** Astfel, în următorii ani se preconizează adoptarea a ***peste 300 de directive şi acte europene,*** ce vor aduce beneficii pe termen mediu şi lung.

Proiectul lansat are ca obiective ***consolidarea unor relații politice și economice mai strânse cu UE, modernizarea economiei moldovenești și îmbunătățirea competitivității sale, promovarea oportunităților de angajare și creștere în Moldova, diversificarea comerțului și a producției, promovarea investițiilor în Moldova, crearea unui mediu al politicilor mai eficient și previzibil.***

Conform studiilor efectuate, implementarea DCFTA va spori exporturile moldovenești cu 16% anual, importurile cu 8% și va imprima un impuls suplimentar de creștere a Produsului Intern Brut de 5,6% sau cca 142 mln euro anual.

Pe **8 aprilie 2014,** a fost publicată în Jurnalul Oficial al UE decizia cu privire la eliminarea vizelor pentru cetăţenii Republicii Moldova, cu intrare **în vigoare de la 28 aprilie 2014.**

Liberalizarea vizelor pentru cetăţenii Republicii Moldova este prevăzută în Regulamentul UE privind lista ţărilor terţe ai căror resortisanţi trebuie să deţină viză pentru trecerea frontierelor externe şi a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi sunt exoneraţi de această obligaţie.

Pentru a călători în Uniunea Europeană fără vize, moldovenii vor trebui să dețină un pașaport biometric. Aceștia vor putea călători pentru o perioadă de scurtă ședere (90 de zile pe parcursul a 6 luni) în toate statele care sunt membre cu drepturi depline în Acordul Schengen. Moldovenii vor putea călători și în țările care urmează să devină membre ale Acordului Schengen - Bulgaria, Cipru, România și Croația.

Uniunea Europeană poate fi considerată ***cel mai viabil proiect de integrare regională.***
"...Comunitatea Europeană are ca misiune de a promova o ***dezvoltare echilibrată*** şi armonioasă a activităţilor economice, o ***creştere durabilă şi noninflaţionistă cu respectarea mediului înconjurător***, un ***grad înalt de performanţă economică***, un ***nivel sporit de angajare şi protecţie socială***, ***ridicarea nivelului şi calităţii vieţii, coeziunea economică şi socială şi solidaritate cu statele membre."*** [Tr. UE ("Tratatul de la Maastricht")].
Politica de integrare europeană a Moldovei se bazează pe doi piloni principali: (i)

realizarea Planului de Acţiuni Moldova-UE şi (ii) valorificarea posibilităţilor ce derivă din participarea Moldovei la iniţiativele regionale din Europa de Sud-Est - Pactul de Stabilitate, Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECP) şi viitorul acord CEFTA modificat. Acestea sunt două direcţii prioritare ale proceselor de integrare europeană a Moldovei, care deseori se suprapun şi se complementează.

Criteriile de aderare la uniunea Europeană

Dupa cum demonstrează extinderile precedente ale UE, aderarea la UE reprezintă un proces îndelungat şi complicat de ajustare a tuturor domeniilor interne ale statelor candidate la principiile, valorile şi standardele UE. Doar în acest caz integrarea ulterioară a noilor ţări membre nu va avea pentru ele consecințe dureroase și nu va afecta integritatea sistemului european. Pentru a orienta statele candidate asupra reformelor care trebuie îndeplinite în vederea aderării la UE, Uniunea a stabilit câteva criterii de aderare. ***Criteriile obligatorii pentru aderarea la Uniunea Europeana formalizate la summitul de la Copenhaga sunt următoarele*** [Tratatul asupra UE, art. 49]:

Criteriul politic: existenţa unor instituţii stabile, care ar fi garante ale democraţiei, supremaţia legii, drepturile omului şi protecţia minorităţilor. Acest criteriu a fost desfăsurat mai târziu în *Tratatul de la Amsterdam*, declarându-se că „Uniunea este fondată în baza condiţiilor de libertate, democraţie, respectarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, supremaţiei legii, principii care sunt comune pentru toate statele membre" (art.6). Orice stat european care respectă aceste principii poate deveni membru al Uniunii.

Criteriul economic: existenţa unei economii de piaţă funcţională, capabilă să facă faţă presiunilor competitive şi existența forţelor de piaţă din cadrul UE.

Capacitatea de adoptare integrală a acquis-ului comunita.

Aderarea la obiectivele politice, economice şi monetare ale UE.

Ulterior la Consiliile Europene, care au urmat celui de la Copenhaga, criteriile de mai sus au fost completate cu înca unul:

Existenţa unor structuri administrative şi judiciare care vor permite adoptarea şi aplicarea acquis-ului comunitar.

Consiliul European de la Luxembourg din decembrie 1997 a decis completarea criteriilor de la Copenhaga ***cu o nouă condiţie*** - **capacitatea UE de a accepta noi membri**, aceasta însemnând sporirea angajamentului UE în procesul de extindere. Criteriile expuse la summitul de la Copenhaga vin să completeze **condiția de bază**

pentru a deveni membru al UE o constituie **identitatea europeană,** care a fost consacrată prin Tratatul de la Roma din 1958, art. 237 ***(„orice stat european poate deveni membru al Uniunii Europene”).***

Îndeplinirea criteriilor de aderare de către statele candidate este monitorizată de Comisia Europeana, care anual publica *Rapoarte de Taăa* privind succesele înregistrate de statele candidate în acest domeniu.

Concluzii :

Procesul de integrare europeană e abordat ca obiectiv primar al activităţii guvernelor RM din ultimii ani. ***Integrarea este văzută mai degrabă ca un proces/mecanism şi nu o finalitate iluzorie***. ***Perspectiva aderării la spaţiul european durează decenii*** iar statele din Europa de sud-est trebuie să-şi focuseze activitatea asupra soluţionării problemelor interne prin intermediul UE (asistenţă financiară, tehnică, politică). ***Integrarea este o activitate de politică internă şi externă, dar în acelaşi timp aceasta nu este doar un rezultat al activităţii diplomaţiei moldoveneşti, dar a tuturor autorităţilor centrale şi locale.*** Procesul de integrare este ***imposibil de realizat fără implicarea plenară a fiecărui cetăţean. Pentru aceasta noi trebuie să înţelegem că integrarea este o metodă de modernizare a statului prin reforme, cu armonizarea legislaţiei naţionale la acquis-ul comunitar.*** Schimbările care au avut loc la nivelul UE odată cu Tratatul de la Lisabona vor permite Moldovei să aibă un proces de integrare mai coerent, mai focusat şi mai bine ghidat. În cele din urmă, Tratatul de la Lisabona trebuie privit ca o oportunitate de rearanjare instituţională

Constatarea Nr.3: Există în Republica Moldova persoane care trăiesc într-un spaţiu „paralel", cu gândul la Rusia, la armata „eliberatoare", refuzând să se integreze. Aceste persoane fac parte din aşa numita **«coloana a cincea».** ***Pe tot parcursul postindependenței “coloana a cincea” se află în stare de alertă.***

> ***“…Coloana a cincea (din spaniolă Quinta columna) este denumirea agenturii generalului Franco, care activa în Republica Spaniolă în perioada războiului civil din 1936-1939. Odată cu scurgerea timpului, semnificaţia primară a acestei expresii (spion, terorist, diversionist, provocator, agent de influenţă) s-a extins, ea denumind astăzi în RM forţele pro-ruse (persoane concrete, partide, instituţii ş.a.) care promovează aici, deschis sau camuflat, interesele geopolitice ale Rusiei şi lucrează împotriva intereselor naţionale vitale ale RM.***

Drept exemple concludente de „coloană a cincea" în RM servesc formaţiunile politice ale lui Klimenko, Dodon , Voronin, Formuzal, alimentate financiar de la „Centru", care luptă împotriva forţelor politice democratice şi naţionale, susţin menţinerea în stare de izolare a minorităţilor rusă, ucraineană și găgăuză, se dedau la declaraţii şi acţiuni provocatoare, care lezează demnitatea populaţiei majoritare şi atentează la securitatea şi independenţa statului R. Moldova, pretind acordarea statutului de limbă de stat pentru limba rusă, organizarea referendumurilor anticonstituționale pentru federalizarea statului ş.a.

Una dintre instituţiile care e, pe bună dreptate, cea mai importantă şi influentă „coloană a cincea" în RM este Mitropolia lui Vladimir (autointitulată, în mod provocator şi agresiv, „a întregii Moldove"). Subordonată canonic şi administrativ Patriarhiei ruse, această mitropolie nu este numai „gura şi urechile" Moscovei la Chişinău, dar şi „braţul ei înarmat". Chiar de la data înfiinţării ei, Moscova a avut grijă ca Mitropolia lui Vladimir să se afirme ca un factor politic important." (Timpul, C. Tănase "Coloana a cincea trebuie oprită")

Prin acțiunile sale, servind interesele Rusiei și folosindu-se de exodul masiv al populației băștinașe active, creat artificial tot de ei, reprezentanții «coloanei a cincea » au deturnat spiritul Declarației de Independență a Republicii Moldova din 27 august 1991 și promovează insistent vectorul pro - rusesc de involuție și neocolonialism. Prin manipulări demagogice și minciunoase bulversează starea social - politică din republică, pedalează pe factorul identitar, chemând la nesupunere civică, provoacă și susține separatizmul.

În ultimul timp se pun eforturi, susținute masiv și fățiș de Rusia, pentru a contracara semnarea Acordului de Asociere a Republicii Moldova la UE.

Pentru a aduce o claritate în ceea ce se întâmplă în societate, Consiliul Unirii aduce la cunoștință maselor largi ***adresarea făcută la timpul său de către prim-ministrul australian Kevin Rudd***, către

musulmanii din Australia care doresc sa trăiasca dupa legile islamice. Lor li s-a pus în vedere să părăsească această țară, în contextul în care guvernul a țintit radicalismul într-o incercare de a decapita potențialele tentative de atac terorist.

Citat:"IMIGRANȚII ȘI NU AUSTRALIENII TREBUIE SĂ SE ADAPTEZE. ...

Această culturâ s-a creat în peste două secole de zbateri, incercări și victorii a milioane de barbați și femei în căutarea libertății.

Vorbim mai cu seamă ENGLEZA, nu spaniola, libaneza, araba, chineza, japoneza, sau orice altă limbă. În consecință, ***dacă doriți să fiți parte a acestei societăți, învățați limba!***

Majoritatea australienilor cred în Dumnezeu. Asta nu e vreo aripă creștină de dreapta sau o presiune politică, ci un fapt, întrucât bărbați și femei de credință creștină, pe principii creștine, ***au fondat această națiune, ceea ce este clar documentat.*** E cu siguranță adecvat a se afișa asta pe pereții școlilor noastre. Dacă Dumnezeu este o ofensă pentru voi, vă sugerez să considerați o altă parte a lumii ca fiind casa voastră, întrucât Dumnezeu este parte a culturii noastre.

Vom accepta credințele voastre fără a vă intreba de ce. Tot ce vă cerem este să o acceptați ***pe a noastră și să trăiți cu noi în armonie și bucurie pașnică.***

Aceasta este **PATRIA NOASTRĂ, PAMÂNTUL NOSTRU si STILUL NOSTRU DE VIATĂ și** vă vom permite orice oportunitate pentru a vă bucura de toate acestea. Dar imediat ce nu incetați a vă mai plange, vaița și ingrozi de Steagul nostru, de Onoarea noastră, de crezul nostru Creștin, de Stilul nostru de Viață, vă recomand cu căldură să profitați de o altă mare liberatate australiană,

LIBERATATEA DE A PLECA.

Daca nu sunteți fericiti aici, atunci PLECAȚI. Nu v-am obligat noi sa veniti aici. Voi ați solicitat sa fiți aici. Așadar, acceptați țara pe care VOI ați dorit-o."

Prime Minister

Kevin Rudd – Australia

3. Ce -i de făcut?

Răspuns la întrebarea sacramentală este: ***Să regândim valoric statul R. Moldova*** misiune sacră a unioniştilor, a potenţialului uman şi intelectual al societăţii româneşti!

Viziunea şi dezideratul Consiliului Unirii / Re-întregirii în producerea schimbării:

> ***SĂ REVENIM ACASĂ, să ne regăsim în marea familie a civilizaţiei europene, nu săraci şi umiliţi, ci cu bunăstare şi demnitate!***

Scopul suprem al modernizării şi dezvoltării

> ***rezidă într-o creştere economică sustenabilă pe principii noi (pe o paradigmă nouă), care să asigure atât îmbunătăţirea calităţii vieţii populaţiei şi integrarea în UE, prin Re-întregirea Ţării Româneşti, cât şi recuperarea decalajelor considerabile faţă de Ţara-Mamă, apoi - şi faţă de statisticile medii pe UE.***

Atingerea acestui scop are o soluţie univocă, fără alternative**: MODERNIZAREA şi DEZVOLTAREA R. MOLDOVA.**

Premizele de bază pentru realizarea cu succes a acestor deziderate rezidă în:

- ***mobilizarea pentru coparticipare la cauza nobilă a întregii societăţi, pledându-se pentru un interes, o unitate şi un efort comun în făurirea propriului destin;***

- ***asanarea societăţii, pe toate dimensiunile (istorie, identitate, educaţie, patrimoniu...), de minciună, demagogie şi manipulări, prin aducerea adevărului pe platforma de convieţuire a tuturor grupurilor sociale, promovarea adevărului aşa cum este - bun sau rău, - neadmiterea compromisului cu minciuna, ambiguităţilor în politica promovată de actuala clasă politică, negocierii adevărului;***

- ***„ scoaterea sârmei ghimpate din mentalul oamenilor", promovarea modelului de gândire în format 3D, ghidat de ADEVĂR,***

  în aprecierea trecutului
  trăirea prezentului
  şi crearea viitorului

- ***respectarea valorilor general-umane***

Crearea și respectarea acestor premize va mobiliza şi canaliza potenţialul civic, având **efect sinergic**, spre muncă asiduă în procesul de Modernizare şi Dezvoltare, în scopul ridicării calităţii vieţii fiecărui cetăţean.

Adevărul /Argumentul forte de pornire:

> ***"Creșterea economică anuală cu 4-5%, conservează stagnarea și înapoierea, fiind, de-facto, o simulare a mişcării înainte. R.Moldova are nevoie de o creștere anuală de cel puțin 8-10%, pentru a ieși din situația deplorabilă în care se află. Unii economiști vorbesc de 12-15%. În caz contrar, la o creștere de 4-5%, care ne așteaptă în următorii ani, vom rămâne pe vecie în urma statelor europene" (Ion Sturza).***

Din Raportul de activitate al Ministerului Economiei al R. Moldova pentru anul 2013 și prognozele pentru 2014 : Pentru perioada 2014-2017, se estimează că Produsul Intern Brut va crește cu o rată medie anuală de circa 4,5%, cu îmbunătățiri structurale. Astfel, în structura PIB va creşte ponderea industriei - de la 14,1% (în anul 2014) până la 14,5% (în anul 2017), a construcţiilor - de la 3,5% la 3,7% şi a comerţului interior - de la 13,5% la 14%. Autoritățile prognozează că exporturile se vor majora în această perioadă cu circa 8,5% anual, importurile - cu circa 7,2% anual. Salariul mediu nominal în ansamblu pe economie se va majora cu circa 31,5% şi va atinge 5525 lei în anul 2017, iar productivitatea muncii va crește anual cu circa 4,4%.

Cu o atare rată de dezvoltare și constrângerile impuse de problemele critice existente, R.Moldova va putea atinge nivelul mediu al UE la PIB-ul pe cap de locuitor în peste 200 de ani. Iar pentru a atinge nivelul de dezvoltare al României, R.Moldova are nevoie de 80 de ani.

Principiul de bază în atingertea dezideratului ar fi:

Toți, de la simplu cetățean și terminând cu demnitarii de cel mai înalt rang, de pe ambele maluri ale Prutului, ***- să gândească și să procedeze în acțiunile sale așa, ca și cum Țara ar fi Re-întregită !***

În condiţiile, extrem de complicate ale economiei R.Moldova, puse la pământ, ***Consiliul Unirii/Re-întregirii*** propune societăţii de pe ambele maluri ale Prutului :

preluarea acestui principiu în procesul de elaborare și implementare al modelului de Modernizare, ca o precondiţie inevitabilă şi factor de motivare.

(Manifestul Unioniștilor, 2012)

4. De ce "Planul Marshall''?

Subtilitatea planului constă în faptul că aceste proiecte nu erau nici dictate de ofertant, nici alese de beneficiar. Erau ***rezultatul unei colaborări strânse, absolut necesare, dintre ambii, întrucât Planul Marshall nu făcea pomană: beneficiarul trebuia să contribuie cu fonduri echivalente, în contrapartidă. O singură condiţie*** revenea exclusiv guvernelor europene, într-o conjunctură labilă ca cea de după război: ***să asigure stabilitatea internă,*** fără de care nici un program nu putea evolua, existând pericolul risipirii fondurilor.

Principiile se cunosc, trebuie aplicate

Astăzi, nimic nu opreşte un stat, inclusiv Europa, să mearga pe un drum cunoscut şi să facă, în propria sa casă, ceea ce a făcut America la mijlocul secolului trecut în Europa. Atunci, iniţiatorul descoperea principiile Planului, care acum se cunosc. Ele trebuie **adaptate și aplicate**. ***Numai un astfel de Plan Marshall, şi nu un simplu împrumut, ar face Moldova de Est să renască.*** În locul unui nou împrumut, pe care nu se știe nici când, nici cum îl va putea Moldova restitui, ar fi în interesul tuturor un plan comun, tip Marshall. Un atare plan, comun cu Europa și Partenerii de dezvoltare este necesar ambelor state româneşti, deoarece, prin realizări în plan socio-economic, reîntregirea Ţării după scenariul german s-ar desăvârşi rapid.

Ce lecţii ar putea trage Moldova din istoria Planului Marshall?

În primul rând, **o analiză mai profundă a retoricii şi teoriilor economice de care este legat ajutorul oficial internaţional** la noi. Departe de a fi „Moş Crăciun", „Maica Tereza", pe de o parte, şi copii cuminţi pe de altă parte, **actorii implicaţi astăzi au interese uşor inteligibile, mai ales dacă, după diferite calcule, deseori doar 80% din banii alocaţi în ţară de origine ajung la destinatar**, restul fiind absorbiţi de un lanţ complex şi lung de birocraţii intermediare. **Istorii adevărate de succes în acest „business" nu prea există.** Dimpotrivă, dacă analizăm, mai atent (!), ţări prospere, în trecut şi prezent, ca Singapore, Hongkong, Coreea de Sud, Chile, vom vedea că au progresat fără ajutor oficial internaţional, dar datorită factorilor care timp de secole au adus prosperitate şi în Europa**: respectul pentru proprietatea privată, un stat minimal şi un grad înalt de formare a capitalului prin accentuarea economisirii (spre deosebire de consumul de capital).**

5. “Planul Marshall”: studiu de Caz - istoria, teoria si practica

5.1. Planul Marshall şi premizele povestei de succes

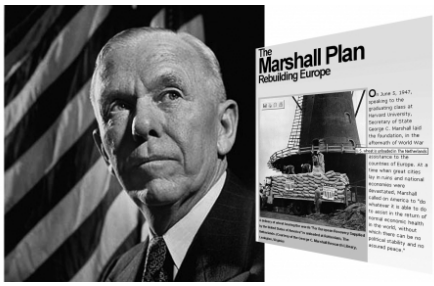

De-a lungul istoriei, puţini şefi de stat au avut ocazia să semneze o lege de o asemenea importanţă - declara pe 3 aprilie 1948, când a intrat în vigoare Planul Marshall, preşedintele american Harry S.Truman:

"Statele Unite fac tot ce le stă în putere pentru a pune pe picioare economia mondială. Politica noastră nu se îndreaptă împotriva unei ţări anume sau a vreunei doctrine politice, ci împotriva foametei, a sărăciei, a haosului."

Country	1948/49 ($ millions)	1949/50 ($ millions)	1950/51 ($ millions)	Cumulative ($ millions)
Austria	232	166	70	468
Belgium and Luxembourg	195	222	360	777
Denmark	103	87	195	385
France	1085	691	520	2296
West Germany	510	438	500	1448
Greece	175	156	45	376
Iceland	6	22	15	43
Ireland	88	45	0	133
Italy and Trieste	594	405	205	1204
Netherlands	471	302	355	1128
Norway	82	90	200	372
Portugal	0	0	70	70
Sweden	39	48	260	347
Switzerland	0	0	250	250
Turkey	28	59	50	137
United Kingdom	1316	921	1060	3297
Totals	4,924	3,652	4,155	12,731

Aceştia au fost **pilonii** pe care urma să fie construit planul Marshall. **Sprijin financiar** pentru ţările distruse în urma războiului, **livrarea de alimente** şi, nu în

ultimul rând, ajutor pentru reconstruirea structurilor democratice. **Eradicarea foametei, reconstrucţia civilă şi redarea speranţei oamenilor.** Acestea au fost obiectivele fostului secretar de stat american şi laureat al premiului Nobel pentru pace, George C. Marshall.

Dar, Statele Unite, au pus şi **o condiţie** potenţialilor beneficiari ai sprijinului american: "Înainte ca guvernul Statelor Unite să facă eforturi pentru îmbunătăţirea situaţiei şi să ajute europenii să facă primii paşi pe noul drum către reabilitare, ***ţările din Europa ar trebui să ajungă la un consens în privinţa nevoilor urgente pe care le au şi a felului în care vor acţiona aşa încât măsurile guvernului american să aibă rezultatele scontate."***

Între 1948 şi 1952, 16 ţări europene au beneficiat de **credite, mărfuri şi servicii** care, la acea vreme, au însumat **12,73 mld.US$.** Numai în anul 1949, în proaspăt înfiinţată Republică Federală a Germaniei, au curs 1,0mld.US$.

Astfel, Planul Marshall **a stimulat milioane de vest-europeni să se apuce de treabă şi să reconstruiască ce fusese distrus în război.** Câţiva ani mai târziu, producţia era chiar mai mare decât cea de dinaintea celei de-a doua conflagraţii mondiale.

Prin planul Marshall, s-a transferat în Europa **1,2% din PIB-ul american**, adică 3,5% din PIB-ul european (fără a se ţine cont de ajutorul militar) sub formă de **credite, subvenţii nerambursabile şi ajutoare materiale sau alimentare.**

Beneficiile programelor naţionale şi ale planului Marshall **au permis Europei Occidentale să depăşească nivelul mediu de dezvoltare antebelic încă din 1949**, ceea ce înseamna că **reconstrucţia era terminată.** Ajutorul american acordat prin planul Marshall **„a consolidat structurile economice şi politice liberale promovate de guvernele occidentale".**

În consecinţă, ***planul Marshall a contribuit, efectiv şi substanţial, prin mărimea, structura, oportunitatea şi condiţiile de acordare a ajutorului, la crearea premizelor şi cadrului favorabil integrării; a scurtat reconstrucţia şi a grăbit relansarea; a consolidat alianţele şi structurile economice, politice şi militare occidentale şi a oprit ofensiva comunismului; a revigorat economia americană şi i-a consolidat poziţia de lider; a marcat începutul integrării vest-europene.***

Tot odată, nu se poate **absolutiza** aportul planului Marshall şi **minimaliza** rolul hotărâtor al statelor şi popoarelor din Europa Occidentală, atât în momentul pregătirii şi demarării, cât, mai ales, în cel al continuării.

Fără capacitatea de sacrificiu, fără renunţări asumate conştient, fără automobilizare exemplară în muncă şi fără raţionalitate în consum şi economisire, fără o societate „adaptată de multă vreme la era industrială“, planul Marshall n-ar fi avut rezultatele cunoscute.

Deci, integrarea, înainte de orice şi oricine, şi ca idee şi ca faptă istorică, este opera europenilor.

Planul Marshall - este un **program de investiţii masive** aplicate de către state dezvoltate către state sărace vecine ***pentru a ridica economiile lor, în schimbul promovării scopurilor lor strategice, geopolitice, controlul asupra resurselor și altele (de exemplu, militar) interese (promovarea "democrației, drepturilor și libertăților omului, etc").***

5.2. Contextul istoric, nașterea ideei

Cel de-al Doilea Război Mondial a lăsat în urma sa o Europă sărăcită aproape complet, distrusă din punct de vedere economic şi într-o criză politică.

Anul 1947 reprezintă poate cel mai important an din perioada postbelică. În acest an, problemele cu care se confruntau statele europene au atins cote maxime. În primul rând, există problema proviziilor alimentare. Fiecare stat se confruntă cu foametea. Pe timp de iarnă situaţia s-a agravat din ce în ce mai mult: străzile au devenit impracticabile, canalele au îngheţat, reţelele feroviare au fost şi ele afectate, iar lipsa cărbunelui a condus la scăderea producţiei industriale.

Cele **două mari probleme** le reprezentau **dispariția Germaniei de pe planul economic al Europei și criza dolarului.** Odată cu lipsa Germaniei de pe piaţa europeană, s-a produs un dezechilibru în comerţ, iar producţia industrială a fost împotmolită datorită lipsei resurselor de cărbune din bazinul Ruhr. Cea mai importantă monedă europeană, lira sterlină, s-a devalorizat, iar în Germania nu mai circula nici o monedă: **a înflorit piaţa neagră şi ţigările au devenit monedă de schimb acceptată.**

Intrase într-o criză economică reală Marea Britanie, suprasolicitată de angajamentele ei militare încă enorme și de eforturile pe care populația le făcuse în cei șase ani de război, finanțate în mare parte de enormele împrumuturi americane, care costaseră Statele Unite 48,5 miliarde de dolari .În fața posibilității unei preluări a puterii de către comuniști în Grecia și Turcia, Acheson a declarat că **miza era mai mare decât**

doar aceste două țări. Dacă ele cădeau, comunismul se putea răspândi spre sud, ajungând în Iran și poate chiar în India.

Dilema, în fața căreia s-a pomenit SUA imediat după terminarea războiului, fiind pusă față în față cu faptul "plecării" Angliei de pe continent, era - **sau** Statele Unite ale Americii se angajau să înlocuiască Anglia în rolul de "sprijin de nădejde" a construcției europene post-război, ceea ce însemna necesitatea și inevitabilitatea implicării în ceea ce reeșea din această necesitate a **"ridicării Europei de pe poziția îngenuncheată"**, **sau** rămâneau distanțate de această situație și **" lăsau corabia șubrezită a Europei să plutească pe valuri la voia întâmplării".**

În aceste condiţii, americanii înţelegeau că nu vor mai putea trăi în afara lumii, că viitorul haos în Europa devenea inevitabil și că va fi nevoie de intervenția lor, dar deacum în condiții mult mai proaste, și cât de mult nu s-ar fi dorit, dar era mai indicat **să se intervină imediat. "Better today than tomorrow"** (" Mai bine astăzi decât mâine").

Mai mult decât atât, SUA înțelegeau că în această situație, **politica pașilor mărunți** nu va fi eficientă și în cazul în care se angajează să prevină prăbușirea Europei, ultima ar trebui să fie **asanată totalmente, fără a lăsa "focare afectate de boală". Imediat ce prezența problemei a fost conștientizată, s-au găsit și modalitățile de rezolvare.**

> *„...Planul avea **drept scop** - preciza iniţiatorul său- **renaşterea unei economii mondiale sănătoase pentru a permite stabilirea de condiţii politice şi sociale propice instituţiilor libere.** O asemenea asistenţă nu trebuie furnizată în tranşe, pe măsură ce crizele izbucnesc: **ajutoarele pe care guvernul nostru le va pune la dispoziţie pentru viitor nu trebuie să fie simple paliative, ci trebuie să aducă o vindecare reală.** Orice guvern care va fi dispus să ne ajute în acest scop va găsi liderii americani dispuşi să colaboreze. Orice guvern care va manevra pentru a paraliza redresarea altor state nu se poate aştepta la un ajutor din partea noastră."*

La sfârșitul celui de al Doilea Razboi Mondial **industria Europei Occidentale era practic scoasă din uz. Toata economia Vestului european era dezarticulată, dezechilibrată, funcțional compromisă, se afla într-o situaţie de colaps fizic şi economic**, la care se adăuga teama de dominaţia Uniunii Sovietice, prin atac frontal sau subversiune.

În această perioadă, dezordinea social-politică şi economică a acestor state se concretiza în intoleranţă ideologică şi necesitatea reluării practicii democratice, competiţii politice interne, inflaţie generalizată, sistem monetar inexistent, şomaj, sărăcie şi foame. Piața europeană a rămas fără moneda convertibilă, deficitele au epuizat rezervele în aur și dolari.

Sfârşitul războiului a însemnat intrarea Europei, care secole de-a rândul a fost centrul economic, politic, militar şi cultural al lumii, în cea mai neagră epocă a existenţei sale. Practic, pe plan mondial, Europa încetaseră de a mai juca vreun rol, ea **era acum o simplă miză a luptei dintre cei doi stăpâni ai planetei, SUA şi URSS.**

Astfel, pe fondul situaţiilor şi mentalităţilor încă inflamate de anii războiului, la **5 iunie 1947**, **secretarul de stat la Departamentul de stat al Statelor Unite ale Americii, George Marshall,** într-un discurs rostit la Universitatea Harvard, spunea :

"Adevărul este că necesităţile Europei în ceea ce priveşte importul de hrană şi alte bunuri de consum pentru următorii trei-patru ani depăşesc cu mult capacităţile ei de a plăti pentru aceste produse străine. Prin urmare, ea trebuie să primească un ajutor sau se va confrunta cu o deteriorare foarte gravă a situaţiei economice, sociale şi politice. Remediul este distrugerea cercului vicios şi redarea încrederii popoarelor europene în viitorul economic al ţărilor lor cât şi al Europei întregi. …Este deja evident că, înainte ca Guvernul Statelor Unite să-şi continue ajutorul pentru ameliorarea situaţiei şi încercările Europei de a-şi reveni, trebuie să existe o oarecare înţelegere între statele Europene … Aceasta este o problemă a Europei. Iniţiativa, în opinia mea, trebuie să vină din partea Europei. Rolul acestei ţări este de a oferi un ajutor prietenesc pentru schiţarea unui program European, în măsura în care acest lucru este convenabil (practic) şi pentru noi. Programul trebuie să fie comun, acceptat de mai multe state, dacă nu de toate ţările Europei."

Fundalul tabloului imaginar pictat de către Marshall arăta în felul următor: înferbântată de război, **economia Statelor Unite în anul 1947** alcătuia aproximativ **jumătate din economia mondială** și mai mult de jumătate din producția industrială a lumii și tot în Statele Unite ale Americii. Pentru America aceasta era **perioada de**

aur, dar la orizont se ridicau nori de furtună - **jumătate din ceea ce se producea în lume , Statele Unite ale Americii trebuia să vândă celeilalte jumătăţi, în timp ce cealaltă jumătate nu avea bani, nici aur .**

Marshall a oferit o soluție simplă. Ce este simplu este și genial. El spunea:

> ***" Să le dăm lor bani. Pur și simplu - să le dăm. Să le donăm. Și să le condiționăm un singur lucru - tot ce vor cumpăra pe acești bani să se cumpere tot de la noi. Pe banii noștri - de la noi. Paradox ? Poate. Dar geniul paradoxurilor ne este prieten, nu se poate ca el să nu ne ajute."***

Și totuși, deseori, când sunt elucidate măsurile și activitățile de reconstrucție a Europei, accentul principal se pune pe acordarea de credite, ca sursă principală de redresare economică. În realitate **creditele nu au jucat rolul decesiv.**

Prin implementarea unui complex de măsuri și acțiuni numit " Plan Marshall **", piața de consum a Europei de Vest a fost pusă sub controlul deplin al SUA**. Dar cel mai important factor al redresării economiei Europei a fost **permisibilitatea producătorilor europeni pe piața americană**. Datorită acestui fapt pentru Europa **s-au creat posibilități reale** de a-și recupera investițiile, și a reporni motoarele economiei, prin dezvoltarea ulterioară a cererii interne.

NB. ***Redresarea și asigurarea creșterii economiei Europei postbelice a fost cauzată în principal de cererea din SUA.***

După o analiză mai atentă a situaţiei economice şi financiare a statelor occidentale şi **după constatarea că URSS intenţiona să-şi extindă hegemonia până la Atlantic,** americanii au decis să se implice mai mult, economic, financiar şi militar, în zonă, să-şi facă mai din plin simţită prezenţa şi **să susţină, sub toate aspectele, integrarea vest-europeană, ca singura alternativă oportună și viabilă la criza postbelică.**

Oferind acest ajutor, Marshall insista ca statele beneficiare să se pună de acord asupra unui program comun de redresare economică: americanii vor ca europenii să ia în propriile mâini realizarea concretă a planului de reconstrucţie.

> ***„Nu ar fi corect, nici util ca guvernul Statelor Unite să procedeze la stabilirea unilaterală a unui program destinat repunerii pe picioare a economiei europene. Aceasta este treaba europenilor... iniţiativa trebuie să vină din partea Europei“.***

Mai mult, secretarul de stat american indica faptul că dezirabil ar fi o „federaţie economică europeană“ (în realitate, o uniune vamală), după modelul Beneluxului, trebuia creată o piaţă europeană, ceea ce era benefic şi pentru produsele americane, un motiv suplimentar pentru a amplifica interesul SUA în ajutorarea Europei.

Marshall a înţeles că valoarea reală a genului de măsuri decisive pe care le iniţiase **nu era cantitativă, ci psihologică.** Numai încrederea oferită de o conducere guvernamentală puternică, care priveşte dincolo de prezent, ar reasigura pieţele. El avea dreptate. Când miracolul economic a transformat Europa, aceasta s-a întâmplat **datorită unei combinaţii fericite de angajament guvernamental faţă de creşterea economică şi investiţii private.** Condiția era **"integrarea și coordonarea programelor economice"** ale acestor tari, la nivelul fiecărui guvern din statele ce erau de acord să participe la proiect. Marshall a lansat această propunere după întoarcerea de la Conferința miniștrilor de Externe de la Moscova, unde se discutaseră probleme legate de reorganizarea postbelică a lumii.

Dar Planul Marshall, destul de generos pentru ţările europene care au avut de suferit masiv din cauza unui război teribil, **a fost respins de Uniunea Sovietică şi de ţările din viitorul bloc comunist.** De fapt, Stalin se temea că Planul Marshall nu servea decât de a cuceri Europa şi de a slăbi influenţa URSS pe continent. În consecinţă, sovieticii **au exercitat o presiune sporită asupra ţărilor pe care le-a ocupat (printre care se număra și România)** şi mai ales faţă de cele care şi-au manifestat interesul.

În timp ce Occidentul a putut ieşi din marasmul economic care a urmat războiul, **România şi ţările din Est au căzut pradă regimurilor totalitare comuniste, aflându-se la discreţia URSS-ului.** Refuzând Planul Marshall, aceste ţări **au pierdut totul pe plan politic şi pe cel al progresului economic.**

În ziua de 11 iulie, M. Gafencu, fostul ministru al Afacerilor Externe al României, sesizând ocazia refuzului oficial, a adresat un memoriu guvernului francez în numele a trei partide româneşti din opoziţie: PNŢ, PNL şi PSI, conduse de Iuliu Maniu, Constantin Brătianu şi Constantin-Titel Petrescu. În acesta, se scrie:

„România oficială, care a refuzat de a se duce la conferinţa de la Paris, nu este România reală. Guvernul impus naţiunii a fost constrâns să acţioneze, o dată în plus, contra dorinţei poporului român.”

În contrapunere Planului Marshall, a creat un nou organism numit **Kominform** care trebuia să înlocuiască faimosul Komintern dizolvat de Stalin la 15 mai 1943**.**

Aici, sovieticii au susţinut că **programul Kominform va face să eşueze Planul Marshall,** considerat ca un instrument ales de Statele Unite în scopul de a perfecţiona dominaţia lumii prin imperialismul american.

Un înalt diplomat american George Kennan, a dat un comentariu laconic la o observație făcută de Marshall: **"Europa era în haos. Ceva trebuia de făcut. Dacă el (Marshall) nu ar fi luat inițiativa asupra lui , alții ar fi făcut-o".**

5.3. Izvorul de inspirație, filozofia și principiile

Criza economică din 1929-1933, a primit titlul de **" Marea Depresie".** Puterea enormă de distrugere cauzată de criză s-a manifestat într- o scădere bruscă a producției industriale. Scăderea puternică a producției, închiderea a mii de fabrici, mine, subutilizarea capacității de producție a dus la o creștere extraordinară a șomajului. În această perioadă în Statele Unite **a venit la putere F. Roosevelt**. El a oferit țării o serie de reforme liberale, recunoscute ca**"New Deal"** (Noul Curs).

Baza teoretică a "noului curs" o alcătuiau viziunile economistului britanic **John Maynard Keynes**, **despre necesitatea reglementării de stat a economiei capitaliste, în scopul asigurării bunei funcționări a mecanismului de piață.** Keynes respingea noțiunea de mecanism automat de reechilibrare spontană a economiei capitaliste de piață și susținea că capitalismul a pierdut acest mecanism, de aceea are nevoie de reglementări guvernamentale .

> ***Guvernul, în opinia sa, are obligațiunea de a asigura menținerea locurilor de muncă, la un anumit nivel eficient, de a regla balanța dintre economii și consum, de a provoca procesele investiționale în țară prin implicarea bugetului de stat .***

Reformele noii administrații a lui **Roosevelt** au cuprins toate sectoarele economiei: **industria, agricultura, sistemul financiar-bancar, precum și raporturile sociale și de muncă .**

Reforma "New Deal ", a avut o importanță fundamentală pentru dezvoltarea atât a economiei americane cât și mondiale. Ei au arătat rolul reglementărilor guvernamentale în sistemul economiei capitaliste și au demonstrat, ***că reglementarea moderată și flexibilă a economiei, mai ales în perioadele dificile ale dezvoltării sale, sunt imperative .***

Criza din 1947 a atins aproape toate ţările europene. Penuria de dolari a dus la suspendarea importurilor în multe ţări şi economiile stagnau sau se prăbuşeau.

Încă de pe timpurile "New Deal", intervenţia guvernului în domeniul economic, utilizată în diverse forme, a devenit o parte integrantă a mecanismului de piaţă din SUA .

Un **rol crucial** l-a jucat faptul că, **pentru a evita orice impresie că Statele Unite ar fi dictat politica europeană,** Marshall a exprimat oferta de ajutor pentru toate statele europene. Astfel, Statele Unite ale Americii erau dispuse să acorde **ajutor oricărui stat solicitant din Europa**, dar cu următoarele condiţii: ***cererea de ajutor să fie însoţită de un raport complet asupra stării economice reale, să vizeze proiecte viabile şi pentru a căror realizare solicitantul va aloca fonduri proprii ce vor reprezenta 50% din totalul cheltuielilor, având prioritate în obţinerea ajutorului american proiectele iniţiate în comun de către statele europene .***

În spatele programelelor economice din "Plan Marshall", stătea o filozofie politică elaborată minuţios. Sistemul de premize politice şi principii care asistau implementarea cu succes a celor planificate includea :

- ***tratarea SUA şi Europei ca un întreg civilizat de valori economice, culturale şi spirituale comune şi a tradiţiilor istorice;***
- ***ca obiect al " Planului Marshall " Europa era considerată ca un spaţiu economic unic , care a fost stabilit prin tratate juridice internaţionale între statele europene - părţi;***
- ***Europa nu a fost un obiect pasiv de ajutorare din partea SUA, dar prezenta parte iniţiatoare la elaborarea şi punerea în aplicare a planului (în ceea ce priveşte aspectele sale pe termen lung). Doctrina de " self - help " (autoajutorare) a fost cea mai importantă caracteristică a proiectului : în concepţia lui a fos întrodusă inadmisibilitatea "efectului de acomodare", includea prevederea stimulării depăşirii rapide a dependenţei de ajutorul extern;***
- ***au fost considerate priorităţi: reabilitarea producţiei , şi nu cu orice preţ, dar pe o bază tehnologică nouă, expansiunea comerţului exterior, menţinerea stabilităţii financiare internaţionale, stabilirea ratelor echitabile de schimb;***

- ***valoarea ajutorului (102 miliarde în prețurile din 1990) era adecvată dimensiunii sarcinii, iar mecanismul de alocare (40 % din ajutor revenea primelor 15 luni) oferea demararea accelerată din start a proiectului.***

5.4. Elaborarea și punerea în aplicare a "Planului Marshall" în țările Europei de Vest

Ulterior, de elaborarea planului s-au ocupat două departamente : Departamentul de Stat și Comitetul Național Naval de Coordonare.

În 1947, a fost creată o comisie specială pe lângă Președintele Statelor Unite pentru a analiza problema ajutorului pentru țările străine. Această comisie a constatat în raport că :

1. volumul de producție în Europa de Vest este semnificativ mai mic ca cel dinainte de război atingând cota critică la mineritul de cărbune;
2. nevoile pentru a importa sunt cu desăvârșire mari;
3. Europa a pierdut o sursă mare de valută străină, sub formă de plăți pentru servicii (turism, operațiuni bancare, etc) ;
4. a avut loc o deplasare de proporții în raportul de prețuri dintre industrie și agricultură, în favoarea celor din urmă;
5. se observa distrugerea fostului sistem unic de comerț din aceste țări, atât pe interior cât și pe exterior.
6. În același timp, cursul spre consolidarea rolului SUA în calitate de furnizor, pe bază de caritate, de materii prime și produse de primă necesitate nu corespundeau nici intereselor americane, nici celor din Vest. Prin urmare, era necesar un astfel de scenariu în cooperare , care ar:
   - asigura o profitabilitate foarte mare în relansarea economică a Europei;
   - crește randamentul ajutorului american;
   - asigura ajustarea măsurilor de ajutorare la cursul de modernizare tehnologică a bazei economice luat de SUA la sfârșitul anilor ^40.

Celebrul său discurs Marshall l-a ținut pe 05 iunie 1947, și deja pe 12 iunie la Paris a reunit reprezentanți ai 16 țări din Europa de Vest. Ei au discutat despre **dimensiunea**

concretă a asistenței necesare pentru fiecare dintre ele. Ca răspuns la acordul și dorința de a primi asistența în SUA **a fost creată o comisie Guvernamentală** pentru a studia starea economiei țării și capacitatea de a furniza o astfel de asistență. A fost considerat **necesar de a stabili prioritățile și limitele privind cantitățile de resurse deficitare preconizate pentru export.**

Punctul de plecare al evenimentelor complexe, care mai târziu a devenit cunoscut sub denumirea de " Planul Marshall ", a fost adoptarea la 4 aprilie 1948 de către Congresul SUA a **Legii privind cooperarea economică**, prin care se propunea, pe un termen de patru ani, un program de ajutor economic pentru Europa.

Un aspect important al punerii în aplicare a " Planului Marshall ", a fost **problema surselor de finanțare pe componente aparte ale programului** . Decizia a fost funcția de natură și sortimentul de mărfuri.

Livrările de primul tip acopereau tot spectrul de mărfuri pentru prima necesitate esențiale vieții - cele care erau necesare pentru a preveni foamea. În fiecare primăvară se prevedeau alocări pentru alimente, combustibil, îmbrăcăminte. An de an, concomitent cu creșterea resurselor proprii ale țărilor europene, aceste alocări erau supuse reducerii. Așa cum un astfel de ajutor nu se autorecupera, iar majoritatea dintre țările Europei de Vest nu erau în stare să execute achitările în valută (dolari SUA) pentru loturile primite, livrările în cea mai mare parte veneau sub formă de **granturi și nu împrumuturi**. Moneda locală, câștigată din vânzarea acestor produse era utilizată de către guvernul țării europene respective ***pentru a reduce deficitul bugetului de stat, și , prin urmare, a ratei inflației, pentru creșterea volumelor de resurse limitate, cum ar fi oțelul, cimentul, carbunele, echipamentele de minerit , produsele petroliere, echipamentele energetice, mijloacele de transport. În așa fel a fost oprită inflația cheltuielilor în anumit sector al economiei.***

Al doilea tip de livrări - utilaje și echipamente industriale. Aici, în finanțare predominau împrumuturile Băncii Mondiale.

Al treilea tip de livrări - materii prime, utilaje agricole, produse industriale, piese de schimb, etc. Aceste bunuri erau finanțate sub garanția guvernului Statelor Unite prin intermediul Băncii de Export - Import a Statelor Unite, care a creat în acest scop o filială specială.

Statele Unite au mai pus o conditie pentru această ofertă: **statele trebuiau să participe la o instituție însărcinată cu gestiunea colectivă a ajutorului acordat și să elaboreze un program de reconstrucție europeană.**

Pe 16 aprilie 1948 s-a semnat convenția instituind **OECE** (Organizaţia europeană de cooperare economică) la care au aderat 16 state. SUA a cerut statelor europene de a se pune de acord între ele în sânul OECE pentru a **stabili un plan de reconstrucţie.**

OECE va asigura într-un mod eficace solidaritatea statelor europene în efortul de redresare şi le va face să abandoneze, treptat, condiţia de asistat de către Statele Unite. Dincolo de repartizarea ajutorului american, organizaţia se va preocupa de coordonarea politicilor economice naţionale, de punerea la punct a unui sistem multilateral de plăţi (mecanism multilateral de compensaţie, făcut să ţină locul convertibilităţii monedelor), de liberalizarea schimburilor în special prin stabilirea unor „coduri de liberalizare“ şi prin suprimarea restricţiilor cantitative.

În afara repartizării ajutorului american, această organizație a avut drept obiective și **coordonarea politicilor economice naționale, statele membre abandonând treptat condiția de asistență din partea Statelor Unite.**

S-a mai avut în vedere punerea la punct a unui **sistem multilateral de plăți** (mecanism multilateral de compensație făcut să țină locul convertibilității monedelor), **liberalizarea schimburilor,** în special prin stabilirea asa-numitelor coduri de liberalizare și prin suprimarea restricțiilor cantitative. 12 ani mai târziu, odată redresată economia Europei, va veni timpul reformării OECE. Prin Convenţia din 14 decembrie 1960, a fost înlocuită cu **OCDE** (Organizaţia de Cooperare şi Dezvoltare Economică), ajungând să cuprindă şi celelalte state industrializate: Australia, Canada, Japonia, Noua Zeelandă şi Sua.

Inițial, țările europene s-au confruntat cu o contradicție. **Pe de o parte**, ajutorul american era condiționat de refuzul din partea țării-gazdă de la programele de naționalizare și planurile ce puteau prejudicia antreprenoriatul, adică Dezvoltarea capitalului privat. **Pe de altă parte**, reconstrucția putea fi efectuată numai sub conducerea statului, care putea asigura în primele etape populația cu alimente iar industria - cu materii prime și se stăruia să elimine șomajul. În unele cazuri, s-a recurs și la naționalizarea unor ramuri industriale nerentabile: căi ferate, transport aerian, servicii sociale , etc.

În aceste condiții, precum și în Statele Unite în anii '30, a devenit necesară punerea în aplicare a concepului keynesiene de reglementare economică : ***stimularea cererii prin măsuri eficiente de ocupare deplină a forței de muncă, utilizând metode guvernamentale de manipulare cu taxele și cheltuielile.*** Eliminând unele probleme mai acute," Planul Marshall ", a încurajat subtil acest proces.

Fondurile obținute prin "Planul Marshall", au fost investite în sectorul privat și industrial. Dar băncile au stat la baza procesului investițional. Participând la capitalul societăților, procurând pachete de acțiuni ele au devenit cointeresate în viitorul industriei și au furnizat fonduri pentru dezvoltarea ultimei. **Încurajarea acumulării de capital și investiții publice masive au fost principalele motoare ale creșterii economice, în special în Germania.**

O colosală importanță în dezvoltarea economiei din Germania au avut-o reformele economice din 1948, bazate pe viziunile ideologului acestor reforme L. Erhard (Ministru al Economiei al Germaniei în 1949-1963, Cancelar în 1963-1966). El a pledat pentru formarea așa- numitei **economie socială de piață**. Conceptul său se baza pe faptul, că stimulentul pentru o persoană este osârdia lui pentru propria bunăstare. Pârghiile de relansare economică a țării, L.Erhard le definea : **inițiativă liberă privată și concurență , cuplate cu un rol activ al statului în procesele economice ale țării.**

Punerea în aplicare a "Planului Marshall", la momentul indicat a demonstrat eficiența politicilor economice prin care ***inflației este contrapus controlul, nu numai asupra masei de bani, dar și asupra masei de produse.***

Ca răspuns la acordul și dorința de a primi asistența în SUA **a fost creată o comisie Guvernamentală** pentru a studia starea economiei țării și capacitatea de a furniza o astfel de asistență. A fost considerat **necesar de a stabili prioritățile și limitele privind cantitățile de resurse deficitare preconizate pentru export.**

Succesul politicii economice.

La schimbarea situației din Europa de Vest în timpul punerii în aplicare a " Planului Marshall ", indica faptul că ajutorul anual de 4,5 miliarde dolari a permis creșterea producției interne a țărilor europene cu 20 miliarde dolari. Eficacitatea mare a acestui plan se lămurea în mare parte datorită faptului că acesta era orientat spre " lichidarea locurilor înguste /critice" în aprovizionarea funcționării industriei vest-europene, spre importul selectiv de resurse. Măsurile pentru restructurarea relațiilor economice, inclusiv celor economice externe, pentru stabilizarea financiară erau combinate cu eforturile de protejare a potențialului economic european, ridicarea eficienței utilizării acestuia. Numai acest potențial a putut servi drept sursă de autoasigurare a Europei cu resurse pentru dezvoltarea rețelelor alternative de aprovizionare cu materii prime a industriei europene pentru dezvoltarea producției de substituire a importurilor și orientate spre export. În așa fel, oportunitățile de import din SUA au fost schimbate de la materii prime spre tehnologii noi avansate.

5.5. Obiectivele și mecanismele "Planului Marshall "

Obiectivul principal al planului , care a fost ambalat în formă legislativă prin Legea SUA privind cooperarea economică pentru 1948, a fost de a

> ***"sprijini și consolida principiile libertății individuale, instituțiile libere și independență reală în Europa, prin sprijinirea acelor țări care participau la un program unic de recuperare bazat pe eforturile proprii al țărilor participante și cooperarea reciprocă a acestora."***

Dându-și seama că piața europeană are un efect stabilizator asupra economiei globale, Marshall afirma, că Statele Unite ar trebui să-și pună drept obiectiv - **cât mai repede posibil să reducă dependența lor de ajutor SUA.**

Planul includea **măsuri pentru revigorarea sectorului de producție, expansiunea comerțului exterior, menținerea stabilității financiare internaționale, promovarea cooperării economice, inclusiv tot felul de măsuri menite să stabilească o rată de schimb echitabilă și eliminarea restricțiilor comerciale.** Prin urmare , "Planul Marshall ", a fost orientat nu numai la rezolvarea problemelor economice și politice ale țărilor din Europa de Vest, dar, de asemenea, spre menținerea propriilor exporturi americane.

SUA finanța nu numai creșterea exporturilor din Statele Unite, inclusiv a produselelor agricole excedentare, dar , de asemenea, a făcut o **condiție a ajutorului prin reducerea barierelor comerciale, care au stimulat comerțul liber în Europa. Au fost adoptate coduri de liberalizare a comerțului și a fluxurilor de capital. În același timp, urmare a formării Uniunii Europene de plăți, au fost liberalizate plățile reciproce.**

Legea SUA din 1948, privind cooperarea economică, a inclus ca parte componentă o prevedere pentru protejarea economiei naționale (interne). **În primul rând**, se referea la achiziționarea de țiței și produse petroliere în afara SUA și limitarea exporturilor de echipamente consumatoare de petrol în țările în care era posibilă utilizarea de combustibili și surse de energie alternative. **În al doilea rând** , se determina volumul de export de grâu și se stimula deosebit de mult direcționarea surplusului de producție agricolă pentru livrări în contul de ajutorare prin"Planul Marshall".

Guvernul Statelor Unite **a garantat investițiile antreprenorilor americani și returnarea în orice moment al investițiilor și proprietăților sale în dolari. Toate**

profiturile realizate de companiile americane în moneda locală, putea fi, de asemenea, returnate în dolari americani. De rând cu garanțiile și privilegiile, acordurile bilaterale prevădeau eliminarea tuturor restricțiilor la importurile de bunuri din SUA, reducerea taxelor vamale, furnizarea în SUA de materiale strategice militare.

Instrumentele și mecanismele

Mecanismul consta pentru SUA în **aplicarea acordului de furnizare a creditelor unui stat european.** Aceste credite erau predestinate **pentru a se putea plăti importurile provenite din SUA.** Statul european **beneficia de bani cash, în moneda locală, de veniturile din vânzările importurilor sale pe piața națională, precum și de tarifele aferente.**

În paralel, acest **stat putea să acorde agenților economici naționali (firme sau administrații) credite pentru investiții într-o sumă de două ori mai mare, chiar decât creditul pe care l-a primit.** Statul beneficiar trebuia să dovedească, de asemenea, autofinanțarea sa, fără a recurge la emisia de bani. Prin acest acord, SUA **a încurajat un efort semnificativ pentru livrări de echipament și de capital în Europa.**

Mecanismul de ajutor determinat era format după cum urmează.

A fost făcută o predicție cu privire la deficitele și surplusurile comerciale intra-europene de perspectivă. Acelor țări cărora le erau planificate deficite li se dădea dreptul de a se împrumuta pentru a primi valută națională de la acele țări care așteptau surplusuri.

Insistența Statelor Unite privind liberalizarea economică a țărilor beneficiare de plan a jucat, de asemenea un rol semnificativ, **piața liberă fiind incompatibilă cu o economie condusă.**

În timpul punerii în aplicare a " Planului Marshall ", se petrecea **pomparea de dolari în activele companiilor private americane, deoarece în condițiile existenței deficitului balanței comerțului exterior din țările Europei de Vest, mijloacele alocate lor de către SUA se întorceau înapoi, dar de acum către companiile private implicate în furnizările către Europa.** Acest lucru a permis revigorarea economiei americane.

În plus, la asistența materială substanțială " Plan Marshall ", purta în sine ceva mai mult - **schimbul de cunoștințe, know-how, care au fost foarte benefice atât SUA, cât și țărilor ajutorate.**

Structura organizațională

A fost adoptată Convenţia pentru Cooperarea Economică, care făcea posibilă trecerea planului de reconstrucţie a Europei, de la teorie la practică. Cele 16 ţări asociate la OECE s-au pus de acord asupra programului de reconstrucţie a Europei, care cuprindea **patru puncte esenţiale** şi anume:

- ***un mare efort de producţie***
- ***obţinerea şi menţinerea stabilităţii financiare interne***
- ***dezvoltarea cooperării economice în statele membre***
- ***soluţionarea penuriei de dolari***

Pentru realizarea obiectivelor,a fost creată **Administraţia de Cooperare Economică.** Iar pentru elaborarea și gestionarea punerii în aplicare a realizării programului de asistență, Organizația Europreană de Cooperare Economică (OECE) a înființat comisii generale de lucru: **pe orizontală** (elaborare de programe pentru balanța de plăți și pentru comerț și plăți intra-europene) și **pe verticală** - care se ocupa de produse speciale (cărbune, energie electrică, petrol, minereu de fier, oțel, produse alimentare și agricultura, materii prime, transporturi terestre și maritime, forța de muncă etc.).

Principalele funcții ale organizației au fost: **elaborarea de programe de asistență individuale , elaborarea progamelor pentru etapa a doua,(iulie-septembrie 1948), determinarea valorii totală de ajutoare și distribuirea acesteia între țări.**

Pentru a gestiona procesul de asistență, în Statele Unite a fost creată **Administrația de Cooperare Economică** (ACE), în frunte cu un administrator desemnat de către președintele Statelor Unite. Din structurile organizatorice americane, concepute să pună în aplicare " Planul Marshall ", făceu parte, de asemenea, **Consiliul Național Consultativ** cu privire la problemele de schimb Monetar Internațional și Finanțelor. De asemenea, a fost stabilit un post de reprezentant special al SUA în străinătate și creată în fiecare țară o misiune specială - **Administrația de Cooperare Economică în străinătate**, care îndeplineau funcția de reprezentanți și care acționau sub controlul administratorului.

Formele și etapele de ajutorare

Asistența în cadrul " Planului Marshall ", se aloca sub formă de **granturi sau credite, inclusiv prin plata pe loc în Statele Unite a livrărilor de materii prime și**

produse, de care aveau nevoie din cauza lipsei de resurse. Alegerea formelor de asistență și condițiile de rambursare a creditelor depindeau de natura și scopul de oferire a sumelor concrete și se lua în considerare disponibilitatea de asigurare suficientă a posibilităților țării respective de a rambursa datoria, fără a compromite programul de recuperare.

Inițial, asistența era alocată pentru o perioadă de 15 luni, iar apoi pentru fiecare an ulterior. În cazul în care era folosită în mod ineficient, se luau decizii specifice dacă să fie acordată mai departe. Asistența se acorda sub **trei forme :**

1 . Credite irevocabile de mărfuri și " cadouri ". Încăsările din vânzarea lor erau păstrate pe " conturi echivalente " ale băncillor emitente și puteau fi utilizate numai cu permisiunea administrației americane de realizare a "Planului Marshall". Creditele nerecuperabile și " cadourile " **alcătuiau cea mai mare parte din totalul fondurilor alocate .**

2 . Credite convenționale , la rate ale dobânzii scăzute , care urmau a fi returnate . Creditele se acordau pentru o perioadă de 3,5 ani (perioada de grație - 7.5 ani), rata dobânzii de 2,5 % pe an. Primii 3,5 ani dobânda nu se plătea. Rambursarea se accepta, în afară de dolari și în materii prime strategice, se accepta și amânarea termenului de rambursare.

3 . În formă de ajutor condiționat, pentru care, țările beneficiare de dolari puteau returna creditul sub formă de valută națională conform cursului oficial de schimb. Această valută se îndrepta la dispoziția celorlalte țări participante pentru dezvoltarea comerțului intra- european. În 1950 acest sistem a fost schimbat de către Uniunea de plăți Europeană.

În politica economică a țărilor europene parveneau schimbări, îndreptate spre găsirea și aplicarea de către Stat a noilor metode de reglementări economice. Inițial, aici a fost inclusă o contradicție. **Pe de o parte**, ajutorul american era **condiționat de refuzul țării gazdă de la programe de naționalizare și de la planuri care puteau provoca daune antreprenoriatului privat. Pe de altă parte**, restaurarea putea fi efectuată doar cu rolul de lider al statului, care a asigurat la primele etape populația cu alimente și industriile - cu materii prime, se stăruia să elimine șomajul. În unele cazuri s-a procedat la naționalizarea unor ramuri industriale incapabile să se autogestioneze: **căile ferate, transportul aerian , sfera serviciilor sociale, unele ramuri din industria grea.**

Nivelul de intervenție a statului în economie a fost diferit. Acest lucru este firesc, deoarece țările soluționau atât probleme generale, cât și specifice lor în parte. Dar în

ciuda diferențelor de scopuri și metode de politică economică în țările europene, Programul european de redresare a avut succes.

Ca bază, la distribuirea fondurilor între țări în cadrul "Planului Marshall ", a fost luată starea balanței de plăți vis-a-vis de zona valutei-dolar și nu nevoia de investiții sau evaluarea preliminară a eficacității probabile a utilizării fondurilor.

Utilizarea eficientă a ajutorului străin a fost posibilă datorită demonopolizarii în sectorul de producție, schimbări în politicile fiscale și investiționale. Guvernul Vest-german a fost capabil să efectueze demonopolizarea în așa fel încât să nu distrugă relațiile economice existente, să mențină nivelul de concentrație în sectorul de producție la cota admisibilă și îndreptățită din punct de vedere economic.

Demonopolizarea s-a petrecut în două etape. **Prima etapă** (1947 - prima jumătate a anului 1948), **concernele se transformau în societăți pe acțiuni.** Această procedură a permis utilizarea de investiții publice pentru redresarea și dezvoltarea producției, împreună cu sectorul privat. Proprietarii vechi (Statul) primeau venitul sub formă de chirie.

Etapa a doua a început în a doua jumătate a anului 1948, când autoritățile de ocupație **au întors întreprinderile aflate sub controlul lor, foștilor proprietari.**

Prevăzând reforma monetară, proprietarii de întreprinderi au încercat să investească mai masiv în echipamente și materii prime. Prin urmare, în timpul procedurii de reorganizare producția a funcționat în mod normal. **Demonopolizarea a atins și sectorul bancar.**

Germania a mers pe calea demontării vechiului sistem al controlului de stat asupra industriei. Cu toate acestea, guvernul ținea unele pârghii de **relementare în economie, prin subvenții gratuite, credite ieftine, sau selectiv prin stimulente fiscale** pentru întreprinderi. De mare interes sunt măsurile întreprinse de către Guvernul Germaniei de Vest menite să ducă la creșterea investițiilor, accelerarea progresului științific și tehnologic. Acestor probleme li se acorda o importanță excepțională pentru că problema primordială în prima perioadă de reconstrucție a Germaniei de Vest (până la formarea pieței de capital privat) era de a încuraja investițiile în sectorul de producție a economiei.

S-au folosit **trei surse de investiții :** **prin prețuri** (profitul de la creșterile de preț, alocate pentru investiții erau însoțite de facilități fiscale), **investiții din acumulările de stat și investiții a fondurilor echivalente din "planul Marshall".** Trebuie de

menționat, că fondurile comparativ cu numărul total de investiții nu au fost semnificative (9,5 miliarde de mărci noi din fonduri echivalente și 144.6 miliarde mărci în totalul investițiilor publice pentru 1948-1960), dar cele mai multe dintre ele au fost folosite în mod eficient și sistematic.

Avantajul asistenței pe baza fondurilor echivalente din" Planul Marshall ", a constat în faptul că pentru ele **nu era nevoie de o stimulare inițială de acumulare și erau deschise pentru planificarea directă de către Stat.** Astfel, **baza de investiții în economia germană o alcătuia fondurile acumulate în bugetul guvernului nu atât din investițiile străine, cât din alocațiile autohtone. În multe cazuri, inițiativa de a atrage capital străin parvenea nu de la partenerii americani ci germani .**

Un factor esențial al realizărilor economice din Europa de Vest a fost **distribuția eficientă a eforturilor între dezvoltarea tehnologiilor tradiționale și noi-avansate.**

Forme de asistență au fost destul de diverse, în plus asistență gratuită pentru cota sa a fost extrem de mare. **Garanta realizării programelor de reabilitare erau recunoscute mai semnificative decât rambursarea fondurilor furnizate**. Utilizarea de fonduri au fost strict controlate de către SUA, dar nu atât în cadrul normelor detaliat reglementate, cât **prin"tabu inflaționiste".** Pentru a menține stabilitatea financiară internațională și administrarea schimbului internațional **a fost elaborat un sistem de reglementare a deficitelor comerciale**, iar mai târziu - a măsurilor din cadrul Uniunii Europene de Plăți.

> ***NB:*** ***modernizarea și integrarea*** au fost cele două obiective ale Programului european de reconstrucție a Europei și discuțiile au fost doar despre metodele de aplicare. **Cheia** pentru punerea în aplicare a Planului Marshall a fost presupunerea că **europenii trebuie să gândească și să acționeze în mod independent în cadrul acestui concept general.** Și tocmai prin aceasta planul Marshall era diferit de orice alt programu de asistență.

Vorbind despre " Planul Marshall ", mulți îl reduc la o "intervenție cu alimente " și ***îl compară cu o asistență umanitară, asigurată de către țările occidentale statelor independente din fosta URSS .*** Valoarea unei astfel de intervenții a fost într-adevăr foarte mare : pentru furnizarea de produse alimentare, în componența Planului Marshall, au fost atribuite 70 % din totalul ajutoarelor. Așa cum se raporta în Raportul Comisiei Prezidențiale pentru ajutor extern

> ***" - aceasta este o condiție necesară, dar insuficientă. Scopul țărilor europene este de a obține independența. Prin urmare, nu***

este vorba doar despre capitalul de lucru, dar de satisfacerea necesităților pentru a opera renovarea uzinelor, făbricilor europene și agricultura."

Atât în Statele Unite cât și partenerii săi europeni înțelegeau că fără o puternică bază de producere șansele de depășire a dificultăților, printre care și inflația, sunt iluzorii.

În conformitate cu " Planul Marshall ", participanților europeni le era indicat:

- ***să ia măsuri pentru a facilita schimbul de bunuri și servicii între ei , a accelera dezvoltarea comerțului intra-european;***
- ***prin cooperare internatională, în cadrul lor să se asigure activarea celor mai performante unități de producție pentru a atinge cea mai accelerată creștere a producției;***
- ***să întreprindă măsuri financiare și de altă natură pentru consolidarea monedelor naționale și restabilirii încrederii în ele;***
- ***să acorde sprijin organizatoric cooperării europene. După cum se știa, o formă de astfel de asigurare devenise OECE (Organizaţia europeană de cooperare economică), unind 16 state.***

Cu toate acestea, au existat și o serie de dificultăți grave, în special, scădea eficiența de coordonare a planurilor de investiții. În această serie - asigurarea guvernelor cu informații obiective, în special din sectorul privat, incertitudinea cu privire la raporturile viitoare dintre prețuri și costuri, care puteau submina orice planuri de investiții . Dificultăți deosebite au aparut în identificarea celor mai bune plasamente de noi unități de producție pentru țările OECE. Ca prioritare pentru investirea capitalului erau considerate ramurile industriale, a căror dezvoltare diminua dependența economică a Europei de Statele Unite ale Americii. Erau evidențiate ramurile industriale puțin consumatoare de dolari și aducătoare de venituri în dolari, adică substituitoare de import, cu dezvoltare a exportului. Reducerea costurilor în dolari au ajutat Europa și în stimularea dezvoltării agriculturii.

5.6. Efectele și lecțiile Planului Marshall

Planul Marshall - promotor al construcţiei europene.

Europa zăcea zdrobită, iar ajutoarele, oricât de consistente ar fi fost, nu puteau ele singure s-o scoată de la reanimare. **Nu de ajutoare avea nevoie atunci Europa. Se cerea un program complet, un calcul pragmatic, ceva cu care să se ridice prin forțele ei și să renască din cenușă, ca pasărea Phoenix. Respectivul plan**

Marshall n-a fost un ajutor, a fost o strategie, a fost colacul de salvare întins pentru ca Europa să-l apuce și să înoate cu el până la mal. Planul a început cu finanțarea investițiilor strategice, gândite anume ca beneficiarii să-și reînceapă exporturile.

Subtilitatea planului consta în faptul că aceste proiecte nu erau nici dictate de ofertant, nici alese de beneficiar. Era rezultatul colaborării strânse între amândoi, absolut necesară, întrucât planul Marshall nu făcea pomană: beneficiarul trebuia să contribuie cu fonduri echivalente, în contrapartidă. O singură condiție revenea exclusiv guvernelor europene, într-o conjunctură atât de labilă, ca cea de după razboi: să asigure stabilitatea internă, fără de care nici un program nu putea evolua și chiar exista pericolul risipirii fondurilor.

Planul Marshall pentru reconstrucția Europei postbelice **este considerat de majoritatea experților ca unul dintre cele mai reușite proiecte de cooperare internațională cu impact de salt în dezvoltarea civilizației europene și a devenit un model de salvare.** Rare sunt crizele economice din lume pentru rezolvarea cărora să nu se apeleze la istoria și lecțiile acestuia.

Secretul succesului a fost noul sistem de conversie valutară care a condus la **multiplicarea efectelor capitalului investit.** Mai simplu spus: un importator german achita contravaloarea comenzii din Statele Unite în marca germană, dar exportatorul american nu era plătit cu neatractiva marcă germană, ci primea dolari din fondurile alocate Planului Marshall.

Trei consecințe majore a avut proiectul fostului secretar de stat american:

- **în primul rând,** ţările europene au fost determinate să coopereze din nou în chestiuni economice şi politice;
- **în al doilea rând**, le-a fost dată posibilitatea să achiziţioneze bunuri de investiţii plătind cu valutele lor depreciate după război;
- **în al treilea rând**, Planul Marshall **a reuşit să izoleze influenţa socialistă din Europa de Vest**.

În strategia de relansare a economiei vest-europene nu mai puțină atenție a fost acordată **restabilirii și reînnoirii activelor fixe de producție.** A fost elaborat un program de dezvoltare foarte intensivă a capitalului fix (mijloacelor de producție). Pentru anii1948-1951 erau planificați să se investească de la 2 la 3 miliarde dolari pentru reabilitarea și dezvoltarea uzinelor metalurgice, 3.5 miliarde dolari - pentru

producția de mașini și echipamente pentru minerit, 3.4 miliarde dolari - pentru producția de mașini agricole.

Investițiile realizate la sfârșitul anilor '40 - începutul anilor '50 au îmbunătățit în mod semnificativ **competitivitatea exporturilor europene pe piețele externe**.

Un factor esențial al realizărilor economice din Europa de Vest a fost distribuția eficientă a eforturilor între dezvoltarea tehnologiilor tradiționale și noi-avansate.

Forme de asistență au fost destul de diverse, în plus asistența gratuită pentru cota sa a fost extrem de mare. Garanta realizării programelor de reabilitare erau recunoscute mai semnificativ decât rambursarea fondurilor furnizate. **Utilizarea de fonduri au fost strict controlate de către SUA**, dar nu atât în cadrul normelor detaliat reglementate, cât prin"tabu inflaționiste". Pentru a menține stabilitatea financiară internațională și administrarea schimbului internațional a fost elaborat un **sistem de reglementare a deficitelor comerciale** , iar mai târziu - a măsurilor din cadrul Uniunii Europene de Plăți.

" Planul Marshall " ***a permis rezolvarea dilemei*** : controlul de stat **sau** economia de piață în favoarea liberei concurențe cu o intervenție rezonabilă a statului în scopul asigurării protecției sociale a populației. Statul și mediul de afaceri încheiau acorduri voluntare în domeniul de responsabilitate cu privire la prețuri și venituri.

Statul, capabil să gestioneze și să mențină pe piață, prin crearea sistemului instituțional și programului de impozitare și de cheltuieli, a fost **factorul principal** în formarea unui mediu economic favorabil antreprenoriatului. În 1949, în timpul vizitei sale în Statele Unite ale Americii, Churchill, care a condus, componenta europeană a Planului Marshall, în baza legii de securitate reciprocă, a fost creat Comitetul american pentru Europa Liberă Unită. Planul Marshall a și devenit platforma pe care s-a format **Alianța nord-atlantică** în calitate de contrabalanță Uniunii Sovietice. A fost creat mecanismul de opoziție încercării Moscovei de a extinde influența sa în întreaga Europă.

«Planul Marshall » a fost și rămâne arma cea mai performantă în confruntarea geopolitică.

Cunoscutul istoric de la Sorbona, René Girault (președintele Comisiei Internationale de Istorie a Relațiilor Internationale), apreciază la rândul său că **Planul raspunde problemelor considerate fundamentale în epocă.** În primul rând Planul Marshall, a fost **„arma economică", care a servit eficient scopurilor politice.** El viza clar stoparea comunismului, extensia lui în Occident, prin el se dorea realizată coeziunea

Europei de Vest. Apoi el este o actiune explicită prin care americanii i-au asigurat pe europeni că nu sunt singuri în fața comunismului și că SUA este gata să promoveze o politică economică coerentă pentru refacerea Europei.

Experiența postbelică din Europa de Vest merită o atenție atât de pe poziția de restaurare a economiei, însănătoșirea financiară și resurselor pentru a stabili o cooperare economică, precum și în ceea ce privește strategia de dezvoltare industrială care a asigurat crearea premizelor materiale pentru un progres tehnologic masiv în diferite sfere de producție.

Concluzionând asupra rolului SUA în procesul de reconstrucție a Europei postbelice logica ne spune, că ***Statele Unite ar trebui să facă tot ce depinde de ele pentru a ajuta lumii să revină la sănătatea economică normală, fără de care nu pot fi posibile nici stabilitatea politică, nici pacea durabilă. Astăzi, aceeași misiune și obligațiune morală față de țările europene, afectate grav de criză o are și Uniunea Europeană.***

În ceea ce priveşte consecinţele ajutorului american asupra pregătirii condiţiilor integrării vest-europene, Jean Monnet declara că valoarea cea mai mare a planului Marshall constă „în acţiunea ce a condus la ceea ce am ajuns în Uniunea Europeană".

Într-adevăr, planul Marshall a contribuit, efectiv şi substanţial, prin mărimea, structura, oportunitatea şi condiţiile de acordare a ajutorului, la :

- **crearea premizelor şi cadrului favorabil integrării;**
- **a scurtat reconstrucţia şi a grăbit relansarea;**
- **a consolidat alianţele şi structurile economice, politice şi militare occidentale şi a oprit ofensiva comunismului;**
- **a revigorat economia americană şi i-a consolidat poziţia de lider, a marcat începutul integrării vest-europene.**

După părerea multor specialişti, planul de reconstrucţie a Europei a fost unul din marile succese ale secolului al XX-lea, întrucât aplicarea sa a generat efecte pozitive şi trainice în ţările beneficiare. Este evident că, dincolo de însemnătatea sa economică, excepţională, planul Marshall a avut un imens rol politic în susţinerea modelului democratic european. Istoricul Rene Girauld, preşedintele Comisiei Internaţionale de Istorie a Relaţiilor Internaţionale, afirma că planul Marshall a fost **„o armă economică"**, care a servit perfect ţelurilor politice, în sensul că el a vizat explicit stoparea comunismului, expansiunea acestuia spre Occident şi a condus la coeziunea zonei în discuţie.

Planul Marshall a fost un factor crucial în procesul de refacere materială şi de reasigurare spirituală a Europei, şi chiar dacă nu a dus la realizarea unei uniuni vamale, are marele merit de a-i fi învăţat pe europeni **lecţia cooperării şi liberului schimb.**

Rezultatele deosebite ale iniţiativei americane au făcut epocă şi au transformat numele secretarului de stat Marshall într-o **referinţă inconfundabilă** pentru toate acţiunile de ajutor internaţional de anvergură. Dar prin aceasta, nu se poate absolutiza aportul planului Marshall şi minimaliza rolul hotărâtor al statelor şi popoarelor din Europa Occidentală, atât în momentul pregătirii şi demarării, cât, mai ales, în cel al continuării. ***Fără capacitatea de sacrificiu, fără renunţări asumate conştient, fără automobilizare exemplară în muncă şi fără raţionalitate în consum şi economisire, fără o societate „adaptată de multă vreme la era industrială", planul Marshall n-ar fi avut rezultatele cunoscute.*** Experţii afirmă că, recunoscând şi apreciind, la justa valoare, însemnătatea şi **forţa de şoc iniţială** a planului Marshall, trebuie de dat totuşi, Cezarului ce-i al Cezarului, să spunem clar şi răspicat că **integrarea, înainte de orice şi oricine, şi ca idee şi ca faptă istorică, este opera europenilor.**

Problema principală, nu se află în valoarea ajutorului, dar în **abordarea politică a acesteia.** În 1948, "Planul Marshall", a fost adoptat în formă de act legislativ.

Acum, declarând R.Moldova o țară în tranziție, statele occidentale **n- au reflectat acest lucru în legislația lor,** rezultând în nerezolvarea multor probleme de cooperare economică, accesul limitat de produse moldovenești pe piețele mondiale.

5.7. Aluzii la Planul Marshall

5.7.1. Grecia - un caz elocvent

Pentru a se pune pe picioare, Grecia are nevoie de un plan de salvare. Mulți specialiști din domeniul financiar-bancar consideră că cea mai bună soluție pentru Grecia ar fi adoptarea unui set de măsuri similare celor care, cândva, au alcătuit planul Marshall.

Acest scenariu, insă, nu este ușor de pus în practică și, probabil, majoritatea celor care mizează pe astfel de măsuri sunt conștienți că recomandarea lor nu are mari sanse de reușită. De ce Grecia nu poate fi salvată cu ajutorul unui nou "plan Marshall" ? Un plan de investiții extern, cu siguranță, ar ajuta Grecia să-și recapete competitivitatea. Acesta ar putea, de exemplu, să asigure fondurile necesare îmbunătățirii infrastructurii. Totodată, i-ar putea ajuta pe cei care doresc să-și

înființeze o firma. Un plan Marshall ar fi putut fi extrem de util Greciei, ar fi ajutat țara să iasă, parțial, din colaps, scrie Deutsche Welle.

Cei care se bazează pe astfel de măsuri ar trebui să se uite mai atent la istoria planului Marshall. Atunci, după al Doilea Război Mondial, SUA "pompaseră" în Europa Occidentală 13 miliarde dolari, dintre care 1,4 miliarde merg către Germania de Vest. Diferendele dintre atunci și acum. În 1948, în Germania de Vest existau anumite circumstanțe pe care în Grecia actuală nu le întâlnim: atunci, Germania era incă împarțită pe zone iar despre o decizie proprie, despre cum să fie impărțiți și cheltuiți banii, nici nu putea fi vorba. Decizia, cu privire la folosirea resurselor financiare, era în totalitate în maînile forțelor de ocupație. Banii erau dați de SUA sub formă de credit, iar Germania Vestică răspundea gestului financiar cumpărând bunuri și materie primă din State. Mai întâi, se punea accent pe refacerea infrastructurii energetice și dezvoltarea ramurilor din industria grea. *Restul sumelor creditate au fost utilizate pentru a încuraja renașterea clasei de mijloc*. În 1948, în Germania de Vest se realizează și reforma monetară. În același timp, în ciuda războiului prin care trecuse, Germania și-a păstrat, în mare parte, funcționalitatea aparatului administrativ. Toate acestea nu se aplică în Grecia actuală. *Fondurile Uniunii Europene, care pentru Grecia se ridica la miliarde de euro anual, pot fi comparate cu un modern plan Marshall*. Aceste sume ar trebui să ajute Grecia, pentru a ridica zonele nedezvoltate, ajungând la nivelul UE. *Insă în Grecia acest plan funcționează mai prost decât oriunde în altă parte. De ce? Deoarece aici nu există o administrație functională, nu există autoritate de control.* Prin urmare, un nou plan Marshall pentru Grecia nu va da rezultate. Acesta ar avea sens *numai când Grecia va îndeplini necondiționat cerințele Uniunii, cedând din suveranitatea statală.* Succesul se va face simțit când Grecia va efectua reforma monetară și un control strict al sumelor cheltuite. In prezent, nimic din toate acestea nu par a fi de actualitate pentru guvernul de la Atena. ***Criza din Grecia s-a adâncit din cauza măsurilor de austeritate impuse de troica UE - BCE - FMI, se arată într-un studiu realizat de Institutul Economic Levy.***

Analiștii economico-financiari propun în schimb un set de măsuri similare celor propuse de SUA prin Planul Marshall pentru a scoate din criză Europa la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial.

Măsurile vizează **încurajarea consumului şi a investiţiilor**. „Este un plan realist şi a funcţionat cu succes în trecut”, susţin autorii studiului, citaţi de Reuters. Şomajul este în cădere liberă, cu peste un milion de locuri de muncă pierdute din octombrie 2012, o scădere de peste 28%. A continua pe aceeaşi linie a austerităţii nu va face decât să

agraveze situaţia în deja destabilizata Eladă, avertizează Dimitri Papadimitriou, preşedintele institutului Levy, şi cercetătorii Michalis Nikiforos şi Gennaro Zezza, care au elaborat studiul **„Criza economică din Grecia şi lecţia austerităţii. O analiză strategică”.** Ei caută soluţii pentru a stopa trendul descendent al economiei, **prin infuzii de capital care să stimuleze piaţa muncii şi să reducă deficitul şi datoria publică**. Spirala negativă este consecinţa „politicii iresponsabile” a Guvernului, care încearcă să se supună condiţiilor programului de consolidare fiscală impus de creditorii internaţionali, susţin cercetătorii amintiţi.

Şi care ar fi totuşi soluţia pentru ca Grecia să-şi revină? Analiştii recomandă o **strategie de recuperare bazată pe un program extins de creare de locuri de muncă în sectorul serviciilor publice**. Folosind fondurile Băncii Europene pentru Investiţii sau ale altei instituţii europene, o injecţie fiscală de 30 de miliarde de dolari (câte două miliarde de dolari trimestrial) ar schimba fundamental perspectivele pentru economia grecească. Astfel, creşterea PIB-ului ar depăşi aşteptările, numărul joburilor ar creşte cu 200.000 faţă de previziunile troicăi, iar deficitul bugetar ar fi sub cel avut în vedere de creditori.

„Concluzia studiului nostru este limpede: **orice formă de austeritate fiscală va avea ca rezultat o creştere a şomajului şi o scădere puternică a economiei, trenduri care vor fi aproape imposibil de inversat”,** arată cei trei economişti.

Strategia actuală, prin care Europa încearcă să stoarcă o piatră ca să curgă must, nu poate funcționa. Planul Marshall, și nu împrumutul, a fost suportul material pe care s-a ridicat Europa din ruine.

Un plan Marshall pentru Grecia ar implica responsabilii europeni să facă ceva ce nu încearcă nimeni: să preia conducerea operațiunilor. Ar fi cam ceea ce au facut Statele Unite după război și au reușit magistral. Diferența este însă că, atunci, rana netratată de pe trupul Europei, deși dureroasă, nu amenința să infecteze și America. Rana din Grecia, dacă stă netratată, poate contamina întreaga Europă.

5.7.2. Apeluri la nivel înalt.

- **Europa poate fi salvată de criză cu un nou „Plan Marshall” ?**

Comisia Europeană, potrivit datelor neoficiale, intenționează elaborarea unui ***plan de investiții*** care ar viza revigorarea creșterii economice în țările europene afectate de măsurile de austeritate, a raportat Reuters citând mass-media spaniole. Plan care să asigure **investiţiile în infrastructură, energie regenerabilă şi eficiența energetică.** O astfel de iniţiativă nu numai că ar fi privită cu ochi buni, dar ar şi **reduce deficitele**

curente (pentru că importurile costisitoare de petrol ar scădea). ***Finanţele publice ar fi consolidate prin creştere, nu prin austeritate.***

Planul a primit deja titlul unui **nou "Plan Marshall".** Investițiile ar putea fi direcționate spre ***dezvoltarea infrastructurii , energiei din surse regenerabile și tehnologiilor avansate.***

Planul ar include și ideea Președintelui Franței Francois Hollande, care a propus să se recurgă la resursele neutilizate ale Băncii Europene de Investiții .

În plus, se ia în considerare și varianta de atragere a fondurilor de la investitori privați sub garanția Mecanismului european de stabilitate financiară (MESF). Aceaste sume vor servi drept pârghii financiare pentru a atrage miliarde de euro de capital privat . De asemenea, ar fi posibil să se utilizeze surse ale MESF neutilizate, pentru a crea un capital hibrid, condiție ca din contul titlurilor de creanță, Banca Europeană de Investiții să finanțeze proiectele publice și private de infrastructură.

«Inevitabil se impune și rezolvarea problemei micşorării decalajului dintre venituri.

> Diferenţa din ce în ce mai mare dintre cei bogaţi şi cei săraci, stagnarea salariilor reale şi disparităţile la nivel regional în privinţa locurilor de muncă sunt inacceptabile din punct de vedere moral şi contraproductive din punct de vedere economic. Inegalitatea veniturilor din ţările membre determină o distribuţie greşită a puterii de care economia are nevoie disperată pentru creştere şi angajări.
>
> … Pentru a face aceste schimbări, ***suprataxarea bogăţiei şi a capitalului este inevitabilă***. De asemenea, aceste venituri suplimentare din taxe ar îmbunătăţi finanţele publice ale Europei şi nu ar împiedica nevoia de reformare a statului social. Mai degrabă ***ar uşura tranziţia către forme mai eficiente de protecţie socială.*** Guvernele ar trebui să restricţioneze cheltuielile în acele sectoare în care tăierile nu ar face ca economia să se contracte. Europa nu mai are timp. Instituţiile europene trebuie să-şi manifeste creativitatea din plin - gândirea convenţională nu va fi suficientă pentru a salva Uniunea Europeană. Numai când UE va reveni pe linia de plutire vom putea să ne înhămăm pe drumul unui nou tratat pentru o nouă Europă» (*ALFRED GUSENBAUER, FOST CANCELAR FEDERAL AL AUSTRIEI ÎNTRE 2007 ŞI 2008)*

Însă, în ciuda greșelilor, **nu se ia insă în considerare să se pună capăt masurilor de austeritate și nu se fac eforturile necesare pentru a se schimba agenda**

economică a Greciei, Spaniei, Italiei și altor țări aflate în recesiune. Planul Marshall este, insă, un model de succes care ***ar putea cu usurință să fie adoptat.*** Grecia, imediat după cel de-al Doilea Război Mondial, era complet falită. Nu avea industrie, rețea de transport public, agricultură, iar un sfert din populație trăia pe drumuri. Planul Marshall a ajutat Grecia să se reconstruiască, ajungând la o creștere economică pe care nu o mai cunoscuse niciodată.

> ***Pentru a impune un nou Plan Marshall în Grecia, instituțiile europene ar trebui să acorde 30 de miliarde de euro nerambursabili Greciei între 2013 si 2016, care să fie directionați consumului public și investițiilor, pentru crearea de locuri de muncă.***

Ar fi o schimbare importantă de viziune, întrucât, de ultimele ajutoare financiare, au beneficiat doar băncile și instituțiile financiare. Acești bani au fost folosiți pentru achitarea împrumuturilor restante și a dobânzilor aferente către creditori. Noul program ar trebui să se concentreze pe ștergerea datoriei și către reconstrucția Greciei. În Grecia sunt multe lucrări publice care ar trebui efectuate, precum renovarea școlilor, spitalelor, parcurilor, drumurilor, porturilor și alte asemenea lucrări de infrastructură. Grecia ar trebui din nou reîmpădurită, intrucât focurile devastatoare din ultimii ani au ras hectare întregi de păduri. Grecia ar putea deveni exportatoare de energie eftină regenerabilă. Absolvenții de universități sunt acum obligați să-și găsească locuri de muncă în afara Greciei. Dar ar putea să facă multe contribuții valoroase, aducând înapoi în țară know-howul acumulat.

În schimb, Grecia practică austeritatea la scară largă, ceea ce a dus la un dezastru umanitar.

> **Cine învaţă din greşelile trecutului poate evita repetarea lor în viitor. Propoziţia, cu valoare de axiomă, poate fi astăzi mai actuală ca niciodată. «Criză» este cuvântul de ordine care domină vocabularul capitalismului mondial. Agenţiile de ştiri transmit zilnic informaţii despre bursele aflate în declin. Aproape de fiecare dată aceleaşi : preţul acţiunilor scade, indicii bursieri sunt extrem de volatili şi, în general, investitorii sunt panicaţi. Într-o lume care părea să funcţioneze după reguli perfecte şi indesctructibile domină astăzi haosul.**

Recapitulând această situație, care a scos Europa dintr-un marasm mult mai apăsator decât cel de astazi, profesorul Barry Eichengreen de la Universitatea din Berkeley, California, apreciază într-un articol publicat pe portalul Project Syndicate că ***nimic***

nu oprește Europa să mearga pe un drum deja cunoscut și să facă în propria sa casă ceea ce a făcut America la mijlocul secolului trecut în Europa. Atunci, inițiatorul descoperea principiile respectivului plan. Acum, **principiile se cunosc. Ele trebuie adaptate și aplicate.** Numai un plan Marshall, și nu un simplu împrumut, ar face Grecia, Spania să renască. În locul unui nou împrumut, pe care nu se știe nici când, nici dacă, nici cum va ști Grecia să-l restituie, ar fi în interesul tuturor un plan comun, de tipul Marshall.

- **Banca Mondială vrea un nou plan Marshall**.

Reconstrucția economiei globale necesită implementarea unui nou "Plan Marshall", a declarat Justin Yifu Lin, economistul șef al Băncii Mondiale, într-o conferință susținută la Washington. **Lin a propus ca tările cu venituri ridicate, în frunte cu SUA și țările cu rezerve mari, precum China și țările exportatoare de petrol, să constituie un fond de două mii de miliarde de dolari pe care să-l alimenteze în urmatorii cinci ani.** Cele 2.000 de miliarde de dolari reprezintă 1% din produsul intern brut al țărilor bogate. **Cu acești bani urmează să fie sprijinite țările sărace**. Chiar economistul-şef al FMI, Olivier Blanchard, a făcut un **apel pentru intervenţii fiscale urgente, menite să reechilibreze piaţa,** dar mai ales pentru **evitarea sentimentelor de panică**. În momentele grele, economia mondială are ***nevoie de încrederea investitorilor*** - acesta pare să fie mesajul transmis în subsidiar de specialiştii Fondului. ***"Şi de bani",*** completează şeful Rezervei Federale a Statelor Unite, Ben Bernanke. « **Ne aflăm în mijlocul unei crize economice ce afectează serios viaţa oamenilor. Fie că o numim recesiune sau nu, ea este reală. Autorităţile trebuie să investească mai mult în resuscitarea economiei** », a concluzionat responsabilul american.

- **Un "Plan Marshall" prin care să se redreseze Ucraina.**

Miliardarul George Soros susține că Germania trebuie să-și asume responsabilitatea de lider al Europei și, din această poziție, să creeze un "Plan Marshall" prin care să redreseze Ucraina, țară puternic măcinată economic de criza politică de la Kiev.

Soros a publicat un articol despre Ucraina pe site-ul Project Syndicate, citat de cotidianul.ro.

Dacă această unitate va dura depinde acum de modul în care va reactiona Europa. Ucrainenii și-au demonstrat atașamentul față de Uniunea Europeană, care la rândul ei, este **profund divizată**, cu criza euro împotrivind țările datornice creditorilor și invers. De aceea Europa a fost depășită de Rusia în negocierile cu Ucraina pentru un

Acord de Asociere. Acum, după ce dorința poporului ucrainean de a avea legături mai apropiate cu UE a alimentat o insurectie populară, UE, alături de FMI, colectează un pachet de miliarde de dolari pentrui a salva țara de colapsul financiar. Dar asta nu va fi suficient pentru a susține unitatea națională de care Ucraina are nevoie în anii care vin.

Ucraina, cu capitalul său uman de înaltă calitate și cu o economie diversificată, este o potentială destinație atractivă pentru investiții. Dar pentru aceasta este nevoie de îmbunătățirea mediului de afaceri în intreaga economie și în sectoare individuale - în special prin **măsuri privind corupția endemică, statul de drept slăbit,** aspecte care îi descurajează pe investitorii străini și pe cei autohtoni.

Pe lângă încurajarea investițiilor străine directe, UE poate oferi sprijin pentru formarea managerilor companiilor autohtone, pentru a-i ajuta să-și dezvolte strategiile de afaceri, urmând ca aceste companii europene să împartă profitul cu cele locale. Un mod eficient de a extinde acest sprijin la un număr mare de companii este combinarea lui cu linii de credit oferite de băncile comerciale. Pentru a încuraja participarea, BERD ar putea investi în aceste companii alături de investitorii locali și străini, așa cum a făcut în Europa Centrală.

Susțin de mai mulți ani ca Germania sa accepte responsabilitatea posiției sale dominante în Europa. Astăzi, Ucraina are nevoie de o **versiune modernă a Planului Marshall**, prin care SUA au ajutat la reconstrucția Europei după al Doilea Război Mondial. **Germania trebuie să joace astăzi rolul pe care l-au jucat SUA atunci.**

Atenție!

În contextul articolului publcat de George Soros, Consiliul Unirii vine cu propunerea, adecvată necesităților de rezolvare a conflictelor din zonă: Un nou Plan Marshall pentru Parteneriatul Estic - Ucraina, R. Moldova, Georgia, complementat de măsuri de siguranță prin primirea acestor țări în NATO.

- **Băsescu: Parteneriatul Strategic între România și SUA - un fel de Plan Marshall.**

Președintele Trăian Băsescu a declarat, în timpul unei intâlniri cu cațiva congresmeni americani, că Parteneriatul Strategic pentru secolul al XXI-lea

dintre România și SUA poate fi considerat "un fel de Plan Marshall", relata Mediafax.

"Uitându-ne la declarația comună cu privire la Parteneriatul Strategic pentru secolul XXI dintre România și SUA, putem concluziona că **acoperă o arie largă de la economie la educatie, tehnologie, cultură,** astfel incât **putem considera acest document ca fiind un Plan Marshall",** a spus Trăian Băsescu la începutul unei întrevederi cu șase congresmeni americani. El a mai afirmat că, dacă România va fi capabilă să valorifice toate direcțiile care sunt fixate prin acest Parteneriat Strategic, va beneficia enorm de investițiile americane, de sistemul educațional american și de nivelul de dezvoltare tehnologică al SUA.

"Problema este să construim aici câteva lucruri capabile pentru a absorbi ceea ce se menționează în acest document extrem de important. Este un parteneriat pentru o lungă perioadă de timp", a apreciat șeful statului român.

Președinții Barack Obama și Trăian Băsescu au adoptat, la 13 septembrie 2011, la Washington, "declarația comună privind parteneriatul strategic pentru secolul al XXI-lea între România și SUA". Declarația reprezintă prima transpunere într-un document politic bilateral a parteneriatului strategic cu SUA lansat în 1997, a declarat atunci secretarul de stat in MAE Bogdan Aurescu. Președintele Trăian Băsescu a declarat, la întoarcerea din SUA, că elementele din declarația privind parteneriatul strategic cu SUA trebuie să devină **"linia de conduită, de acțiune executivă" în relațiile dintre cele două țări, fiind un parteneriat din care câstigă ambele părți.**

- **Autoritățile române vor demara un Plan Marshall pentru sectorul energetic**

"Eficiența energetică vizează direct balanţa comercială şi creează locuri de muncă".

Din lipsă de bani autoritățile române nu pot realiza o nouă strategie energetică a țării, a anunţat ministrul delegat pentru domeniu, Constantin Niţă.

Strategia energetică a României, elaborată pentru perioada 2007-2020, este deja depăşită, astfel încât e nevoie de o altă strategie, care să corespundă noilor condiţii economice, spune şeful Direcţiei Generale de Privatizare din Departamentul pentru Energie, Gabriel Dumitraşcu, citat de Hotnews.

Viitoarea strategie energetică ar trebui realizată din perspectiva anilor 2030-2035.

Secretarul general al Asociaţiei oamenilor de afaceri din România, Cristian Pârvan, subliniază că strategia trebuie să conţină **politici de investiţii şi de privatizare a unităţilor energetice.**

Se vorbeşte foarte mult că s-au dat licenţe de explorare de gaze de şist, pentru a asigura declamativ independenţa energetică a României. Nu se spune că independenţa energetică a României se poate obţine în primul rând şi conform angajamentelor europene, **prin creşterea eficienţei energetice**, România continuând să consume de 3,6 ori mai multă energie pe unitatea de PIB, decât media europeană**.** Analiştii Pricewaterhouse Coopers susţin că fără investiţii în procesele de eficientizare energetică, România ar putea depinde în 2030 de importurile de energie în proporţie de 80%.

În prezent, România este al cincilea producător european de ţiţei şi gaze, astfel, depinde doar în proporţie de 25% de importuri, mult sub media europeană de 50%.

Deşi, la momentul actual, situaţia este bună, aceasta ar putea suferi schimbări importante în următoarele decenii.

"Dacă, nu îmbunătăţim eficienţa energetică cu 20% între acum şi 2030, dacă nu se fac investiţiile în gaze de şist şi în zăcămintele din Marea Neagră şi dacă nu se fac investiţiile în offshore pentru creşterea gradului de recuperare din zăcămintele existente, există riscul ca România, în materie de petrol şi gaze, să depindă de importuri în proporţie de 80% în 2030", spune reprezentantul companiei pentru Europa de Sud-Est, Vasile Iuga.

Recomandările pentru România vizează atragerea investitorilor printr-o impozitare moderată şi aplicarea unui sistem al redevenţelor cu rate diferenţiate, în funcţie de producţia obţinută.

La anul, în Romania se va modifica sistemul de redevenţe, cotele pe care le reţine statul în sectorul de petrol şi gaze naturale.

Academia Română, reprezentanţi ai mediului de afaceri şi ai Guvernului au lansat **Pactul pentru energie,** un document în opt puncte menit să identifice soluţiile pentru dezvoltarea acestui domeniu.

Autorităţile şi specialiştii au pledat pentru măsuri care pot spori independenţa energetică dar şi rolul României pe piaţa internaţională a energiei.

Obiectivele din Pactul pentru energie sunt susţinute de guvern în totalitate - declară premierul Victor Ponta. Acesta a mai spus că **România are un potenţial deosebit** în

ce priveşte producerea de energie şi că acest lucru trebuie fructificat iar ţara noastră să ia parte activă la discuţiile şi deciziile luate pe tema energiei la nivelul Uniunii Europene.

> **"Printr-o strategie energetică ambiţioasă, România are toate atuurile să fie pol energetic regional. Posedă un mix de resurse energetice care îi pot permite să devină atât producător, cât şi furnizor regional, are o capacitate semnificativă de stocare pentru gaze naturale, este aşezată într-o poziţie favorabilă în privinţa oportunităţilor de interconectare a reţelelor de transport de energie electrică. România trebuie să-şi fructifice oportunităţile economice şi geostrategice, pentru a se plasa durabil și eficient pe harta energetică regională", a declarat Daniel Chiţoiu.**

Deputatul PDL Sulfina Barbu a spus că executivul trebuie să transpună obiectivele din Pact în strategia energetică naţională, iar astfel România va fi predictibilă pentru investiţii. "Este un document extrem de important, pentru că dă liniile de dezvoltare sistemului energetic din România astfel încât România să devină independentă energetic în următorii 10 - 15 ani", a afirmat Sulfina Barbu.

Printre cele opt obiective cuprinse în Pactul pentru energie se numără: ***creşterea securităţii energetice a României, optimizarea unui mix de energie primară dar şi eficienţa energetică, energii regenerabile şi protecţia mediului.***

Alt domeniu care ar putea scoate România din criză este domeniul construcţiilor.

În ce măsură acest lucru este fezabil? În ce interval ar putea demara investiţiile care să aibă un impact vizibil? Care sunt efectiv măsurile pe care ar trebui să le ia Guvernul?

"În 2012 sectorul construcţiilor a avut un salt de 5,7%, mult peste creşterea economică din acelaşi an, şi ne aşteptăm să înregistreze un plus de 4,7% în 2013, în contextul în care estimarea de creştere economică pentru 2013 este de 1,7%", spune David Ţiplea, tax business development leader, Europa Centrală şi de Sud-Est, EY România. Plusurile de care vorbeşte David Ţiplea nu fac nimic altceva decât să confirme opinia generală a producătorilor de materiale de construcţii, a constructorilor, dar şi a analiştilor: domeniul este mult sub potenţial.

Bogdan Belciu, partener în cadrul PwC România, spune că domeniul construcţiilor reprezintă în jur de 7% din PIB, în scădere faţă de perioada de creştere economică,

atunci când sectorul genera 9-10% din PIB şi devenise un motor important de creştere. "Ponderea în PIB este comparabilă cu a agriculturii, dar sensibil sub industrie sau comerţ", arată Belciu.

Dincolo de cifrele seci, construcţiile se pot dovedi importante şi prin **prisma numărului mare de oameni angajaţi,** atât în domeniul producţiei de materiale, cât şi pentru construcţii propriu-zise, "fiind totodată un important plătitor de impozite", spune Adrian Crivii, preşedinte al companiei de consultanţă Darian. "În condiţiile de azi, investiţiile publice în infrastructură cu fonduri europene ar reprezenta cel mai rapid şi fezabil mod de a relansa industria construcţiilor. Dacă acestea ar porni, şi celelalte domenii din construcţii şi sectorul privat ar primi un impuls puternic", subliniază Crivii.

5.7.3. Cooperarea internaţională - o formă a Planului Marshall (?)

- ***Parteneriatul global pentru eficientizarea cooperării pentru dezvoltare***

susține și monitorizează cooperarea pentru dezvoltare în scopul eradicării sărăciei și construirii unei vieți mai bune. Parteneriatul cuprinde 160 de țări și 45 de organizații fundamentate pe un set de principii care stau la baza cooperării eficiente pentru dezvoltare. Parteneriatul cuprinde țările în curs de dezvoltare, precum și cele care oferă asistență pentru dezvoltare, țările donatoare, parlamentari, organizații ale societății civile și ale sectorului privat.

Recuperarea şi lichidarea decalajelor dintre state, convergenţa standardelor de viaţă şi îmbunătăţirea acestora reprezintă probleme curente ale omenirii în general şi ale Uniunii Europene (UE) în special. Dezvoltarea cooperării şi colaborării între state vizează tocmai aceste aspecte, pentru progresul global.

Cooperarea internaţională se poate manifesta în domenii diverse (economic, financiar, militar, cultural, etc), însă în cadrul creşterii nivelului de trai, componenta principală este deţinută de cooperarea economică şi financiară.

Un Consiliu coordonator organizează întâlnirile la nivel ministerial. Acesta se întrunește de două sau trei ori pe an. Activitatea Consiliului are loc transparent, asigurând să fie consultați toți membrii Parteneriatului global.

Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) lucrează împreună pentru a oferi suport pentru funcționarea eficientă a Parteneriatului global.

Potrivit studiului, pentru anul 2012, partenerii de dezvoltare au acordat Republicii Moldova **asistență financiară în mărime de circa 600 mln. USD** (sume valorificate pe parcursul anului de raportare). Din acestea, **circa 512 mln. USD au fost direcționate către sectorul guvernamental,** ceea ce înseamnă o creștere cu 32% comparativ cu anul 2010, când a avut loc precedenta evaluare a indicatorilor.

Procesul de evaluare s-a desfășurat pe parcursul anului 2013, în el fiind antrenate autoritățile publice centrale relevante indicatorilor, dar și partenerii de dezvoltare care au furnizat datele necesare. **Exercițiul a fost coordonat de Cancelaria de Stat cu suportul ONU,** în calitate de puncte focale pentru monitorizarea rezultatelor Parteneriatului Global.

De la începutul anului 2014, în Republica Moldova sunt în faza de implementare 270 de proiecte în valoare de 1,8 miliarde de euro. Tot mai multe proiecte sunt implementate în Republica Moldova cu suportul financiar din partea donatorilor externi. Majoritatea fondurilor sunt direcționate în domeniile de infrastructură, în special - domeniul transporturilor.

Cele cinci domenii în care sunt implementate mai multe programe cu sprijin extern, sunt, de asemenea : guvernarea eficientă și societatea civilă, mediul de afaceri, agricultura și sănătatea.

Cel mai mare donator - este Uniunea Europeană. Cu sprijinul UE, se implementează 123 de proiecte în valoare de peste 470 de milioane de euro. Banca Europeană de Investiții a alocat mai mult de 330 de milioane de euro pentru șase programe. De asemenea, o asistență semnificativă este oferită de către SUA, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca Mondială.

Total, pe perioada 2009 - 2013 în Republica Moldova, cu suportul donatorilor externi au fost lansate 566 de proiecte în valoare mai mult de 2 miliarde de euro, din care jumătate sunt granturi și jumătate - credite preferențiale.

Exemple elocvente :

- **Programul Compact**

Programul Compact este un program de asistenţă oferit Republicii Moldova de către Guvernul SUA, prin intermediul Corporaţiei Provocările Mileniului pentru perioada 2010-2015. Programul prevede investiţii majore în eradicarea constrângerilor care împiedică dezvoltarea economiei Moldovei, cum este infrastructura dezastruoasă a drumurilor şi infrastructura slab dezvoltată de irigare. Aceste investiţii sunt realizate în cadrul a două proiecte ale Programului Compact:**Tranziţia la Agricultura Performantă şi Reabilitarea Drumurilor.**

Programul Compact îşi propune să contribuie prin activităţile sale la reducerea sărăciei în Republica Moldova prin creşterea economică.

Scopul acestui program este orientat spre ***a mări veniturile prin intermediul unei productivităţi agricole sporite şi accesului extins la pieţe şi servicii prin drumuri îmbunătăţite.***

Programul Compact este cel mai mare program de asistenţă de care a beneficiat ţara noastră până în prezent, Republica Moldova fiind al 20 stat care implementează un Program Compact. Ca să devină eligibilă pentru investiţiile Compact, Republica Moldova a fost evaluată de Corporaţia Provocările Mileniului utilizând 17 indicatori de performanţă grupaţi în trei categorii generale:

1. ***guvernare echitabilă*** (drepturi politice, libertăţi civile, controlul corupţiei, eficienţa guvernării etc.) ;
2. ***investiţii în oameni*** (cheltuieli în medicină şi educaţia primară, managementul resurselor naturale etc.) şi
3. ***libertăţile economice*** (mediu de afaceri, mediu fiscal, inflaţie etc.).

Programul Compact este implementat conform Acordului semnat la 22 ianuarie 2010 de Guvernul Republicii Moldova şi Corporaţia Provocările Mileniului din SUA în prezenţa secretarului de stat Hillary Clinton. Implementarea Programului Compact este în Responsabilitatea Guvernului Republicii Moldova. În acest scop, în luna martie 2010 a fost creată instituţia publică ”Fondul Provocările Mileniului Moldova” (FPM Moldova), care coordonează toate activităţile ce vizează implementarea Programului Compact. De asemenea, în procesul de implementare a Programului sunt

contractate urmare a unor competiții deschise companii care sunt responsabile de realizarea unor activități.

Valoarea Programului Compact este de 262 mln de dolari, acordaţi în forma unui ajutor nerambursabil pe parcursul perioadei 2010-2015.

Aceste mijloace vor fi utilizate pentru reabilitarea şi îmbunătăţirea unei porţiuni de 93 km a drumului naţional M2, începând de lângă Sărăteni, spre Soroca şi până la intersecţia drumului R7 la est de Drochia (intersecţia "Drochia).

În R.Moldova, vor mai apărea șapte drumuri de tip "european". Finanțarea pentru proiect va fi pusă în aplicare de către Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca Europeană de Investiții , care vor aloca 183 milioane de euro pentru Republica Moldova. Cota de la bugetul de stat va constitui 20 de milioane de euro. Timp de doi ani vor fi renovate complet șoselele Soroca - Arionești, Bălți - Șoldănești - Rîbnița și Bălți - Fălești - Sculeni.

De asemenea, din aceste mijloace vor fi reparate până la 11 sisteme centralizate de irigare, va fi acordat ajutor pentru crearea Asociaţiilor Utilizatorilor de Apă pentru irigare, va fi lansat un program de credite pentru investiţii în infrastructura post-recoltare şi se va oferi asistenţă fermierilor în creşterea vânzărilor pe pieţele de valoare înaltă.

Președinții și directorii celor 11 Asociații ale Utilizatorilor de Apă pentru Irigații (AUAI) au fost informații despre ***noile condiții ale Programului de credite pentru investiții în infrastructura post-recoltare,*** care prevăd destinația exclusivă a investițiilor creditate în raioanele, în care sunt localizate sistemele centralizate de irigare incluse ***pentru reabilitare*** în Programul Compact.

Membrii AUAI au fost informați că împrumuturile oferite în cadrul Programului Compact pot fi solicitate de ***fermieri, antreprenori agricoli, cooperative, exportatori, asociații sau grupuri de producători agricoli din raioanele Criuleni, Orhei, Anenii Noi, Dubăsari, Nisporeni, Ungheni, Leova și Cahul*** sau investitori care intenționează să dezvolte afaceri în aceste raioane.

Programul de creditare pentru infrastructura post-recoltare are o valoare totală de 12 mil. USD și este una din cele patru activități complexe ale proiectului Tranziţia la agricultura performantă din cadrul Programului Compact. Împrumuturile sunt oferite pentru ***procurarea sau construcția depozitelor frigorifice și procurarea terenului aferent, procurarea echipamentului pentru prelucrarea și sortarea fructelor, legumelor și strugurilor, procurarea echipamentului de laborator pentru controlul***

calităţii, procurarea camioanelor și/sau remorcilor pentru transportarea produselor agro-alimentare pe pieţele locale sau externe etc.

Beneficiari direcţi ai Programului Compact sunt circa 300 de mii de persoane care locuiesc de-a lungul drumului şi în regiunea acestuia, precum şi transportatorii şi călătorii care vor utiliza acest traseu. În acelaşi timp, drumul reabilitat va facilita accesul tuturor locuitorilor din regiune în special al femeilor, copiilor, persoanelor în etate la spitale, şcoli şi alte instituţii sociale, va contribui la diminuarea cheltuielilor de transport.

Creditele sunt acordate prin intermediul băncilor Moldova Agroindbank, Moldindconbank, Mobiasbanca-Groupe Societe Generale, Victoriabank, Energbank, Banca Socială și Comerțbank.

Tranziţia la Agricultura Performantă

Conform estimărilor, de rezultatele proiectului Tranziţia la Agricultura Performantă vor beneficia circa 3000 de gospodării agricole sau peste 112 mii de persoane, în special fermierii şi proprietarii de terenuri agricole, întreprinderile agricole şi acţionarii acestora, lucrătorii întreprinderilor agricole din zonele sistemelor centralizate de irigare reabilitate, producătorii care practică sau intenţionează să practice agricultura performantă. Totodată, mai mulți antreprenori agricoli ce intenţionează să investească în infrastructura post-recoltare (depozite frigorifice, linii de sortare şi ambalare etc.) vor avea acces la credite avantajoase.

Pentru realizarea acestui scop, proiectul Tranziţia la Agricultura Performantă include patru activităţi distincte:

- Reabilitarea sistemelor centralizate de irigare
- Reformarea sectorului de irigare
- Facilitarea accesului la finanţe
- Creşterea vînzărilor produselor agricole de valoare înaltă.

Activităţile sunt implementate în parteneriat cu Ministerul Mediului, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, Ministerul Finanţelor, Agenţia Apelor Moldovei, Directoratul Liniei de Credite. Totodată sunt contractate companii internaţionale, selectate competitiv, pentru realizarea obiectivelor proiectului.

Rolul FPM Moldova. FPM Moldova este responsabil pentru implementarea Planului M&E şi dirijează toate activităţile de monitorizare şi evaluare stipulate în acest plan.

Planul de Monitorizare şi Evaluare (Planul M&E) al Programului Compact constituie instrumentul de bază pentru planificarea şi gestionarea proceselor de monitorizare, evaluare şi raportare a progreselor obţinute spre atingerea obiectivelor Programului Compact. Pilonii de bază ai planului sunt componenta monitorizare şi componenta evaluare.

- Componenta de monitorizare stabileşte sistemul şi procesul de colectare periodică a informaţiei pentru identificarea şi analiza progreselor obţinute, folosite pentru luarea deciziilor în gestionarea activităţilor.
- Componenta de monitorizare determină indicatorii, obiectivele de performanţă şi detaliile cu privire la planul de colectare a datelor şi planul de raportare.

Transparenţă. Datele privind performanţa Programului, inclusiv conţinutul Planului M&E, rapoartele de progres şi alte documente relevante, vor fi aduse la cunoştinţa Consiliului de Observatori şi Corporaţiei Provocările Mileniului, precum şi făcute publice pe pagina web a FPM Moldova şi în alte surse.

- **Informaţie generală despre Proiectele UE în Moldova**

Asistența Uniunii Europene către Republica Moldova are loc în mare parte sub forma Programelor de Acțiuni Anuale, în cadrul Instrumentului Politicii Europene de Vecinătate (ENPI). Alte surse de finanțare sunt programele de asistență tematice, care vizează, de exemplu, drepturile omului sau societatea civilă. Facilitatea Investiţiilor în Vecinătate (NIF) oferă fonduri suplimentare pentru investiții.
Obiectivul principal al asistenței UE pentru Moldova este de a susține dezvoltarea relațiilor UE și RM în contextul Politicii Europene de Vecinătate (ENP) și a Parteneriatului Estic.
Moldova este un membru activ al Parteneriatului Estic de la lansarea sa în 2009. Această inițiativă promovează o mai profundă asociere politică și integrare economică cu UE, prin încurajarea guvernelor de a inția reforme și de a consolida rolul societății civile în procesul de dezvoltare. În 2012, Moldova a beneficiat de o asistență financiară sporită, în conformitate cu principiul "mai mult pentru mai mult" (more for more): mai mult sprijin pentru un mai mare progres în reforme, pentru o democrație aprofundată și respectarea drepturilor omului.

Programele de Cooperare 2007-2013
Domenii prioritare:
Asistența UE pentru Moldova în perioada 2007-2013 se concentrează pe

reformele politice și socio-economice într-o serie de domenii din trei sectoare prioritare:

- Buna guvernare, statul de drept și drepturile fundamentale ale omului (inclusiv reforma administrației publice și facilitarea unor noi acorduri UE-Moldova);
- Dezvoltarea socială și umană (de protecție socială, sănătate și educație);
- Comerțul și dezvoltarea durabilă (inclusiv o Zonă de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA), dezvoltarea regională și locală, mediu și eficiența energetică).

Cooperarea bilaterală - programele în derulare în domenii prioritare includ:

- Justiție: UE contribuie la construirea unui sistem al justiției independent, transparent și profesionist, capabil să contribuie eficient pentru existența unui stat de drept și protecția drepturilor omului .
- Consolidarea capacităților : mai multe programe sprijină negocierile și implementarea noilor relații contractuale cu UE (Acordul de Asociere , DCFTA, Dialogul privind Liberalizarea regimului de Vize), folosind instrumental de Consolidare a Capacității Instituționale (CIB). Pentru mai multe detalii.
- Sănătate: prin sprijinirea implementării strategiei de sănătate din Moldova, UE are ca scop îmbunătățirea accesului și calității serviciilor medicale publice pentru populația Republicii Moldova.
- Energie: UE contribuie la implementarea strategiei naționale în sectorul energetic. Proiectele finanțate de UE, cum ar fi "Energie și Biomasă", asigură o producție de energie mai sigură și mai durabilă, prin promovarea utilizării surselor locale de energie regenerabilă, și anume biomasă din deșeuri agricole.
- Zonele rurale: UE promovează dezvoltarea economică durabilă a zonelor rurale prin acordarea de sprijin sectoarelor IMM și dezvoltării regionale.
- Măsuri de consolidare a încrederii: UE sprijină și facilitează soluționarea pașnică a conflictului transnistrean, prin asigurarea dezvoltării economice și sociale a comunităților locale, prin implicarea autorităților locale, organizațiilor societății civile și a altor părți interesate și creșterea încrederii dintre ambele maluri ale râului.

Alte programe ENPI:

Republica Moldova beneficiază, de asemenea, și de un program de cooperare transfrontalieră (CBC), programe regionale (în special în domeniile transport, energie și mediu) și programe interregionale (Tempus, Erasmus, TAIEX și SIGMA).

Facilitatea de Investiţii în Vecinătate:

În 2008, UE a lansat Facilitatea de investiții pentru vecinătate (NIF), pentru a promova investițiile în țările vecine. Acest instrument finanțează - prin intermediul

unui set de subvenții și împrumuturi - proiecte-cheie în infrastructură, în diferite sectoare. În Moldova, NIF finanțează în prezent 11 proiecte axate în primul rând pe transport, apă și energie.

Societatea civilă:

Inițiative ale societății civile sunt sprijinite prin intermediul instrumentelor tematice, precum Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (EIDHR), actori non-statali, autorități locale și Investiții în oameni - finanțate din Instrumentul de Cooperare pentru Dezvoltare (ICD). Din 2011, organizațiile societății civile din regiune au beneficiat, de asemenea, în urma Facilității pentru societatea civilă din Vecinătate (CSF). CSF promovează rolul societății civile în reforme și schimbări democratice. De asemenea, CSF sprijină organizațiile societății civile în consolidarea capacităților lor în advocacy, monitorizarea reformelor, dar și în implementarea și evaluarea programelor UE.

Informaţie generală:

- Alocarea pentru 2007-2010 : 209.7 millioane EURO
- Alocarea pentru 2011-2013 : 273.14 millioane EURO

În plus, fonduri suplimentare de 28 de milioane de euro au fost puse la dispoziție pentru Republica Moldova în 2012, prin intermediul programului Parteneriatului Estic de Integrare și Cooperare (EaPIC).

Uniunea Europeană este cel mai important partener comercial al Moldovei. Circa 45% din mărfurile moldovenești sunt exportate în UE. Semnarea, la Vilnius, a Acordului de Liber Schimb, Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC ori DCFTA) cu UE va contribui la creșterea suplimentară la PIB-ului Moldovei, de până la 5,4%.

Politica României de cooperare internaţională pentru dezvoltare

Politica românească de cooperare internaţională pentru dezvoltare se subscrie obiectivelor, valorilor şi principiilor enunţate de *Consensul European pentru Dezvoltare din 20 decembrie 2005*. Principalul său obiectiv îl reprezintă ***susţinerea eforturilor de reducere a sărăciei în statele beneficiare de asistenţă***, în contextul larg al contribuţiei la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. Conform ***Strategiei Naţionale privind Politica Naţională de Cooperare Internaţională pentru Dezvoltare***, România susţine dezvoltarea statelor din ariile geografice identificate ca prioritare pe relaţiile externe în programul de guvernare al României, incluzând statele din Europa de Est, Balcanii de Vest şi Caucazul de Sud. **Ţările partenere prioritare ale României sunt R. Moldova, Georgia şi Serbia.**

Angajamente internaţionale

România s-a asociat angajamentelor asumate de UE în domeniul finanţării pentru dezvoltare (angajamentele Monterrey) şi al creşterii eficacităţii asistenţei pentru dezvoltare (ca semnatară a *Declaraţiei de la Paris*), inclusiv angajamentelor referitoare la creşterea substanţială a volumului de asistenţă oficială pentru dezvoltare.
În contextul acestor angajamente, statele membre ale UE au agreat un obiectiv colectiv de etapă privitor la volumul asistenţei pentru dezvoltare oferite, respectiv alocarea unui procent de *0,33% din VNB pentru ODA în 2015.*

Asistență acordată de către România pentru Republica Moldova în diverse cadre de cooperare, respectiv:

1. Angajamentul cu privire la acordarea unei finanțări nerambursabile de 100 milioane euro (Acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro acordat de România Republicii Moldova, 27 aprilie 2010).

Fondurile sunt acordate pe baza proiectelor convenite de cele două părți în domeniile de aplicare ale Acordului: infrastructură de transport, educație, energie, asistență umanitară în caz de urgență. Gestionarea Acordului: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice - pentru România și Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor pentru Republica Moldova.

Până în prezent au fost alocate peste 8 milioane de euro pentru asistența umanitară în caz de urgență (reconstrucția caselor inundate în 2010) și sunt prevăzute 9 milioane de euro în vederea realizării în 2013 a gazoductului Iași - Ungheni pe teritoriul aferent Republicii Moldova.

2. În domeniul educațional

România desfășoară o serie de proiecte de cooperare la toate nivelurile, doar bursele de studiu pentru elevi și studenți din Republica Moldova (5000 de locuri din 2010, 5500 în 2013) având o valoare de aproximativ 8 milioane euro în 2010, 12 milioane euro în 2012 și 13 milioane euro în 2012.

3. MAE prin bugetul AOD asigură **finanțare pe proiecte** și prin contribuții neafectate.

Republica Moldova este stat prioritar partener, pentru perioada 2012-2015. Începând cu 2010, interes prioritar acordat sprijinirii integrării europene a Republicii Moldova, prin contribuții la creșterea capacității instituțiilor publice centrale și locale și prin spijinirea reformelor democratice și a societății civile.

În prezent se află în derulare 14 proiecte în valoare de aproximativ 2,7 milioane euro în următoarele domenii: agricultură, sănătate, modernizarea serviciilor publice locale, sprijin pentru integrarea europeană (armonizarea legislativă, capacități instituționale), afaceri interne, cercetare și inovare, sprijinirea societății civile.

4. <u>Numeroase programe de cooperare și de pregătire profesională</u> se derulează anual prin cooperarea directă dintre instituțiile guvernamentale omoloage.

Spre exemplu, Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne au conturate programe anuale de acțiune în spijinul Republicii Moldova (incluzând schimburi de informații, acordare de asistență tehnică, cursuri/stagii de pregătire, transfer de bune practici). De asemenea, sunt oferite stagii de pregătire profesională pe bază anuală în domeniul penitenciarilor, afacerilor interne, precum și pentru diplomați și alți funcționari publici.

În 2007- 2012, România a acordat asistenţă pentru dezvoltare în valoare de 826.800 Euro Republicii Moldova materializate în proiecte concrete în sumă de **4 910 772 Euro.**

Extras din Anexa nr. 1
la Hotărîrea Guvernului nr. 12
din19 ianuarie 2010

REGULAMENTUL

cu privire la cadrul instituţional şi mecanismul de coordonare a asistenţei externe acordate Republicii Moldova de organizaţiile internaţionale şi ţările donatoare

(extras)

Principiile generale ale politicii Guvernului în domeniul asistenţei externe
8. Guvernul continuă să-şi stabilească politicile şi obiectivele de dezvoltare, să asigure o coordonare şi sinergie mai bună în procesul de programare, implementare, monitorizare şi evaluare a asistenţei externe prin stabilirea unui larg proces consultativ şi dialog între Guvern, sectorul privat şi societatea civilă. De asemenea, Guvernul recunoaşte importanţa consultărilor şi dialogului cu comunitatea donatorilor.

II. CADRUL INSTITUŢIONAL

Comitetul interministerial pentru planificare strategic

12. În sensul prezentului Regulament, Comitetul interministerial pentru planificarea strategică asigură direcţionarea şi corelarea asistenţei externe pentru realizarea priorităţilor naţionale de dezvoltare social-economică, precum şi pentru utilizarea eficientă şi eficace a acesteia.

13. Structura, misiunea, funcţiile şi atribuţiile Comitetului sunt stabilite de Guvern.

Coordonatorul naţional în domeniul asistenţei externe

14. Funcţia de coordonator naţional în domeniul asistenţei externe (în continuare - coordonator naţional) este exercitată de Prim-ministru.

Autoritatea naţională de coordonare a asistenţei externe

18. Autoritatea naţională de coordonare a asistenţei externe este **Cancelaria de Stat.**

19. Autoritatea naţională de coordonare este responsabilă de programarea, monitorizarea şi evaluarea operaţională şi metodologică, precum şi de înregistrarea şi asigurarea transparenţei asistenţei externe acordate Republicii Moldova de comunitatea donatorilor.

6. Pericolele și problemele economice actuale ale Europei

Studierea proceselor de restabilire în Europa postbelică dă prilej de reflecții seriose. Aceasta permite să creionăm anumite paralele istorice și conduce la concluzii destul de semnificative .

6.1. Europa dupa 2008

La sfârşitul anilor 40 fiecare guvern de pe continent a gerat reconstrucţia postbelică aşa cum gerase efortul de război, cu o mobilizare naţională împreună cu statul, care juca rol de planificator, arbitru şi coordonator. Ministerele acestei planificări nu s-au limitat la blocul de Est, iar realizările acestora pe întreg continent au fost impresionante. Dar în timpul anilor '70 şi '80 optimismul cu privire la ceea ce pot face statele s-a evaporat. Membrii clasei politice de astăzi din Europa sunt moştenitorii lui Margaret Thatcher, nu ai lui George Marshall.

Cel mai mare obstacol în calea unei guvernări eficiente se găseşte în minţile politicienilor.

Ceea ce ar fi necesar acum este **o viziune politică pe termen lung şi o voinţă nouă de a pleda în favoarea beneficiilor unei redistribuiri la scara continentului.** Barroso a început să facă acest lucru, dar apoi s-a împotmolit într-un meci de discuții cu privire la dimensiunea bugetului UE. Germania, Franța și Banca Centrală Europeană, au arătat până acum puţine semne de astfel de porniri. **Îndemnurile SUA au picat în urechi surde.**

De data aceasta americanii nu vor mai sări în ajutorul Europei, iar europenii vor trebui să se descurce singuri. Sunt ei oare capabili să acţioneze?

"Criza s-a terminat" - auzim în ziare, la televizor și chiar în discursurile politicienilor. Intr-adevar, economia globală nu atârnă de un fir de ață, însă **există câteva pericole** care, dacă nu sunt gestionate în mod corect, ar putea arunca din nou lumea într-o perioada neagră.

Până în 2007, europenii se puteau bucura de un standard de viață chiar acceptabil, însă criza economică a condus la **explozia unei bombe sociale.** Existau două motive principale pentru care cetățenii batrânului continent duceau o viață liniștiă din multe puncte de vedere, până în urmă cu 6 ani. ***Primul*** era **consensul politic,** ceva unic în istoria zbuciumată a regiunii, legat de **redistribuirea bogăţiei prin programe sociale**, iar ***al doilea*** constă în faptul că **se produceau destui bani** pentru a susține acest model. Însă, în prezent, există

suficiente motive care demonstrează că **motivul din urmă începe să dispară**, se arată într-un comentariu publicat pe site-ul Ekathimerini.com.

Cu alte cuvinte, economiile europene au ajuns, în ultimii doi ani, **la un nivel mai scăzut** decât în perioada de dinainte de izbucnirea crizei, iar acest lucru **ar putea să nu fie o simplă coincidență.** Conform sursei citate, factorii care au contribuit la bunăstarea națiunilor și imperiilor, de-a lungul istoriei: **natalitatea crescută, accesul facil la resursele naturale, educația, progresul tehnologic si forța armată. Astfel, în Europa**, accesul la resurse naturale este limitat. Se observă ușor acest lucru doar dacă luăm în considerare dependența acestor națiuni de gazul din Rusia, spre deosebire de americani care au căutat în ultimul deceniu să devină independenți din punct de vedere energetic, explorând o gamă largă de resurse, atât convenţionale, cât și alternative.

În 2011, crizele financiară şi bancară ale Europei s-au transformat într-o criză a datoriilor suverane. Problema care a apărut în Grecia a alimentat îndoielile privind însăşi viabilitatea monedei euro şi chiar a Uniunii Europene.

Cele mai afectate țări fiind exact acelea care au avut ***creșteri semnificative ale salariului minim*** în anii premergători crizei. Rezultatul acestei creșteri spectaculoase a fost ***apariția unei crize extrem de puternice cu șomaj ridicat.***

Pe de altă parte, singura țară din UE care a intrat în clasamentul țărilor cel mai puțin afectate de criză este Suedia, una dintre cele ***6 țări europene care nu au salariu minim.***

Reacția la efectele devastatoare a crizei a fost una foarte dură - **măsuri de austeritate!**

Dupa criza economică din Grecia, Spania a intrat într-un cerc vicios, asemănător cu al Atenei.

La orizont, în Europa se prefigurează o ***triplă recesiune:*** **prăbușirea economiei globale, criza datoriei suverane și o spirală inflaționistă.** Criza datoriei suverane europene a explodat, cu un nou colaps- surpriză de pe piața de obligațiuni spaniole, potrivit Money and Markets. Motivul acestei crize din ***Spania: țara este prinsă în același cerc vicios*** ca și Grecia.

> **Cu cât Guvernul încearcă să reducă cheltuielile pentru a scădea deficitul bugetar, cu atât economia se scufundă. Daca economia descrește, deficitul va fi și mai mare, necesitând noi tăieri bugetare**.

Dovezile sunt elocvente: rata șomajului din Spania a atins un nou record, forțând Guvernul de la Madrid să recunoască faptul că datoria țării va fi mult mai mare decât se astepta și va fi nevoie de a doua etapă de măsuri de austeritate. Cu doar patru ani în urmă, datoria Spaniei era de 35,8% din PIB. În 2013, Madridul estima că aceasta va creste la un nivel mai mult decât dublu, la 79,8%. Și cum cercul vicios se află în desfășurare, este posibil ca datoria să atingă chiar 100%, în curând. Același nor întunecat care se găsește deasupra economiei Greciei se mișcă spre Spania. Diferența însă este mare: economia Spaniei este de cinci ori mai mare decât cea a Greciei!

Dacă vor continua cu măsuri sporite de austeritate în țări aflate în dificultate, cum ar fi Grecia, Spania, Italia, liderii europeni **împing Europa către dezastru,** afirmă economistul american **Paul Krugman,** deținător al Premiului Nobel în economie.

Paul Krugman analizează cazul Spaniei, pe care o consideră astăzi epicentrul crizei din Europa. Rata somajului este îngrijorătoare: 23,6% - cifra comparabilă cu șomajul din SUA, în timpul crizei din 1929, iar mai mult de 50% din șomeri sunt tineri. Astăzi economia spaniolă este în plină depresiune, iar **cauza principală o constituie bula imobiliară.** Krugman apreciază că bula imobiliară a fost întreținută în principal de ***subsidiarele băncilor germane*** în Spania, iar acum, când această bulă s-a spart, răul s-a propagat și la nivel bugetar.

Situația Spaniei este dificilă, iar Germania vine cu remediul: **mai multă austeritate**. Paul Krugman califică această atitudine o nebunie. După ce Europa a aplicat în ultimii ani planuri de austeritate riguroase, rezultatele au fost cele mai neașteptate: ***aceste măsuri nu au făcut decât sa agraveze recesiunea în care țările respective deja intraseră.***

Soluțiile propuse de Paul Krugman :

> ***Europa are nevoie de o politică monetară expansionistă, cu un angajament puternic din partea Băncii Centrale Europene (BCE), de a accepta o ușoară creștere a inflației. De asemenea, statele europene ar trebui îndemnate să adopte o politică bugetară expansionistă și, de asemenea, o politică fiscală expansionistă. Reducerea taxelor și impozitelor ar trebui privită ca o măsură de redresare a economiei, deoarece în ceea ce privește bunăstarea populației impactul ar fi prea puțin resimțit. Anii de criză sunt grei, iar statul nu-și poate permite o reducere***

a fiscalității într-o măsură atât de mare, încât efectiv populația să înceapă să trăiască bine.

Lipsa totală de flexibilitate adoptată de Uniunea Europeană nu este văzută cu ochi buni de economistul american. ***Liderii europeni văd în austeritatea fiscală o rezolvare la toate problemele.*** Banca Centrală Europeană reacționează cu o creștere a dobânzilor la orice semn de **inflație.** În astfel de condiții, este greu să se scape de **recesiune.** Însă se pare că liderii europeni nu sunt dispusi să-și recunoască greșelile, iar cea care va plăti este economia Europei.

"15 milioane de angajați se pot trezi într-o dimineață și vor realiza că au ramas fără loc de munca, 10 milioane de companii s-ar putea să-și înceteze activitatea", a declarat Dna Irini Pari, vicepresedintele **Comitetului Economic și Social European** (CESE), citat de un post de televiziune. O explicație ar fi numărul mare de taxe colectate de pe urma unui angajat care obligă tot mai multe companii să-și restrângă activitatea, iar cele mai afectate sunt Întreprinderile Mici și Mijlocii care reprezintă aproximativ 90% din numărul companiilor din Uniunea Europeană. "Trebuie să scăpăm de toate documentele birocratice care costă foarte mult, să nu punem atâtea taxe pe procesul muncii. Trebuie să investim banii pentru a ajuta companiile să scape de toate aceste poveri administrative", mai spune Pari. În schimb, autoritățile țărilor-probleme vor trebui să se angajeze la **noi reforme instituţionale şi fiscale şi să accepte o supraveghere externă mai apropiată.**

Criza economica ar putea reizbucni în 2014.

Jens Weidmann, Preşedinte Bundesbank și membru al Comitetului Executiv al Băncii Centrale Europene le cere statelor europene să continue **adoptarea reformelor economice**, exprimându-și îngrijorarea față de **dobânzile foarte scăzute** și avertizând asupra **revenirii crizei economice**. Banca Centrală Europeană a redus dobânda de referință la un nivel record **de 0,25%** și ar putea lua măsuri noi în contextul economiei slăbite și al inflației reduse.

Când capitalismul suferă, impactul e întotdeauna la fel: **băncile dau faliment, bursele se prăbuşesc, panica în lanţ distruge totul în jur.**

Criza economică începută în 2007 şi cu termen de finalizare ***incert*** reprezintă un subiect preocupant pentru multă lume. Este cert că astăzi asistăm la **cea mai gravă criză din ultimii 80 de ani.** Avem o explicaţie oficială a crizei, furnizată de instituţiile publice, potrivit căreia problema îşi are originea în ***comportamentul nepotrivit al agenţilor economici*** (cuvinte cheie: egoism, lăcomie, speculaţie ş.a.) şi în **imposibilitatea pieţei de a funcţiona lin, asigurând alocarea corespunzătoare a**

resurselor (cuvinte cheie: asimetrie informaţională, capcana lichidităţii, deflaţie ş.a.). Pe de altă parte, majoritatea cercetătorilor - membrii corpului academic, dar şi analiştii din sectorul privat - susţin **că tocmai *intervenţia statului a sădit seminţele turbulenţelor financiare* pe care le traversăm în prezent.**

Criza economică este rezultatul unui complex de factori, care includ în principal:

- erori de politică monetară, distorsionarea stimulentelor agenţilor economici şi - patologia politicii de reglementare financiar-bancară.

Afectate puternic de criza financiară, ***marile puteri ale lumii stau şi mai rău*** : doar un maxim de 0.5% creştere. Rapoarte succesive ale Fondului Monetar International avertizează asupra situaţiei delicate în care se află economia mondială, poate **cea mai gravă din ultimele opt decenii**. Recesiunea de la începutul anilor ’30 populează din nou gândurile specialiştilor, în condiţiile în care desfăşurarea evenimentelor pare trasă la indigo: **bursele cad, companiile intră în faliment, băncile se confruntă cu lipsa lichidităţilor**.

6.2. Previzibilitatea unor riscuri mondiale ale anului 2014!

Raportul „Riscuri Globale 2014”, dat publicităţii la Davos, arată că **inechitatea socială** are potenţial exploziv, fiind probabil să provoace un impact la scară mondială.

Alte riscuri cu potenţial să genereze crize majore sunt, conform raportului, fenomenele meteorologice extreme, şomajul şi o nouă criză financiară.

Raportul “Riscuri Globale 2014”, alcătuit de peste 700 de experţi ai Forumului Economic Mondial, analizează **31 de riscuri globale.** Dintre acestea, o atenţie specială este acordată următoarelor: şomajul în rândul tinerilor, “dezintegrare digitală” şi evoluţii geopolitice.

Riscurile cu impactul cel mai probabil: **problemele sociale**

Decalajul cronic dintre veniturile celor mai bogaţi şi celor mai săraci cetăţeni ai lumii este privit de raport ca fiind **cel mai probabil risc să provoace daune grave la nivel mondial.**

Analizând cea mai probabilă evoluţie a omenirii în următorii 10 ani, raportul clasifică în cinci categorii- **economic, de mediu, geopolitic, social şi tehnologic**- potenţialele riscuri, pe care le evaluează din punct de vedere al probabilităţii şi al impactului potenţial.

Cele mai probabile ameninţări globale: după prăpastia veniturilor, experţii Forumului Economic Mondial consideră fenomenele meteorologice severe ca fiind cel mai probabil să provoace **„un şoc sistemic la scară globală”.** Acestea sunt **urmate de şomaj şi subocupare, schimbări climatice şi atacuri cibernetice.**

Ameninţările cu cel mai distructiv impact: **crizele financiare** sunt considerate cele care pot afecta cel mai grav sistemele şi statele. Riscul economic este urmat de două din categoria celor de mediu- schimbări climatice şi criza apei potabile, unul de categorie socială (şomaj şi subocupare) şi altul tehnologic (colapsul infrastructurii esenţiale de comunicaţii).

„Fiecare dintre riscurile analizate de raport deţine **potenţial la scară mondială**, dar interconectabilitatea acestora (posibilitatea declanşării concomitente sau în efect de cascadă- n.red.) poate conduce spre un **efect multiplicator.**

Este vital deci ca bogaţii şi decidenţii lumii să privească cu responsabilitate aceste riscuri.”, a afirmat Jennifer Blanke, economist şef al Forumului Mondial.

„Cod portocaliu” pentru Internet, şomajul tinerilor şi pentru complexitatea situaţiei geopolitice.

Pe lângă măsurătorile asupra seriozităţii, a probabilităţii şi a impactului potenţial ale celor 31 de riscuri globale, raportul include şi secţiuni speciale. Acestea sunt:

„Armaghedonul cibernetic”. Dependenţa în creştere de Internet şi creşterea explozivă a terminalelor mobile fac ca riscul de eşec sistemic - la un nivel care să ducă la colapsul unor întregi societăţi- să fie în 2014 mai mare ca oricând. Recentele dezvăluiri ale supravegherii globale asupra comunicaţiilor au generat numeroase reacţii punctuale de apărare, care ar putea conduce la „balcanizarea Internetului”. **„Încrederea în Internet este în continuă scădere ca rezultat al utilizării incorecte a datelor, a hacking-ului şi a interferenţei asupra vieţii private”**, a declarat **Axel P. Lehmann, oficial al Zurich Insurance Group**. „O fragmentare a Internetului este modalitatea greşită de abordare- va genera pierderea beneficiilor pe care le oferă World Wide Web. Decât să construim grădini înconjurate de ziduri înalte mai bine stabilim standarde clare de securitate în încercarea de a restabili încrederea”, a insistat Axel P. Lehmann.

Şomajul în rândul tinerilor combinat cu costurile educaţiei. Statisticile la zi arată că peste 50% dintre tinerii care trăiesc în state dezvoltate sunt şomeri. În statele sărace, care găzduiesc 90% din tinerii lumii, fenomenul angajărilor fără forme legale este în continuă creştere. **Fenomenul este explicat de David Cole, înalt oficial al**

Swiss Re: **„Ca rezultat al crizei economice globale, tânăra generaţie din pieţele mature se confruntă cu o ofertă scăzută pe piaţa muncii. Aceasta se petrece în contextul în care tocmai aceştia vor trebui să asigure pensiile generaţiei mature. În paralel, pe pieţele emergente sunt disponibile mai multe oferte de muncă, dar aici lipseşte forţa de muncă calificată. Este vital să generăm soluţii care să adapteze sistemul educaţional la cererile pieţei de muncă şi să creăm sisteme globale de accesare a ofertelor de muncă".**

Complexitatea în creştere a situației geopolitice. Lumea de astăzi prezintă patru riscuri majore, cu impact asupra stabilităţii mondiale:

1. **Incertitudinea pieţelor emergente**, ca rezultat al presiunilor sociale, politice şi economice.

2. **Fricţiuni politice şi comerciale interstatale**, în care comerţul şi investiţiile sunt utilizate pentru creşterea influenţei în diverse arii geografice.

3. **Progresul lent pe provocări globale**, ca rezultat al ineficienţei de răspuns adecvat faţă de riscuri de mediu şi de dezvoltare.

4. **Un mediu geopolitic fracturat**, care împiedică progresul industriilor esenţiale dezvoltării globale.

Un sondaj efectuat printre participanţii la reuniunea economică de la Davos relevă faptul că 58% dintre aceştia caracterizează inechitatea socială drept frână a dezvoltării economice. 68% dintre cei chestionaţi cred că guvernele naţionale trebuie să ia măsuri urgente pentru micşorarea decalajelor.

Sărăcia - moralitate versus cinism

"Indiferenţa faţă de situaţia populaţiei sărace va duce la subminarea economiilor şi va creşte presiunea asupra guvernelor naţionale să adopte măsuri de protecţie socială pentru proprii votanţi", este concluzia exprimată de Tim Adams, preşedinte al Institute of International Finance.

"Cu cât nivelul salariilor stagnează, cu atât este mai presant să găsim soluţii de creştere. Dacă muncitorul nu câştigă suficient, atunci el nu va mai putea să consume bunuri", a mai declarat Tim Adams.

Subiectul inechităţii sociale s-a detaşat în subiect principal la Davos. Discuţiile au alunecat chiar şi spre zone sensibile, de tipul: ar trebui "aruncaţi peste bord" cei care nu ţin pasul în cursa globală, în care tehnologia şi competitivitatea fac desuete anumite meserii?

“Nu este o chestiune de business, este o chestiune de moralitate”, a anuanţat pentru Bloomberg James Gorman, CEO Morgan Stanley.

“Dacă aş putea alege, prima mea dorinţă ar fi să reuşim să eradicăm sărăcia. Inechitatea socială însă, atâta timp cât există creştere economică, ar putea fi considerată drept un efect secundar”, a declarat şi Sergio Ermotti, director executiv UBS AG.

7. Modele naţionale /clasice de sisteme economice

7.1. Nevoia de modele

Modelul serveşte pentru aprofundarea relaţiei cauzale, pentru formularea ipotezei, dar şi pentru verificarea acesteia. Modelul serveşte atât pentru analiza calitativă a fenomenului, cât şi pentru analiza cantitativă a acestuia; el asigură dezvăluirea relaţiilor celor mai ascunse ale fenomenului economic, constituindu-se drept instrumentul cel mai evoluat.

Între sistemele de economie şi modelele de economie există următoarea legătură: **sistemele reprezintă partea comună, iar modelele diferenţa specifică. Sistemele economice au consistenţă de întreg funcţional, în timp ce modelele definesc procedurile şi instrumentele prin care funcţiile sistemului sunt realizate.** Astăzi, progresul ştiinţei economice este de neconceput fără modele. De altfel, John Maynard Keynes arată că **"economia este o ştiinţă a cărei gândire constă în termeni de modele".** Omul nu lucrează niciodată nemijlocit asupra realităţii, ci prin intermediul unui model mintal. Fără model lucrează numai tropismele şi instinctele; spre deosebire de albină, omul concepe hexagonul în minte și dupã aceea îl desenează. În plan conceptual există mai multe modele/sisteme teoretice de economie de piață care, caracterizează marile orientări ale gândirii economice contemporane.

1. ***Modelul Neoclasic***

Are la bază mecanismul pieții (respectiv jocul cererii și al ofertei) concurența, care reprezintă forța obiectivă de coordonare a opțiunilor și activităților agenților economici. Astfel este posibilă autoreglarea și funcționarea economiei.

Fără a se exclude orice rol al statului în economie se accepta o intervenție selectivă a statului prin politici monetare, fiscale, bugetare.

În acest model teoretic se acordă o importanță deosebită ofertei, se susține posibilitatea eficientizării economice prin variante alternative de utilizare a resurselor.

2. ***Modelul Keynesist***

Se bazează pe ideea că mecanismele pieții nu pot să asigure singure și în mod automat funcția de echilibrare a economiei și folosirea deplină a resurselor și în mod deosebit a forței de muncă.

De aceea este necesară intervenția permanentă a statului.

Spre deosebire de neoclasici, Keynesistii consideră cererea cea mai importantă.

3. *Modelul Instituționalist*

În acest tip de abordare teoretică se apreciază că în economia reală de azi nu se regasesc marile impozite ale teoriei clasice cum ar fi concurența pură și perfectă, legea randamentelor descrescânde, hegemonia consumatorului, proprietatea și inițiativa privată.

Deopotrivă au aparut fenomene noi în legatură cu inițiativa privată, puterea de decidere a proprietarului în sensul că există o separare între puterea de proprietar și manager. De aceea ei susțin că este necesară o intervenție instituțională în economie pe linia controlului prețurilor, a repartiției veniturilor precum și într-o planificare orientativă și stabilirea unor strategii de dezvoltare.

În viziunea lor o problemă ce necesită o intervenție o reprezintă securitatea unităților publice.

Alături de o planificare orientativă se precizează un control al prețurilor (intervenția statului la nevoie).

4. *Modelul Libertarian*

Model neoliberal radical care respinge orice încercare de implicare a statului în economie, considerând-o dăunatoare. Se caracterizează prin: absolutizarea eficienței mecanismelor de piață, inclusiv pe linia realizării echilibrului economic; de aceea se preconizează generalizarea liberalizării economiei (să fie promovată libertatea, libera inițiativă etc.).

Orice intervenție a statului este considerată ca o reducere a libertății și drepturilor economice.

Se susține necesară extinderea proprietății private chiar și în domenii de utilizare publică.

A apărut în anii '60 în Anglia în sectoarele producătoare de energie electrică, termică.

5. *Modelul economiei reglate*

Apropiat din punct de vedere teoretic modelului instituționalist.

Se susține necesitatea reglării economiei prin crearea unor mecanisme de ajustare și corectare a unor neajunsuri din economie, mecanismele care trebuie să acționeze în paralel cu mecanismele pieței.

Acest tip de abordare are la bază următoarele teze:

- Piața este doar o formă printre altele de coordonare și reglare a acțiunilor economice.
- Piața nu este atotputernică în economie și nu este caracteristic în întregul spațiu economic.

  Ex.: firma (în interiorul ei nu există relații de piață).
- Aprecierile că ajustările prin mecanismele pieței sunt din ce în ce mai puțin automate și instantanee.

Din punct de vedere practic se propune: crearea unor mecanisme de intervenție în economie care să acționeze la toate nivelele (micro, mezo, macro).

Mecanisme elaborate:

- realizarea unor strategii cu privire la dezvoltare;
- extinderea practicilor instituționale;
- extinderea practicilor convențiilor contractelor dintre agenții economici;

  Ex.: patronat - sindicat
- stabilirea unei planificări strategice macroeconomice, planificare care are în vedere marile orientări ale economiei, la nivelul executivului.

6. *Modelul dezechilibrelor interne*

Se caracterizeaza prin faptul c[abordează economia nu numai prin ipoteza concurenței și a eficienței pieții în sensul obținerii echilibrului în economie ci și prin existența unor dezechilibre inerente.

Economia contemporană este prin excelență o economie instabilă care se caracterizează prin dezechilibre. Fenomene de dezechilibru:

- deficitul bugetar (max 3%)
- inflația
- șomajul

Cauzele instabilității:

- rigiditatea preţurilor
- rigiditatea salariilor

Tendinţa de stabilizare: forţa grupurilor sociale ce impun o redistribuire a veniturilor.

Realităţile economce din ţările cu economie de piaţă arată influenţa unor factori cum ar fi:

- localizarea geografică
- tr[săturile psihice, etnice, morale, mentalităţi, obiceiuri

Aceşti factori particularizează fiecare economie naţională în parte.

7. *Modelul social european*

Există viziuni diferite asupra modelului social european. Deşi statele europene sunt diferite din punct de vedere instituţional şi social, se discută totuşi despre ***existenţa unui model social european*** asupra căruia convin majoritatea experţilor de specialitate. „Modelul social european este înţeles ca o ***împletire specifică dintre sistemul de protecţie socială autentic şi o puternică instituţionalizare a relaţiilor dintre partenerii sociali***" (Ghral-Teague, 1997). Această definiţie atrage atenţia asupra **importanţei rolului statului ca mediator între individ şi piaţă, între angajat şi angajator.** Cu toate acestea, opiniile diferă în ceea ce priveşte diversitatea caracteristicilor modelelor europene, numărului de modele de economie şi a modului de încadrare a statelor europene în diverse modele.

Conform definiţiei date de Aiginger-Guger (2005), conturarea modelului european porneşte de la analizarea următorilor termeni: ***responsabilitate, reglementare şi redistribuire.***

În încercarea de a răspunde întrebării, **„Care model de economie de piaţă ar putea face faţă cel mai bine** noilor provocări globale precum: ***creşterea competitivităţii economiilor lumii, nevoia de eficienţă energetică şi securitate sau ritmul rapid al inovaţiei tehnologice?"***, se impune să trecem în revistă **câteva modele / *tipuri de economie de piaţă:***

7.2. Modelul liberal American

(***tipul anglo-saxon)*** - SUA, Marea Britanie, Belgia, Canada, este un sistem mixt al întreprinzătorului liber şi al controlului economic din partea societăţii şi din partea unor institute particulare, cu tendinţe monopoliste" (P. Samuelson).

Pentru acest model, bazat pe concepţia **liberalismului economic** , sunt caracteristice:

- Nivel înalt al diferențierii sociale (diferența enormă a averilor, inclusiv a salariilor), ponderea redusă a sectorului de stat în economie.
- Piața joacă rolul determinant în reglementarea vieții economice, ea stabilește mărimea prețurilor inclusiv a salariilor.
- Implicarea directă a statului în actiivtatea economica este neglijabilă.
- Statul elaborează cadrul legal și veghează respectarea cu strictețe a acestuia.
- Statul încurajează concurența și dezvoltarea businessului.
- Nivelul impozitelor este scăzut.
- După regulile pieții funcționează și sistemul de invățământ.
- Tipul anglo-saxon de piață este foarte eficient din punct de vedere economic, dar generează o diferențiere socială fără precedent.
- Orientarea în masă spre realizarea succesului personal.
- Încurajarea multilaterală a activităţii antreprenoriale.
- Cota de stat destul de limitată.
- Crearea unui nivel decent de trai prin înlesniri şi subsidii, acordate păturilor sociale cu un venit redus.
- Ignorarea problemei echităţii sociale.

SUA deţine locul întâi în lume în ceea ce ţine de creşterea productivităţii muncii şi după volumul PIB.

În sec. XX, rolul economic al statului a crescut într-un mod adecvat principiilor keynesiste. În anii 80 ai secolului trecut, s-au constatat limitele expansiunii economice a statului şi s-a început identificarea formulei optime de interacţiune dintre stat şi piaţă. A avut loc diminuarea ponderii cheltuielilor de stat în ceea ce ţine de creşterea economică şi acest lucru se explică printr-un şir de factori geopolitici:

- *Sfârşitul războiului "rece", posibilitatea de a reduce cheltuielile cu caracter militar.*

- *Totodată, au crescut alocaţiile statului pentru dezvoltarea învăţământului superior (spre sfârşitul anilor 90, acestea au constituit 145 mlrd. dolari). Problema comună a naţiunii a devenit de-a transforma învăţământul superior astfel, încât la începutul sec. XXI, acesta să devină la fel de accesibil ca şi învăţământul mediu.*

- *În ultimii ani, au fost elaborate câteva programe noi care sporesc accesul americanilor la serviciile ce ţin de ocrotirea sănătăţii. În special, este vorba despre copii şi despre persoanele ce au pierdut serviciul la vârsta de 55-61 ani, precum şi despre americanii în vârstă ce nu dispun de asigurare medicală.*

Rolul statului în SUA este activ şi în sfera ecologiei, agriculturii, energeticii, legăturilor economice externe. În acelaşi timp, statul încurajează activitatea antreprenorială, mediul concurenţial, obţinerea succesului personal şi îmbogăţirea, pe această cale, a majorităţii populaţiei active.

Schimbări esenţiale au loc şi în relaţiile de piaţă.

La mijlocul anilor '90 ai secolului trecut, circa 90% din toate veniturile din economia SUA erau asigurate de companiile pe acţiuni. Proprietatea privată corporativă este mai eficientă de pe poziţiile atragerii investiţiilor suplimentare, a introducerii noilor metode de management, a creşterii productivităţii muncii. Această formă de proprietate devine predominantă în raport cu alte forme (parteneriat, proprietatea privată individuală). În practica managerială şi în domeniul relaţiilor de muncă, este întâlnită pe larg ideologia democraţiei de producţie, care presupune atragerea lucrătorilor în procesul de gestiune a producţiei, în posedarea capitalului pe acţiuni (peste 10% din muncitorii şi funcţionarii americani posedă acţiuni ale întreprinderilor în care lucrează). Din aceste considerente, bursa hârtiilor de valoare are o importanţă deosebită în economia SUA, în comparaţie cu alte ţări unde rolul primordial îl deţine sistemul bancar.

Astfel, în economia SUA există o "diviziune a muncii" specifică: businessul privat predomină în sfera de producţie, iar statul îndeplineşte funcţii sociale importante: (ocrotirea mediului ambiant, susţinerea ştiinţelor fundamentale, a infrastructurii sociale etc.).

Mai nou, expresia **"noua economie"** a apărut în lexiconul ştiinţific şi jurnalistic relativ recent - acum zece ani. În anul 1994, în vestita revistă americană "Fortune" a fost publicat articolul ***"Deşteptarea la o nouă economie"***, în care se menţiona ***apariţia în SUA a noii economii***, ce se ***deosebeşte cardinal*** atât de epoca automobilului, cât şi de cea a agriculturii. ***"Inima ei este un microprocesor minuscul - "cipul" de silicon***, care include programul şi optica de laser".

Transformările contemporane radicale, ce au loc în ţările dezvoltate, sunt o dovadă a tranziţiei societăţii la un stadiu principial nou, care nu are analogii istorice. De regulă,

apariţia unor astfel de situaţii este legată de schimbarea bazei material-tehnologice de producţie şi de formarea "noii economii".

La baza noii economii se află ***revoluţia informaţională***. Această revoluţie (***cea de a treia***) a avut loc datorită descoperirilor radicale în domeniul fizicii cuantice - microcipul-ui şi opticii laser. ***"Saltul" tehnologic se datorează apariţiei calculatorului, tehnologiei informaţionale şi a comunicării - Internetul***.

Până în prezent nu există o tratare unică a definiţiei "noua economie". În linii generale, ea reprezintă ***totalitatea ramurilor ce produc utilaj de calcul şi comunicaţii, programe de computer, sectoare de hard şi software, precum şi întregul sistem de formare, păstrare, difuzare şi accesare a informaţiei şi telecomunicaţiile.***

"În esenţă, noua economie este economia în care tehnologiile digitale moderne oferă accesul la scară mondială la toate informaţiile disponibile la un moment dat. Aceste noi tehnologii au rolul de a asigura eficienţa în practicile de afaceri convenţionale, tradiţionale şi de a facilita apariţia unor noi produse" (Ion Bari, Probleme globale contemporane, 2003, p. 92).

Noua economie, în comparaţie cu cea "veche" - industrială, are un şir de particularităţi:

- **în domeniul capacităţilor de producţie şi resurselor dominante;**
- **conţinutului şi motivării activităţii;**
- **structurii şi subiecţilor economiei naţionale** .

Pentru noua economie sunt caracteristice schimbări radicale în sistemul capacităţilor de producţie, şi anume:

- dematerializarea obiectelor muncii, deoarece informaţia acumulată reprezintă un obiect nematerial şi un produs al muncii;
- funcţiile omului, inclusiv cele creative, „îmbracă” forma dematerializată;
- bulversarea fundamentală a modului de producere, consum şi de afaceri.

În condiţiile societăţilor instrumentale şi industriale, funcţiile fizice ale omului capătă forma de obiect. "Societatea primului val" utiliza cele mai simple invenţii: primele obiecte de troliu, prese de teasc, pârghii, elevatoare. "Societatea celui de-al doilea val" utiliza maşini pe baza resurselor energetice naturale (cărbune, gaz, petrol).

"Cel de-al treilea val" ***asimilează noile resurse energetice naturale*** (solară, geotermală, atomică, energia fluxurilor şi refluxurilor), ceea ce permite de a majora considerabil posibilităţile fizice ale omului. Totodată, funcţiile umane tot mai activ sunt delegate obiectelor - apar mijloace tehnice, care lucrează mai repede şi mai eficient decât creierul omului. Toate cele expuse asigură creşterea potenţialului intelectual şi a posibilităţilor societăţii.

Care sunt caracteristicile de bază ale viitoarei societăţi?

Savanţii futurologi (ştiinţa previziunii, viitorologie) nu au un răspuns distinct la această întrebare. Însăşi această societate este denumită diferit: "societate postindustrială" (D. Bell), „societate superindustrială" sau "societatea serviciilor" (J. Fourastié), "societate informaţională" (I. Masuda), "societate posteconomică" (V. Inozemţev).

În opinia savantului D. Bell, autorul cărţii Societatea postindustrială, trăsăturile de bază a noii societăţi postindustriale sunt:

- **Tranziţia economiei** de la producţia prioritară a mărfurilor la prestarea prioritară a serviciilor;
- **Transformarea clasei de profesionişti** şi specialişti de profil tehnic într-un mare grup de oameni ocupaţi;
- **Creşterea dependenţei inovaţiilor** de succesele în domeniul cunoştinţelor teoretice;
- **Transformarea instituţiilor intelectuale**, legate de codificarea cunoştinţelor teoretice, în instituţii fundamentale;
- **Creşterea rapidă a "clasei politice noi"** - clasei consultanţilor, experţilor şi tehnocraţilor. Pe măsura avansării spre societatea postindustrială, dominantă devine clasa tehnocraţilor, din care fac parte acei ce deţin informaţie, cunoştinţe şi manipulează cu ele cu succes.

Societatea informaţională se deosebeşte principial şi prin ceea ce ţine de **raporturile cu omul, cu funcţiile şi rolul lui.** Ea vizează formarea omului de tip nou - **"homo intelligens",** care presupune **pregătire profesională calitativă, gândire creativă, poziţie socială activă, orientare spre valorile spirituale. Individul îşi valorifică personalitatea, se dezvoltă continuu, devenind vectorul principal al noii societăţi - societatea informaţională.**

Comunitatea umană tinde spre lumea nouă - dinamică şi necunoscută, unde se distrug toate stereotipurile vechi ale activităţii umane şi sunt necesare **principii şi criterii de organizare socială principial noi.**

7.3. Modelul renan al economiei sociale de piaţă

Modelul economiei sociale de piaţă - modelul german . Acest model este specific Germaniei, Austriei, Elveţiei, Olandei, cu diferenţe culturale notabile, echilibrat şi echitabil.

Se caracterizează:

- Îmbinarea organică a exigențelor pieței cu protecția socială a populației.
- Statul are misiunea să asigure egalitatea de șanse și să protejeze cetățenii împotriva abuzurilor și nedrepăților.
- Sectorul de stat în economie este important, ridicându-se până la 25-30% din PIB.
- Un rol deosebit în modelul german este acordat sistemului bancar, banca centrală beneficiind de o autonomie deplină și servind drept mecanism decisiv de reglementare a activității economice.
- Statul influențează procesul de formare a prețurilor, susține pe toate căile dezvoltarea întreprinderilor mici si mijlocii, a gospodăriilor de fermieri, creind astfel o bază socială largă pentru regimul politic existent.
- Clasa mijlocie este numeroasă, constituind peste 75% din numarul total al populației.
- Spiritul de câştig, întreprinzător este deplasat de la individ spre naţiune.
- Prin ***doctrina naţionalismului economic*** elaborată de Friedrich List, ***naţiunea este în centrul atenţiei***.

Fundamentele teoretice ale acestui model au fost elaborate în ajunul celui de-al doilea război mondial de reprezentantul şcolii de la Freiburg - Walter Eucken, iar realizarea practică s-a produs pe timpul cancelarului RFG, Ludwig Erhard. Acest model era studiat de discipolii lui drept o "a treia cale" (spre deosebire de economia de piaţă liberă (piaţă "pură") şi cea centralizată (sistem totalitar). Conţinutul modelului este ***combinarea libertăţii economice şi a egalităţii sociale***.

Dezvoltarea Germaniei în perioada de după război se bazează pe concepţia "îmbinării" principiilor pieţei cu structurile sociale şi politice şi orientarea lor spre asigurarea securităţii sociale. Statul traduce activ în viaţă politica de "echilibru, de menţinere a concurenţei şi de limitare a procesului de monopolizare a economiei. El

asigură cadrul legal şi social necesar pentru dezvoltarea societăţii civile şi a echităţii sociale a indivizilor (drepturile indivizilor, posibilităţile iniţiale şi protecţia juridică). Pentru limitarea inechităţii sociale se practică sistemul de impozitare progresiv, iar studiile în instituţiile superioare sunt gratuite.

Modelul renan al economiei sociale de piaţă se bazează pe o ***reglare dublă:*** pe piaţă şi pe intervenţionalismul statal economico-financiar, ce oferă posibilitatea programării economice.

Omogenitatea culturală explică de ce ţările modelului renan sunt considerate ţări închise. Filozofia modelului renan este specifică comportamentului de „ţară furnică". Hărnicia şi economisirea sunt socotite aici virtuţi, la scara întregii populaţii. (Ion Pohoaţă, Capitalismul, Iaşi, 2000, p.133).

Modelul economic german de succes este criticat

În raportul său bianual, Trezoreria SUA a lansat o critică la adresa modelului economic german, acesta fiind acuzat că excedentul său de cont curent nu favorizează cresterea economică în zona euro.

"*Ritmul anemic de creștere a cererii interne și dependența de exporturi a Germaniei au împiedicat reechilibrarea într-un moment în care multe alte țări din zona euro au fost puse sub o presiune severă pentru reducerea cererii și comprimării importurilor pentru a se promova ajustarea. Rezultatul net a fost o tendinţă deflaționistă pentru zona euro, cât și pentru economia mondială,"* a spus Trezoreria Statelor Unite ale Americii.

În susținerea criticii lansate de Trezoreria SUA vine și FMI care cere Germaniei să ia în considerare și evoluțiile globale atunci când își formează politicile economice și îi recomandă să-și echilibreze economia prin stimularea cererii interne, prin cresteri salariale și investiții.

Replica Germaniei a fost dură și aceasta susține că nivelul exporturilor este datorat competitivității economice, un lucru bun ce nu are de ce să-l schimbe, iar despre creșterile salariale și stimularea cererii, oficialii germani susțin că s-au făcut eforturi în urma cărora deja se simt rezultatele.

Scoaterea pe tapet a acestei povești, care nu este nicidecum recentă, se realizează într-un context extrem de interesant și într-un moment tensionat. Cancelarul Merkel încearcă să-și formeze o coaliție de guvernare, poartă negocieri dure cu social - democrații care, printre altele, cer majorări salariale - stabilirea unui salariu minim

legal de 8,5 euro pe oră - și o majorare a investițiilor publice care au scăzut ca pondere din PIB în ultimul deceniu. Iata ce coincidență, atât FMI cât și Trezoreria SUA susțin aceleași măsuri, numai că la un nivel mai general.

Chiar ascultând criticile adresate modelului german bazat pe exporturi, nu putem să nu admitem că acest model de creștere economică, având la bază exporturile, se profilează ca fiind cel mai potrivit pentru România, în contextul în care consumul intern este rigid, plafonat pe o pantă descrescătoare și investițiile statului sunt cvasiblocate prin nivelul deficitului de cont curent impus de Tratatul Fiscal European.

7.4. Modelul nordic al economiei de piață

Modelul nordic (suedez), numit şi Modelul economiei de piaţă negociat - "socialismul suedez"- Suedia, Norvegia, Finlanda, Danemarca. Accentul este pus pe asigurarea echității sociale și pe reducerea inegalității de avere. Rata impozitelor este ridicată, statul acumulează în mâinile sale până la 60-65% din tot PIB-ul, mai bine de jumatate din care este utilizat apoi în scopuri sociale. Sectorul de stat joacă un rol însemnat. Cea mai mare parte a serviciilor este gratuită. În asigurarea unei anumite echități sociale un rol deosebit îl joaca confederațiile patronale și confederațiile muncitorești, care sunt organisme permanente de negociere cu instituțiile statale.

Denumirea de model "negociat" vine de la mecanismul de adoptare a deciziilor în baza negocierilor pentru diferite categorii de activităţi: fiscale, reglementarea relaţiilor de ocupare, prestarea serviciilor sociale. Ţările scandinave (Danemarca, Norvegia, Suedia) şi-au ales în calitate de vector de dezvoltare constituirea ***„statului bunăstării generale".*** Modelul este bazat pe teoria social-democrată inspirată din creaţia economiştilor Alva şi Gunnar Myrdal, ce a condus la formarea filozofiei ***„capitalismului cu faţă umană".***

Acest model mai este numit şi ***"socialism funcţional"***, deoarece are loc divizarea funcţiilor în societate. ***Se caracterizează:***

- ***Funcţiile de producţie le îndeplineşte businessul privat*** - anume el controlează sectorul real.
- Funcţiile sociale, de asigurare a creşterii calităţii şi nivelului de trai al populaţiei, de diminuare a inechităţii veniturilor (prin impozitare progresivă, acordarea subvenţiilor celor mai vulnerabile păturii ale societăţii) le îndeplineşte statul.
- Obligaţiunea statului este şi formarea infrastructurii moderne, susţinerea ştiinţelor fundamentale.

- Dominanta socială a politicii suedeze este ponderea (cota) înaltă a statului în economia ţării şi centralizarea deciziilor tripartite (sindicat - patronat - guvern).
- Sistemul prevede impozite înalte în afaceri şi reglementarea masivă a sectorului social.
- Economia Suediei se bazează pe o cultură înaltă şi pe un nivel ridicat de calificare a muncitorilor şi funcţionarilor, pe tradiţii serioase în privinţa disciplinei şi rodniciei muncii.
- Un puternic sentiment de solidaritate.
- Un profund consens social şi dorinţă de cooperare, exprimată în gradul înalt de sindicalizare a muncitorilor (cca 80%).
- Un rol important îl au: biserica, regele, aristocraţia, proprietarii funciari.

„Scopul constituirii statului bazat pe bunăstare, pe cale suedeză - susţine Sven Otto Littorin - a fost să asigure poporului **siguranţă, dreptate, hrană şi muncă…şi, totodată, să-i pună pe capitalişti să plătească pentru toate acestea."** (Sven Otto Littorin, Creşterea şi declinul statului bunăstării sociale, Bucureşti, 1994, p.112).

Astfel, Suedia a creat **cel mai mare sector public** din ţările capitaliste, sectorul căreia depăşeşte 2/3 din PIB; **a socializat învăţământul şi asistenţa medicală, oferind cetăţenilor săi un înalt standard de viaţă.**

La începutul anilor '70, Suedia, alături de celelalte ţări scandinave, înregistrează o rată a şomajului de peste 10%, inflaţie înaltă, reducerea creşterii economice ceea ce a deteriorat mitul modelului suedez, despre care se vorbeşte la trecut.

Statul-patron a crescut enorm şi pentru ca să finanţeze aceste dimensiuni au fost instituite **cele mai mari impozite din lume.** Astfel, întreprinderile suedeze emigrează şi investesc în străinătate, iar fluxul investiţiilor străine scade. **"În locul unei economii de piaţă funcţionând dinamic, călăuzită de „ mâna invizibilă", apare o economie statică şi coruptă, condusă de „invizibila strângere de mână"** (Ion Pohoaţă, Capitalismul, Iaşi, 2000, p.138).

Mariajul dintre capitalism şi socialism, propunându-şi să ia de la capitalism mijloace de creare a bogăţiei, iar de la socialism pe cele ale redistribuirii nu poate fi decât rezultanta evoluţiei economice, în baza unui mecanism. **Ca să redistribui trebuie mai întâi să posezi bogăţia materială**, de altfel „şansa" e de a redistribui lipsurile şi de a constitui o economie socială de piaţă săracă.

7.5. Modelul "etatist" francez

Modelul francez - **Franța, Italia.** Sectorul privat se îmbină cu un puternic sector public, apărut în cea mai mare măsură în urma mai multor valuri de naționalizare a averilor private. Îmbinarea mecanismelor pieței cu un sistem special de planificare indicativă, ca formă principală a implicării statului în activitatea economică.

Sistemul economic francez :

- Îmbină armonios liberalismul şi protecţionismul, libertăţile economice şi centralismul statal, sistem numit convenţional **"capitalism statal"**. Acest model include un şir de elemente caracteristice celorlalte modele (american, japonez şi german), dar cu o pronunţată tentă **dirijistă** (sectorului de stat îi revine 30-35% din volumul producţiei industriale).

- În cadrul modelului, se utilizează pe larg mecanismul planificării indicative şi orientative pe baza prognozării curente şi a prognozării strategice. Imediat după al doilea război mondial (anul 1945), a fost elaborat primul plan de dezvoltare a ţării, în care erau fixaţi indicatorii de volum cantitativi (oţel, energie electrică etc.), iar din anii 60 ai secolului trecut planificarea este orientativă şi indicativă.

- Statul investeşte substanţial în dezvoltarea cercetărilor ştiinţifice în vederea majorării productivităţii.

- Planificarea strategică are scopul de a susţine concurenţa, businessul mic şi mijlociu, de a dirija preţurile şi procesul de control asupra sistemului fiscal şi a celui de remunerare a muncii.

- Principalele instituţii ale modelului francez sunt băncile (capitalul bancar este în proporţie de 50% la sută al statului) şi **sistemul fiscal** (peste 90 la sută din veniturile bugetare).

Acest model oferă un exemplu de structură mixtă de capitalism dirijat şi liberal, care obţine avantaje din constrângeri sau de pe urma insuficienţei de resurse pentru realizarea cu succes a unui "capitalism statal".

"Ştiu încotro mă îndrept", spunea cu ceva timp în urmă François Hollande la TV1.

El s-a arătat mobilizat în ***bătălia cu şomajul***, angajând un arsenal fără precedent: ***sprijinirea investiţiilor pentru producţie, formarea profesională, securizarea locurilor de muncă, lupta împotriva remuneraţiilor exorbitante.*** Acuzat de lipsă de

autoritate, de curaj şi chiar de ineficienţă în combaterea efectelor crizei asupra nivelului de trai - Hollande a prezentat pe larg măsurile deja luate în plan economic şi social cum ar fi: **reducerea radicală a demersurilor administrative la care sunt obligate întreprinderile** (aşa-numitul ***"şoc de simplificare"***), cu efect imediat reducerea cheltuielilor, măsurile ce fac mai puţin costisitoare transmiterea şi cesionarea întreprinderilor şi mai ales, fiind o chestiune legată de puterea de cumpărare, măsură ce permite francezilor să beneficieze de acordurile de participare la beneficiile întreprinderilor lor imediat, fără să mai aştepte cinci ani şi fără penalitate fiscală.

El a promis reducerea impozitelor în 2014, a decis deja eliminarea fiscalizării alocaţiilor familiale, stabilite însă în funcţie de veniturile familiei, a operat o modificare în ***aplicarea taxei de 75% asupra veniturilor de peste 1 milion de euro,*** ea urmând a fi percepută la nivelul întreprinderii şi nu la cel al contribuabililor. A insistat asupra ***necesităţii imperioase a reducerii cheltuielilor bugetare***, a realizării de economii.

François Hollnde şi-a reafirmat cu insistenţă **opoziţia faţă de politica de austeritate** aplicată în ţările UE, subliniind că ***experienţa de până acum în Grecia, Italia, Spania, Portugalia a dovedit că ea nu contribuie la reducerea datoriilor, a deficitelor, ci la "dezastru"... "condamnă Europa nu la recesiune ci la explozie", împiedicând creşterea economică, competitivitatea şi crearea de locuri de muncă.***

7.6. Modelul corporativ japonez

Modelul japonez - apărut dupa cel de al doilea război mondial. Rolul decisiv în viața economică îl joacă marile corporații, susținute de către stat și aflate într-o competiție puternică între ele. Instrumentul principal de implicare a statului în viața economică este programarea economică. Nivelul salariului rămâne mereu în urma creșterii productivității muncii. Acest fapt permite reducerea permanentă a costurilor și, ca urmare, o competitivitate sporită a mărfurilor japoneze pe piețele internaționale. În țările cu model japonez clasa mijlocie constituie circa 85-90% din populația țării.

În evaluarea modelului economic japonez, se ţine seama de ***următoarele caracteristici:***

- **factorul corporativ** - predominarea în economie a proprietăţii corporative şi a realizărilor în domeniul managementului corporativ;
- **factorul paternalist** - bazat pe tradiţii naţionale în organizarea relaţiilor de muncă (atunci când firma se prezintă ca o familie, iar patronul ei - un "părinte" grijuliu);

- **factorul reglator de stat** - din considerentele că statul ocupă o poziţie activă în economie, prin intermediul bugetului de stat se distribuie până la 50% din PIB;

- **factorul bancar** - deoarece băncile au legături strânse cu companiile industriale, ele joacă un rol coordonator în dezvoltarea economiei naţionale.

Modelul japonez de dezvoltare economică are şi un şir de particularităţi ce reflectă specificul (originalitatea) culturii, experienţa istorică, potenţialul de producţie al acestei ţări. Dintre acestea pot fi menţionate:

- sinteza tradiţiilor naţionale (institutul monarhiei, paternalismul, codul de onoare al samurailor) şi a celor mai mari realizări ale economiei mondiale (ideile keynesiste despre reglementarea de stat a economiei au cunoscut o largă răspândire în Japonia la începutul anilor ‘50 ai sec. XX);

- un nivel înalt al conştiinţei naţionale, prioritatea intereselor naţiunii asupra intereselor unei personalităţi, jertfirea de sine în numele progresului ţării;

- combinarea principiilor economiei de piaţă cu programele statale de dezvoltare social-economică;

- fuziunea reglementării flexibile centralizate cu managementul corporativ de succes;

- parteneriatul dezvoltat "bancă-business" amplifică motivarea activităţii durabile şi interesul faţă de legităţile dezvoltării tehnico-economice pe termen lung;

- sistemul eficient de management în raport cu calitatea mediului ambiant.

Acest model a asigurat o creştere economică accelerată şi soluţionarea cu succes a problemelor sociale. În particular, este vorba despre asigurarea unui nivel înalt de ocupare a populaţiei, creşterea continuă a nivelului de remunerare a muncii şi o diferenţiere moderată a veniturilor. Nu întâmplător, până la mijlocul anilor ‘90 ai secolului trecut, despre economia japoneză se vorbea ca despre un "**miracol**".

Politica de stat prevedea:

În domeniul producţiei: stimularea ramurilor-cheie (electronică, electroenergetică, carboniferă, oţelărie);

În domeniul relaţiilor creditare: efectuarea unui control riguros asupra fluxurilor financiare transferate în străinătate, controlul asupra ratei dobânzii la toate tipurile de depuneri cu scopul majorării investiţiilor interne şi creării unui sistem viabil de creditare a producţiei;

În domeniul veniturilor: respectarea raportului dintre nivelul de trai al populaţiei (inclusiv, salariul) şi productivitatea muncii în vederea diminuării costului şi majorării competitivităţii producţiei japoneze.

Un rol decisiv în realizarea "miracolului" japonez l-au avut băncile. Ele au participat activ la mobilizarea resurselor financiare, identificarea proiectelor investiţionale de perspectivă, controlul asupra negocierilor şi gestiunea riscurilor.

Pentru Japonia este caracteristică organizarea specifică a muncii şi motivarea ei bazată pe dragostea faţă de muncă şi pe conştiinţa naţiunii, ce tinde spre progres şi un loc de frunte în clasamentul mondial. Competitivitatea înaltă a producţiei japoneze se datorează utilizării tehnologiilor avansate şi nivelului jos de remunerare al muncii, în comparaţie cu nivelul productivităţii acesteia.

Japonia s-a smuls, în adevăratul sens al cuvântului, din starea de înapoiere economică prin intermediul unei dezvoltări orientate spre export şi bazate pe o forţă de muncă remunerată slab, dar înalt calificată şi care produce mărfuri calitative (Vezi: Друкер П. Новые реальности. - М., 1994, с.217).

Totodată, în ultimul deceniu, Japonia trece printr-o fază de stagnare. Ea a fost provocată de un şir de circumstanţe, cum ar fi:

Politica banilor "ieftini", promovată de stat. Această politică a dus la creşterea enormă a cererii de investiţii, în condiţiile unei eficienţe scăzute a producţiei (de exemplu, în agricultură 4/5 din preţuri se reglementează de către stat, dar productivitatea muncii este de doar 30% în raport cu nivelul înregistrat în SUA; în industrie s-a majorat şi numărul celor ocupaţi, şi durata timpului de lucru).

Mediul juridic şi instituţional, care poartă un caracter discriminant în raport cu condiţiile în care sunt acordate sursele de finanţare externă cu caracter non-bancar. O perioadă îndelungată de timp în Japonia au existat obstacole serioase în vederea accesului la aceste surse. Pe piaţa internă de obligaţiuni aveau acces doar unele companii de stat. Pentru operaţiunile cu acţiuni se percepeau impozite înalte. Rigorile şi situaţia de pe piaţa hârtiilor de valoare au frânat procesul transferului de capital şi au provocat creşterea cheltuielilor în comerţul cu hârtii de valoare.

Sistemul de angajare pe viaţă, care presupune punctualitatea şi loialitatea lucrătorului, stagiul lui, dar, în acelaşi timp, nu stimulează într-un mod adecvat calităţile creative ale personalităţii.

În ultimii ani, în Japonia sunt "revizuite" unele principii şi orientări social-economice, scopul urmărit fiind depăşirea situaţiei de criză care s-a creat în ţară.

În modelul japonez al capitalismului corporativ reglementat are prioritate iniţiativa privată, abilitatea antreprenorială cu posibilităţi mari de acumulare. De asemenea, se recunoaşte rolul activ ("de diriginte") al statului în domeniul planificării economice şi, respectiv, în activităţile structurale, investiţionale şi externe.

Pot fi descrise şi alte modele ale economiei de piaţă contemporane (modelul englez, italian, olandez, norvegian, austriac, chinez, grecesc, turcesc), dar aceasta nu modifică esenţial ceea ce a fost descris deja în rândurile de mai sus.

7.7. Modelele social - economice în perioada de criză

Elena MANOLESCU, Asociaţia culturală BEST ART

Cunoscând greşelile trecutului şi învăţând din ele, avem şansa de a lua deciziile corecte pentru prezent şi viitor.

Ţinând seama de provocările ridicate de actuala criză economică mondială, devine firească preocuparea în privinţa găsirii soluţiilor pentru depăşirea acesteia şi pentru asigurarea premizelor de creştere economică sănătoasă şi durabilă, capabilă să asigure bunăstare socială şi un mediu de afaceri eficient.

Există viziuni diferite asupra modelului social european. Deşi statele europene sunt diferite din punct de vedere instituţional şi social, se discută totuşi despre ***existenţa unui model social european (Kleinman, 2002),*** asupra căruia convin majoritatea experţilor de specialitate. „Modelul social european […] este înţeles ca o ***împletire specifică dintre sistemul de protecţie socială autentic şi o puternică instituţionalizare a relaţiilor dintre partenerii sociali***" (Ghral-Teague, 1997). Această definiţie atrage atenţia asupra **importanţei rolului statului ca mediator între individ şi piaţă, între angajat şi angajator.** Cu toate acestea, opiniile diferă în ceea ce priveşte diversitatea caracteristicilor modelelor europene, numărului de modele de economie şi a modului de încadrare a statelor europene în diverse modele.

Conform definiţiei date de Aiginger-Guger (2005), conturarea modelului european porneşte de la analizarea următorilor termeni: ***responsabilitate, reglementare şi redistribuire.***

Responsabilitate. Societatea îşi asumă responsabilitatea asigurării bunăstării şi reducerii riscurilor individuale, cum ar fi:

- prevenirea sărăciei
- acordarea de ajutoare sociale în caz de boală
- incapacitate de muncă
- şomaj
- bătrâneţe

De asemenea, societatea trebuie să aibă grijă de sprijinirea şi încurajarea educaţiei, sănătăţii şi familiei.

Reglementare. Acest termen se referă la faptul că relaţiile de muncă sunt instituţionalizate, se bazează pe dialogul social, sunt negociate în baza reglementărilor legale din sfera dreptului muncii şi a contractelor colective de muncă. De asemenea, mediul de afaceri este conturat în funcţie de partenerii

sociali şi de reglementările legale în domeniu (la nivel de ramură sau firmă).

Redistribuirea veniturilor între categoriile sociale pe parcursul vieţii: taxele şi impozitul pe venituri reprezintă ajutor social financiar şi servicii sociale.

Aceste trei caracteristici reflectă faptul că **modelul european este mai mult decât un model social**, privit în sensul restrâns. Acesta ***influenţează atât producţia, gradul de ocupare a forţei de muncă, productivitatea, cât şi creşterea economică, competitivitatea, toate obiectivele de politică economică în ansamblu.*** Prin urmare este mult mai potrivit să-l numim **modelul socioeconomic european** (Guger et al., 2007). Această percepţie nu este nouă şi ea coincide cu ideea împământenită deja, conform căreia sfera economicului şi cea a socialului se întrepătrund, iar interesele care le guvernează sunt aceleaşi. În secolul 19, Bismark a pus bazele primei alianţe între stat şi întreprinderi, între protecţia socială şi producţie. **Această sinergie a avut ca scop principal creşterea importanţei laturii sociale, dar şi să demonstreze, totodată, faptul că acest lucru are ca efect creşterea eficienţei şi competitivităţii economiei.** Astăzi, când obiectivul ţărilor dezvoltate post-industrializate este să devină cât mai dinamice şi competitive, atenţia acestora se concentrează pe modalităţi

de ***învăţare, creare şi transmitere a cunoştinţelor.*** În acord cu toate acestea, ***modelul socioeconomic european cuprinde realitatea economică, securitatea socială, instituţiile culturale şi sistemul de inovare.***

Având în vedere diversitatea statelor membre UE din punct de vedere social-economic se ridică întrebarea: **Cât de eficientă este Uniunea Europeană şi ce capacitate are de a depăşi provocările ridicate de actuala criză economică?**

În ultimii ani, performanţele economice ale UE au reprezentat subiectul multor frământări politice. Există preocupări mari în ce priveşte faptul că Europa nu este pregătită suficient de bine pentru a face faţă noilor provocări globale precum: ***creşterea competitivităţii economiilor lumii, nevoia de eficienţă energetică şi securitate sau ritmul rapid al inovaţiei tehnologice.*** Aceste griji par însă exagerate, deoarece economiile Uniunii Europene merg relativ bine. Foarte mulţi, însă, sunt de acord că Europa ***nu reuşeşte să atingă întregul său potenţial*** şi că magnitudinea actualei crize fără precedent ridică serioase probleme în ce priveşte depăşirea acesteia. Uniunea Europeană a propus o noua strategie - ***Europa 2020*** **- pentru** ***creştere inteligentă şi durabilă.*** Această strategie constă în:

> ***consolidarea finanţelor publice, în continuarea procesului de integrare economică, în investiţii în domeniul energiei şi în infrastructura de transport şi în continuarea procesului de dezvoltare a tehnologiei informaţionale şi de telecomunicaţii. Un accent puternic este pus, de asemenea, pe îmbunătăţirea competenţelor şi promovarea inovării.***

Chiar dacă strategia Europa 2020 a fost adoptată, dificultăţile financiare severe ale Guvernului grec au declanşat o criză de încredere privitoare la stabilitatea monetară şi financiară din zona euro.

Acest lucru a reamintit totuşi faptul că Uniunea Europeană este o **zonă eterogenă** şi că statele membre sunt diferite din punct de vedere al gradului de competitivitate. Indicele global al competitivităţii surprinde aceste diferenţe şi ne ajută să înţelegem mai bine punctele forte şi punctele slabe ale fiecărui stat membru al UE şi al UE în ansamblul său.

Deşi statele membre se confruntă cu situaţii diferite care au nevoie de strategii diferite de abordare a acestora, de la caz la caz, totuşi ***Europa ca întreg se confruntă cu provocări comune***. Există încă posibilitatea de a dezvolta reformele structurale pentru creşterea flexibilităţii pieţei. Mai important este

faptul că Uniunea Europeană îşi poate lărgi aria pieţei de desfacere uşor accesibilă afacerilor prin continuarea procesului integraţionist.

Dimensiunea pieţei, flexibilitatea pieţei muncii şi existenţa unui sector de inovaţie puternic constituie avantajul competitiv al SUA; Europa, la rândul ei, ca întreg, întruneşte toate trei aceste elemente; în schimb, individual, unele state membre nu îndeplinesc aceste condiţii. China împarte cu statele europene din categoria mijlocie handicapul unor instituţii rigide şi al unui nivel al inovaţiei foarte slab. Dar această ţară recuperează rapid din punct de vedere al infrastructurii şi al eficienţei pieţei şi va beneficia tot mai mult de extinderea dimensiunii pieţei.

Aşa cum infrastructura şi nivelul eficienţei pieţei converg în rândul principalilor jucători mondiali, Europa nu-şi poate permite să piardă din punct de vedere al economiilor de scară şi al mediului de inovaţie. ***Prioritătile Strategiei Europene 2020 ar trebui să contribuie la creşterea competitivităţii europene continuând eliminarea barierelor pe Piaţa Unică Europeană, încurajând investiţiile pentru creşterea competenţelor şi sprijinind sectorul inovării***.

7.8. Banca Mondială: Modelul economic european rămâne atractiv

Economistul şef al Băncii Mondiale pentru Europa şi Asia Centrală, Indermit Gill, a prezentat la Bucureşti raportul"Golden Growth: Restoring the lustre of the European economic model", despre creşterea economică pe termen lung în Europa. La conferinţa găzduită de BNR, au participat şi economişti români, care au prezentat o perspectivă autohtonă asupra problemelor Europei şi României. Ca ţară mijlocie, România se află **în cel mai bun loc posibil** - în Uniunea Europeană, a susţinut economistul indian. **Jumătate din toate bunurile şi mărfurile lumii sunt legate de Europa**. În opinia sa, percepţia că ţările din Estul şi centrul Europei sunt foarte dependente economic de ţările din vestul Europei este greşită. Gill atrage atenţia că ţări precum Cehia sau Polonia au rate mai mari de creştere economică şi productivitate decât ţările din EU15 Sud: Spania, Portugalia şi Grecia, care se confruntă şi cu datorii mari. Iar ţările vest-europene devin mai dependente de cele din centrul şi estul Europei în termeni de comerţ şi nu invers. Chiar şi exporturile României au devenit mai sofisticate faţă de acum 10-15 ani.

> ***Portugalia ar trebui să se uite la ce au făcut Cehia şi Polonia care vor avea o creştere economică şi o rată de productivitate mai mare. Este ca o autostradă cu trei benzi: o bandă rapidă, o bandă medie dar pe care sudicii merg pe contrasens cu rate de***

creştere şi de productivitate negative şi unde ca urmare se produc accidentele pe care le-am văzut în Europa de Sud, şi o bandă lentă, în care intră a treia categorie de state ca România, care au însă rate mari de productivitate.

Pe de altă parte, în ceea ce priveşte finanţele, Europa a avut între 2005 şi 2008 cele mai mari fluxuri de capital din istorie. S-au înregistrat mari deficite de cont curent, dar noile state membre UE au beneficiat puternic de aceste fluxuri de capital. În opinia lui Gill, majoritatea acestor capitaluri au fost folosite bine de România, spre deosebire de ţări precum Spania şi Irlanda unde fluxurile de capital s-au transformat în datorie. Totuşi economistul-şef al Băncii Mondiale consideră că ”maşinăria de convergenţă europeană va continua să funcţioneze cu aceleaşi beneficii”.

În ceea ce priveşte Europa ca brand global, Indermit Gill susţine că Europa per ansamblu se poate compara cu America şi Asia la capacitatea de a genera joburi şi la capacitatea de export.

O altă dimensiune abordată de economistul Băncii Mondiale a fost cea a Europei ca ***lifstyle superpower.*** **”În timp ce SUA este o superputere militară, Europa are aproximativ 10% din populaţia lumii şi cheltuieşte foarte mult (60%) pe protecţie socială - pensii, locuinţe sociale etc.** Europa are însă o problemă demografică serioasă, pentru că sunt tot mai puţini cetăţeni activi pe câmpul muncii şi tot mai mulţi oameni care ies la pensie mai devreme şi trăiesc mai mult. În plus, fiecare stat european defineşte altfel cine sunt săracii şi vârstnicii”, explică Gill.

8. MODELE DE PROSPERARE : exemple elocvente

8.1. Miracolele şi secretele Israelului

Shimon Perez spunea, acum câţiva ani, că Israelul este ***„o naţiune care mereu începe (perpetual starts-up)”*** - începe un nou suiş în istoria sa străveche.

Din teritoriul Israelului, 95% este pământ arid, iniţial impropriu agriculturii. Resursele subsolului sunt mai curând sărace. Israelul ***importă apă şi cernoziom.*** Doi din trei israelieni sunt nou veniţi, Israelul având una dintre cele mai eterogene, ca provenienţă, populaţii din lume: cetăţenii săi vin din peste şaptezeci de alte ţări.

Unde se plasează astăzi Israelul?

Israelul reprezintă cea mai mare concentrare de inovaţie şi antreprenoriat în lumea de astăzi. Are mai puţină populaţie decât ″ din populaţia Moscovei. Nu dispune de miliarde de dolari din exporturi de petrol şi gaze. Cu toate acestea, Israelul este cu două trepte mai avansat decât toată Rusia în ***dezvoltarea tehnologică - businessul sec.XXI.*** În Israel funcţionează 26 de Centre de salt în viitor… Capitalul investiţional de risc (venture capital investment) per capita este în Israel de 2,5 ori mai mare decât în SUA, şi de 30 de ori mai ridicat decât in Europa. Israelul atrage un astfel de capital în mai mare măsură decât Marea Britanie şi decât Germania şi Franţa la un loc. Israelul are cele mai multe firme înregistrate NASDAQ, fiind depăşit numai de SUA. În optica întreprinzătorilor internaţionali, după SUA, Israelul este cel mai bun, ca loc de operare. Firmele israeliene sunt astăzi ferm integrate în China, India, America Latină şi în alte părţi ale lumii. În populaţia Israelului de acum, 47% sunt absolvenţi de studii universitare - unul dintre cele mai ridicate procente de pe glob. Israelul are ***opt universităţi şi douăzeci şi şapte de colegii,*** patru dintre universităţi fiind între primele o sută cincizeci de universităţi din lume. Institutele de cercetare ştiinţifică ale Israelului sunt primele în lume sub aspectul valorificării comerciale a rezultatelor. Yissum, compania de transfer tehnologic din cadrul The Hebrew University of Jerusalem, câştigă anual un miliard de dolari producând şi valorificând 5.500 de patente şi peste 1.600 de invenţii tehnologice. Israelul este cel mai mare producător de biotehnologii din lume, în afară de SUA şi Marea Britanie. ***Israelul este <u>unul dintre cei mai importanţi exportatori agricoli ai lumii</u>***, iar prezenţa sa în industrii precum aviaţia, informatica, irigaţiile, reciclarea apei, noile energii, medicamente şi nenumărate altele este de prim-plan în lumea de astăzi.

Cum se explică „miracolul” pe care indicatorii amintiţi îl sugerează, fie şi schematic? **Care este „secretul” israelian?**

Sunt multe ţări care s-au dezvoltat rapid în perioada postbelică - de pildă Coreea de Sud, Singapore, Taiwan. ***„Dar nici una nu a produs o cultură antreprenorială … care să fie comparabilă cu cea a Israelului”*** explică autorii cărţii ***„Start-Up Nation”,*** Dan Senor şi Saul Singer.

Este adevărat, desigur, că ***ţara funcţionează ca un organism orientat spre inovaţie.***

Israelul se ***specializează în antreprenoriat al creşterii ridicate (high growth)*** - care ajunge să transforme întregi industrii globale. Antreprenoriatul creşterii ridicate se distinge prin aceea că ***foloseşte talent specializat*** - de la ingineri şi oameni de ştiinţă la manageri în bussines şi marketing - pentru a comercializa ideea inovativă.

Riscul este asumat lucid, împreună cu nevoia inovaţiei, a creativităţii, cu ieşirea curajoasă din conformismul diviziunilor din cunoaştere şi din viaţă. ***Debirocratizarea inteligentă este rezultatul major.*** Elocventă este, de altfel, organizarea armatei israeliene: prin selecţie pe bază de competiţie, în armată vin cei mai buni tineri ai unei generaţii (spre deosebire, de pildă, de alte ţări, unde în armată vin cei care nu au loc altundeva, pe bază de înscriere), iar deciziile de luptă se iau la niveluri cât mai joase, într-o armată cu puţini deţinători de grade înalte, în care ***coloana vertebrală o formează rezerviştii*** . În Israel, cultura civilă şi cultura militară şi-au dat mâna, în mod organic, iar analizele făcute de militari sunt extrem de profesionale şi necruţătoare.

Israelul s-a dezvoltat printr-o acţiune a guvernului (statului), care s-a transformat treptat într-o stimulare a sectorului privat antreprenorial, care a luat iniţiativa şi a dus la dezvoltarea de astăzi. Curentul numit aici „bitzu-ism” - un fel de pragmatism luminat - a prins rădăcini profunde. Imigraţia a fost cea care a sporit continuu forţa economică a Israelului, într-o ţară care a trecut de la 806.000 de locuitori, în 1948, la 7,1 milioane astăzi. **Diaspora a fost folosită inteligent pentru catalizarea economiei**. Situaţiile dificile au obligat oamenii din Israel la inovaţie: de pildă, atunci când preşedintele francez de Gaulle a sistat livrarea de avioane, Israelul a trebuit să-şi creeze propria industrie aviatică. Viaţa, apoi experienţa „combinaţiei experienţelor militare şi civile” i-au obligat pe israelieni să abordeze transdisciplinar realitaţile.

Autorii cărţii ***„Start-Up Nation”,*** Dan Senor şi Saul Singer subliniază că **Israelul s-a dezvoltat la rangul unui miracol economic plecând de la agricultură.** Convingerea dominantă a fost aceea că **„agricultura este mai revoluţionară decât industria”.** Economia israeliană a început, într-adevăr, cu fermele agricole. Ceea ce Shimon Perez propune şi astăzi este încurajarea **„fermierilor tehnologiile de vârf**

ale timpului nostru”. El are în vedere, în primul rând, inteligenţa artificială, biotehnologiile şi nanotehnologiile. (*Andrei Marga*)

8.2. Singapore - un stat cu doar 700 de kilometri pătraţi

Singapore a devenit un stat auto-guvernat în 1959. Mica națiune a trebuit să dea piept cu astfel de probleme ca lipsa majoră de locuri de muncă, lipsa locuințelor, lipsa teritoriului și a resurselor naturale. În timpul mandatului lui ***Lee Kuan Yew ca prim-ministru între 1959 și 1990***, s-au creat numeroase locuri de muncă, s-a ridicat foarte mult nivelul de trai și s-a pus în practică un program la scară mare de construcție de locuințe. Infrastructura economică a țării a fost dezvoltată, a fost oprită tensiunea interasială și și-a creat un sistem de apărare națională, având la bază stagiul militar obligatoriu. Singapore este format din 63 insule şi are ca formă de guvernămând ***republica şi parlament unicameral, fiind o ţară cu un sistem care îmbină atât elemente democratice cât şi totalitare.***

Strategia de dezvoltare economică a guvernului Lee Kuan Yew a fost bazată pe transformarea Singaporelui într-un centru financiar și comercial al Asiei de Sud-Est, precum și pe atragerea de investiții străine***. "Am salutat fiecare investitor ... Noi pur și simplu ne sacrificam în folosul lor pentru ca ei să poată demara o afacere/producție",*** - scria Lee Kuan Yew.

În rezultat ***" multinaționalele din SUA au pus bazele la scară largă a industriei high-tech din Singapore "*** și această țară mică s-a transformat într-un producător de marcă mondială în domeniul electonicii.

Singapore este unul dintre cele mai dezvoltate state din Asia de Sud-Est. Orașul este un important centru economic și industrial din zonă.

PIB pe cap de locuitor în 2006 a fost de $ 29474. În septembrie 2007, rata șomajului era de 1,7 la sută, cea mai mică de un deceniu. Ocuparea forței de muncă a continuat să crească insistent pentru că economia și-a menținut ritmul de extindere rapidă.

Singapore a întrodus la 1 aprilie 1994 o taxă pe Mărfuri și Servicii(GST), cu o rată inițială de 3 la sută, care a dus la o creștere substanțială a veniturilor guvernului cu 1,6 miliarde $ și stabilizarea finanțelor guvernamentale. Impozitul GST a fost crescut de la 4 la sută în 2003, la 5 la sută în 2004, și până la 7 la sută la 1 iulie 2007.

Singapore este o destinație de călătorii foarte populară, astfel, turismul este una dintre cel mai mari industrii. Aproape 9,7 milioane de turiști au vizitat Singapore în anul 2006. Pentru a atrage și mai mulți turiști, guvernul a decis să legalizeze jocurile de

noroc și a permis construirea a două stațiuni cazino la Marina Sentosa de Sud în 2005.

Singapore se profilează rapid, ca un important centru de turism medical - circa 200000 străini solicitând anual îngrijiri medicale. Țelul este ca Singapore să ofere anual servicii medicale pentru un milion de pacienți străini până în 2012 și de a genera venituri 3 miliarde de dolari din această industrie. Guvernul se așteaptă ca această inițiativă ar putea să creeze aproximativ 13000 de noi locuri de muncă în cadrul industriilor de sănătate.

Ritmul dezvoltării Singapore a fost de excepție: crestere economică medie de cca 8% anual. Se urmărește realizarea unei economii dezvoltate prin favorizarea industriilor de vârf, modernizarea și eficientizarea serviciilor comerciale, financiare și portuare. Pentru relansarea economiei, în condițiile unui mediu internațional instabil, guvernul face eforturi de impulsionare a cresterii economice prin importante investiții, o usoară dereglementare și facilități acordate sectoarelor high-tech. Se resping explicit măsurile intervenționiste, de tipul celor întreprinse de Malaezia. Pentru realizarea țintelor de crestere economică guvernul a întreprins măsuri de accelerare a restructurării economiei și de stimulare a dezvoltării unor noi sectoare, capabile de ritmuri inalte.
Combaterea corupţiei a început cu „elaborarea unor reguli şi norme simple şi clare, prin simplificarea procedurilor de primire a deciziilor şi înlăturarea oricăror ambiguităţi din legi, inclusiv eliminarea diferitelor permisiuni şi licenţe”. Primul-ministru Li Quan Iu impunea perseverent respectarea strictă a primatului Legii şi al egalităţii tuturor în faţa Legii, inclusiv a demnitarilor cu mari ranguri de stat şi a rudelor lor. Singapore a devenit (conform indicilor internaţionali de rating) unul dintre statele cu cel mai redus nivel de corupţie - loc ideal pentru dezvoltarea antreprenoriatului. Nu întâmplător şi-au găsit acolo oportunităţi de activitate peste 3600 de filiale şi reprezentanţe ale celor mai renumite companii şi corporaţii internaţionale. În Singapore funcţionează un sistem fiscal cu un întreg arsenal de stimulente şi motivaţii, menit să atragă investiţiile străine: transferuri de profit şi repatrierea capitalului fără taxare, scutirea de taxe pe dobânzile pe depuneri bancare pentru cetăţenii străini cu reşedinţă provizorie, scutire de dubla impunere ş.a.
Investitii straine directe (ISD)

În timp s-au realizat importante investiții în domenii industriale de vârf, în domeniul portuar și al serviciilor financiar-bancare. In 2006 s-a înregistrat un nivel record al ISD, al căror flux net a atins 16 mld. dolari, în 2007, 2008 și 2009 acesta fiind în scădere, respectiv la circa 10 mld. dolari. Concomitent, trebuie menționat că Singapore este și un exportator de capital, mai ales în zona ASEAN și în peninsula

Indochina. Conform unui studiu al BIS (Bank for International Settlements) Singapore a devenit al patrulea centru valutar al lumii și al doilea din Asia.

Structura exportului

Predomină produsele manufacturate: produse și componente electronice, produse petroliere și chimice înalt prelucrate, produse textile.

Singapore este definiţia raiului economic într-o lume aflată în pragul colapsului. Cum reuşeşte o ţară de 5 mil. de locuitori să dea lecţii Chinei în materie de exporturi?

Micuţul stat insular Singapore, fostă colonie engleză situată în Asia de Sud-Est, le poate da lecţii, fiind de mai mulţi ani raiul investitorilor şi al antreprenorilor care derulează afaceri în această parte a lumii.

Singapore este la ora actuală una dintre cele mai solide economii din lume, exporturile nete vărsând anual în visteria statului asiatic echivalentul a un sfert din PIB-ul ţării. De fapt exporturile statului Singapore sunt atât de ridicate încât depăşesc de peste două ori Produsul Intern Brut (PIB). Exporturile au ajutat statul asiatic să înregistreze pe parcursul anului trecut şi rate trimestriale de creştere economică de 16% - 19% în termeni anuali.

Asta în timp ce statele dezvoltate ale lumii acumulează pe zi ce trece tot mai multe datorii, au balanţe comerciale deficitare şi sunt sugrumate de cheltuielile bugetare uriaşe.

Cu doar 5 milioane de locuitori Singapore are un PIB de 223 mld. de dolari, adică cu 37% mai ridicat decât cel al României, care are o populaţie de patru ori mai numeroasă, respectiv peste 21 milioane.

Jim Rogers, unul dintre cei mai populari şi mediatizaţi investitori americani, partener al lui George Soroş cu care a pus bazele fondului Quantum, s-a îndrăgostit atât de mult de statul insular încât a decis în 2007 să-şi vândă proprietatea în valoare de 17 mil. de dolari din New York şi să se mute cu tot cu familie în Singapore considerând că acesta este locul unde investiţiile vor prospera în viitor.

Singapore are şi una dintre cele mai reduse rate de şomaj din statele de pe mapamond, de doar 2%, iar creditarea este în toi în condiţiile în care rata de referinţă pe piaţa bancară este de numai 0,01%.

Statul asiatic a reuşit totodată să strângă un stoc de investiţii străine directe care depăşesc de două ori PIB-ul ţării, şi care sunt destinate în special sectorului serviciilor financiare şi cel industrial, mai cu seamă în producţia de componente IT.

Economia statului Singapore se bazează pe importul de materii prime (nu dispune de resurse naturale importante) şi prelucrarea acestora pentru a fi exportate. Principalele zone de export sunt Malaiezia, vecină cu Singapore, Uniunea Europeană, SUA şi China.

În Finlanda şi Singapore învăţământul răspunde nevoilor oamenilor pentru că instituţiile de învăţământ de aici *se autoreglează, atât pe lângă piaţa muncii, cât şi pe lângă comunitatea locală.* În Singapore, o importanţă semnificativă este acordată programelor de educaţie pentru elevii supradotaţi. Nouă şcoli primare şi şapte generale au format, în 2005, un consorţiu pentru cei mai talentaţi elevi. După o serie de teste, 1% dintre cei mai buni au fost aleşi pentru aceste programe în care materiile au fost adaptate nevoilor acestora. În 2008, şcolile au renunţat la acest program comun, în urma numărului ridicat de retrageri, mulţi elevi dotaţi neputându-se adapta ritmului rapid de învăţare. Totuşi, multe şcoli oferă, în cadrul curriculei, ore speciale pentru aceştia.

Avantajele economiei: un climat investițional favorabil, mediul concurențial, primele locuri în clasamentul libertății economice, o populație extrem de educată și disciplinată, un nivel înalt de bunăstare.

Punctele slabe ale economiei: dependența de importul de apă din Malaezia. Aproape tot consumul de energie și produse alimentare depinde tot de import. Lipsa de specialiști.

În Singapore funcționează un regim fiscal cu sistem complex de stimulente care vizează motivarea atragerei de investitori internaționali: transferul duty-free a profiturilor și repatrierei capitalului , garanții pentru investiții, scutire de impozit pentru dobânzile la depozite bancare pentru cetățenii străini care locuiesc temporar în țară, scutirea de la dubla impunere. In general, totul se face pentru a atrage investiții din străinătate.

Baza economiei Singaporului o constituie varietatea de servicii (depozitare, comunicații, comerț, încărcarea și descărcarea, re - exportul mărfurilor, financiare, turistice, de agrement, etc). În sectorul de servicii este angajată aproximativ 70 % din populație. Mulți locuitori sunt implicați într-un fel sau altul în activitatea de antreprenoriat. Astfel, aproximativ 75 % din Singaporeneni dețin acțiuni la diverse companii.

Recent conglomeratul media CNN Time Warner Group a publicat rezultatele unui studiu conform cărora Singapore este clasat pe locul 5 în lume (după Noua Zeelandă, Statele Unite ale Americii , Canada și Australia), pentru loialitatea

mediului de dezvoltare a întreprinderilor mici. De obicei, atunci când se realizează o astfel de cercetare se ia în considerare factori cum ar fi timpul necesar pentru a începe o afacere, mediu operațional, legile care guvernează politica fiscală, etc.

Întreprinderile mici și mijlocii sunt comasate într-un singur grup. Principalul criteriu pentru ei este numărul de angajați. Acesta nu trebuie să depășească 200 de persoane. Iar firmele și companiile implicate în această categorie, sunt operaționale în cele mai diverse domenii de activitate. Deşi, desigur , cu anumite rezerve toate întreprinderile mici și mijlocii pot fi împărțite în două tipuri .

Prima include firme și companii angajate în diferite tipuri de servicii. Acestea sunt - restaurante, hoteluri, afaceri de cumpărături, afaceri de transport dar și activități în construcții, reparații, curățenie, afaceri de coafură, comerț, etc. De altfel, Singapore - este una dintre puținele țări din lume unde în sectorul serviciilor sunt identificate standarde specifice. Și foarte aspre. Acestea se referă la absolut tot : stilul de serviciu, echipamente și instrumente, calificarea personalului, amenajarea de spații, etc. În mare parte, datorită celui mai înalt nivel de serviciu vizitează anual Singapore 6-8 milioane de turiști. Este un indiciu foarte înalt, deoarece populația nu depășește 4,5 milioane de persoane.

Ître prinderile și industria în Singapore

Al doilea tip de întreprinderi mici și mijlocii sunt reprezentate de firme și companii implicate în producție, inclusiv utilizatoare de tehnologii moderne. Un rol pozitiv în dezvoltarea acestor întreprinderi joacă, în special, politica de integrare a statului. Aceasta implică integrarea unor astfel de întreprinderi în cadrul grupului și oferindu-le cele mai moderne tehnologii. Ideea este destul de simplă și eficientă: unele întreprinderi mici sau mijlocii de multe ori nu-și pot permite lansarea cu forțele proprii a unor noi unități de producție dotate cu high-tech la nivelul adecvat. În timp ce un grup de astfel de companii face acest lucru mult mai ușor. Acestea împărt între ele întregul lanț de producție și în cele din urmă reușesc să obțină rezultate foarte bune, inclusiv în domeniul geneticii, imunologiei, ecologiei, biotehnologiei, producției de componente pentru industria electronică ș.a.

În Singapore, există aproximativ 130.000 de întreprinderi mici și mijlocii. Ele alcătuiesc 92 % din toate întreprinderile din țară. Acestea reprezintă aproximativ 35 % din valoarea adăugată la produse și mai mult de 25 % din PIB-ul din Singapore. În plus, creșterea anuală de 7% din ocuparea forței de muncă este asigurată, de asemenea, de întreprinderile mici și mijlocii. Nu este surprinzător faptul că statul susține cu tărie dezvoltarea acestui sector .

Guvernul se străduie să facă întreprinderile, care fac parte din categoria întreprinderilor mici și mijlocii , competitive pe plan internațional, așa cum în aceasta domină crezul : **întreprinderea necompetitivă face și statul necompetitiv.**

Pentru a sprijini întreprinderile mici și mijlocii, în Singapore este creată o singură agenție specializată la scara de țară SPRING. Ea realizează aproximativ 100 de programe de asistență pentru antreprenori. Agenția este structurată pe cinci direcții.

Prima se referă la dezvoltarea potențialului antreprenorial al întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv branding, și îmbunătățirea managementului.

A doua - furnizarea de servicii necesare pentru antreprenori la activitățile lor. Aceasta include consultantă, contabilitate, monitorizare și alte servicii similare.

Angajații din direcția a treia - oferă ajutor managerilor de întreprinderi, în conformitate cu specificul lor ramural.

Direcția a patra a agenției se concentrează pe calitate și standardizare.

A cincea direcție - se concentrează pe dezvoltarea corporativă, inclusiv îmbunătățirea structurii întreprinderii și formarea personalului.

Beneficii preferențiale speciale sunt oferite întreprinderilor mici și mijlocii care sunt doar la începutul lor de afaceri / start-ap. Singapore a dezvoltat și implementat zeci și diverse programe de împrumuturi preferențiale pentru întreprinderile mici și mijlocii. Acestea sunt: emiterea de împrumuturi speciale și asigurări de credite, precum și distribuirea de subvenții. Credite preferențiale speciale sunt prevăzute pentru micro firme, cu efectiv ce nu depășește 10 persoane.

Sistemul bancar de creditare din Singapore, în care rolul principal este jucat de stat, unește aproximativ 700 de instituții financiare, diferite ca statut și sferă de activitate, inclusiv 122 de bănci comerciale (116 dintre ele - externe), 146 de companii financiare și de asigurări. În același timp Singapore n-are nici o datorie publică externă.

Structurile guvernamentale Singaporenene ajută foarte mult întreprinderile mici și mijlocii în formarea și recrutarea personalului. Statul acoperă 90 % din cheltuielile de pregătire și perfecționare a personalului, care lucrează în întreprinderile mici și mijlocii. Țara are în acest scop și școli publice, și private. Mai mult decât atât, compania poate invita de sine stătător la firmă specialistul din domeniu pentru

instruire (inclusiv dîn străinătate), și apoi să prezinte statului o factură pentru serviciile sale de formare. Desigur, alegerea profesorului trebuie să fie justificată.

În Singapore, există o organizație publică foarte activă și eficientă ASME (Association of Small & Medium Enterprises / Asociația Întreprinderilor Mici și Mijlocii), care unește, după cum sugerează și numele, reprezentanții întreprinderilor mici și mijlocii. ASME intră în discuții cu structurile guvernamentale, organizează pentru antreprenori cluburi de afaceri, întâlniri și traininguri. Acordarea de asistență pentru întreprinderile mici și mijlocii, nu scutește statul și de controlul asupra lor. Controlul se efectuază în două direcții.

În primul rând, structurile guvernamentale efectuiază o monitorizare anuală a acestui sector al economiei, pentru a identifica întreprinderile care au nevoie să-și modernizeze echipamentele, care - să-și actualizare software-le de calculator, care - să-și recalifice personalul, etc.

Cu alte cuvinte, comisii speciale identifică necesitățile antreprenorilor locali pentru a oferi ulterior asistență de stat cuvenită.

În al doilea rând, reprezentanți ai diferitelor autorități de reglementare, desigur, au în sarcină să monitorizeze în mod constant respectarea la întreprinderile mici și mijlocii a tuturor regulilor, normelor și reglementărilor specifice industriei respective.

Oficialii/birocrații Singaporeneni, în genere - este o altă temă de discuție. Pe scurt, se poate doar constata că mituirea ori cumpărarea unei persoane de orice rang (inclusiv celor care efectuază controlul asupra activităților de afaceri) sunt excluse în această țară aproape 100 % . Oficialilor din Singapore le este strict interzis chiar și să viziteze restaurantele împreună cu antreprenorii, și să ia de la ei cadouri.

Singapore este un exemplu de dezvoltare de succes a așa - numitelor zone libere orientate spre export. Regimul liberal de export - import ne permite să luăm în considerare faptul, că Singapore nu este alt ceva decât un oraș - stat, o zonă unică de prelucrare pentru export. Pentru organizarea producției de export, guvernul a anunțat o serie de regiuni - zone industriale, mai bine zis,- teritorii complet dotate cu infrastructură pentru crearea de întreprinderi industriale. Guvernul a finanțat crearea sistemului de comunicații, energie electrică, telecomunicații și alte sisteme industriale. Acum, în Singapore sunt organizate mai mult de 25 de zone industriale (inclusiv în Jurong, Krandzhya, Sung Kadutu, Yuti Luoyang Homosexualii, etc) unde a creat aproximativ 3500 de întreprinderi, cu numărul total de angajați mai mult de 200 de mii de oameni, care constituie 70 % din totalul locurilor de muncă în industria prelucrătoare a țării.

Cea mai mare zonă industrială din Singapore este Jurong, unde pe o suprafață de 6.500 de hectare, sunt amplasate 1834 de întreprinderi cu 100 de mii de oameni angajați. Numărul copleșitor de întreprinderi au statut de întreprinderi străine, iar restul sunt organizate sub formă de societăți mixte. Un avantaj important este apropierea Jurong-ului de portul industrial, baza navală și a sistemelor de infrastructură bine dezvoltate. Pe zona industrială se ține 80% din totalul exporturilor de producție ale țării.

Politica / guvernarea competentă de gestionare timp de trei decenii, au făcut din Sengapore - în trecut stat din categoria lumei a treia, un stat-lider din regiune. Insula a devenit o adevarată " bijuterie " din Asia de Sud-Est, devenind un adevărat " paradis " pentru afaceri convenționale și inovatoare.

Sistemul fiscal

Începând cu anul 2008, Singapore are un sistem monist (pe un nivel) a impozitului pe profit, în care veniturile sunt impozitate numai la nivel de companie. Dividendele primite de fondatorii-rezidenți din Singapore sunt complet scutite de la impozitare.

Venitul impozabil al companiilor este impozitat la o rată fixă de 18 % (în 2010 - 17 %), indiferent de statutul companiei, este locală sau străină (capitolul 134 din Legislația Singapore). Veniturile societăților non- rezidente din Singapore, derivate din surse externe, și neîntroduse în Singapore, în general, nu sunt impozabile. Conform acestui principiu teritorial, sistemul fiscal este similar sistemului din Gibraltar și Hong Kong.

În plus, alăturat impozitului corporativ pe profit și impozitului pe bunuri și servicii, companiile din Singapore plătesc impozitul pe proprietate și taxe de timbru. Administrația fiscală este efectuată de către IRS (Internal Revenue Singapore / Serviciul Fiscal Intern al Singapore). Impozitele pe proprietate pentru persoanele fizice reprezintă 4 % din valoarea proprietății pe an. Cu prețul mediu al unui apartament de la 1,2 milioane de dolari pentru 90 de metri pătrați în noul an, proprietarul va trebui să plătească taxa de 48.000 de dolari.

8.3. ALBANIA, miracolul european al secolului XXI

“Statele Unite ale Americii, despre care se ştie că este cel mai puternic stat capitalist, ar putea lua unele lecţii de economie de piaţă de la mica ţară balcanică Albania care, timp de decenii, s-a zvârcolit sub cruda dictatură stalinistă.

Astăzi , Albania are cea mai promiţătoare economie din Europa. În ultimii trei ani, a fost singura economie din Europa care a crescut realmente".

Cel care s-a exprimat astfel este **Steve Forbes**, editorul şef şi proprietarul faimoasei publicaţii cu acelaşi nume, fondată în 1917 la New York şi care este un etalon în ceea ce priveşte analizele economice şi policite din lumea întreagă.

De ce Albania a decolat, în timp ce România, dupa zece ani de creștere, s-a prăbușit? Unde este diferența?

- În Albania există o taxă unică de impozitare. De numai 10%. Şi, atentie! Această taxă de numai 10 la sută este atât pe veniturile personale, cât şi pe cele din afaceri. Asta, evident, contribuie, pe de o parte, la creșterea consumului, pe de altă parte, la dinamizarea activităților economice, la lărgirea bazei de impozitare și, nu în ultimul rând, la eliminarea muncii la negru și la dimininuarea evaziunii fiscale. Plus că Albania tratează "chinezește" evaziunea fiscală…Adică, fără excepții, cu 25 de ani pușcărie!

- Albanezii plătesc un singur impozit pe salarii. Care s-a micşorat, din 2010, de la 35 la 15 la sută.
- În Albania TVA-ul este de 10 la sută. Asta deşi este deplin demonstrat că statele care se duc cu TVA-ul în sus pierd bani la buget, iar cele care reduc TVA-ul câştigă bani la buget. Pare un paradox, dar nu este. Statele care se duc cu TVA-ul in sus, pierd bani la buget. Experiența europeană a dovedit-o: dacă TVA este mare, alte măsuri economice compensatoare …diminuează astfel de "contribuții" la pușculița publică și țin sub control evaziunea fiscală… De fapt, e elementar: TVA-ul redus, ca și impozitele mici pentru firme și salariați, lărgesc baza de impozitare, dar sunt scoase la lumină și veniturile - uriaşe ! - din economia subterană… Colectezi mai puțin (dar tot…) de la mai mulți și, în final, bugetul de venituri al statului, devine mai mare.

- În Albania, mai mult de 70 la sută din mărfurile care se comercializează pe piaţă sunt (obligativitate prin lege) de producţie internă, mai cu seamă ceea ce priveşte produsele agricole (cereale, legume, fructe, carne, lapte). În România, procentul este, din păcate, exact invers.
- În 2008, guvernul de la Tirana a iniţiat o lege care impune ca toate construcţiile noi: locuinţe, sedii administrative, inclusiv staţiile de benzină, să aibă incluse echipamente ce folosesc energii regenerabile: panouri solar-termale, panouri fotovoltaice, pompe de căldură, instalații eoliene etc.

- În Albania, sistemul judiciar este independent. Independenţa este garantată. În R. Moldova, sistemul judiciar este dependent. Este subordonat preşedintelui, primului-ministru, ministrului Justitiei, politicienilor, dar mai ales banului.
- Guvernul, în Albania, a rezolvat definitiv problema proprietăţii. Ceea ce a fost de restituit s-a restituit şi o lege specială garantează acum toate drepturile derivând din calitatea de proprietar.

Cum se construiesc autostrăzile în Albania ? În mai puţin de patru ani, Bechtel (companie americană angajată şi de români) a dat gata 170 de kilometri de autostradă. Linia de mare viteză de la portul albanez Durres până în Kosovo a costat un miliard de euro, patru benzi, 27 de poduri şi un tunel de 5,5 kilometri.

Astăzi, Albania are cea mai promițătoare economie din Europa. A fost singura economie din Europa care a crescut realmente".

Starea fiscalității în România :

Mărturie a eșecului politicilor fiscale în România stau rapoartele Consiliului fiscal dar și studiile Comisiei Europene care confirmă că gradul de colectare al TVA în România este doar puțin peste 50 % (52 % față de media europeană de 80 % și Bulgaria 85 %).

Nivelul TVA este invers proporțional cu eficiența administrației și direct proporțional cu evaziunea. Pe medie, România are un randament al colectării TVA de 52%, înseamnă că România colectează un TVA de 12,5%, adică jumătate din cota stabilită.

Evaziunea fiscală a crescut în perioada de criză cu aproximativ 3 puncte procentuale din PIB, de la 11,2% în 2008 la 14% din PIB, potrivit raportului Consiliului Fiscal.

Analiza are ca bază de plecare estimările Insitutului Național de Statistică privind economia subterană, care s-a ridicat anul trecut la 24,5% din PIB, față de 19,5% din PIB în 2008, o diferență de 5 puncte procentuale în patru ani și la acest capitol vârful a fost atins în 2010, cu un nivel de 24,8% din PIB (Mediafax).

Ca valoare nominală, Consiliul Fiscal situează evaziunea fiscală la 81,14 miliarde lei, cu 40% mai mare decât în 2008, când se situa la 57,6 miliarde lei.

Mai mult de jumătate din această sumă provine din evaziunea pe TVA, care reprezintă 8,32% din PIB.

Evaziunea din TVA a cunoscut un nivel maxim în 2010, când a urcat până la 9,58% din PIB, după ce statul a decis creșterea cotei de la 19% la 24%, una dintre cele mai ridicate din Europa.

Pe locul secund se plasează contribuțiile de asigurări sociale, cu venituri neincasate de aproape 20 milliarde lei și o pondere de 3,24% din PIB.

"Contribuțiile la asigurările sociale contribuie cu circa 24% la evaziunea fiscală totală, în principal prin intermediul fenomenului de «muncă la negru» salariați în economia subterană. Acesta poate fi estimat pe baza datelor INS cu privire la numărul de salariați pe baza anchetei asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO) și numărul de salariați din cercetarea statistică privind costul forței de muncă în unitățile economico-sociale. La nivelul anului 2012, în România erau circa 1,45 milioane salariați la negru, reprezentând aproximativ 23% din totalul salariaților din economie", se arată în raportul Consiliului Fiscal.

Nici creșterea impozitelor și taxelor, întroducerea de noi taxe, precum nici agresivitatea crescută a controalelor fiscale din ultima perioadă n-au îmbunătățit situația. ANAF și-a abandonat complet rolul de suport, informare și de îndrumare a contribuabilului, pentru ca acesta să fie în măsură să înțeleagă și să aplice corect reglementările fiscale prevăzute de lege. Prezumția de nevinovăție nu există, singurul scop al inspectorilor este să stabilească impozite suplimentare și penalități, chiar cu riscul falimentării contribuabilului și a pierderilor de locuri de muncă.

8.4. MIRACOLUL POLONEZ

"Totul porneşte de la respectul faţă de lege şi procedură"

(fragment din interviul cu Dr. Bartlomiej Zdaniuk,- Profesor la Secţia de Istorie Politică Contemporană a Universităţii din Varşovia)

Expresia face de ani de zile înconjurul lumii. E vorba, evident, despre modul în care o ţară fostă socialistă, la fel ca şi România, a izbutit să scape din umbrele trecutului co-

munist, ba chiar să devină un model economic pentru Comunitatea Europeană. ***Singura ţară care n-a fost lovită de criză.*** Ţara care ***îşi susţine cu fermitate opiniile la forumurile europene, izbutind să atragă cei mai mulţi bani.*** O ţară căreia i se simte de la distanţă ***patriotismul, demnitatea şi dorinţa de-a performa.***

- În România, Polonia este văzută ca un miracol, când vine vorba despre adaptarea la rigorile Uniunii Europene şi capacitatea sa uimitoare de atragere a fondurilor europene.

- Aşi porni de la o constatare foarte simplă: ***ca să realizezi un proiect, trebuie să ai o societate dispusă să respecte câteva principii de bază.*** Noi avem, în Polonia, o tradiţie statală mai lungă decât România, bunăoară, iar acest lucru are efectele sale până în zilele noastre. Statul polonez a apărut în 966 şi cred că de aici vine şi un ***sentiment puternic de respect faţă de lege***. Apoi, când vorbim despre Polonia, nu putem să nu vorbim despre catolicism. ***Tradiţia catolică*** are două consecinţe: în primul rând e, din nou, o sursă de drept, de principii, iar în al doilea rând, vine cu un fel anume de a privi obedienţa.

- Polonia a fost în ultimii ani, după intrarea în UE, nu doar o voce distinctă şi fermă, când a trebuit să -şi apere interesele, ci şi cel mai performant dintre statele nou intrate în Uniune, în privinţa atragerii de fonduri europene. Sunteţi consideraţi un model, de către analiştii internaţionali.

- E greu de spus că noi am fi un model. Pur şi simplu, la noi este un respect foarte mare faţă de procedură. Ce spune procedura? Bun, hai să facem cum spune procedura, aşa gândeşte polonezul! Cum facem să luăm mai mulţi bani? Păi trebuie să faceţi cutare, cutare, cutare. Avem şi noi unii care vor să ocolească, să păcălească. Dar aici vine sistemul şi, dacă ai ocolit o dată, plăteşti! În România, încă se vorbeşte de "pile", iar situaţia nu se va schimba până când cei care greşesc nu sunt imediat eliminaţi. Or, mulţi dintre ei sunt azi la putere! Ai păcălit, nu mai ai voie să participi la procedura asta vreme de 5 ani! Scurt şi la revedere! Şi mai e ceva: degeaba eşti arestat cu camerele TV şi dus la Jilava, dacă după o lună ţi se dă drumul. Asta e batjocură! Eu cred că aici e cheia: **trebuie să fie în continuare promovată legea şi procedura.**

- La deja 4 ani de la debutul crizei economice, Polonia nu a cunoscut recesiunea, continuă să crească din punct de vedere economic, chiar dacă ritmul a mai încetinit. Cum o duce, de fapt, Polonia, dincolo de laudele legate de absorbţia de fonduri europene şi de indicatorii economici care sunt încă pe verde?

- La noi, e adevărat, nu a fost recesiune. Noi am avut mereu o **cerere internă destul de importantă**, dar o bună parte a exporturilor mergea în Germania. Fiindcă s-a complicat situaţia acolo, nici debuşeul nostru nu mai e cum era. Dar mai avem un

debuşeu important, **piaţa estică, pe care România nu o foloseşte: Ucraina, Belarus...** De 10 ani, de când merg în România, nu am cunoscut nici un român care să fi văzut Ucraina, să fi călătorit acolo. În România, în continuare, Ucraina e egal cu Rusia. Or, nu e deloc aşa! Nu înţeleg de ce, de 20 de ani, e boicotată o piaţă de 40 de milioane de locuitori, într-o ţară în care poţi intra fără viză! Deci, încercăm să vedem mai departe nişte succese cum ar fi acesta, cu atragerea de fonduri. Nu ne place să ne culcăm pe o ureche.

- După începutul crizei, Europa întreagă e în fierbere. Se vorbeşte despre o întărire a Uniunii Europene, despre cedarea de suveranitate, cum se raportează Polonia la aceste provocări?

- Întrebarea pe care ne-o punem acum este ce viziune a statului e mai bună pentru noi. Puterea de acum e liberală, vrea ca totul să fie privatizat. Şi ce constatăm acum? **Am deschis piaţa noastră, a intrat capitalul străin, a cumpărat tot ce era de cumpărat, ce-a mai rămas?** Au mai rămas şcoli, universităţi, acum ar trebui să le vindem şi pe astea şi apoi, eventual, să vindem şi pământul de sub ele? Necazul comun cu al vostru, al românilor, e că **nu ne-a rămas mai nimic.** România mai are petrol, mai are nişte resurse, unele privatizări de la voi au fost reuşite: Dacia e un exemplu care a cucerit Europa în plină criză, pe când la noi, era o fabrică de maşini în care, în anii '80, lucrau 30.000 de persoane, şi care acum nu mai există. Ne plângeam acum 15 ani, că fabricile trebuie închise pentru că nu sunt profitabile. Bun, **te doare braţul, îl tai şi nu te mai doare. Dar nu mai ai braţul!** La fel şi cu întreprinderile comuniste. Am avut şantierele navale... S-au închis! Ne-a mai rămas doar industria de exploatare a cărbunelui. Dar vine deja o presiune foarte puternică să închidem industria asta, pentru că dăunează mediului înconjurător. Cărbunele nu mai e bun, trebuie să trecem la energia nucleară. Spre deosebire de România, noi nu avem nici un reactor nuclear. Avem impresia că e, ***din nou, un fel de colonizare*** şi-mi amintesc ce scandal a fost în Franţa, în 2003, când am cumpărat avioane F-16 din America. Au fost foarte supăraţi că nu am cumpărat din Europa. De aceea, noi ***ne punem mari întrebări*** legate de independenţa noastră. Pentru noi independenţa a fost un lucru foarte important şi de aceea vrem ***să fim trataţi echivalent cu un francez sau cu un german.***

*- Totuşi, în bugetul european pentru 2014-2020, Polonia a negociat şi a obţinut peste **100 de miliarde de euro,** o sumă extraordinară faţă de alte state, care au primit mai puţin decât şi-ar fi dorit...*

- Foarte bine că am obţinut 100 de miliarde de euro, dar, în continuare, subvenţia pentru agricultorii polonezi e mai mică decât cea pentru agricultorii francezi şi germani. Cred că ***şi Polonia, şi România, trebuie să-şi definească foarte clar***

prioritățile, iar aceste priorităţi trebuie realizate. În Uniunea Europeană suntem cu toţii prieteni, asta e foarte bine, dar ***fiecare are interesele sale***, ***care trebuie apărate.***

- Sunteţi un fin cunoscător al situaţiei din România. Unde credeţi că ar trebui schimbat ceva, cât de repede, pentru ca lucrurile să meargă mai bine?

- Încă din martie 1990, în Polonia a fost votată ***o lege de descentralizare.*** Mie îmi povesteşte un primar din România că nu poate construi drumul, pentru că nu îi dă bani Consiliul Judeţean. Cum adică nu-ţi dă bani? Competenţele primarului şi ale Consiliului Judeţean trebuie **clarificate**, nu se mai poate ca unul să fie blocat de celălalt, pentru că nu e membru în partidul lui! Apoi, în 2007, tot la noi, în Polonia, a fost votată o altă ***lege, a regionalizării.*** Noi eram 49 de voievodate, asemănător aproape cu România. Acum mai avem 16 "judeţe". Se ştie clar cum e creat bugetul local şi primarul este independent pe banii lui. Dacă în România primarul este responsabil teoretic, dar practic el depinde de CJ, ***acest lucru trebuie schimbat imediat.*** Dacă aş fi un om important în România***, primul lucru pe care l-aşi schimba ar fi acesta,*** pentru că vremea trece, iar banii voştri, banii pentru dezvoltarea României, rămân blocaţi la Bruxelles.

8.5. MIRACOL ECONOMIC BRAZILIAN : Ţara în care 40 de milioane de oameni au ieşit din sărăcie

Brazilia, ţară renumită pentru decalajele sociale, a reuşit performanţa de a reduce semnificativ nivelul sărăciei şi are *ca obiectiv* crearea unei societăţi în care *să predomine clasa mijlocie*, scrie într-un articol referitor la miracolul economic brazilian, publicat în Financial Times. "... pentru Brazilia o provocare foarte importantă este ca *populaţia din clasa mijlocie să predomine*. Este ceea ce dorim, o Brazilie a clasei de mijloc", a afirmat preşedinta Dilma Roussef pentru FT, adăugând că va acorda o atenţie deosebită *calificării forţei de muncă şi reducerii taxării acesteia.*

Brazilia a înregistrat progrese semnificative în îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă pentru milioane de persoane, deşi continuă să rămână una dintre societăţile cele mai polarizate. Potrivit FT, miracolul economic brazilian a scos din sărăcie între *30 şi 40 de milioane de persoane*, populaţia totală a acestei ţări fiind de aproape 190 de milioane. În plus, şomajul a scăzut şi a ajuns la 6%, un nivel minim istoric, în timp ce popularitatea doamnei Roussef, care la 1 ianuarie 2011 i-a succedat lui Luiz Incio Lula da Silva, a ajuns la 70%. Potrivit unui studiu publicat în luna martie de compania Cetelem şi de Institutul Ipsos, reducerea semnificativă a sărăciei şi

expansiunea clasei mijlocii în Brazilia sunt rezultatul *creşterii economice şi ocupării forţei de muncă, dar şi a politicii de redistribuire a veniturilor către cei săraci*, pusă în practică de Luiz Incio Lula da Silva. Brazilia a devenit astfel un *model de combatere a sărăciei* în rândul statelor emergente, anul trecut *54% din populaţia acestei ţări făcând parte din clasa de mijloc*, în timp ce în anul 2004 acest procent era de numai 34% (Agerpres).

8.6. MIRACOLUL ECONOMIC CHINEZ

Aproximativ 30 de ani - atât i-au trebuit Chinei ca să se transforme dintr-o ţară izolată şi sărăcită de comunism într-o mare putere economică. China a devenit a doua putere economică a lumii, după Statele Unite, devansând Japonia şi Germania.

Cu o populaţie care depăşeşte 1,3 miliarde (o cincime din populaţia mondială), China reprezintă economia care, cu o rată medie anuală de 10%, a cunoscut creşterea cea mai puternică la nivel global, în ultimul sfert de secol. China a reuşit **o dublă performanţă**: a depăşit stadiul de ţară în curs de dezvoltare, devenind o importantă putere economică mondială şi, în acelaşi timp, a parcurs un proces de tranziţie de la o economie comunistă către una de piaţă. Această performanţă i-a adus Chinei mulţi admiratori, în special în ţările în curs de dezvoltare. Din ce în ce mai mult se vorbeşte de un model de dezvoltare chinez, model denumit de consultantul american Joshua Cooper Ramo ***„consensul de la Beijing".***

Termenul de ***„consens de la Beijing"*** este folosit pentru a desemna o paradigmă alternativă de dezvoltare economică faţă de paradigma clasică, ***„consensul de la Washington"***, promovată de instituţiile financiare din Washington - Fondul Monetar Internaţional, Banca Mondială şi Departamentul Trezoreriei Americane.

Dacă ***paradigma clasică are la bază privatizarea, liberalizarea, lupta împotriva corupţiei, promovarea democraţiei şi a drepturilor omului, modelul chinez pune accentul pe dezvoltarea structurală*** (căi ferate, porturi, baraje etc.) ***şi economică*** (industrie, mine, petrol), ***statul deţinând un rol productiv fundamental.***

Conform modelului chinez, guvernul este cel care ***gestionează tranziţia, prin menţinerea controlului asupra proprietăţii şi a finanţelor.*** Sectorul privat se dezvoltă ca rezultat al creşterii economice, fiind ***rezultatul şi nu premiza acesteia.*** Astfel, China este adesea percepută ca o ţară care a crescut economic fără să se bazeze în mod substanţial pe antreprenoriatul privat şi pe proprietatea privată, pe

liberalizarea sistemului financiar sau pe adoptarea instituţiilor financiare specifice ţărilor dezvoltate.

Rezistenţa Chinei în faţa crizei economice actuale pare a fi un argument în plus pentru a susţine superioritatea acestui ***sistem autoritar de control asupra economiei*** faţă de democraţiile supuse mecanismelor pieţei.

Economistul Yasheng Huang, în cartea **Capitalism cu trăsături chineze**, argumentează că succesul chinez a avut ca ingrediente de bază tocmai antreprenoriatul privat, proprietatea privată, reformele financiare şi chiar politice, deşi nu întotdeauna evidente la prima vedere.

Spre deosebire de multe ţări, în China antreprenorii cei mai dinamici, cei mai înclinaţi să-şi asume riscuri şi mai talentaţi sunt **în mediul rural**. Una dintre inovaţiile economice interesante care au caracterizat relansarea economiei chineze în anii '80 a fost reprezentată de aşa-numitele **„întreprinderi orăşeneşti şi săteşti"** (*township and village enterprises*, denumite pe scurt TVE).

Companiile de tip TVE au absorbit rapid o proporţie importantă a forţei de muncă din mediul rural, ceea ce ***a avut efecte semnificative de reducere a sărăciei.*** În aceeaşi perioadă, instituţiile financiare de stat au fost ***încurajate să crediteze activitatea privată din zonele rurale***, iar instituţiile financiare private erau încurajate de către banca centrală a Chinei să concureze alături de cele de stat pentru a reduce costul accesului la finanţare. Este interesant şi faptul că majoritatea TVE private erau situate în zonele cele mai sărace din China.

Adevăratul miracol chinez este cel al reducerii sărăciei: **China a reuşit să reducă sărăcia într-un mod probabil unic în istorie. Între 1981 şi 2004, procentul populaţiei cu un consum de mai puţin de un dolar pe zi a scăzut de la 65% la 10%. În această perioadă, peste 500 de milioane de chinezi au fost scoşi din sărăcie. Şi există indicii că această evoluţie se menţine, estimările Băncii Mondiale indicând în 2007 un procent de 4% în dreptul chinezilor care trăiesc cu mai puţin de un dolar pe zi.**

Exemplul Chinei este extrem de interesant din acest punct de vedere.

Modelul chinezesc de economie mixtă (Reforma Deng Xiaoping -1978) este conceput în cadrul unei strategii pe termen lung: aceea ***a transformării ţării în prima putere mondială în jurul anilor 2020-2025.***

Este un model bazat pe ***o abundentă forță de muncă, pe o monedă subevaluată și pe motivarea populației printr-o permanentă de creștere a nivelului de trai,*** **care a ridicat atât de mult China încât este** ***considerat un adevărat miracol economic.***

... și previzionarea declinului economic?!

Ultimii ani au scos însă în evidență și existența unor ***efecte negative ale acestui model*** ceea ce ridică semne de întrebare asupra capacității sale de a atinge tipul de economie și de societate dominantă a secolului XXI**,** dorit de conducerea chineză.

În acest context, ***mișcarea apărută*** în lumea universitară chineză, intitulată ***" Reformarea reformelor"*** pleacă de la ideea necesității unei importante schimbări în modelul și strategia dezvoltării economice **în sensul trecerii de la perioada producției și exportului bazate pe atributul "low-cost", la perioada producției și exportului bazate pe "high-tech"**. Partizanii acestei idei pledează pentru un ***"nou salt înainte"***care să marcheze trecerea Chinei de la stadiul de ***" atelierul lumii"*** la cel de ***" laboratorul lumii".*** Este o cerință izvorâtă din tendința evidentă a evoluției Chinei **într-o altă direcție decât cea a doritului loc** *de* ***"cea mai importantă putere economică mondială".***

Astfel, **deși China este a doua putere economică mondială, din punctul de vedere al PIB-ului pe cap de locuitor ea** ***se situează doar în jurul locului 100***. Creșterea economică a avut o medie de cca. 10% în ultimii douăzeci de ani, dar **coeficientul Gini, indicator al inegalității, a ajuns doar la 0,48, mai slab ca în alte țări cu populație mare cum ar fi India sau Rusia**.

O astfel de situație devine periculoasă deoarece poate să apară așa numita ***"capcană a venitului mediu"*** **("middle income trap" sau "Zhang Yutai")**. Capcana veniturilor medii apare atunci când o țară cu venituri medii (4.000 dolari ~ 10.000) nu poate trece la o treaptă superioară de venituri mai mari (10.000 dolari şi mai mult), *din cauza lipsei de productivitate, inovaţie şi management modern* , capabile să creeze o valoare adăugată aptă să suporte o creștere importantă a salariilor.

Actualmente, **creșterea economică este asigurată în China mai mult prin creșterea investițiilor decât prin creșterea productivității, iar eficiența exporturilor mai mult prin salarii mici decât prin competitivitate calitativă**. În cazul în care venitul mediu ar crește, competitivitatea exportului s-ar deteriora iar capitalul străin va emigra spre țări cu salarii mai mici.

În zona sud est asiatică, spre deosebire de Japonia şi Coreea, China nu are nici branduri naționale de talie mondială pentru a înlocui producătorii străini care vor părăsi țara, iar acest lucru va încetini dramatic și rapid creşterea.

În aceste condiții, China **nu ar putea evita încetinirea creșterii decât menținând veniturile la nivel mediu adică va fi blocată și prinsă în capcană din cauza imposibilităţii de a crea valoare prin inovație, creativitate, și calitate**.

Temerile capcanei venitului mediu sunt prezente nu numai în analizele mediului academic și universitar chinez dar și în analizele occidentale. Nu întotdeauna acea capcană este considerată o posibilă cauză a căderii economiei chineze, dar ea stă la baza unor studii de prognoză care nu omit acest *pericol al blocării creșterii prin exacerbarea volumului de investiții și subestimarea nevoii de completare a acestuia cu o constantă creștere a productivității prin efort de inovare și cercetare.*

Întrebarea care se pune este dacă *se cere o schimbare a modelului sau la o renunțare la obiectivul strategic de lider mondial absolut , devenit inaccesibil ?*

În cazul Chinei, răspunsul apare din orientările strategice ale ultimilor doi ani și, mai ales, după schimbările la vârf ale conducerii politice. Se pare că modelul de dezvoltare va suferi unele ”corecții” prin introducerea unor factori de natură exogenă prin valorificarea geopolitică a surplusului de capital obținut în deceniile trecute din excedentele balanței comerciale. Investițiile masive în Africa, cumpărarea de teren agricol în Ucraina și Bielorus, programele investiționale în noile țări membre UE demonstrează această intenție.

Exemplul chinez conduce, după părerea Prof. Mircea Coșea **la cel puțin trei concluzii :**

prima - orice model, oricât de eficient este, are limite și riscuri. Limitele se referă la dificultățile adaptării rapide la schimbarea de mediu (apariția crizei) iar riscurile sunt legate de posibilitatea unor efecte perverse (middle income trap) ce pot compromite obiectivul strategic;

a doua concluzie - corecția sau up-datarea modelului inițial cu elemente exogene este posibilă doar la nivelul unor state naționale puternice, cu un statut geopolitic important sau în cazul unor economii dinamice apte de-ași reorienta rapid fluxurile externe de mărfuri și capital (reorientarea extracomunitară a economiilor poloneze, finlandeze, slovace după 2007);

a treia concluzie - existența unei forțe politice dominante sau a unui consens politic transpartinic pe termen mediu și lung, apte de a menține, indiferent de ciclurile electorale, continuitatea strategiei și a obiectivului prioritar.

(http://cursdeguvernare.ro/wp-content/uploads/2014/01/mircea-cosea1.jpg, articol de analiză economică de **Mircea Coșea, Profesor de Macroeconomie și Economia Integrării Europene, fost vicepremier și președinte al Consiliului pentru Strategie și Reformă)**

8.7. JAPONIA - un miracol, de la nimic la o putere internaţională

Impactul pe care Japonia l-a avut asupra lumii moderne este enorm. Deşi această ţară ocupă mai puţin de 0,03% din suprafaţa uscatului, totuşi deţine 17% din puterea economică mondială. Economia Japoniei este susţinută în toate domeniile de la informatică până la turism.

Ce factori au influenţat dezvoltarea Japoniei? De ce Japonia este considerată la ora actuală o mare putere? Ce rol politic are pe scena internaţională? În ce măsură Japonia va influenţa relaţiile internaţionale în viitor? Toate aceste întrebări sunt justificate în contextul în care scena relaţiilor internaţionale este intr-o continuă schimbare.

Dezvoltarea economică a Japoniei reprezintă un alt aspect al modernităţii naţiunii care i-a impresionat pe vestici. Japonia se putea lăuda deja cu o sumă de factori cheie ai producţiei la începutul perioadei de bum economic, deţinând ***forţă de muncă pe care o exploata la maximum***. Ceea ce îi lipsea era tehnologia şi întreprinzătorii.

Deficitul de tehnologie, incluzând atât echipamentul cât şi expertiza, a fost repede compensat. Aceasta s-a făcut în mare parte prin importarea de echipament străin, angajarea de numeroşi consilieri tehnici occidentali şi trimiterea japonezilor la studii în străinătate. Japonia pierduse trenul Revoluţiei Industriale , dar pe de altă parte ***profitase de pe urma faptului că se dezvoltase târziu***. Putuse în acest fel utiliza tehnologie de ultimă oră la care alte naţiuni ajunseseră numai după un secol sau chiar mai mult de încercări şi eşecuri costisitoare.

Pe plan extern Japonia în perioada Războiului Rece era ghidată de cele patru principii de bază enunţate de prim - ministrul Shigeru Yoshida, principii care enunţau că :

principalul scop al Japoniei trebuia să fie dezvoltarea economică;

Japonia trebuia să fie uşor înarmată şi să evite implicarea în conflicte internaţionale ;

Japonia trebuia să urmeze conducerea politică şi să accepte protecţia militară a SUA;

diplomaţia japoneză trebuia să se concentreze pe cooperarea internaţională.

Nici o ţară nu a realizat ce a realizat economia Japoniei în perioada de după cel de-al doilea razboi mondial. Progresul economic al Japoniei în ultimele decenii a fost numit pe bună dreptate "Miracolul economic japonez". Din 1950 produsul global net pe locuitor în Japonia a crescut de la mai puţin de 20% din cel al Statelor Unite la mai mult de 70%. Între 1951 şi 1973 Produsul global a crescut cu o rată medie anuală de peste 10%.

Ce a provocat miracolul japonez ? A fost doar o problemă de cultură. În Japonia există o **societate foarte disciplinată cu o etică puternică şi o tradiţie de a coopera.**

Structural, Japonia are o economie capitalistă bazată pe o piaţă liberă. Nici o ţară industrializată din lume nu are un sector public atât de restrâns şi nici una nu are un guvern mai **"pro-afaceri"** decât aceasta. Într-o mare măsură deciziile firmelor au produs acest **"miracol".**

"Miracolul economic Japonez" este un fenomen istoric a creşterii economice în Japonia care a avut loc într-un interval de timp "record". Acest fenomen a fost **stimulat de către investiţiile Statelor Unite ale Americii, dar mai ales de către intervenţionismul economic al guvernului japonez.**

Transformarea Japoniei în perioada postbelică dintr-o ţară cu o economie ruinată şi bulversată de conflagraţia mondială în a doua putere economica, după Statele Unite a fost apreciată ca fiind un **miracol economic** şi un fenomen istoric.

Este extrem de important să cunoaştem faptul că au fost mai multe motive ce nu au permis dezvoltarea Japoniei mai înainte de a II jumătate a secolului XX, în primul rând este vorba de **izolarea insulelor japoneze** o perioadă de câteva secole (pâna în 1868) care a lăsat o profundă barieră psihologică între civilizaţiile japoneze şi europene; în al doilea rând este vorba de **politica externă agresivă** promovată de către guvernul japonez în perioada dintre cele doua razboaie mondiale; şi în al treilea, este vorba de **amplasarea Japoniei** la o distanţă foarte mare de centrele comerciale dezvoltate, care făcea ca transportarea mărfurilor şi materiei prime să fie nerentabilă.

După opinia unor specialişti americani, se presupune că Japonia a avut parte de **3 „Miracole economice”:**

Primul miracol japonez este identificat în perioada **Restauraţiei Meiji, 1868-1945**, când de la o societate de tip feudal bazată pe agriculutură, japonezii şi-au propus industrializarea şi făurirea unui stat cu administraţie socială, politică şi economică modernă. În perioada Meiji s-a realizat **reforma agrară**, au fost **abolite drepturile samurailor**, au fost **adoptate parlamentul şi monarhia constituţională, serviciul militar obligatoriu, învăţământul general obligatoriu**.

Drept **al doilea miracol japonez** este considerată capacitatea economiei japoneze de a se reface extrem de rapid după înfrângerea din cel de-al doilea război mondial. În 1954 Japonia a realizat un venit real per capital echivalent cu cel din anii 1936, pentru ca în 1973 să înregistreze chiar o creştere anuală de peste 8%. **Principalele cauze** care au contribuit la această creştere au fost:

- forța de muncă ieftină
- liberalizarea concurenţei
- susţinerea de către stat a industriei
- şi-au jucat rolul de canal de legătură între banca centrală şi intreprinderile preocuparea majoră pentru educaţie superioară
- băncile comerciale industriale
- resursele financiare s-au îndreptat preponderent pentru firme mari
- practicarea unor dobânzi mici în raport cu alte state dezvoltate
- restricţii asupra liberalizării comerţului şi accesului capitalului străin
- expansiunea exporturilor prin practicarea unei rate de schimb unică a yenului faţă de dolar.

Al treilea miracol, potrivit aprecierilor făcute de unii specialişti americani, este perioada **anilor 1980**. În această perioadă produsul naţional brut al Japoniei a fost al treilea ca mărime. **Adoptarea tehnologiilor de vârf** au facut ca într-un timp relativ scurt, Japonia să devină lider mondial în sectoarele industriale de vârf: construcţii navale, aparate foto, oţel, televizoare, aparate electrice etc.

Însă, cu toate acestea ne vom axa pe al **II-lea “miracol economic japonez”** deoarece el este cel mai principal dintre toate.

Pentru a explica mai detaliat **succesul Japoniei**, analiştii analizează **patru factori majori:**

- **rate foarte mari de economisire şi investire**
- **forţă de muncă foarte bine antrenată**
- **absorţia rapidă şi utilizarea efectivă a tehnologiei, mare parte importată**
- **politica guvernamentală pro-creştere**

Dintre acestea poate cea mai importantă cauză a creşterii economice a Japoniei a fost **incredibila rată a investiţiilor**. Între 1951 şi 1973 stocul de capital al Japoniei a crescut cu peste 9% pe an. Toate investiţiile în Japonia au fost finanţate de economiile populaţiei; în această ţară rata economisirii populaţiei fiind cea mai ridicată din lume. În Japonia s-a implementat **bruscul salt** cu caracter special şi condiţii special de reînoire a **capitalului fix**, din cauza pierderilor suferite în timpul razboiului, se cerea o actualizare completă a capitalului fix, mai mult decât atât, această actualizare- reutilarea tehnică a fost cu întârziere, dar cu o amploare mai vastă. Renovarea indistriei japoneze se leagă de schimbări structurale şi se împarte în două faze: începând cu a II jumătate a aniilor 50 începe dezvoltarea noilor tehnologii şi a noilor industrii de producţie. Datorită acestui motiv s-a accelerat dezvoltarea industriei auto, electronică, producerea materialelor sintetice, etc. Pe la mijlocul anilor ’60 s-a început a II fază de restructurare care era bazată pe trecerea de la industriile de producţie la cele bazate pe cunoştinţe.

Al doilea factor care a contribuit la succesul economic al Japoniei este **calitatea forţei de muncă**. Prin anii 1950 cei mai mulţi lucrători japonezi erau angajaţi în slujbe care cereau o productivitate foarte scăzută în raport cu educaţia şi antrenamentul lor. Cu timpul, stocul de capital al ţării a crescut, iar lucrătorii s-au putut muta cu uşurinţă în slujbe ce cereau o productivitate ridicată. **Exploatarea braţelor de muncă** şi posibilitatea de a valorifica efortul depus de muncitori a fost un model pentru întreaga lume, deoarece populaţia era **stimulată**, dar acest lucru determina garanţia supraveţuirii multor înterprinderi mici. Populaţia japoneză înscrisă în câmpul muncii avea salarii decente, astfel se observă creşterea treptată a nivelului de trai al populaţiei.

De asemenea, Japonia a adoptat cele mai **avansate tehnologii industriale** din lume. Japonezii erau experţi în a îmbunătăţi şi apoi a comercializa ceea ce importau. Prin importarea **tehnologiei** ei nu erau obligaţi să o dezvolte pe cont propriu şi până recent

Japonia a acordat o parte foarte mică din venitul ei pentru cercetare şi dezvoltare. Eficienţa acestei **strategii tehnico-ştiinţifică** a fost estimată între 400% în general până la 1800% în unele domenii ale indistriei. Dependenţa din punct de vedere tehnologic şi săracă în resurse, Japonia a înregistrat numeroase succese chiar în urma preluării unor tehnologii din Vest. În general, costul ridicat al materiilor prime din import, nevoia adaptării la condiţiile geografice locale şi sistemul de educaţie japonez au avut un puternic impact asupra tehnicilor din domeniul producţiei şi în general, asupra **managementului producţiei.**

Prim ministrul Ikeda Hayato, numit **"arhitectul principal, singular al miracolului economic japonez"**, a dus o politică de puternică industrializare. Acestă practică a generat şi **fenomenul supra-âmprumuturilor**.

Prin **Politica Schimburilor Externe**, administraţia Ikeda a construit un **sistem de control al importurilor** şi de **dezvoltare a exportului**, însoţită de reamenajarea reţelei de export în principal prin combaterea dumping-ului exterior.

Pentru o imagine a creşterii economice spectaculoase, în special în **"epoca de aur"** a anilor '60, putem observa evoluţia PIB de la 91 miliarde $ în 1965 la 1,065 miliarde $ în 1980.

Sub conducerea primului ministru Ikeda, guvernul japonez şi-a asumat un ambiţios plan al **"dublării venitului"**. Ikeda a **coborât nivelul dobânzilor** şi al **taxelor pentru agenţii privaţi** pentru a stimula cheltuiala şi consumul. În plus, datorită flexibilităţii financiare investiţiile guvernamentale în infrastructură au crescut rapid: construcţia de autostrăzi, căi ferate de mare viteză, metrouri, aeroporturi şi baraje, iar investiţii masive au fost făcute în departamentul, anterior neglijat al comunicaţiilor.

Rolul guvernului în economia Japoniei este diferit de cel al guvernului din Statele Unite. Există o contradicţie între economişti despre importanţa guvernului ca instrument de creştere în Japonia. Este clar că principala sursă a creşterii economice a fost sectorul privat, dar guvernul a fost cel care a jucat un rol de susţinere a sa. În anii '60 industria chimică şi cea constructoare de maşini s-a adăugat la listă. La mijlocul anilor '80 guvernul şi sectorul privat au lansat un parteneriat pentru a dezvolta şi comercializa urmatoarea generaţie a computerelor. Pe scurt, guvernul japonez este **implicat activ în procesul de alocare** şi are un cuvânt de spus despre ce **industrii** se vor dezvolta şi care nu.

Foarte eficientă a fost tactica începientă a **guvernului japonez** din anii 1948-1949 când a implementat **politica de conservare a statului** în domeniul social-econimic, a încurajat importul de tehnologii moderne pentru a industrializa economia ţării în baza

tehnologiilor moderne, **sprijinirea producătorilor comercianţi** şi **îmbogăţirea** celor mai joase păturii ale populaţiei, **sprijinirea micului bisiness** şi încurajarea apariţiei păturii de mijloc. Din aceste motive succesul economic japonez se datorează în mare parte modului de funcţionare a economiei sale ca o piaţă planificată dar nu a sectorului public.

Creşterea economică a fost favorizată şi de faptul că Japonia avea **cheltuieli militare foarte scăzute**, deoarece în conformitate cu Constituţia japoneză cheltuielile militare nu trebuiau să încalce **1% din PNB ţării**.

Succesele uimitoare obţinute în domeniul economic ale Japoniei în anii ’50- ’80 se datorează într−o mare măsură beneficiului de protecţie militară americană, însă nu exclud că însuşi Japonia s-a mobilizat extrem de rapid doar din propria dorinţă, dacă **populaţia japoneză** nu ar fi fost atât de **harnică, silitoare** nimic nu ar influenţa asupra obţinerii unor rezultate cum le-a obţinut Japonia atât de rapid.

Este cert ca **Miracolul japonez** nu s-a oprit doar la ridicarea productivităţii, economiei, nivelului de trai a populaţiei, mobilizarea ţării de după război pâna la nivelul cel avea în 1939, dar a optat să se extindă şi să se dezvolte pentru a-şi căpăta numele de MARE PUTERE. Deşi economia japoneză se baza pe sistemul liberal american, guvernul a implementat programul de creştere economică oferind împrumuturi cu dobândă redusă pentru sectoarele economice.

Dezvoltarea economică a Japoniei a fost realizată datorită **unicului sistem de management din întreaga lume**, care este manipulat de **trei particularităţi** de bază: **tehnologie, capital şi oameni.** Apariţia şi nerepetarea acestui sistem de management a fost generat din cauza unicităţii psihologice a japonezilor.

În Japonia începând cu anii ‘50 cota de economii în PNB constituia 30-35 la sută (în comparaţie cu alte state capitaliste, PNB-ul japonez este de 17-20 ori mai mare), dar cel mai mic nivel al consumului personal.

Dacă în anii ’60 salariile japonezilor erau de 6 ori mai mici decât cele americane, de 3 ori mai mici decât cele ale englezilor, atunci în anii ’80 a întrecut salariile americane şi erau în continuă creştere faţă de ţările concurente.

Politica de stimulare a exporturilor, promovată de Japonia, a fost una extrem de agresivă şi extrem de consecvent stimulată de stat, jucând un rol fundamental, împreună cu politica industrială, în strategia dezvoltării Japoniei.

În prezent, Japonia este una dintre cele mai dezvoltate state din lume, dar care este, prin urmare, extrem de mult afectată de criza mondiala, de aceea mulţi dintre

specialiştii deacum pun sub îndoială **“Miracolul economic japonez”** care a depăşit multe probleme .

Curiozități japoneze ???!

1. Elevii și profesorii japonezi au program de curățenie obligatoriu în școli și licee. Ei participă împreună în fiecare zi timp de 15 min. la un program de curățenie generală în liceele și școlile frecventate. Datorită acestui fapt noua generație are deja grijă față de păstrarea, respectarea ordinii și curățeniei, lucruri care cu timpul devin absolut necesare deja în activitatea lor viitoare.

2. Cetățenii japonezi care dețin animale de casă (câini, pisici) au obligatoriu întodeauna asupra lor pungi igienice speciale pentru adunarea reziduriilor eliminate de acestea pe străzi, parcuri, în aer liber, e.t.c. Mulțumită igienei și a spiritului de responsabilitate, curățenia în Japonia a ajuns la un înalt grad în codul de comportament japonez.

3. Cei care întrețin curățenia, salubritatea, gunoierii japonezi sunt numiți „inginerii sănătații”!!..?? Au un venit lunar echivalent cu c.ca 19500-33000 RON ?!?!..., dar pentru această „muncă” participă la serioase examene date în scris și oral.

4. Japonia este vitregită de resurse naturale. Anual este supusă la uriașe valuri marine (tzunami), uragane, sute de cutremure, dar a ajuns prin muncă și respect a 2-a putere economică în lume.

5. Hiroshima a fost reconstruită industrial și economic complet în 10 ani de la bombardamentul nuclear din 1945 aug.06 efectuat de S.U.A. (sfârsitul celui de-al 2-lea război mondial).

6. În Japonia este interzisă folosirea telefoanelor celulare în trenuri, restaurante, în orice încăperi acoperite... Prin aceasta se respectă deja dreptul la intimitate și liniștea celorlalți din aceea încapere...

7. De mici, scolarii japonezi, invață încă din clasa 1....6 , despre etica și relațiile interumane?!...

9. În școlile japoneze nu sunt examene până în clasa 3-a. Scopul educației japoneze este de a dezvolta personalitatea individuală și gândirea copiilor, prin conştientizarea faptelor, datelor de bază ale vieții , legătura principială între ele și nu memorarea și redarea automată a celor învățate...

10. În restaurante, bufete, terase, japonezii mănâncă sănătos variate alimente de calitate și doar în cantitatea necesară, pentru a nu arunca și face risipă... așa arată respect față de hrană, resursa vieții umane...
11. Întârzierea ANUALĂ în medie a unui tren japonez este de 7 SECUNDE...Japonezii au un mare respect față de timpul celorlalți, fapt pentru care sunt foarte precişi şi punctuali la secundă !!!...
12. Copiii școlari după pauza de masă se spală obligatoriu pe dinți. Sunt atenți deja la vârste fragede asupra sănătății și igienei dentare...Pauza mesei de prânz a școlarilor, studenților este de 30 minute pentru a se asigura o mai bună și corectă digestie a alimentelor...

Când este întrebată lumea despre toate acestea, oamenii răspund:

- Această nouă generatie astfel educată și formată va reprezenta în curând viitorul Japoniei...

Important ! ***Pe lângă analiza cauzelor fundamentale care au condus la actuala criză economică, este important de a elucida și oportunitatea schimbării actualului model economic și să conturăm trăsăturile unui posibil viitor model.***

9. România și R. Moldova în procese de tranziție

9.1. Dezvoltarea României încotro?

9.1.1. Constatări și reflecții la economia României

(fațeta sumbră)

Constatarea Nr.1 : România a mâncat 12 planuri Marshall

Germania și-a cheltuit banii cu cap. România i-a tocat!

De Mihai Giurgea- fondator si director CPP (mișcarea antitaxe)

După război, americanii au dat 12,73 miliarde de dolari cu împrumut, țărilor europene distruse, adică la valoarea din 2003, cam **100 de miliarde de dolari**.

Din acești banii, cel mai mult au primit Marea Britanie și Franța. ***Germania a primit doar vreo 11 miliarde de dolari, la valoarea de azi.***

Cât a tocat România în 23 de ani?

E greu de spus, pentru ca

- România s-a împrumutat în permanență și a achitat deja miliarde de euro. Nu știm exact cât.
- Nu știm nici cât au obținut politrucii *cu adevărat*, prin vânzarea fabricilor comuniste. (Conform unui raport CIA (Agenţiei Centrale de Informaţii), în ultimii 23 de ani au ieșit din România către bănci occidentale, ***circa 400 de miliarde de dolari:*** *bani negri*. De unde? Din furt de la stat, desigur).

Ce știm **sigur:**

- Datoria externă totală a României, în clipa asta (2013), este de 132 de miliarde de dolari (sursa: CIA).
- Ceaușescu a lăsat țara cu un plus de 4 miliarde de dolari.
- Deci în total, **136 de miliarde de dolari**: bani tocați de poporul român.

Adică de **12 ori mai mult** decât banii cu care s-a pus Germania pe picioare!

Unde s-au dus acești bani?

Ne indică chiar bugetul pe 2013, unde se văd cheltuielile cele mai mari:

- **Pensii: 11,2 miliarde de euro**
- **Salarii: 10,2 miliarde de euro**
- Investiții: 7,8 miliarde de euro; (*între timp investițiile au fost tăiate - n.r.*)
- Cheltuieli cu bunuri și servicii: 7,6 miliarde de euro; (*aici intră și shpăgile - n.r.*)
- **Cheltuieli cu asistența socială: 4,4 miliarde de euro**
- Dobânzi la credite: 2,5 miliarde de euro
- **Subvenții: 1,1 miliarde de euro;** *(adică tot protecție socială pentru incompetenți - n.r.)*
- Contribuția României la UE: 1,4 miliarde de euro
- Alte transferuri și cheltuieli: 2,9 miliarde de euro

(*sursa: BNR*)

Conform aritmeticii: **poporul român efectiv mănâncă mai mult decât produce.** Iar politrucii au băgat țara în datorii = ca să aibă pace socială = ca să poată fura în liniște.

Și poporul român ***s-a lăsat mituit***. Iar acum se vaită: uite, maica, ce ne-au furat ăștia, că din cauza lor nu mai avem pensii!

Nu maică: din cauza *ta*! Că atâta vreme cât ți-a venit postașul cu banii acasă, țe-a durut în cot de jefuirea țării. Ai crezut că o să dureze la infinit! Adică ai fost proastă, maică: iar prostia, ca orice pe lumea asta, se plătește!

Vedem azi peste tot o resemnare generală, încurajată de mafia partidelor. Ni se spune intenționat că nu există șanse de reformă, că poporul îndură orice, că nici măcar foametea care se arată la orizont nu va clinti nimic.

Mișcarea Antitaxe nu crede aceste lucruri. Credem că ne aflam în pragul unor răsturnări globale și că întreaga clasă politică, **vinovată de subminarea economiei naționale**, și-a pierdut sprijinul și este pe cale sa plătească pentru faptele ei.

Constatarea Nr.2 : Datoria publică a României s-a dublat în anii de criză, fără a contribui la creșterea economică

Datoria publică - internă şi externă - a prins viteză în cinci ani de la falimentul în 16 septembrie al băncii americane Lehman Brothers, când a început criza, şi a ajuns la

un nivel mai mult decât dublu comparativ cu sfârşitul anului 2008, când criza mondială începea să se facă simţită în România, depăşind pragul de 250 mld. lei (56 mld. euro). În schimb, ***PIB-ul - valoarea adăugată în economie*** - este aproape de nivelul de la începutul crizei, adică 140 mld. euro, după căderea groaznică din 2009 şi 2010.

Împrumutul record de aproape 20 mld. euro, contractat la începutul lui 2009 de la FMI, Comisia Europeană şi Banca Mondială a contribuit din plin ***la saltul datoriei publice***. La Ministerul Finanţelor a ajuns mai puţin de jumătate din împrumutul extern total, restul mergând la BNR. Banca centrală rambursează împrumutul FMI din rezerva valutară, deci nu afectează bugetul de stat, dar slăbeşte poziţia valutară a României.

Problema este că banii ajunşi în buget au fost direcţionaţi preponderent spre ***pensii şi salarii***, care au fost reîntregite în acest an, în timp ce cheltuielile de investiţii au fost ***în declin***. România, cu 548 de kilometri de autostrăzi, rămâne la coada Europei în materie de infrastructură. Compania Naţională de Autostrăzi şi Drumuri Naţionale din România - CNADNR - a scos la licitaţie numai în ultimii trei ani proiecte pentru construcţia a 370 de kilometri de autostrăzi, dar a terminat numai 42 km, potrivit unei analize publicate de ZF.

Dar volumul redus al investiţiilor reflectă atât ***gradul scăzut de absorbţie a fondurilor europene*** destinate investiţiilor planificate, din cauza blocării unor programe operaţionale, cât şi transformarea acestora într-un instrument de echilibrare a deficitului bugetar, investiţiile fiind mereu ***„sacrificate“*** pentru atingerea ţintelor trimestriale şi anuale.

În prima jumătate a anului 2013 investiţiile publice au scăzut cu 10%, în timp ce cheltuielile de personal pentru bugetari au crescut cu 18%.

România s-a apropiat de limita de sustenabilitate a datoriei publice, de 40% din PIB, nivelul maxim acceptat de investitori. Cu preţul creării unei rezerve de lichiditate, a fost accelerată creşterea datoriei publice.

Problema României din toţi aceşti ani a fost ***nivelul redus al finanţărilor care nu generează datorie externă***, de tipul fondurilor europene sau al participaţiilor la capitalul social al companiilor. „Pentru finanţarea unor proiecte de investiţii există **alternativa parteneriatului public-privat**, puţin explorat în România până în prezent, pentru care există atât banii necesari, cât şi disponibilitatea sectorului privat de a se implica. Este clar că nevoile de investiţii în infrastructură depăşesc cu mult

posibilităţile bugetare din prezent şi atunci trebuie căutate metode de eşalonare a plăţilor pe o perioadă cât mai lungă“, mai spune Sinca.

România este în continuare ***dependentă de capitalurile străine atât pentru rostogolirea datoriei externe, cât şi pentru finanţarea deficitului bugetar.*** Plata datoriei externe sau interne fără rostogolirea acesteia se poate realiza numai dacă se creează excedente sau se reduc rezervele valutare ale ţării. Iar dacă România ar alege să plătească datoria prin ***restrângeri de cheltuieli***, nu s-ar mai înregistra creşterea economică prognozată, după cum spun analiştii.

Pe lângă rezerva în valută a Finanţelor, există rezerva valutară a BNR, mult mai consistentă, de 32 mld. euro. Cu aceste buffere autorităţile speră să ţină stabil cursul de schimb, care este principala problemă a românilor în condiţiile în care 60% din împrumuturile locale sunt în valută, iar orice mişcare mai amplă a cursului aduce panică. (**Ziarul Financiar, Claudia Medrega**)

Constatarea Nr. 3 : Coeficientul Gini plasează România la marginea Europei

Criza și populismul au crescut inegalitatea socială prin ***distrugerea clasei mijlocii.***

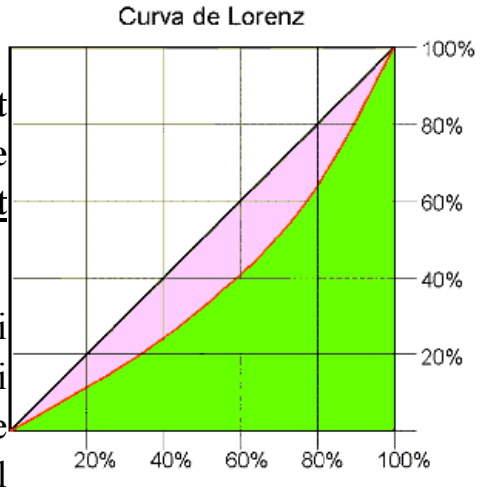

Măsura în care costurile ieșirii din recesiune sunt echitabil distribuite este dată, în expresie matematică, de evoluția unui așa-numit coeficient Gini.

Coeficientul Gini măsoară inegalitatea distribuției veniturilor și a fost dezvoltat de italianul Corrado Gini cu aproape 100 de ani în urmă. Valorile sale variază de la o țară la alta și, pentru aceeași țară, în decursul timpului. Matematic, el deriva din forma curbei Lorenz, care exprimă ponderea din avuția națională deținută de o parte a populației.

Curba lui Lorenz este o formă grafică de a arăta distribuția venitului unui popor. În cadrul ei se face legătura între procentele acumulate ale populației și cele ale venitului ei. Pe axa absciselor este reprezentată populația “ordonată” de forma că la stânga se găsesc ratele cele mai scăzute ale venitului, iar la dreapta cele mai înalte. Axa ordonatelor reprezintă veniturile.

Cu cât curba lui Lorenz este mai apropiată de diagonală, cu atât este mai echitabilă distribuția venitului în acea țară. O alta formă de a observa curba lui Lorenz este

estimând aria suprafeței dintre curbă și diagonală. Cu cât această parte este mai mică, cu atât mai echitabilă este distribuția venitului ariei reprezentate.

Indicele Gini, este un indice de concentrare a bogăției și echivalează dublul ariei de concentrare. Valoarea sa este între 0 și 1. Cu cât indicele Gini este mai apropiat de 1, cu atât mai mare va fi bogăția; cu cât este mai apropiat de 0, cu atât este mai echitabilă distribuția venitului în acea țară...**0,50 înseamnă că 1/4 din populație deține 3/4 din avuția națională.**

Ultimele date arătau o valoare minimă de 0,23 pentru Suedia și 0,70 pentru Namibia, în condițiile în care 0 semnifică o egalitate absolută a veniturilor (toți cetățenii să aibă exact aceleași venituri) iar 1 o inegalitate maximă (avuția concentrată la o singură persoană).

La intrarea în UE, România se situa exact la media statelor membre (0,31). În jurul valorii de 0,25 se află un grup de state din care fac parte Japonia, Danemarca, Belgia, Cehia, Slovacia și Ungaria. Valori similare cu cele de la noi se înregistrează în Austria și Croația, dar și în țări precum Etiopia sau Ghana.

Franța, Olanda, Elveția și Canada au un nivel de inegalitate sensibil mai ridicat (circa 0,33), situație care se amplifică treptat în Italia și Marea Britanie (0,36), SUA și Turcia (0,40), China și Rusia (0,45) și tot așa până la Paraguay, Chile și Columbia (0,57).

Pentru a avea o imagine mai clară referitor la aceste cifre, un coeficient Gini de 0,50 semnifică faptul că un sfert din populație deține trei sferturi din avuția națională iar restului de trei sferturi îi revine numai un sfert. Avantajul acestui tip de estimare este că nu depinde de mărimea populației și nici de situația socială sau politică.

La noi, evoluția a fost inițial lentă, în sensul creșterii inegalității, cu valori succesive de 0,28 până în 1998, 0,29 în 1999, 0,30 în 2001, 0,31 în 2004 și 0,32 în 2008. Criza a accelerat puternic inegalitatea socială. Economistul-sef al BNR, Valentin Lazea, atrăgea atenția la mijlocul anului trecut că am ajuns deja la un coeficient Gini de 0,36, situat la limita de sus a UE.

"Cea mai mare parte a populației poate trăi mai bine, în mod sustenabil, dacă există un contract social intern, prin care păturile bogate să accepte să cedeze o parte din veniturile lor păturilor sărace. Acestea din urmă, însă, trebuie să dovedeasca faptul că merită un astfel de sacrificiu", afirmă Valentin Lazea.

Clasa mijlocie în criză: Evoluția inegalității în România - de la valori socialiste la valori ultracapitaliste

Un studiu al Băncii Mondiale făcut referitor la începutul tranziției de la socialism la capitalism (cu date comparate între perioadele de dinainte și de după 1990) plasa România în grupul țărilor ce au înregistrat **transferuri de avuție** moderate, alături de Polonia, Cehia, Letonia și Belarus. Din grupul țărilor cu modificări relativ mici făceau parte Slovacia, Slovenia și Ungaria iar în grupul în care inegalitățile s-au acumulat mai rapid au intrat Bulgaria, Estonia și Lituania, alături de Rusia, Ucraina și Moldova.

Criteriul de departajare l-au constituit evoluțiile ponderilor la nivel național ale **cvintilelor** de venituri (**cele cinci grupuri succesive de câte 20% din populație ordonate după mărimea veniturilor**). Acestea s-au modificat cu mai puțin de un procent în cel mai bun caz, două procente în cazul mediu și mai pronunțat în varianta diferențierii mai rapide a veniturilor.

În grupul din care făcea parte și România, cincimea cu veniturile cele mai scăzute rămânea, însă, în toate cazurile undeva între 9% și 10%, în timp ce cincimea cu cele mai mari venituri se situa la 35% - 37%. Adică inegalitatea era mai mică decât în Marea Britanie (reper al OCDE, cu 7% și, respectiv 40%).

Creșterea **coeficientului Gini** ne plasa sub Bulgaria și Cehia, dar peste Polonia, Ungaria și Slovacia. **În toate țările, pierderile relative de venituri s-au acumulat către cincimea cea mai bogată a populației, pe fondul unei diminuări cu circa un sfert a nivelului de trai.** România a marcat o diminuare de 24% a veniturilor gospodăriilor de muncitori, 20% în cazul celor de agricultori și 23% la pensionari.

Ar fi de subliniat că pensionarii din România beneficiau, la egalitate cu cei din Polonia de cea mai mare rată de înlocuire a veniturilor din muncă (88%), cu excepția Ungariei (92%). Asta în timp ce țări precum Cehia (61%), Letonia(59%) sau Lituania (58%) se situau cu totul pe alt palier. Ceea ce explică și o bună parte dintre nemulțumirile actuale, în pofida politicii susținute propensionari din ultimii ani (**creșterea pensiilor după 2006 a depășit cu mult creșterea salariilor, apoi pensiile au fost menținute, pe când salariile nu**).

Evoluţia iniţial lentă în sensul creşterii inegalităţii, plecată de la valori ale coeficientului Gini situate aproape de reperul ”socialist” de 20% s-a accelerat după criza din 1997- 1998. **Pragul ”capitalismului european” de 30% a fost traversat în 2001**, pentru ca cele mai recente estimări să ne plaseze la circa 35%. Respectiv peste Franța și Olanda și aproape de Marea Britanie și Italia.

Pentru referință, trebuie menționat că SUA se află, împreună cu Turcia la nivelul de 40%. Fostele mari centre de putere ale comunismului mondial, Rusia și China, împart în prezent o poziție ”supracapitalistă”, cu 45%, mai aproape de Africa subsahariană decât de democrațiile occidentale. Prin contrast, Suedia a înaintat pe calea egalizării veniturilor până la un coeficient Gini de 23%.

În România, nu doar raportul dintre cei mai bogați și cei mai săraci cetățeni s-a deteriorat, dar și **clasa mijlocie, poziționată în cvintilele 2,3 și 4 a avut de suferit din redistribuirea produsului realizat la nivel național.** Practic, clasa mijlocie a suportat în cea mai mare măsură politica socială de susținere a celor mai săraci, în timp ce contribuția celor mai avuți a fost relativ redusă.

Problema nu este că am evoluat în sensul unei anumite creșteri a inegalităților ci faptul că am depășit măsura europeană în materie și nu se întrevăd semnele unei politici de stopare și inversare a evoluției către reperul standard european de 30%.

Oarecum paradoxal, rezolvarea nu se poate face prin mijloace unilaterale și ”matematice” de creștere a venitului minim ci, mai degrabă, prin majorarea contribuției grupului celor mai avuți la politica de protecție socială, susținută, acum mai degrabă tot de cei cu venituri mai mici.

Salvarea trebuie sa vină de la dezvoltarea clasei mijlocii.

Mihai Ghenceanu, 2011

Cert este că trebuie luate rapid măsuri de contracarare a tendințelor ce ne duc spre capitalismul mai dur de sorginte americană sau chiar spre America de Sud. Revenirea la modelul social european presupune, însă, nu atât orientarea de beneficii către păturile cele mai sărace, cât ***sporirea numărului celor situați în clasa mijlocie.***

Această clasă constituie ***lanțul între bogați și săraci*** și cu cât este mai puternică, cu atât previne o explozie socială, rezultată din combinația între o mare masă de defavorizați și o pătură subțire de îmbogățiți.

Faptul este revelat de direcția greșită în care ne trimit măsurile luate de guvernele recente, ***preocupate de săraci, aducători de voturi facile și de mediul de afaceri, din motive declarat ideologice și, de fapt, din motive de firme personale și ale apropiaților.***

În pofida majorărilor de pensii, a întroducerii pensiei minime garantate și a acordării a tot felul de ajutoare, în combinație cu măsurile, mai mult sau mai puțin inspirate, ce

vizează îmbunătățirea mediului de afaceri, ***inegalitatea socială a continuat să crească.***

Asta pentru că nu au fost luate măsuri pentru ***stimularea clasei mijlocii*** și a acumulării averilor prin munca personală de înaltă calificare și corect plătită.

Constatarea Nr.4 : Starea actuală deplorabilă a agriculturii românești

Capitalul funciar (valoarea terenului) are pondere de 67% (în condițiile în care terenul agricol, la valoarea de piață, are preț de 5-6 ori mai scăzut), iar activele fixe direct productive reprezintă numai 1/3 în stocul de capital fix al exploatațiilor agricole românești", se arată în raport. **Creditarea fermierilor. Se fac pași mici, însă ramânem în spatele țărilor dezvoltate** - Creditul destinat agriculturii a crescut de 3,7 ori în ultimii șapte ani, de la 412,8 milioane euro în anul 2005, la 1,512 miliarde euro în 2012, în condițiile în care totalul creditului în România s-a majorat de 3,1 ori, de la 17,833 miliarde euro, la 54,81 miliarde euro, se arată într-un raport elaborat de Comisia Prezidențială pentru Politici Publice de Dezvoltare a Agriculturii în România. **Valoarea producției primare** la hectar obținută de fermierii români (circa 800-900 de euro/ha) este de 2-2,5 ori mai mică comparativ cu cea obținută (ca medie europeană) de colegii lor din UE (1800-2000 de euro/ha). **Valoarea adăugată brută** - Se află la jumătatea celei din UE - 15, fapt care conduce la obținerea unei producții agricole finale de circa 1400 - 1500 euro/ha în România, față de 2400 - 2600 de euro/ha în UE - 15. **Fermele mici asigură consumul** - Autoconsumul alimentar în fermele de subzistență ale României reprezintă 90 - 92% din producția acestor ferme iar în cazul fermelor de semisubzistență este de 50 - 52% (față de numai 10 - 12% în UE - 15), această stare având drept consecință o valoare a producției agricole comerciale de 400 - 420 de euro/ha în România, de patru ori mai mică comparativ cu UE -15. **Randamentele agricole reduse** - La producțiile medii la cereale, randamentele medii obținute în fermele românești în perioada 1990 - 2009, de 2770 kg/ha, se afă la nivelul producțiilor realizate de fermierii din UE - 6 în deceniul 6 al secolului trecut. **Nivelul de mecanizare** - Dotarea unui agricultor din exploatațile agricole românești, comparativ cu dotarea unui agricultor din UE 15, este de circa 25 - 26 de ori mai mică (9000 - 9200 de euro imobilizări corporale în UE; 350 de euro în România). **Sistemele de irigații** - Reabilitarea sistemelor de irigații pe circa 30 - 35% din suprafața totală irigată și funcționalitatea acestora pe numai 280000 ha (9-10%) în medie pe an (în perioada 2000-2009). **Importurile scumpe, consecința dezastrului din agricultură** - consecința non-performanțelor agricole românești se concretizează în ponderea extrem de ridicată a cheltuielilor cu alimentele provenite din import (40%, în medie) și a ponderii importului de alimente în total consum alimentar (20-25%, media ultimilor ani).

9.1.2. Potenţialul şi atuurile economice ale României (Fațeta luminoasă)

Cu o populaţie de 22 milioane de locuitori, România este a doua mare piaţă în Europa Centrală. Poziţia sa geografică, importanţa resurselor naturale şi o mână de lucru calificată sunt factori favorizanţi.

România posedă atuuri reale, cum ar fi:

- Excelentă poziţie geografică la răscrucea principalelor rute comerciale între Europa de Vest şi Asia, între Europa de Sud (Marea Mediterană) şi Europa de Nord.
- Importante facilităţi de navigaţie fluvială şi maritimă (Constanţa este cel mai mare port la Marea Neagră), în timp ce terminarea lucrărilor la Canalul Dunăre - Rhin - Main permite accesul la noi căi de navigaţie care leagă Marea Neagră de Marea Nordului.
- Forţă de muncă, de un bun nivel profesional, cu specialişti de înaltă calificare în domeniile tehnologiei, informaticii şi ingineriei.
- Multitudine de resurse naturale (petrol, gaze, minereu, etc.) şi terenuri agricole vaste şi fertile.
- Un imens potenţial turistic.
- Structură industrială diversificată.
- Legislaţie atractivă, favorabilă investiţiilor străine, bazată pe accesul liber şi nediscriminatoriu pe piaţă.

Programul economic al Guvernului României se bazează pe ***voinţa de a fructifica aceste atuuri*** şi de a continua şi amplifica dialogul cu mediul de afaceri, urmărind sprijinirea antreprenorilor privaţi şi stimularea iniţiativelor lor.

Comisia Europeană recunoaşte evoluţia pozitivă a României în 2013

Comisia Europeană a confirmat că România se află în topul performanței macroeconomice din UE în 2013, a declarat, Cristian Socol, consilierul pe probleme macroeconomice al premierului Victor Ponta, el făcând referire la rezultatele grilei de monitorizare a dezechilibrelor economice din statele membre și la mecanismul de alertă 2014 al organismului de la Bruxelles, în care se arată că economia românească

este una dintre cele mai stabile din punct de vedere macroeconomic din Uniunea Europeană.

Fondul Monetar Internaţional şi Comisia Europeană mizează pe un avans al PIB de 2,1% în 2014, iar Banca Mondială vede posibilă o creştere economică de 2,2%, motorul principal urmând să fie cererea internă. Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD) a îmbunătăţit prognoza de creştere economică a României pentru anul următor de la 2,2% cât anticipa în primăvară la 2,4%.

De altă părere sunt analiştii locali, considerând că un avans al economiei în 2014 în principal pe baza revigorării cererii interne nu pare credibil şi susţin că tot cererea externă va susţine PIB-ul.

Exporturile nete au susţinut activitatea economică în 2013, în timp ce investiţiile au fost în declin, iar consumul nu a dat semne de redresare. Pe partea de formare a PIB, motoarele au fost industria şi agricultura, în timp ce construcţiile şi comerţul cu amănuntul au continuat să dezamăgească. Exporturile au rămas unul dintre principalele motoare de creştere a PIB în 2013 în condiţiile în care zona euro - cea mai mare piaţă pentru exporturile României - a ieşit din cea mai lungă recesiune de după al Doilea Război Mondial.

Opțiunile strategice guvernamentale declarate sunt concentrate pe obiective care urmăresc:

- Menţinerea creşterii economice.
- Continuarea unei stabilităţi macro-economice consolidate, prin obţinerea de progrese substanţiale în sfera reformelor structurale şi a disciplinei financiare.
- Îmbunătăţirea climatului de afaceri printr-un cadru legislativ economic şi financiar adecvat care va conduce la eliminarea barierelor administrative.
- Liberalizarea completă a pieţei muncii şi garantarea libertăţii contractuale în domeniul relaţiilor de muncă.
- Accelerarea şi aprofundarea reformei fiscale printr-o abordare coerentă, reducând fiscalitatea şi ameliorând controlul asupra cheltuielilor bugetare şi a încasării impozitelor.
- Finalizarea procesului de privatizare şi restructurare.
- Lupta contra corupţiei.

Guvernul român a adoptat Ordonanţa de Urgenţă nr. 138/2004 prin care a întrodus, începând cu 1 ianuarie 2005, o rată unică de impozitare de 16% pe venitul persoanelor fizice şi pe beneficiile societăţilor. Această modificare constituie o adevărată revoluţie fiscală deoarece legislaţia prevedea înainte o rată de impozitare asupra beneficiilor societăţilor de 25% şi un impozit pe venit care putea merge până de 40%. Aceste măsuri în domeniul fiscal vizează dezvoltarea economică a ţării.

Reperele politicilor economice privind România conţin următoarele categorii:

- **Domnia legii**

  România se luptă să atingă standardele europene în materie. În 2012, un raport european reclama probleme administrative şi juridice şi un model de aplicare a pedepselor minime sau cu suspendare.

  Drept urmare, România este creditată cu 37,7 puncte la indicele "libertate faţă de corupţie", sub media mondială.

  Scorul pentru indicele **"dreptul asupra proprietăţii" este 40, sub media mondială**.

- **Dimensiunea guvernamentală**

  Cota unică de impozitare este de 16%.
  Povara fiscalităţii este de 28% din PIB.
  Cheltuielile publice ating 37% din PIB.
  Datoria publică este de 37% din PIB.
  Guvernul a primit credite europene şi de la FMI pentru a face faţă crizei din zona euro. Drept urmare, **România are 87 puncte la indicele "libertate fiscală", peste media mondială**. Indicele **"cheltuielile publice" este de 59,2, sub media mondială**.

- **Eficienţa regulamentelor**

  Lansarea unei afaceri presupune 5 acte şi aproximativ 8 zile. Legislaţia muncii rămâne rigidă în ciuda amendamentelor făcute Codului Muncii. Eforturile guvernamentale de privatizare a celor mai ineficiente trei companii de stat nu au dat încă rezultate. **România se situează peste media mondială la indicii "libertatea afacerilor" (71 puncte), "libertatea muncii" (65,2 puncte) și "libertate monetară" (77,1 puncte)**.

- **Piețe deschise**

Statele membre UE au puţine bariere comerciale non-tarifare.

Sistemele legislativ şi de reglementare pot fi dificil de accesat de către investitorii străini.

Sectorul financiar este deschis competiţiei, iar sectorul bancar este dominat de investiţii străine. Sistemul bancar are lichiditate, este bine capitalizat, dar are vulnerabilităţi semnificative în contextul turbulenţelor în desfăşurare pe zona euro.

Indicele "libertatea comerţului" este cotat cu 87,8, peste media mondială.

La fel, indicii "libertatea investiţiilor" şi "libertatea financiară", 80, respectiv 50 de puncte.

9.2. De unde poate veni creşterea economică a României ?

9.2.1. Conceptul de creștere economică

Creşterea economică este una dintre cele mai importante probleme ale umanităţii. Atât în economiile naţionale, cât şi în economia mondială, ***perioadele de recesiune şi de prosperitate se succed regulat*** şi cu anumite amplitudini. Însă, dincolo de aceste fluctuaţii şi efectele lor, rezultatele sunt cele mai importante: ***performanţa şi creşterea economică.***

Situația macroeconomică a unei națiuni se apreciază prin ***nivelul și rata cresterii produsului intern brut,*** total și pe cap de locuitor. Acestea stau la baza asigurării resurselor atât pentru ridicarea standardului de viață al oamenilor, cât și pentru progresul general al țării, pentru aprecierea locului ei în economia mondială.

Produsul intern brut (**PIB**) este un indicator macroeconomic care reflectă suma valorii de piață a tuturor mărfurilor și serviciilor destinate consumului final, produse în toate ramurile economiei în interiorul unei țări în decurs de un an.

PIB-ul este suma cheltuielilor pentru consum a gospodăriilor private și a organizațiilor private non-profit, pentru consumul statului, a cheltuielilor brute pentru investiții, a cheltuielilor statului, a investițiilor în scopul depozitării ca și câștigurile din export din care se scad cheltuielile pentru importuri.

PIB = consum privat + consumul statului + investiții + (exporturi − importuri)

Componentele PIB:

- Consumul privat - este în mod normal cea mai mare componentă a PIB, reprezentând cheltuielile gospodăriilor în economie. Aceste cheltuieli pot fi clasificate în : bunuri durabile, bunuri perisabile și servicii. Exemple: hrană, chirie, bijuterii.
- Cheltuielile statului - sau consumul sectorului public, reprezintă suma tuturor cheltuielilor guvernamentale pentru bunuri finite și servicii. Include salariile angajaților din sectorul public, cumpărarea de armament,etc.
- Investițiile - includ investiții în fabrici, echipamente, inventar și nu include schimburile de active existente. De exemplu: construcția unei mine, cumpărarea de software, cumpărarea de mașini și echipamente. Cheltuielile gospodăriilor pentru noi locuințe fac parte din investiții.
- Exporturile - reprezintă exporturile brute ale unei țări, incluzând bunuri și servicii, destinate consumului într-o altă țară.
- Importurile - reprezintă importurile brute.

Notă: În calculul PIB se iau în considerare doar bunurile și serviciile destinate consumului final.

Simon Kuznets, fost profesor al Universității Harvard, laureat al Premiului Nobel pentru economie, în discursul de recepție (**11 dec. 1971**), a dat creșterii economice o definiție cuprinzătoare: „Creșterea economică a unei țări poate fi definită ca o **creștere pe termen lung a capacității de a livra populației bunuri economice** tot mai diversificate, această capacitate crescândă având la bază **o tehnologie avansata** și **adaptări instituționale și ideologice adecvate.** Toate cele trei componente ale definiției sunt importante”.

PIB-ul pe cap de locuitor este adesea dat ca ajustat, însemnând că este astfel calculat încât nivelurile diferitelor prețuri sunt mascate în diferite țări. Astfel poate fi comparată eficiența diferitelor țări.

Deși creșterea vizează direct latura cantitativă a procesului economic, urmărind multiplicarea reală a producției de bunuri materiale și sociale necesare și cerute în societate, ea nu poate fi privită în afara finalității sociale a activității economice, care

este satisfacerea nevoilor umane, creșterea veniturilor populației și a nivelului de bunăstare.

În acest sens, creșterea economică se ***interferează cu dezvoltarea economică***, aceasta incluzând însă și ***schimbările calitative de ordin social, instituțional, comportamental.***

În general, se consideră că ***asupra creșterii economice acționează următorii factori cantitativi și calitativi,*** grupați după natura lor:

- Creșterea forței de muncă utilizată în activitățile și ramurile creatoare de bunuri materiale și servicii și creșterea productivității muncii.
- Ridicarea nivelului de educație și instruire a forței de muncă („investițiile în capitalul uman”).
- Investițiile în capitalul fizic prin ridicarea gradului de înzestrare a muncii cu mașini, utilaje, instalații etc. („investiții în capitalul fizic”).
- Dezvoltarea științei și schimbările tehnologice, determinate de inovații care întroduc noi produse, noi moduri de producție a bunurilor existente și noi forme de organizare a activitătii.
- Resursele materiale utilizate și gradul de valorificare a acestora în procesul de producție.
- Structura activităților de producție și a sistemului economic (structura pe ramuri, subramuri, sectoare care determină gradul de specializare și cooperare etc.). În unele lucrări se atribuie un rol important instituțiilor.

O mențiune aparte se impune pentru ***rolul investițiilor, progresului tehnologic și al creșterii productivității muncii.***

Ele împletesc aspecte cantitative și calitative, deoarece, pe de o parte, necesită fonduri bănești și cheltuieli pe termen mediu și lung, iar pe de altă parte, permit promovarea progresului tehnic și ridicarea calității factorilor de producție.

Ca urmare, investițiile au o acțiune combinată și complexă asupra procesului de creștere economică, mărind sau comprimând numărul locurilor de muncă, ***favorizând sporirea productivității muncii*** și a ***gradului de prelucrare și valorificare a resurselor de materii prime, materiale și energie***, precum și ***diversificarea gamei de bunuri oferite*** pe piața internă și externă.

Joseph E. Stiglitz evidențiază ***patru factori*** fundamentali pentru creșterea productivității:

- economiile și investițiile;
- educația și calitatea forței de muncă;
- alocarea resurselor dinspre sectoarele cu productivitate redusă către cele cu productivitate ridicată;
- modificările tehnologice.

Măsurile concrete care se pot lua pentru a maximiza factorii de creștere a PIB.

1) În sfera **capitalului** devine și mai evidentă necesitatea atragerii cât mai depline a fondurilor europene nerambursabile. Criticile pentru slaba performanță de până acum s-au focalizat asupra birocrației române și comunitare.

În realitate, lucrurile sunt mult mai complicate, o vină substanțială pentru slaba atragere de fonduri europene având-o și beneficiarii (mulți dintre care au considerat că pot începe o afacere exclusiv cu bani împrumutați, fără vreo contribuție proprie), firmele de consultanță și proiectare (multe din ele au livrat proiecte *copy-paste*, dovedite ulterior a fi nebancabile), băncile (o parte din ele nedorind să se complice cu activități dificile și consumatoare de timp) etc. Numai o schimbare cuprinzătoare a tuturor acestor practici ar putea asigura o atragere superioară a fondurilor europene atât de necesare pentru accelerarea creșterii economice.

2) În materie de **forță de muncă**, în afară de politici pro-natalitate, care însă dau rezultate pe termen lung, se poate avea în vedere o măsură cu efecte imediate: ***stimularea rămânerii în cadrul forței de muncă a persoanelor din categoria de vârstă 65-74 de ani***, ***care sunt capabile și dornice să continue să muncească***. România are una dintre cele mai mici rate de participare a respectivei categorii de vârstă, în cadrul Uniunii Europene. (Subliniem că nu este vorba de a amâna administrativ vârsta de pensionare, ci de o decizie liber consimțită de a rămâne în câmpul muncii).

3) În sfârșit, în ceea ce privește creșterea **productivității muncii**, sunt zeci de măsuri ce pot fi luate, de la îmbunătățirea infrastructurii la stimularea cercetării-dezvoltării, de la înlocuirea tehnologiilor mari consumatoare de energie la plățile on-line etc.

O măsură cu impact major însă ar fi trecerea fermierilor de subzistență și de semi-subzistență dinspre agricultura de slabă productivitate înspre activități cu

productivitate sporită (mica industrie, servicii) sau chiar spre agricultura făcută pe baze comerciale (mari exploatații sau asocieri de fermieri). Pentru aceasta însă este nevoie de accelerarea dotării satelor cu infrastructura necesară (electricitate, apă, canalizare, drumuri asfaltate). În acest sens, presiunea exercitată de Uniunea Europeană asupra României pentru modernizarea zonelor rurale este de bun augur.

În concluzie, pentru a nu deteriora echilibrele macroeconomice cu greu dobândite și pentru a accelera intrarea României în zona euro, este nevoie de o creștere economică sustenabilă în ritmuri superioare. **Aceasta însă nu poate fi obținută prin politici nominale (fiscale, monetare, salariale), atât de îndrăgite de politicieni deoarece sunt ușoare, ci prin măsuri în sfera reală a economiei, mai greu de implementat, deoarece afectează grupuri de interese**. Respectivele măsuri ar trebui să vizeze toate trei „ingrediente," care intră în componența PIB, respectiv **capitalul, forța de muncă și productivitatea.**

Valentin Lazea este Economist-șef al BNR.

9.2.2. Desuetudinea Produsului Intern Brut

De la debutul crizei economice în 2008, indicele PIB (Produsul Intern Brut) a fost pe buzele tuturor, de la economişti şi politicieni, până la oameni de rând. Creşterea sau scăderea PIB-ului a fost echivalat cu ieșirea din, respectiv, intrarea în recesiune.

Altfel PIB-ul a fost principala unitate de măsură a economiei, un "termometru" care ia temperatura oricărei economii, fiind, cel puţin teoretic, un indice al gradului de prosperitate. Numai că, de când cu criza, luând în considerare ***rata mare a șomajului şi problemele sociale*** din majoritatea ţărilor occidentale, s-a născut întrebarea, ***cât de relevant mai este PIB-ul ca măsură a prosperității?***

La indicația fostului preşedinte al Franţei, Nicolas Sarkozy, a fost constituită în anul 2008 o comisie - prezidată de doi laureaţi ai Premiului Nobel pentru Economie, Joseph Stiglitz de la Universitatea Columbia şi Amartya Sen de la Harvard - a cărei misiune a constat în analiza şi propunerea unor indicatori complementari sau alternativi la Produsul Intern Brut, şi chiar la Indicele Dezvoltării Umane (ONU), care să ofere o imagine mai completă şi mai exactă a progreselor înregistrate în calitatea vieţii umane. La vremea respectivă, preşedintele francez remarca faptul că plusarea excesivă pe un singur indicator, cum ar fi Produsul Intern Brut, este de natură să distorsioneze politicile economice şi chiar percepţia publică referitor la ce contează cu adevărat pentru calitatea vieţii.

Laureat al Premiului Nobel pentru economie, **Joseph Stiglitz**, arată, într-un studiu recent, că indicele PIB nu reflectă la ora actuală decât foarte slab realităţile economice.

> ***"PIB-ul nu include progresul în domeniul sănătăţii şi în cel al educaţiei, condiţia infrastructurii, eficienţa utilizării combustibilului, dezvoltarea comunităţii sau timpul liber", se arată în studiul invocat.***

La rândul său, Hazel Henderson, preşedintele "Ethical Markets Media", crede că PIB-ul **nu mai reflectă nivelul real de trai al oamenilor,** ***"este o aproximare care mistifică şi ascunde diferenţa dintre bogaţi şi săraci"(*** **coeficientul Gini***)*. Pe de altă parte, analiștii români nu cred că a existat vreodată ***o discrepanţă mai mare între PIB şi realitatea pe care o simt oamenii.*** "În sistemul de sănătate, atunci când se majorează costurile pentru serviciile medicale, PIB-ul crește, însă individul suferă. Dacă sunt inundaţii sau dezastre naturale, PIB-ul creşte pentru că se intensifică activităţile în domeniile construcţiilor sau transporturilor" (ZIUAnews, George Vulcănescu).

În septembrie 2009, amintita comisie, întitulată *"Comisia pentru Măsurarea Performanţei Economice şi a Progresului Social"* şi-a publicat raportul axat pe cele trei secţiuni în care a lucrat: o secţiune dedicată problemelor cu care se confruntă statistica tradiţională centrată pe **PIB**, o a doua dedicată calităţii vieţii şi a treia - sustenabilităţii (dezvoltării durabile). Concluzia a fost că nu trebuie să luăm în calcul doar Produsul Intern Brut, cu valoarea totală a producţiei de bunuri şi servicii, dar şi "indicele de dezvoltare umană" creat de ONU în 1990.

Într-un studiu recent al Uniunii Europene se arată că "PIB-ul nu reflectă îmbunătăţirile calităţii bunurilor şi a serviciilor". "În realitate, pot exista îmbunătăţiri rapide în domenii precum tehnologia informaţiilor sau serviciile medicale şi educaţia, acestea influenţând direct calitatea vieţii. Creşterea economică rapidă din ultimul secol a avut preţul său, cauzând poluare, probleme cu stratul de ozon, încălzire globală şi alte efecte negative asupra mediului. Toate acestea au un impact direct asupra sănătăţii umane şi implică un preţ ridicat pentru economii, costuri care nu se reflectă în PIB", se mai precizează în respectivul studiu.

Ajunşi aici, să vedem despre ce este vorba cu acest indicator. ***Indicele Dezvoltării Umane (IDU)***, sau ***Human Development Index (HDI)***, în engleză. Pentru majoritatea statelor membre ONU, IDU este actualizat în fiecare an de Programul de Dezvoltare al Naţiunilor Unite și publicat în Raportul de Dezvoltare Umană.

INDICELE DEZVOLTĂRII UMANE - IDU

Indicele Dezvoltării Umane (IDU) - este o măsură comparativă a speranței de viață, alfabetizării, învățământului și nivelului de trai. În acest fel, este folosit pentru a compara mai bine nivelul de dezvoltare a unei țări decât PIB-ul pe cap de locuitor, care măsoară doar prosperitatea materială și nu alți indicatori socioeconomici. Indicele a fost inventat de economistul pakistanez Mahbub ul Haq. Indicele dezvoltării umane, pentru majoritatea statelor membre ONU, este actualizat în fiecare an de Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite și publicat în Raportul de Dezvoltare Umană.

Indicele Dezvoltării Umane conturează dezvoltarea populaţiei fiecărui stat din lume în ceea ce priveşte:

1. viaţa lungă şi sănătoasă;

2. educaţia corespunzătoare cerinţelor actuale;

3. nivelul de viaţă decent, corelat necesităţilor reale de calitate a vieţii.

DIMENSIUNEA GLOBALĂ

Situaţia dezvoltării umane în lume este inegală: anumite regiuni înregistrează creşteri fabuloase, în timp ce altele stagnează şi, chiar mai mult, se afundă într-o agravare a saraciei. Astfel, s-a ajuns la concluzia că planeta nu va putea ajunge la un echilibru şi la o stabilitate decât numai în momentul în care toate ţările, bogate sau sărace, se vor angaja pentru punerea în aplicare a unui pact mondial pentru dezvoltare, al carui scop va fi lărgirea sferei oportunităţilor oferite întregii populaţii.

DEZVOLTAREA UMANA

Conform Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), DEZVOLTAREA UMANA semnifică acele capacităţi şi îndreptăţiri ale oamenilor de a- şi alege şi urma propriile opţiuni în toate domeniile vieţii. **Dimensiunea globală a conceptului de dezvoltare umană integrează îngrijirea sănătăţii, educaţia permanentă, nivel de viaţă decent, libertatea ideologică (religie, politică) şi identitatea culturală.**

STRATEGIA DEZVOLTĂRII DURABILE

Longevitatea, educaţia şi standardul de viaţă sunt considerate esenţiale. Acestea stau la baza indicelui dezvoltării umane (IDU) care oferă o măsură simplificată, dar utilă, a unei realităţi complexe. Strategia dezvoltării durabile devine

operaţională prin politici naţionale adecvate. Implementarea strategiei urmând să favorizeze **compatibilitatea sistemelor politice, economice şi sociale** care interconditionează în timp şi spaţiu, colaborarea şi cooperarea cu caracter regional, internaţional şi mondial.

Problematica dezvoltării durabile este centrată asupra contextului necesar ecodezvoltării. Prin complexitatea ei, **ecodezvoltarea** surprinde, nu numai dezvoltarea economică propriuzisă în raport cu mediul natural, ci întreaga dezvoltare umană, cu aspectele ei sociale, de cultură, ştiinţă şi civilizaţie, de egalitate şi echitate între oameni.

Intervalul de variaţie al indicelui dezvoltării umane

Este [0 , 1] şi cuprinde trei grupe de valori corespunzătore nivelului dezvoltării umane în cele 182 state şi anume: a) dezvoltare umană ridicată (0,800- 1,000);

b) dezvoltare umană medie (0,500- 0,799);

c) dezvoltare umană scăzută (0,000- 0,499).

În anul 2011, Romania s-a plasat pe poziţia 50 în Indexul Dezvoltării Umane realizat de Programul ONU pentru dezvoltare (PNUD), la fel ca în 2010. Alături de indicii pentru nivelurile de venit, sănătate şi educaţie, începând cu anul 2010, s-a inclus şi un indice ajustat de „inegalitate", care a adus schimbări majore faţă de ierarhiile anterioare a anului 2010. România se află la categoria „dezvoltare ridicată", care este cuprinsă între pozițiile 48 și 95.

DATE COMPARATIVE EXTRASE DIN RAPORTUL PNUD PE 2011

Norvegia locul 1

IDU=0,943, I de ajustare = 0,890, I speranţei de viaţă= 0,928, I educaţie= 0,964, I venit=0,789

România locul 50

IDU=0,781, I de ajustare = 0,683, I speranţei de viaţă= 0,770, I educaţie = 0,789, I venit=0,524

Congo locul 187

IDU=0,283, I de ajustare = 0,172, I speranţei de viaţă= 0,224, I educaţie= 0,245, I venit=0,093

R. Moldova locul 111 : IDU = 0,649

Rusia locul 66 : IDU = 0,755

Albania locul 71: IDU = 0,739

Odată cu lansarea Raportului, cu o zi înainte de summitul G20 de la Cannes, PNUD a făcut un apel la comunitatea internațională să ajute țările sărace să combată amenințările de mediu, care le afectează puternic dezvoltarea. În acest sens Pnud recomandă instaurarea unei **taxe pe tranzacții financiare** internaționale, care ar finanța acțiunile de combatere a efectelor climatice devastătoare. Pentru a măsura aceste deficite grave în materie de sănătate, educație și nivel de trai, PNUD a creat un indice de sărăcie multidimensională, care anul acesta examinează pentru prima dată amploarea "privațiunilor de mediu", în termeni de acces la combustibil sau apă curată. "Cifrele sunt șocante", a declarat autorul principal al raportului, Jeni Klugman, citată de AFP. În țările în curs de dezvoltare, cel putin 6 persoane din 10 suferă de unul dintre aceste lipsuri. Mai mult, jumătate din cazurile de malnutriție din lume se datorează factorilor de mediu. În prezent, 20% din oameni - 1,5 miliarde de oameni - nu au acces la electricitate. Indicele dezvoltării umane (IDU) arată un progres pe plan mondial (de la valoarea de 0,679 la 0,682). Cu toate acestea, IDU-ul ajustat cu noul factor întrodus de PNUD - inegalitatea - arată o decădere de circa 23% într-un an. "Cele mai mari pierderi s-au înregistrat în domeniul educației, urmat de venituri și sănătate", a indicat Klugman. Mai exact, notează Reuters, deși SUA este a patra țară din lume unde se trăiește bine, indicele ajustat al Pnud potrivit criteriului inegalității o coboară pe poziția 23. ONU intenționează ca în viitor acest criteriu să devină permanent în IDU, pe lângă prosperitatea economică, speranța de viață și nivel de educație. Coreea de Sud, ocupanta locului 15, este pe 28 în clasamentul ajustat. Canada coboară 6 locuri, de pe 6 pe 12 din cauza acestui criteriu. Însă există și țări care au dat dovadă de egalitate, în special cele scandinave: Norvegia rămâne pe locul 1 - poziție pe care a ocupat-o în ultimii 9 ani - și în ceea ce privește indexul ajustat; Danemarca urcă pe locul 8 de pe 16, iar Suedia urca pe 3 de pe 10. **Indexul ajustat pe inegalitate** (**coeficient Gini** ?) ține cont de inegalități în trei zone: speranța de viață, educație și venituri.

Din nefericire, acest indicator este puţin cunoscut publicului larg şi rareori utilizat în orientarea politicilor economice şi sociale. Economişti de vază şi oameni politici importanţi îl ignoră deliberat, ca şi cum statele şi sistemele economico-financiare nu ar funcţiona pentru oameni (mă rog, chiar funcţionează, dar pentru anumiţi oameni). Se consideră încă, în pofida ultimelor evoluţii economico-financiare, că acelaşi presupus mecanism care reglează de la sine excesele capitalismului (şi am văzut bine cum o face) asigură şi bunăstarea sau chiar fericirea unui om, din moment ce bogăţia materială se reproduce.

România nu se mai poate dezvolta fără fundamentarea unui nou model de creştere economică

Între 2000 şi 2008 creşterea economică a fost substanţială, dar finanţată prin intrări masive de capitaluri străine (în medie în jur de 16 miliarde de euro anual între 2004 şi 2008) şi orientate, în general, spre domenii care nu au generat progres tehnologic şi fenomene de antrenare a mediului economic.

Astfel, s-a dublat la fel de brusc datoria publică şi s-au majorat peste noapte impozitele, ceea ce nu a făcut decât să ducă economia în zona stagnării. Contribuţia dimensiunii cantitative a factorilor creşterii economice este influenţată de puterea de acţiune a acestora şi de proporţiile lor în structura economiei.

Acest dezechilibru între principalii factori generatori de creştere economică a accentuat dezechilibrele structurale deja existente în economia românească şi a adâncit pierderea de potenţial.

Astfel, România a ajuns în acest moment să nu aibă nici un motor funcţional de creştere economică şi se află în tranziţie către un model nedefinit încă, navigând practic în spaţiul economic fără hărţi şi instrumente de bord.

Ce trebuie făcut pentru plasarea economiei româneşti pe o traiectorie de creştere economică sănătoasă?

În primul rând, România trebuie ***să reechilibreze dimensiunea structurală a factorilor şi a motoarelor de creştere economică şi să ia în considerare şi latura intensivă a dezvoltării economice, bazată pe calitate.***

În prezent, principalul factor de creştere care a acţionat în trecut, respectiv capitalul străin, s-a redus considerabil (în jur de 2 miliarde anual), iar România este nevoită să găsească alte surse de finanţare a creşterii economice. Mai mult, structura actuală dezechilibrată a sectorului bancar (în jur de 80% capital străin) nu poate asigura aceste fonduri.

Cu ce să crească economia?

Singura soluţie pe termen scurt şi mediu este atragerea de fonduri europene şi investiţii străine directe, dar de altă natură decât cele de până acum. Ce fel de investiţii? Nu atât volumul acestora contează, ci calitatea acestora. Putem atrage în primul rând

investiţii în infrastructură, agricultură, energie, industrie şi sectoare productive creatoare de valoare adăugată şi locuri de muncă.

Pe termen lung, România trebuie să-şi diminueze considerabil dependenţa economiei de intrările de capital din afară. O poate face prin internalizarea datoriei şi accesul populaţiei la titlurile de stat, prin acoperirea investiţiilor pe seama economisirii interne, prin dezvoltarea pieţei de capital şi a asigurărilor şi prin atragerea capitalului autohton în sectorul bancar şi în alte domenii de activitate. Capitalul autohton trebuie să fie un element central al politicilor economice.

Factorii muncă şi capitalul uman au avut o contribuţie marginală la creşterea economică, uneori chiar negativă. Forţa de muncă s-a micşorat prin migrarea a aproximativ 2 milioane de oameni, rata de ocupare a forţei de muncă s-a diminuat continuu (în ultimii 10 ani a înregistrat cea mai dramatică scădere din UE, adică de la 70% la 63%), iar capitalul uman a fost afectat structural de măsurile de austeritate.

Cu cine să crească economia?

Trebuie reechilibrată structura demografică, prin politici atât de încurajare a natalităţii şi de creştere a flexibilităţii forţei de muncă, cât şi de distribuirea judicioasă în plan teritorial şi pe domenii de activitate. Este nevoie de investiţii în oameni, care să asigure specializarea capitalului uman, astfel încât să se realizeze o creştere continuă a competitivităţii economiei româneşti.

Creşterea competitivităţii este esenţială având în vedere şi contribuţia negativă a productivităţii factorilor de producţie (total factor productivity-TFP) în ultimii ani la creşterea economică. Aceasta poate reprezenta vectorul fundamental al creşterii economiei româneşti şi se poate realiza în primul rând prin alocarea corespunzătoare de fonduri publice şi private necesare dezvoltării capitalului uman şi sectorului cercetare-dezvoltare-inovare.

În al doilea rând, trebuie să se remedieze, gradual, unul dintre cele mai semnificative dezechilibre care s-au accentuat în

perioada crizei economice din cauza măsurilor de austeritate. Ne referim la fenomenul de polarizare manifestat atât pe segmentul persoanelor fizice, cât şi pe cel al companiilor, fenomen ce are o contribuţie majoră la dezarticularea structurală a economiei.

Trebuie gândite soluţii fiscale de relaxare, de simplificare a sistemului fiscal şi nu numai care să susţină activitatea IMM-urilor şi dezvoltarea clasei de mijloc. Acest segment, subţiat de criză şi de măsurile de austeritate adoptate, e necesar să fie sprijinit, fiind fundamental pentru sistemul economic şi pentru asigurarea unei creşteri economice sănătoase.

În al treilea rând, nu mai avem nevoie de măsuri de austeritate, de majorări de taxe şi impozite care să "susţină" ineficienţa statului şi să sufoce economia şi mediul privat. Soluţia, atât la nivel european, cât şi la nivelul ţării noastre poate fi o politică fiscală graduală ce presupune o relaxare ordonată, în timp, cu efecte benefice asupra economiei şi a consumului astfel încât consolidarea fiscală să fie cât mai puţin afectată. Politica fiscală este necesar să devină un vector al creşterii competitivităţii inclusiv în domeniul inovării. Iar statul trebuie să-şi gestioneze optim resursele, deficitul bugetar, datoria publică, să crească eficienţa sectorului public, să construiască bugete realiste, să se întărească prin reformarea şi consolidarea instituţiilor şi să internalizeze valoarea adăugată brută.

Nu în ultimul rând, este esenţial pentru dezvoltarea economică, pentru convergenţă către un nivel ridicat al calităţii vieţii şi pentru recuperarea pierderii de potenţial a economiei, ca domeniile de activitate cele mai impor tante - învăţământul, sănătatea, agricultura, exporturile, sectorul bancar, sectorul bugetar şi instituţional - să fie reformate din punct de vedere structural. În acelaşi timp, este necesară reformarea sistemelor de valori care stau la baza societăţii şi care au înregistrat deviaţii îngrijorătoare în ultimii douăzeci de ani.

Este nevoie de o altă abordare a soluţionării crizei şi a ieşirii economiei din zona stagnării. Renunţarea la politicile de austeritate a devenit o necesitate. Nu se pot rezolva dezechilibrele microeconomice numai prin măsuri macroeconomice. Economia

poate creşte doar dacă se reuşeşte o îmbinare armonioasă a aspectelor macroeconomice cu cele microeconomice. Nu ne mai putem dezvolta din inerţie sau axându-ne pe dimensiunea cantitativă sau pe cea conjuncturală, ci trebuie pus accentul pe dimensiunile calitative şi structurale ale creşterii economice.

Prelungirea perioadei de "navigare" fără a avea instrumentele necesare de ghidare în spaţiul economic şi de tranziţie către un model pe care nu l-am definit încă este periculoasă. În aceşti ani de criză nu am întreprins nimic pentru a-l construi, iar lipsa acestuia va menţine economia prizonieră a unei creşteri mediocre.

România trebuie să-şi fundamenteze un model de creştere economică corelat cu modelul de creştere al UE, dar şi cu modelul de dezvoltare regională. România are nevoie de o strategie de dezvoltare pe termen mediu şi lung, adoptată prin consens al tuturor forţelor politice care să fie aplicată indiferent de guvernare.

Prof. univ. dr. Moisă Altăr

Prof. univ. dr. Dan Armeanu

9.2.3. Identificarea punctelor tari

Relaţiile politice trebuie valorificate în parteneriate economice puternice şi echilibrarea balanţei comerciale. ”Deficitul comercial, în perioada 1 ianuarie - 30 noiembrie 2013, a fost de 22,9 miliarde de lei (5,19 miliarde de euro), mai mic cu 16 miliarde de lei (3,55 miliarde de euro) decât cel înregistrat în primele 11 luni din 2012”, se arată într-un comunicat de presă al INS. Pentru a echilibra acest indicator şi pentru a stabiliza evoluţia leului în raport cu euro ***este necesară creşterea producţiei interne.***

Ar trebui să ne punem o întrebare simplă: **“Noi ce ştim să facem cel mai bine?”**

Nimeni nu se poate pricepe la absolut orice, astfel încât îţi propui să obţii performanţă din câteva ***domenii - cheie.*** Pentru România miza o constituie ***turismul, agricultura, energetica, industria IT şi factorul uman.***

1. Turismul în Țara Dacilor (?)

Încă din şcoală am fost învăţaţi că ţară mai frumoasă ca a noastră nu există. Că suntem singurul spaţiu cu munte, deal, câmpie şi mare. Nimic mai fals. Deschiderea

graniţelor şi orizonturilor cunoaşterii după 1989 au înfăţişat românilor o lume cel puţin la fel de frumoasă, însă cu siguranţă mult mai dezvoltată. Grecia, Austria, Germania, Spania, Italia etc. au un potenţial turistic cel puţin dublu. Nu ne propunem să concurăm sau să ne comparăm cu ei. Este necesar doar să ne jucăm cărţile corect pentru a atrage resursele amatorilor de concedii.

În 2008, Turismul contribuia cu 3,5% la formarea PIB-lui!! Vă rog să reţineţi această cifră derizorie pentru un sector care se vrea a fi unul extrem de potent.

Care sunt cauzele acestei contraperformanţe:

- Înfrastructura deficitară - nu ai capacitatea de a primi şi de a transporta masa de turişti către obiectivele de interes. Dezvoltarea infrastructurii rezidă în incapacitatea sectorului guvernamental de a se adapta la ce înseamnă realitatea anului 2010. Vom avea curajul să acceptăm că ne lipsesc resursele şi să ne apucăm să construim cât mai economicos, luând exemplul vecinilor polonezi?

- Spaţiile de cazare improprii - unităţile de cazare nu se ridică la standardul clientului secolului XXI.

- Serviciile - în turismul românesc nu a ajuns dictonul: "Clientul nostru, stăpânul nostru!" Poate ar trebui să facă un stagiu în Turcia pentru documentare.

- Promovarea - fără un marketing profesionist nu vom avea niciodată vizitatori. Nici acum nu avem un brand de ţară şi nu ne vindem obiectivele turistice cum ar trebui.

De ridicarea acestor bariere va depinde rulajul în turism şi reputaţia României în lume. În acest domeniu de activitate reputaţia se construieşte greu, dar se pătează extrem de uşor.

2. Pământul lăsat de Dumnezeu în grija românilor

România are unul dintre cele mai întinse teritorii din Europa, peste 6% din suprafaţa Uniunii Europene, o mare parte constituind-o suprafeţele arabile. Dar ştiţi vorba aceea: "Dumnezeu îţi dă, dar nu îţi bagă în traistă." Politicile păguboase au condus la o stare de fapt strigătoare la cer: în an de criză, când nevoia de alimente a populaţiei creşte şi când Dumnezeu ne dă o cantitate normală de precipitaţii … pământul rămâne necultivat. Până la urmă nu este vina oamenilor. România a moştenit o situaţie grea în 1989, când ţăranul român a fugit de ideea Cooperativelor de Producţie

şi când Petre Roman i-a reîmproprietărit pe locuitorii satelor. Aceea a fost o mare greşeală, care va urmări țăranul român mult timp de acum înainte.

Agricultura rentabilă nu se poate face decât pe suprafețe mari! Restul se încadrează cel mult la subzistenţă. Chiar şi în aceste condiţii agricultura a scos de multe ori țara din dificultăţi economice. Nu mai departe de 2008 se raporta o creştere economică de 8,6%, nivel la care agricultura a contribuit considerabil.

Ce putem face pentru a maximiza efectele agriculturii asupra PIB-ului?

- Accesarea fondurilor europene - România poate fi beneficiara resurselor gratuite puse la dispoziţie de Uniunea Europeană, iar noi ne "încăpăţânăm" să refuzăm acest ajutor prin incompetenţa clasei politice.

- Încurajarea formării Asociaţilor de Proprietari - o agricultură performantă se face pe suprafeţe întinse, astfel încât asocierea mai multor proprietari cu suprafeţe cultivabile mici nu poate decât să ajute la creşterea randamentelor pe unitatea cultivată.

- Educarea fermierilor - nu se poate face agricultură după ureche. Absolvenţii de Îmbunătăţiri Funciare, Agricultură, Horticultură sau Zootehnie trebuie să ajungă în mediul rural pentru a contribui la o dezvoltare rurală durabilă.

- Facilitarea accesului la programe de creditare - fermele româneşti nu sunt dotate la un nivel acceptabil din pricina modalităţilor reduse de finanţare. Acest fapt se traduce într-o productivitate scăzută şi lipsă de competitivitate pe pieţele de profil.

Dispunerea naturală ne ajută. Tot ce avem de făcut este să folosim această resursă în avantajul nostru.

Paradoxul ţărilor care au resurse naturale, dar nu au o dezvoltare economică stabilă, este cunoscut în lumea economică sub termenul de ***„Boala Olandeză"*** (The Dutch Disease). Termenul a apărut în 1977, după o analiză pe care revista The Economist a făcut-o decăderii economiei olandeze în 1959. În acel an, olandezii au dat peste un substanţial zăcământ de gaze naturale. S-au apucat, bineînţeles, să-l exploateze - şi s-au pus şi pe încasat. La scurt timp, au observat că celelalte sectoare ale economiei - în special motorul industrial (gen Phillips) - au avut de suferit. Economia reală întâi a tuşit, apoi a început să horcăie. A contractat o boală.

Boala Olandeză operează relativ simplu. Pentru orice ţară, ***disponibilitatea resurselor este o tentaţie mare.*** Exploatarea şi vânzarea acestor resurse generează venituri

imediate, în surplus faţă de economia reală. Binecuvântarea este, însă, un blestem bine deghizat. ***Surplusul pune presiuni asupra monedei naţionale, a cărei apreciere descurajează exporturile.*** Fiecare leu scos din exploatarea resurselor va concura cu leii generaţi de alte sectoare economice. Problema este că tocmai acele ***„alte" sectoare sunt cele care permit dezvoltarea sustenabilă.*** Iar concurenţa mai este şi neloială.

Exportând, ca și statele petroliere, «resurse naturale», adică umane, sistemul nu are nevoie de reforme, deschidere, competitivitate, demonopolizarea economiei, investiții etc., fiindcă are un venit garantat sub formă de transferuri valutare de circa 2 mlrd dolari. Plus credite și granturi, în contextul conflictului transnistrean, plus taxe vamale din tranzitul mărfurilor. Deci - ***pentru ce să te mai modernizezi?***

Bineînţeles, faptul că exploatarea resurselor poate genera un fenomen de tipul bolii olandeze nu este un îndemn pentru a tăia acest sector de pe fişa economică a unei ţări. Dacă resursele sunt exploatate într-un mod sustenabil şi inteligent, dacă sunt folosite pentru a ajuta alte sectoare ale economiei (adică să fie ***folosite pentru a genera plus-valoare în economia locală, nu pentru a fi exportate ca materie primă***), atunci se poate genera bunăstare şi din acest domeniu.

Invitație la Pact : *o noua strategie*

Trăian Băsescu a prezentat, în iulie 2013 Raportul Comisiei prezidențiale pentru politici publice de dezvoltare a agriculturii în România. Documentul ar urma să devină strategie pentru acest domeniu macroeconomic până în 2030, dupa ce va fi supus dezbaterii publice.

Președintele Băsescu a propus partidelor semnarea, împreună cu organizațiile din domeniul agro-alimentar, a unui pact pentru dezvoltarea agriculturii în perioada 2014-2030, care să preia obiectivele raportului comisiei prezidențiale de specialitate, lansat în dezbatere publică.

"Invit toate partidele ca, după ce se finalizează procesul de adoptare a acestui raport, să semnăm cu toții, partide și instituții, producători și beneficiari, Pactul pentru agricultură. Ar fi un angajament politic pe termen lung, pentru că toată munca Comisiei la asta s-a referit, de a crea o viziune până în 2030, având ca fundament exercițiul bugetar 2014-2020 al UE", a declarat președintele Trăian Băsescu. Specialiștii au identificat soluții pentru cele mai arzătoare probleme ale fermierilor cum ar fi: ***finanțarea prin fonduri de la stat sau bănci, politici de susținere a IMM-urilor din agricultură, policitici de reforma instituțională și multe altele.*** Șeful statului a subliniat faptul că România are un potențial agricol foarte mare, însă

pentru valorificarea lui este nevoie de un plan de dezvoltare pe termen lung. "Prin atingerea obiectivelor, **România ar putea să exporte produse alimentare în valoare de la 40-50 miliarde de euro,** în condițiile în care, în 2012 toate exporturile României au fost de 53 de miliarde de euro", a declarat Trăian Băsescu. Documentul a fost realizat în trei ani, iar pentru elaborarea lui au lucrat profesori universitari, reprezentanți ai Academiei Române, dar și ai asociațiilor de producători. **Capitalul funciar** - Raportul arată o serie de ***discrepanțe între capitalul funciar și capitalul fix*** în agricultura din România față de alte țări dezvoltate. "Structura stocului de capital fix din exploatațiile agricole românesti este mult diferită (defavorabilă) față de Franța. În timp ce în Franța capitalul fix "activ" (tractoare, utilaje, echipamente, plantații, animale de reproducție și infrastructura) deține o pondere **de 80%,** ponderea capitalului funciar (a terenului) fiind de **numai 20%,** în România situația este inversă.

Cum poate fi schimbat acest raport ?

Comisarul european pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, Dacian Cioloș, într-un interviu acordat Agenției Naționale de Presă AGERPRES :

> «Este necesară, **în primul rând**, ***o viziune politică pe termen mediu*** vizavi de ceea ce vrei să faci cu agricultura. Trebuie să știi ce vrei, pentru că nu poți în 5 ani sau 7 ani să restructurezi toate sectoarele, să prioritizezi toate fermele și toate obiectivele de investiții. Trebuie să stabilești ***priorități*** și să folosești resursele financiare în funcție de aceste priorități. La fel, trebuie să existe un ***obiectiv pe restructurarea agriculturii*** și atunci poți să folosești aceste oportunități ale PAC într-o anumită direcție. **În al doilea rând,** este nevoie de niște ***instrumente*** pentru a folosi aceste oportunități. În primul rând să ne referim ***la legislație, la fiscalizare***. Atât timp cât nu este rezolvată problema fiscalizării, în sensul nu de a taxa agricultorii, ci de a scoate la lumină producția agricolă și ***a elimina piața la negru ...*** Dacă vinzi la negru nu poți să investești din fonduri publice și nici nu poți să spui că ai anumită producție pe piață ca să negociezi pentru ea. Deci, trebuie o strategie pe termen lung, o politică fiscală care ***să încurajeze punerea pe piață a producției agricole și servicii de consultanță performante care să sprijine agricultorii,*** care intră într-un proces de restructurare, de organizare și de asociere.

Apoi, dincolo de conținut, care este important, mult mai important ar fi ca această viziune să fie asumată politic. Dacă nu este asumată politic are o valoare mult redusă, doar una orientativă. Când este asumată politic, strategia are o valoare care îi dă și o direcție politică. 19 miliarde de euro pe care România le poate folosi pentru agricultură și spațiul rural în următorii 7 ani, adică mai mult de două miliarde de euro pe an, bani care pot intra în agricultura din România, pot să dea o direcție nouă modului în care evoluează agricultura. PAC, prin buget și prin conținut, este o oportunitate pentru România, dar care va căpăta valoare numai dacă este folosită această oportunitate. Eu asta îmi doresc, ca această oportunitate să fie folosită».

Potențialul agriculturii nu este valorificat din pricina faptului că dezvoltarea agriculturii în România ***nu este o prioritate a strategiei economico-bugetare a statului român***. Concluzia dură aparține **Consiliului Investitorilor Străini** (CIS) care reunește unele din cele mai importante companii prezente pe piața românească.

Reprezentanții CIS consideră că dacă productivitatea din agricultura românească s-ar apropia de standardele europene, România ar putea deveni ***a treia putere în Europa***, după Franța și Germania. Pentru a deveni competitivă și pentru a atinge performanțele altor state membre ale UE, autoritățile române, printr-o politică fermă și coerentă, ar trebui ***să exploateze mai eficient uriașul potențial al agriculturii*** pentru a crește productivitatea în acest sector.

CIS a semnalat constant nevoia firească a investitorilor ***de creștere a gradului de predictibilitate*** pe termen mediu și lung ***a priorităților și strategiilor sectoriale*** elaborate de autorități. Apreciem redactarea proiectului de strategie pentru cereale, pentru depozitele de fructe și legume și pentru îmbunătățirea parțială a irigațiilor agricole.

"Este necesar să se dezvolte strategii sectoriale și pentru alte domenii, cum ar fi cel al agriculturii bio sau al energiei din biomasă, care reprezintă un mare atu al României în cadrul UE.

CIS mai consideră că sectorul bancar ar trebui să reevalueze ***oportunitățile de sprijin*** ale activităților agricole și potențialul acestora, facilitând ***cofinanțarea proiectelor structurale*** și reanalizând pozitiv riscurile investițiilor în acest domeniu. De asemenea, autoritățile pot facilita eficientizarea proiectelor din punct de vedere

financiar prin adoptarea unei ***scheme de ajutor de stat***, prin subvenționarea unui procent din dobândă sau prin ***diminuarea plafonului de garanții***.

Este foarte pozitiv demersul Ministerului Agriculturii de a lua în considerare și terenurile agricole ca ***active colaterale*** ce pot garanta creditele acordate de către bănci pentru sectorul agricol.

De asemenea, Consiliul Investitorilor Străini consideră că România trebuie să adopte urgent o legislație în acord cu prevederile europene referitoare la ***recunoașterea culturilor energetice ca parte a plantațiilor agricole*** și la **diversificarea categoriilor de folosință a terenurilor agricole.**

"În Uniunea Europeană, ***culturile energetice sunt o categorie de folosință aparte a terenurilor agricole***, iar adaptarea legislației României la cea din UE în acest domeniu întârzie de mai mulți ani într-un mod inexplicabil și dăunător intereselor sectorului agricol, nepermițând investiții și valorificarea acestui avantaj economic specific sectorului agricol românesc", se mai arată în analiza CIS.

În lipsa unor ***măsuri urgente,*** sectorul agricol ar putea deveni o povară pentru economia națională în loc să fie o sursă de creștere economică și un motor al dezvoltării durabile în comunitățile rurale.

Și Camera Franceză de Comerț și Industrie din România, Ambasada Franței în România și Secția română a Consilierilor pentru Comerț Exterior ai Franței au prezentat **un set de 29 de** propuneri, reunite într-o **Carte Albă a Agriculturii.**

Lucrarea este rezultatul a doi ani de dialog public-privat. Scopul său: ***să modernizeze acest sector al economiei românești.*** Cele 29 de propuneri sunt grupate pe **cinci domenii-cheie**:

- ***politici publice agricole***
- ***fiscalitate și finanțări***
- ***drept comercial***
- ***drept social***
- ***și resurse umane și cercetare***

Autorităţile române, inclusiv ministrul Agriculturii, promit că vor ţine seama de toate aceste propuneri.

Care ar fi, concret, câteva din aceste propuneri?

În primul rând***, realizarea unui cadastru***, fără de care este extrem de dificilă tranzacţionarea de terenuri agricole. Apoi, ***organizarea comasării acestor parcele agricole***, în aşa fel încât să existe exploatări agricole viabile din punct de vedere economic şi agronomic. Să existe reguli mai simple privind trasabilitatea produselor agroalimentare. O recomandare la fel de importantă este crearea unui ***fond guvernamental pentru investiţii agricole***, în condiţiile în care la această oră există doar 11 bănci care acordă credite fermierilor.

Discuţia despre agrocultura din România şi toate măsurile necesare este însă mult mai amplă și rămâne o listă deschisă, cele 29 de propuneri fiind doar un început.

La rândul său, ministrul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Daniel Constantin, a declarat că există deja numeroase sectoare ale agriculturii românești care se remarcă la nivel european și mondial, precum **agricultura ecologică, sectorul vinurilor sau apicultura**. Pe de altă parte, el promite că va ţine cont de fiecare din aceste propuneri, mai ales când vine vorba de finanţare.

Cu investiții de 2,4 miliarde Euro, Franța este, conform statisticilor oficiale, al 4 lea investitor străin, dar, incluzând și intrările de capital prin intermediul unor filiale ale companiilor franceze din țări precum Olanda, se plasează, de fapt, pe locul 3, cu peste 6.700 societăți comerciale cu participare franceză. În ciuda crizei economice, nici o societate franceză nu și-a delocalizat producția din România, prezența franceză angajând peste 120.000 de oameni, cifră care nu a încetat să crească, conform afirmațiilor dlui Philippe Garcia, Director pentru România al Misiunii Economice UBIFRANCE.
România are o marjă de creștere în domeniul agricol dintre cele mai importante, la care ***Franța dorește să participe prin stimularea transferului de tehnologii și investiții***, a spus în continuare oficialul francez. România este un partener strategic pentru Franța, fapt demonstrat și prin creșterea continuă a comerțului bilateral, care a ajuns în 2011 la 6.5 miliarde Euro, Franța fiind al 4 lea furnizor pentru România cu exporturi în valoare de 3,1 miliarde Euro, în timp ce exportul românesc în Franța se ridică la 3,5 miliarde Euro.
Franța și-a propus ca începând cu anul 2013 să fie foarte activă în dezvoltarea infrastructurii, folosind fondurile structurale disponibile, contribuind astfel la atragerea de investiții și în celelalte sectoare. Industria de lux, sectorul de sănătate și agricultură, ca și dezvoltarea logistică sunt de asemenea pe lista priorităților companiilor franceze din România.

Din presa Română: România este lider în sud-estul Europei pe agricultura ecologica, iar **la nivel mondial se poziționează între primii 15 exportatori** de materii prime

ecologice, ***cu peste 300.000 de hectare de teren agricol certificat ecologic.*** În anul ***2011 Ţara a fost pe locul 1 în lume la creşterea numărului de fermieri certificaţi în sistem ecologic,*** de la 3.300 în 2010 la 10.000 anul trecut, iar în 2012 vor ajunge la 20.000 de fermieri. Pentru ţările vestice România este un important furnizor de produse ecologice de calitate, dar şi o ţară care deţine terenuri agricole fertile pentru practicarea agriculturii ecologice. ***România este o supapă pentru cererea extraordinar de mare de produse ecologice în Europa şi SUA, iar oferta este limitată.***

Mark Twen spunea că trebuie să cumpărăm pamânt, ca este ceea ce nu se mai produce, iar cel existent mai şi scade.

Sunt milioane de hectare de terenuri agricole care dispar.

Pe de altă parte, pamântul agricol existent se impuţinează, se degradează și este din ce în ce mai intoxicat de aceste substanţe chimice care se folosesc în agricultura convenţională", a spus Cioceanu.

Potrivit sursei citate, cea mai mare problemă a sectorului este legată de ***lipsa unităților de procesare***, România exportând mai mult materii prime și foarte puține produse procesate. În România există, la ora actuală, doar 90 de unități de procesare în sistem bio, cele mai multe fiind de procesare a mierii, morărit și panificație, lactate, vinuri, paste și orez.

Implementarea proiectului ecologic româneste gândit de Asociaţia Bio România ar putea crea o piaţă ce ar duce ***în 2-3 ani agricultura ecologică în România la 15 - 20%,*** în condiţiile în care, în prezent, producţia şi consumul de alimente ecologice se situează între 1 şi 2%, este de părere preşedintele Asociaţiei, Marian Cioceanu.

Potrivit acestuia, proiectul ecologic românesc şi-a luat ca misiune să conştientizeze atât clasa politică, autorităţile, dar şi opinia publică, mass-media, de faptul că **nu se mai poate trăi oricum, produce oricum, fără a se ţine cont de mediul înconjurător.**

"Este evident că trebuie ***să existe o schimbare de mentalitate*** la nivelul individului asupra modului în care trăim, în care ne raportăm la mediul înconjurător, dar şi în relaţiile interumane, şi să ne orientăm către surse de energie regenerabilă, către o agricultură şi o alimentaţie care afectează cât mai puţin mediul înconjurător şi discutăm despre agricultură ecologică, dar şi despre un consum de carne mai redus, întrucât carnea este un aliment extrem

de poluant pentru mediul înconjurător”, a declarat, pentru AGERPRES, Marian Cioceanu.

Potrivit acestuia, în viziunea proiectului ecologic românesc, această ***schimbare de mentalitate ar trebui să fie dată de statul român, care să devină un exemplu.***

AGERPRES

3. Energetica

O altă direcţie în care se poate dezvolta economia este cea a energiei. În prezent consumul energetic ridicat este unul dintre handicapurile noastre. Consumul energetic (pe unitate PIB - n.r.) este ***de cinci ori peste media europeană***.

“În ceea ce priveşte proiectul unităţilor 3 şi 4 ale centralei de la Cernavodă, este posibilă o întârziere a construirii reactoarelor, din considerente de finanţare. Există şi posibilitatea de a atrage noi investitori în proiect" spune Tudor Şerban, consilier al ministrului Economiei. Potrivit acestuia, companii din Coreea, China, Rusia şi America au manifestat interes pentru construcţia celor două reactoare nucleare de la Cernavodă.

România deţine un avantaj energetic faţă de vecinii ei, asigurându-şi în proporţie de 76% necesarul de energie din producţia internă şi dispunând de un mix considerabil de resurse energetice.

“Ne lipseşte, însă, o abordare strategică, având în vedere faptul că ceea ce se face pe termen scurt sau pe termen mediu trebuie să se încadreze pe linia strategică pe termen lung“, a spus fostul ministru al Economiei.

Acesta a adăugat că revizuirea Strategiei pe energie este importantă, având în vedere că “în momentul de faţă România are un consum între 8.000 şi 9.000 de megawaţi şi o putere instalată de 20.000 de megawaţi la energie electrică”.

Ministrul delegat pentru Energie, Răzvan Nicolescu, la o intâlnire cu o delegație condusă de Riccardo Puliti, director general pentru Energie și Resurse Naturale al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) pe subiecte energetice, de interes pentru ambele părti, au stabilit că România va beneficia de asistență tehnică din partea BERD în ***elaborarea strategiei energetice naționale***.

Departamentul pentru Energie din cadrul Ministerului Economiei a demarat miercuri consultarea publică în vederea elaborării noii strategii energetice a României. Aplicabilitatea noii strategii va avea loc în intervalul 2014 - 2035.

Proiectul Strategiei energetice a României

Obiectivul principal al politicii economice în perioada următoare trebuie să-l constituie relansarea şi, în acelaşi timp, modernizarea economiei româneşti. În viziunea Guvernului, sectorul energetic trebuie să joace un rol esenţial în desfăşurarea acestui proces. Sectorul energetic românesc dispune de mari resurse, de expertiză confirmată de o prestigioasă tradiţie şi de remarcabile oportunităţi pentru a fi în avangarda revigorării economiei româneşti și pentru a contribui la consolidarea poziţiei ţării noastre în rândul statelor Uniunii Europene.

Energia este motorul cresterii economice. Politica energetică se află la intersecția celor două mari direcţii de dezvoltare şi poate constitui substanţa unui astfel de proiect naţional.

Obiective strategice:

- Securitatea energetică
- Eficiența energetică
- Creșterea competitivității
- Încurajarea investițiilor
- Protecția mediului

Competitivitatea economică nu poate fi susținută prin subvenționarea sectoarelor nerentabile, forță de muncă ieftină și prețuri menținute artificial. Pe termen lung, menținerea acestor practice duce la înapoiere tehnologică, arierate și risipă în domeniul energetic.

<u>România, pol energetic regional</u>

- România dispune de un mix de resurse energetice care-i pot permite să devină principalul producător și furnizor regional de energie.
- Potențialul de resurse poate fi sporit prin punerea în exploatare a noilor perimetre pentru valorificarea zăcămintelor de hidrocarburi din zona platoului continental al Mării Negre și a celor de mare adâncime.
- OPCOM poate deveni o bursă regională de energie.

- România reprezintă un potențial rezervor de alimentare de gaze naturale către regiune, în cadrul UE, precum și către Ucraina.
- Capacitățile de transport al energiei electrice și gazelor naturale se pot dezvolta în scopul maximizării exportului.

Potentialul resurselor energetice

- România dispune de o gamă diversificată de resurse de energie primară: țiței, gaze naturale, cărbune, minereu de uraniu, precum și de un potențial valorificabil de resurse regenerabile.
- Din cauza depletării zăcămintelor de țiței nivelul cunoscut și exploatabil al rezervelor este de numai 74 mil tone.
- Rezervele actuale de gaze naturale, cunoscute și exploatabile sunt estimate la185mld.m^3.
- Resursele de huilă din România, cunoscute sunt de 755 milioane tone, din care exploatabile 105 milioane tone.
- Resursele de lignit din România sunt estimate la 1.490 milioane tone, din care exploatabile 445 milioane tone.
- Rezervele de minereu de uraniu existente și exploatabile asigură cererea pentru funcționarea unităților nuclearoelectrice pe amplasamentul Cernavodă.

Potențialul teoretic al resurselor regenerabile de energie

Sursa: **ICEMENERG**

- Potențialul de resurse regenerabile este numai parțial valorificabil în acest moment.
- Chiar și în aceste condiții, o mare parte a energiei electrice este produsă din surse regenerabile, mai ales din capacități hidro mari.
- Potentialul exploatabil economic trebuie reevaluat anual, datorită tehnologiilor care evolueaza rapid, cu costuri în scădere.

Sursa	Potential Annual	Aplicatie
Energie solara	60 PJ 1.2 TWh	Energie termica Energie electrica
Energie eoliana	23 TWh	Energie electrica
Energie hidro, din care sub 10MW	36 TWh 3.6 TWh	Energie electrica
Biomasa si Biogaz	318 PJ	Energie termica Energie electrica
Energie geotermala	7 PJ	Energie termica

Eficienţa Energetică - un potenţial neexploatat

- La ora actuală, intensitatea energetică a României este de peste 3 ori mai mare decât media Uniunii Europene.
- **In 2020**, România trebuie să atingă ţintele de reducere a intensităţii energetice, cu o medie de 3,7% anual.
- Un euro investit în eficienţa energetică echivalează cu doi euro investiţi în producţie.
- Investiţiile în eficienţa energetică vor ajuta România să îndeplinească simultan şi cu cel mai mic cost **trei obiective esentiale:**
- creşterea economică durabilă
- asigurarea securităţii energetice
- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

Eficienţa energetică nu a reuşit, până acum, să ocupe un loc fruntaş pe agenda decidenţilor politici, susţine ***Iulian Iancu, preşedintele Comisiei pentru Industrii şi Servicii din Camera Deputaţilor***.

În timp ce UE preconizează să reducă consumul de materie primă energetică, de la 1,87 miliarde tone echivalent petrol, cu 20%, România abea se apropie de 9%, deci se plasează în afara ţintei.

Experţii în domeniu subliniază, cu titlul de certitudine, că România se află pe ***ultimul loc în Uniunea Europeană privind eficienţa energetică.***

> "Investiţiile în eficienţa energetică ar putea însemna pentru România îndeplinirea simultană şi cu cel mai mic cost a trei obiective esenţiale: ***creşterea economică durabilă, asigurarea securităţii energetice, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.*** O politică coerentă de eficientizare ar permite întărirea securităţii energetice a ţării şi ***ar reduce impactul social al costului energiei*** atât pentru consumatorii casnici, cât şi pentru cei industriali, îmbunătăţind, totodată, ***competitivitatea*** companiilor româneşti", a declarat Lucian Bode, fost ministru al Economiei.

În aceste condiţii, Guvernul României a anunţat demararea unui plan de acţiune la nivel naţional pentru reducerea consumului energetic şi creşterea eficienţei în domeniu.

Specialiştii susţin că va fi destul de greu de realizat acest plan, având în vedere

multiplele probleme ale sectorului, printre acestea numărându-se ***cadrul legislativ "extrem de precar, foarte vechi şi neproductiv", lipsa finanţării şi proporţia foarte redusă, de circa 3%, de clădiri reabilitate.***

> ***Iulian Iancu*** : «România este obligată să promoveze un plan naţional de acţiune pentru eficienţa energetică. Din păcate, deşi eficienţa energetică este ***prioritate de grad zero*** în ţara noastră - pentru că ***pierdem 27% pe întreg lanţul energetic, ceea ce se traduce în 4,4 miliarde dolari pe an*** -, aceasta nu se regăseşte în agenda publică pe primul loc. În acelaşi timp, chiar instrumentele de promovare a eficienţei energetice nu sunt eficiente, iar populaţia nu este conştientizată de avantajele promovării tehnologiilor privind eficienţa energetică - unii nu cunosc nimic în acest domeniu, alţii nu prea au încredere, iar câţiva au încercat să aplice metode pentru creşterea eficienţei energetice, dar nu au găsit instrumentele financiare necesare. În zona industrială, unde s-au mai făcut eforturi şi unde a fost înregistrată o creştere cu 30% a eficienţei energetice, faţă de alte sectoare, acolo ***nu sunt instrumente de stimulare***, de încurajare a efortului de promovare a tehnologiilor privind reducerea consumului şi creşterea eficienţei».

Există un sector ***extrem de avantajos al României***, care trebuie să se regăsească în acest plan - cel al clădirilor. Din păcate, ***80% din factura noastră energetică reprezintă costurile cu apa caldă şi căldura.***

Pentru România este imperativ necesar aşezarea eficienţei energetice ***pe primul loc în agenda publică,*** pentru că ***vizează direct balanţa comercială a României, securitatea energetică, siguranţa în aprovizionare şi creează locuri de muncă stabile***, fiind răspândită uniform pe tot teritoriul ţării.

Cum poate fi ridicată eficiența energetică?

Iulian Iancu: Cea mai modernă construcţie, acum, este cea a contractului de performanţă energetică, realizat de companiile de servicii energetice, numite pe scurt, în plan european, ESCO. Acesta este ***instrumentul perfect de promovare financiară*** a tehnologiilor privind eficienţa energetică. O companie ESCO şi proprietarul unei clădiri încheie un ***contract de performanţă energetică***, societatea se angajează, prin contract, să reducă, în proporţie de 30%, consumul de energie, iar proprietarul scapă de orice creştere a facturii la energie. Mai precis, timp de zece ani, beneficiarul plăteşte, lunar, aceeaşi factură la energie şi compania, prin echipamentele pe care le

promovează, reducând consumul cu 30%, îşi alimentează finanţarea din economia realizată, după cei zece ani oferind în totalitate echipamentul spre gestiune clientului, care devine proprietarul acestuia, sau îi încheie contract de eficienţă energetică pe mai departe.

Pe scurt, proprietarul cedează serviciul energetic, iar compania îşi asumă în totalitate responsabilitatea lui. Această ecuaţie funcţionează în Europa la nivelul de 7 miliarde euro pe an. Câte companii ar putea să apară valorificând experţii din domeniul energetic care acum îşi pierd locul de muncă, prin disponibilizările din domeniu? Dacă doar 10% din cei 8 milioane de consumatori din această ţară, adică 800.000 de consumatori, ar apela la acest serviciu, am avea **zeci de mii de firme ESCO**. Ar fi extraordinar generarea acestui motor economic. Acest plan poate fi numit - ***Planul Marshall pentru eficienţă energetică***. În prezent, consumatorul cas-nic nu dispune de resursele financiare să promoveze aceste echipamente, nu are nici pârghii de susţinere şi stimulare din partea statului pe diverse programe. Iar clădirile publice trebuie să fie exemplu în promovarea acestui plan.

România poate să joace cu adevărat ***un rol în Europa şi în lume.*** Este un domeniu care are foarte mare nevoie de coerenţă şi de o strategie pe termen mai lung, o strategie care să depăşească orice ciclu electoral. Din punctul meu de vedere, sunt 3-4 priorităţi pe care deja le-am enunţat, 3-4 priorităţi mari, priorităţi generale. Una dintre ele vizează, evident, revizuirea Strategiei energetice, actualizarea ei şi generarea unui orizont de predictibilitate lung, dacă se poate până în 2030-2035", a declarat ministrul delegat pentru Energie, Răzvan Nicolescu.

Acesta a adăugat că revizuirea Strategiei pe energie este importantă, având în vedere că "în momentul de faţă România are un consum între 8.000 şi 9.000 de megawaţi şi o putere instalată de 20.000 de megawaţi la energie electrică".

Încurajarea investițiilor în domeniu

Necesarul de investiții este estimat la circa 30-35mld EUR, din care menționate cu titlu de exemplu:

- În subsectorul minier aproximativ 2.2 mld EUR**,** pentru corelarea capacității de producție cu cererea de cărbune și uraniu;
- În domeniul petrolier-circa 1.5 mld EUR pentru lucrări de exploatare și producție;
- În sectorul de distribuție al petrolului-aproximativ 600 mil EUR;
- Necesarul de investiții pentru reabilitarea și dezvoltarea instalațiilor de la „OilTerminal" Constanța 100 milioane EUR;

- ♦ În domeniul producerii de energie electrică-circa12 mil EUR;
- ♦ Punerea în exploatarea noilor perimetri pentru valorificarea lignitului și uraniului;
- ♦ Identificarea de noi zăcăminte prin intensificarea cercetării geologice;
- ♦ Modernizarea și mărirea capacităților de rafinare a uraniului;
- ♦ Participarea în parteneriat pe piețele externe la concesionarea de zăcăminte uranifere în vederea explorării;
- ♦ Reabilitarea și dezvoltarea sistemelor de transport prin conducte;
- ♦ Creșterea siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale, prin diversificarea surselor de aprovizionare din import și dezvoltarea unor noi interconectări cu sistemele de transport ale țărilor vecine;
- ♦ Creșterea capacității de transport pentru gazele extrase din platoul continental al Mării Negre;
- ♦ Promovarea proiectelor de interconectare transfrontalieră pentru gaze și energie electrică;
- ♦ Creșterea capacităților de înmagazinare subterană a gazelor naturale, pentru preluarea vârfurilor de consum pe perioada sezonului rece, precum și pentru creșterea gradului de siguranță a alimentării cu gaze a consumatorilor;
- ♦ Creșterea capacității de depozitare a petrolului și produselor petroliere, pentru asigurarea stocurilor minime pentru 90 zile, calculată pe baza creșterii prognozate a consumului intern.

Energia din surse regenerabile, altele decât hidro, deși are în prezent o pondere redusă în producția românească, are un potențial ascendent în anii următori, pe măsura ce noile tehnologii vor permite tot mai mult exploatarea economică a acestora.

Investitorii vizați de politicile privind valorificarea resurselor regenerabile sunt: marii actori ai pieței energetice românești și mondiale, IMM, fermele agricole, populația.

Proiecte prioritare în Politici energetice și agricultură:

- ♦ Valorificarea terenurilor degradate prin culturi de plante energetice;
- ♦ Încurajarea culturilor pentru producția de biocombustibili;
- ♦ Extinderea producției de biogaz și a capacităților de cogenerare care folosesc biogaz și biomasă;

- Alimentarea zonelor rurale izolate cu generatoare eoliene sau microhidrocentrale;
- Creșterea eficienței și utilizarea biocombustibililor la mașinile agricole;
- Creșterea eficienței energetice a irigațiilor.

4. Capitalul uman

O economie veritabilă este suma oamenilor din care este alcătuită, nu suma resurselor naturale pe care le deţine. Roy Harrod, Evsey Domar, Bob Solow şi Paul Romer au pus *bazele teoriei creşterii economice.* Concluzia pe care ei o trag, după o analiză atât teoretică cât şi empirică, este că singurul mod prin care o ţară poate să menţină o rată de creştere constantă este prin încurajarea şi promovarea capitalului uman. Esenţa teoriei moderne a creşterii economice, teorie pe care toţi politicienii ar trebui să o ştie, este simplă:

> *"...pentru ca o ţară să aibă creştere economică sănătoasă trebuie să-şi clădească economia pe progres tehnologic endogen. Pentru a avea progres tehnologic, o ţară trebuie în primul rând să investească în oameni şi să-i încurajeze să se realizeze ca persoane şi ca profesionişti - indiferent dacă o fac în ţară sau în străinătate. De altfel, remitenţele, sumele trimise acasă de românii care lucrează în străinătate, au ajuns în ultimii ani să reprezinte mai mult decât investiţiile străine directe în ţară.*
>
> *Viitorul unei ţări nu se clădeşte pe ce se găseşte în subsolul ei - oricum, nu este meritul nostru că acele resurse se află acolo. Viitorul unei ţări se clădeşte prin plus-valoarea creată de fiecare dintre noi. De oameni ar trebui să aibă grijă aleşii noştri, nu de bogăţiile din subsol. Să le lăsăm pe acestea acolo, până când vom avea tehnologiile pentru a le exploata inteligent. Chiar dacă mersul prost al economiei în prezent este un motiv serios pentru a genera venituri de unde putem, este important să fim responsabili şi să nu sacrificăm o perspectivă de dezvoltare pe termen lung doar pentru rezolvarea unei probleme presante pe termen scurt ».*
>
> ***Marcel Ionescu-Heroiu, Specialist Senior pe Dezvoltare Socială la Banca Mondială.***

Dintotdeauna România a fost recunoscută pentru potenţialul uman. Cele mai valoroase creiere s-au făcut remarcate în sisteme sociale care le-au recunoscut valoarea şi le-au răsplătit corespunzător.

După 1989 sistemul educaţional a intrat în declin odată cu multitudinea reformelor ce s-au încercat pe pielea tinerei generaţii.

S-a constatat o ruptură între mediul academic şi cel economic, în sensul că cifrele de şcolarizare nu reflectau necesarul de forţă de muncă de piaţă. Unde s-a ajuns? La o inflaţie de absolvenţi care ***dezechilibrează piaţa forţei de muncă.***

În aceste condiţii vârfurile fiecărei generaţii devin cu atât mai importante, şi necesită o abordare specială.

Trăian Băsescu: Avem o resursă mult mai valoroasă decât aurul şi gazele de şişt - **inteligenţa.**

APELUL preşedintelui către toate instituţiile statului, în mod deosebit către mediul universitar, adăugând că ar trebui ca România să urmeze ***exemplul Japoniei***, care a pus accentul pe inteligenţa poporului.

Băsescu a precizat, în discursul rostit la gala de premiere a câştigătorilor Maratonului de Programare organizat la Braşov de Universitatea "Transilvania", că **informatizarea ţării este una din soluţiile de recuperare rapidă a decalajelor rapide dintre România şi statele vechi membre ale UE**, transmis de corespondentul MEDIAFAX.

El a subliniat că în România există condiţii ca o industrie IT să se dezvolte în cele mai bune condiiţi şi că România are « toate ingredientele » şansei de a valorifica inteligenţa românească.

"Avem un sistem internet care este printre cele mai performate din lume din punct de vedere al vitezei, suntem, din câte ştiu, ***în primele cinci ţări din lume*** şi cred că nu este greşit. Avem un sistem fiscal pentru companiile IT favorabil şi avem cel mai important lucru: ***inteligenţă şi plăcerea tinerilor români*** de a se afla în faţa unui calculator. Cred că 90 la sută dintre români, dacă le pui în faţă o sapă şi un calculator, vor prefera să se aşeze în faţa calculatorului şi înseamnă că nativ ne îndreptăm către o muncă intelecutală, către valorificarea inteligenţei şi mai puţin către dat cu sapa, ceea ce nu-i cel mai rău lucru. Slavă Domnului că avem 10 la sută care se îndreaptă şi către dat cu sapa", a mai spus preşedintele.

Băsescu a dat ca exemplu şi faptul că România are ***cel mai mare număr de start-up-uri***, de firme nou-înfiinţate de tineri.

"Deci ştim să pornim o mică afacere şi atunci aşi valorifica această resursă care este mult mai valoroasă şi **decât aurul de la Roşia Montană,** şi **decât gazele de şist**: **inteligenţa.** Avem o probă în lume.

O ţară cu zero resurse, Japonia, unde a putut să ajungă folosind inteligenţa acelui popor. Avem şi noi şansa să avem această avere uriaşă, inteligenţa românilor în general şi a tinerilor în special, pasiunea lor pentru această minune a tehnicii care înseamnă informatica şi tot ce ţine de informatizare şi avem şi banii de care avem nevoie, totul este să-i luăm. Eu văd România capabilă să-şi valorifice resursa de inteligenţă pe care o au generaţiile tinere şi să ajungă unul din ***campionii modernizării.*** Sigur sunt mulţi dintre aceia care spun că România trebuie să devină peste noapte a şaptea putere economică a UE. Este greu pentru că avem un PIB mult prea mic faţă de primii 15, dar putem foarte bine să devenim campioni în acest domeniu. Iar apelul meu către toate instituţiile statului, în mod deosebit către mediul universitar este: **valorificaţi banii pe care îi avem de la UE pentru a pune în valoare inteligenţa studenţilor pe care îi avem la cursuri",** a spus Băsescu.

Trăian Băsescu a precizat că marile firme IT vin ele acolo unde există resursa umană şi talentul și că este indiscutabil confirmat de oricine din această lume a inteligenţei că România este un **mare furnizor de inteligenţă**. El a dat ca exemplu companiile Oracle, IBM, Intel şi Amazon.

"În ceea ce priveşte această industrie, aşi vrea să dau un exemplu pe care îl ştiu din discuţiile directe cu Oracle. Au pornit de la zece angajaţi în Bucureşti şi în momentul de faţă au ***2.200 de tineri români*** selectaţi din universităţi şi din licee de informatică, iar România a devenit cel ***mai mare exportator de software-uri industriale după Oracle SUA",*** a mai spus Băsescu.

Potrivit preşedintelui, problema este că valorificarea inteligenţei necesită bani, pe care însă România îi și are la dispoziţie în acest moment.

"Avem 106 milioane de euro care trebuie cheltuiţi în doi ani, 2014 şi 2015, în programul de creare de locuri de muncă pentru tineri. Ar fi o eroare şi o pierdere imensă dacă România n-ar utiliza cei 106 milioane de euro pe care îi are de la Comisia Europeană pentru a-i pune la dispoziţia tinerilor. Mai este o altă resursă de 450 milioane de euro tot pentru acest exerciţiu bugetar, destinată persoanelor defavorizate, iar România, prin structura şomajului, are cea mai mare parte a celor 7,2% şomeri formată din tineri. Deci e o altă resursă din care cel puţin jumătate ar putea fi alocată tinerilor", a mai spus şeful statului.

În Europa de Est domeniul IT a cunoscut o evoluție spectaculoasă. De exemplu, România ar putea deveni o adevarată forță în industria IT, datorită specialiștilor în domeniu și a numeroaselor start-up-uri de succes, potrivit revistei Forbes.

România poate să devină o comunitate înfloritoare de start-up-uri, deoarece deține resurse bogate și specialiști în IT, dar și o cultură antreprenorială deosebită.

Forbes mai scrie că România are mai multe avantaje pentru a deveni lider în acest domeniu: se află pe locul al cincilea în lume în ceea ce privește viteza de Internet, costurile sunt de cinci ori mai mici decât în statele din vestul Europei, iar forța de muncă de aici este înalt calificată în domeniu.

În plus, mulți dintre absolvenții școlilor și facultăților tehnice sunt recrutați de companii mari precum Adobe, Intel, Microsoft, Electronic Arts si Amazon, care dețin filiale în România. În cazul în care unele start-up-uri românesti se vor extinde în întreaga lume, atunci România se va transforma într-un adevărat gigant IT.

Sursă: Manager.ro

Toate cele menționate mai sus despre sectorul IT din România se referă fără rezerve și la industria IT din R. Moldova.

Tinerii care au studiat în afara graniţelor ţării cu rezultate deosebite dar şi produsele de excepţie ale sistemului educaţional românesc trebuie motivate şi reţinute pentru a ajuta societatea în care au crescut.

Investiţia în aceşti copii poate fi recuperată dacă autorităţile îşi propun să le ofere ceea ce au nevoie:

- un mediu sănătos care să le permită manifestarea creativităţii;
- un sistem social care să-i respecte şi care să le ofere satisfacţii personale;
- remunerare care să le asigure un statut decent.

BNR sugerează încurajarea muncii

Guvernatorul BNR, Mugur Isărescu, se expune prompt împotriva unei idei promovate cu insistenţă de unii analişti, precum ***că stimularea consumului ar putea ridica economia.*** Isărescu face astfel referire la o posibilă diminuare a nivelului TVA, care ar duce, cel puţin aparent, la micşorarea preţurilor şi la creşterea consumului. ***„Cum să stimulezi consumul când acesta este mai mare decât producţia internă?"***, se

întreabă retoric şeful băncii centrale. Punerea în practică a acestei idei, de altfel atrăgătoare pentru politicieni, ziare şi strategii campaniilor electorale, va duce la ***deficite externe mari***, a avertizat Isărescu. „Avem nevoie de ***stimularea muncii*** prin o flexibilitate mai mare pe piaţa muncii, prin reducerea poverii sociale. Va trebui să recurgem la reducerea CAS doar atunci când aceasta va fi sustenabilă. Nu poţi reduce CAS şi să-l creşti din nou peste un an", adăugă Isărescu.

Reglementarea în domeniul muncii este complicată, confuză uneori, iar contribuțiile sunt foarte mari, iar rezultatul este munca la negru, grad redus de declarare a salariilor mari, costuri administrative mari pentru angajatori și stat. Ceea ce înseamnă că din cauza contribuțiilor sociale mari cota unică nu și-a atins scopul de a scoate la lumină salariile mari.

Concluzii:

1. Viitorul acestei naţiuni depinde în mare măsură de deciziile politice care se vor lua la Bucureşti pe termen scurt. Liniile directoare sunt importante, însă nu trebuie minimalizat rolul individului. În ce spirit va fi formată generaţia următoare?

2. Cum şi cu cine vom construi infrastructura acestei ţări? Cine va conduce afacerile din turism şi agricultură? Cine va educa tânăra generaţie? Vom avea profesionişti? Vom perpetua corupţia la orice nivel prin şpaga la doctor, funcţionar etc?

Sunt doar câteva întrebări de al căror răspuns depinde evoluţia noastră în spaţiul european.

Îmi place să cred că nu vom avea de ales şi vom fi traşi de curentul occidental.

5. Provocările Comerţului extins cu China, India, Asia de Sud-Est şi Asia de Nord-Est

- **Premierul Chinei : România va fi tigru al Europei**

România va deveni un tigru al Europei și, dacă toți tigrii se vor reuni și vor colabora, se va dezvolta o piață uriașă, a afirmat premierul Chinei, Li Keqiang, arătând că potențialul de dezvoltare a relațiilor comerciale și investițiilor dintre China și țările din regiune este foarte mare.

Li Keqiang a arătat că este convins de potențialul relațiilor economice dintre China și cele 16 țări din Europa Centrală și de Est, după ce premierii acestor țări i-au prezentat perspectivele economice excelente ale regiunii.

El a adăugat că Europa, în mod particular ***Uniunea Europeană, este cel mai mare partener comercial al Chinei,*** dar că, în cadrul relațiilor comerciale China-UE, comerțul cu țările din Europa Centrală și de Est reprezintă doar 10%, iar volumul investițiilor este și mai mic, fapt ce constituie un potențial deosebit pentru dezvoltarea acestor relații.

Prim-ministrul Chinei, **Li Keqiang**, a afirmat că suma contractelor de investiții pe care companiile chineze le vor semna cu cele românești, cu prilejul vizitei sale la București, este **"uriașă"** și va depăși valoarea stabilită inițial.

El a prezentat și o serie de cifre, arătând că peste 30 de ani de creștere a economiei chineze au făcut China un partener de comerț foarte important pentru mai mult de 120 de țări la nivel mondial și a doua economie la nivel mondial, valoarea schimburilor economice între Uniunea Europeană și China depășind zilnic un miliard de euro.

China este reprezentată de premierul **Li Keqiang**, cel care are de gând să investească în această zonă **peste 20 de miliarde de euro în urmatorii ani**.

Forumul de la București a avut cinci teme majore: ***energie, agricultura, turism, IT&C și infrastructura***.

Premierul Chinei Li Keqiang, ***a propus României „un parteneriat comprehensiv, prietenos și cooperativ”*** **dîn patru puncte:**

1. Întărirea parteneriatului politic prin respectul reciproc, întemeiat pe *convergența* intereselor naționale;

2. Dezvoltarea cooperării comerciale și economice prin promovarea unui comerț *echilibrat* și al *cooperării industriale*;

3. Crearea unor proiecte *în comun mari,* în domeniul energetic (nuclear) și al infrastructurii;

4. Întărirea *cooperării culturale*.

(extrase din *Xinhua*, 28 nov. 2013)

Cu acest prilej China a deschis o linie de creditare de 10 miliarde de dolari pentru firmele (chineze) care vor investi în România, pentru următorii cinci ani

(Ziarul Financiar, 27 nov. 2013) și 500 de milioane de dolari investiții în infrastructură (Reuters, 26 nov. 2013). Mai exact, banii sunt pentru China, prin intermediul României.

Sumele sunt destinate pentru *investiții în energetică și pentru dublarea schimburilor comerciale chino-est-europene.*

Din punct de vedere strategic, chinezii, sunt interesați de *stabilirea unui cap de pod comercial în UE prin România.*

China dorește să investească masiv în România (proiecte majore), prin implicarea economiei românești, în domenii ce țin de infrastructura feroviară (cel mai rentabil mijloc de transport terestru), pe care s-o eficientizeze pentru transportul de mare distanță (de unde și interesul pentru linii de mare viteză), și în energie (punctul de plecare al oricărei economii).

Cu alte cuvinte, China este interesată să transforme România într-o rampă geoeconomică pentru China. Cu energia într-o mână și cu transporturile într-alta, China va deveni voles-nolens un actor cu instrumente imbatabile în ograda UE *prin* România.

Desigur, China nu este singură. Austria, țânțarul făcut armăsar de Năstase prin privatizarea Petrom din 2004, este principalul actor energetic din România, alături de Lukoil și Gazprom din Rusia; mai nou, au apărut și americanii, prin Chevron, etc. Dar China intră pe piața energiei industrializate, energie nucleară, termocentrale etc., cu componente pe verticala lanțului industrial și a activității economice mai ample decât furnizarea de gaze și petrol.

În ceea ce privește transporturile, având în vedere că în perioada cât China a făcut 10 000 de kilometri de linie de mare viteză (*The Economist*, 9 nov. 2013), România nu-și putea permite să reabiliteze decât 10 kilometri pe an (*reparații capitale,* nu se știe ce viteză, *Ziare.com*, 30 sept. 2013). Ca urmare, viteza medie a trenurilor în România este de 43 km pe oră pentru călători și 23 km pe oră pentru marfă. Cine zice că tranziția nu e un succes este răuvoitor, nu? China? Aici viteza trenurilor de mare viteză oscilează între 200 și 350 km pe oră (*The Economist*, 9 nov.).

Contextul statistic

Pe relația cu UE, în momentul de față, România are o rată de absorbție de circa 25% pe an, din fondurile europene, suma reprezentând circa 4,9 miliarde de euro, după cum declara ministrul Fondurilor Europene, Eugen Teodorovici pentru Agerpres în octombrie 2013.

Teoretic, România, cu contribuția ei de 7,2 miliarde de euro la bugetul UE, ar fi trebuit să aibă un beneficiu net de 25 de miliarde de euro. Nu este cazul. În virtutea mecanismului deficitar de absorbție, România este mai degrabă un contributor net decât beneficiar net în relația cu UE.

Chiar dacă clasa politică și administrația din România ar funcționa în toată această perioadă cu un randament de 25% (rata de absorbție), banii primiți de la UE ar fi de circa 8 miliarde. Să nu uităm, însă, că jumătate din perioadă România a primit doar 7% din sumele cuvenite.

Pe scurt, în ultimii șapte ani, România a subvenționat UE cu 4,2 miliarde de dolari (a dat 9 miliarde, a primit 4,8, *Gândul*, 5 dec. 2013). Condiționată de o birocrație ridicată la rang de preoțime invizibilă și de o administrație puternic politizată (constituită pe principiul dependențelor personale și nu al competenței), relația economică a României cu UE este nefavorabilă.

Acesta este fondul pe care vin cele 10 miliarde pe cinci ani ai Chinei în România.

Xinhua prezintă: premierul chinez a venit în România „pentru a susține expansiunea peste mări și pentru a proteja interesele legitime ale firmelor chineze pe teritoriu străin" (*Xinhua*, 28 nov. 2013)

De ce avantaje poate beneficia România ?

În primul rând stabilizează geopolitic imaginea României. (Problema imaginii României, a Estului Europei, a Balcanilor, este o chestiune foarte serioasă, ce ține de practicile unui colonialism /neocolonialism mental multisecular.În al doilea rând, oferă un scop clasei politice - banii aceștia trebuie fixați. În al treilea rând furnizează stabilitate politică - China nu va admite ca 10 miliarde să se spargă în tot felul de manele. În al patrulea rând, și poate cea mai importantă: oferă „lumii civilizate" („Occidentului") încă un pol de putere *cât se poate real,* de care va trebui ținut seama. Cu 10 miliarde avansate atât de rapid, China va da mult de gândit.

Nu în ultimul rând, cele 10 mii de miliarde chinezești nu sunt neapărat un Plan Marshall. Ele *reprezintă o linie de creditare deschisă care va trebui returnată.* Planul Marshall a însemnat investiții în *stabilizarea societăților* și *reinstituționalizarea democrației* prin repornirea mecanismului economic, mecanism esențial al democrației. SUA au beneficiat indirect, prin însănătoșirea acestora, dobândind societăți apte să aibă piețe de desfacere. **China are ceea ce Europei și SUA le lipsește:** puterea de *a înainta economic prin investiții productive.* Fenomenul dezindustrializării României sub egida „reformelor" în numele „integrării euro-

atlantice" au atins pragul unui veritabil război: zeci de mii de fabrici au fost lichidate fizic.
Și mai este un aspect, cel geopolitic regional. În timp ce SUA și Germania s-au complăcut sau au încurajat apariția clubului „copiilor minune" - „Grupul de la Visegrad", prin care s-a fracturat Europa de Est, mai „înapoiată" (de fapt, mai în suferință) de restul Europei, China se pare că vine cu o politică inversă: „România este un pilon important pentru relațiile dintre China și Europa Centrală și de Est." - a afirmat premierul chinez la București (*Cotidianul*, 26 nov 2013).
Nu în ultimul rând**, *investițiile chineze nu sunt condiționate ideologic*,** așa cum se întâmplă cu o bună parte din proiectele occidentale în România. Foarte probabil, fiind o țară în expansiune geoeconomică, sunt *nebirocratizate*. Ca orice altă entitate colectivă, China acționează în virtutea unei *imagini* geopolitice și culturale pe care o are despre România. Fondul imaginii, construite în epoca lui Ceaușescu, este unul pozitiv.

- **O declarație politică depusă la Camera Deputaților**

Noembrie 19, 2013 **Ana Birchall, deputat PSD**

despre oportunitățile oferite de deschiderea României spre piețele economiilor emergente din Asia Centrală şi de Sud Est, oportunităţile, care din punctul de vedere al autorului, reprezintă un **proiect naţional** care trebuie susţinut de toate forţele politice din România.

« Când vorbim despre politica externă a României trebuie întotdeauna să avem în vedere **două lucruri** care definesc strategia noastră geopolitică pe termen lung. **În primul rând,** statutul nostru de stat membru al UE şi în acelaşi timp, statutul nostru de stat membru NATO. Este cât se poate de clar că linia strategică trasată pentru România o reprezintă Vestul, iar Parteneriatul strategic pe care ţara noastră l-a semnat cu Statele Unite ale Americii în 1997, mai precis pe 11 iulie este dovada concludentă a acestui fapt… drumul nostru european şi occidental este deja o **condiţie *sine qua non*** pentru afacerile noastre externe, dar acest lucru **nu trebuie să însemne că România, în relaţiile sale internaţionale, trebuie să întoarcă spatele oportunităţilor economice oferite de alte pieţe precum Asia de exemplu**.

Consider că o deschidere față de Asia este foarte oportună pentru România de a fi un ambasador al UE în această zonă atât de importantă. Apreciez eforturile guvernului de a căuta și alte piețe de desfacere pentru produsele românești și ce piețe pot fi mai potrivite decât cele mai numeroase din lume, China și India.

Deschiderea economică a României către alte state precum statele din Asia, este imperios necesară, România putând astfel beneficia de experienţa economică a unor state care au cunoscut dezvoltări economice şi sociale extrem de rapide cum ar fi de exemplu Singapore.

Oricare din poveştile de succes ale celor patru „tigri" asiatici poate fi povestea de succes a României. România are un potenţial economic uriaş de a deveni un „tigru economic" regional şi european. Trebuie doar să i se descătuşeze potenţialul, inclusiv printr-o guvernare eficientă, dar şi prin susţinerea acestui proiect naţional de către toate forţele politice din România.

România poate fi o cale de comunicare între Est și Vest și o poartă către Orient, atât datorită poziţiei geografice pe care o avem, cât şi datorită deschiderii istorice pe care am avut-o faţă de ţările din această zonă.

Comerţul extins cu China, India, Asia de Sud-Est şi Asia de Nord-Est va fi soluţia care ne va permite să depăşim performanţa ţărilor din Europa de Sud. Trebuie să acceptăm această provocare pentru că ea reprezintă şansa noastră.

Reţeta succesului? Simplă: o viziune, un proiect naţional de dezvoltare şi determinarea, ambiția de a reuşi.

…..dacă în Qatar, India și Singapore întâlnim poveștile de succes ale economiilor emergente pe plan regional și mondial, ce ne împiedică pe noi să scriem o poveste de succes similară pentru România? Avem potențialul necesar pentru a ne dezvolta economic și social și pentru a deveni un lider regional, la nivel economic și la nivel politic. Avem resursele necesare pentru a ne dezvolta, resurse de sol, de subsol, geostrategice și umane care, cu un set de politici publice orientate spre creștere ne-ar putea ajuta să ocupăm un loc de cinste în UE și să stăm cu capul sus când ne reprezentăm în relațiile noastre externe.

Locul României este la "Porțile Orientului". Trebuie să profităm de această poziție și să fim o punte de legătură, economică, socială și politică între Vest și Est.

Fac apel la toți colegii mei, indiferent de culoarea politică, pentru a susține această șansă a României de a deveni o poveste de succes».

9.3. Dezvoltarea Republicii Moldova, încotro ?

Republica Moldova este un stat **agrar**-**industrial**. Agricultura este unul dintre pilonii tradiționali pentru economia Republicii Moldova.

Un studiu realizat de Banca Mondială, arată însă că agricultura din Republica Moldova este ineficientă, în anul 2011 sectorul a înregistrat o productivitate scăzută, investițiile în domeniu au fost mici, iar costurile exagerate. Productivitatea sectorului este de 2 ori mai mică decât în media europeană.

9.3.1. În căutarea modelului moldovenesc de dezvoltare social - economică

În anii '90, devenind stat independent, R. Moldova a ales o strategie ambițioasa de liberalizare economică, urmând sfatul FMI-ului. Aceasta a implicat liberalizarea prețurilor și a dobânzilor, în tentativa de a adopta o monedă natională convertibilă și de a liberaliza comerțul. Consultanții FMI-ului au susținut că bazele economiei din Republica Moldova erau suficient de solide pentru a-i permite să facă față presiunilor economiei globale. A fost o ***greșeală catastrofală a birocraților de la FMI***, care au dobândit doar cunoștințe superficiale despre realitatea economică din Republica Moldova și au neglijat sublinierea nevoii de reformă pentru agențiile de reglementare. ***Terapia de șoc aproape că a ucis pacientul.*** Criza financiară din Rusia anului 1998 a expus în mod brutal vulnerabilitatea Republicii Moldova la *subite tendințe adverse.* Spre sfârșitul anului 1990 amploarea economiei ajunsese la mai puțin de ***o treime din cota atinsă în 1989.*** Dar în 1997-1998 Chișinăului încă i se cerea să-i plăteasca dobânda FMI-ului pentru împrumuturi străine care atingeau 70 milioane de dolari, lucru care ***a afundat economia și mai adânc în recesiune. În 2000, PIB-ul pe cap de locuitor era de cinci ori mai mic decât media din lume.*** În 2004, 40% din cetățeni trăiau într-o sărăcie lucie. ***Profesorii și alte categorii de angajați plecau în străinătate să sape șanțuri pentru a-și putea întreține familiile.***

Evoluţia economiei Republicii Moldova poate fi caracterizată printr-un continuu proces de reformare, însă din păcate unul defectuos, care a generat acumularea dezechilibrelor de ordin structural şi funcţional. Astfel, după 23 de ani de independenţă în Republica Moldova deficitul de reforme a agravat problemele existente în toate sectoarele economiei naţionale, grăbind transformarea acestora în ***constrângeri iminente pentru creşterea economică***.

Totodată, liberalizarea primitivă a economiei nu a fost înţeleasă şi acceptată de majoritatea populaţiei.

Demagogia politicenilor, caracterul eterogen al societăţii moldoveneşti după convingerile politice, perceperea naţional-etnică, predominarea principiului diversităţii asupra principiului unităţii, interesele confesionale, statutul social-

economic - aprofundează ***dezintegrarea socială***, generează tendinţe contradictorii, cu ***viziuni diferite : Est / Vest.***

Existenţa factorului contradicţiei, exclude posibilitatea existenţei unei dominante constante de dezvoltare și modernizare a R. Moldova.

O importantă cauză de ordin politic a crizei transformaţionale în Republica Moldova, recunoscută unanim de societatea civilă, este diminuarea rolului statului, incapacitatea lui de a apăra interesele naţionale, fiind capturat de grupări oligarhice și cleptocrate. În lipsa tradiţiilor democratice şi a mediului legislativ, adică în structurile statale s-a stabilit politica orientată spre rentă, a avut loc „intercalarea" puterii şi businessului, care este îmbinată cu lobysm agresiv, exprimat prin practica adoptării deciziilor statale "comandate".

În alt context, rezolvarea problemei identificării naţionale pentru dezvoltarea economiei R. Moldova a fost practic compromisă din start, din momentul aderării la CSI. Această comunitate fiind creată, formal, avea scopul major de ***divorț civilizat*** după destrămarea imperiului sovietuc, ***prin păstrarea pieței comune și relațiilor de cooperare existente*** între întreprinderile de stat. Obiectiv, aceste deziderate au fost necesare ***pe termen scurt***, timp necesar pentru ***identificarea națională și construcția statală independentă și suverană*** a statelor-membre. Însă cu timpul, mentalitatea imperială de stăpân și vasal / frate mai mare și frate mai mic, ca factor politic, au dus la transformarea fostelor republici sovietice în ***state neocoloniale***, dependente economic de Rusia. Prin declararea fățișă de «strângere a pământurilor», Rusia a inventat proiectele **« Uniunea Vamală RUSIA-Belarusi-Kazahstan** » și «**Uniunea Euro-Asiatică**» în scopul refacerii Imperiului Rus (Sovietic).

Timp de 23 de ani, de la momentul Declarației de Independență, Moldova stagnează în materie de dezvoltare și modernizare fără identificarea sau aderarea la un model economic de succes verificat.

Unii experţi se dau cu părerea că modelul economic naţional de perspectivă ar putea să includă următoarele componente:

- "comune", adică cele care se elaborează luându-se în calcul tendinţele globale ale epocii contemporane;
- "particulare", ce reflectă specificul dezvoltării unui grup de ţări (cazul Republicii Moldova - ţările ce se află în tranziţie "după socialism");
- "unitare", se accentuează particularităţile ţării concrete (specificul factorilor de producţie, ierarhia obiectivelor de dezvoltare, particularităţile dezvoltării

sociale, sistemul intereselor şi cel al motivaţiilor, mecanismul gestiunii, varietatea formelor şi structurii avuţiei naţionale).

Elaborarea modelului adecvat de reformare şi modernizare, în contextul actual de Asociere la Uniunea Europeană devine ***problema-cheie*** pentru R.Moldova.

Rezolvarea problemei poate fi găsită în Declaraţia de Independenţă a Republicii Moldova din 27 August 1991 :

> ***REPUBLICA MOLDOVA ESTE UN STAT SUVERAN, INDEPENDENT ŞI DEMOCRATIC, LIBER SĂ-ŞI HOTĂRASCĂ PREZENTUL ŞI VIITORUL, FĂRĂ NICI UN AMESTEC DIN AFARĂ, ÎN CONFORMITATE CU IDEALURILE ŞI NĂZUINŢELE SFINTE ALE POPORULUI ÎN SPAŢIUL ISTORIC ŞI ETNIC AL DEVENIRII SALE NAŢIONALE.***

Suveranitatea câştigată la începutul anilor 90 este adecvată aspiraţiilor de veacuri ale poporului.

În aspect economic, este necesară ***reorientarea urgentă*** a cursului reformelor primitive: de la situaţia constatată şi descrisă, la un model economic naţional, adecvat aspiraţiilor şi valorilor europene.

Utilizând acelaşi principiu, (elucidat în capit.3) în abordarea problematicii - „să gândim şi să procedăm în acţiunile sale aşa, ca şi cum Ţara ar fi Re-întregită”, R. Moldova are avantajul de a beneficia de capitalul intelectual (Acquis-ul comunitar - ansamblul de drepturi şi obligaţii asumate de statele membre ale Uniunii Europene, normele juridice ce reglementează activitatea Comunităţilor Europene şi a instituţiilor UE, acţiunile şi politicile comunitare) şi economic al României, inclusiv şi ca stat-membru al UE.

Nu poate fi exclusă nici calea asimilării critice a valorilor statuate în ţări cu modele de economie-TOP. În acest sens, efortul de implementare a noilor politici poate fi diminuat prin ***studierea, evaluarea critică şi solicitarea Transferului de expertiză*** pentru implementarea practicilor statelor avansate: ***SUA, Germania, Suedia, Franţa, Izrael, Singapore, România, Polonia, Ţările Baltice, Slovenia, China ş.a.***

Din momentul acestor constatări, şi evaluând critic componenta "unitară" (specifică) posibilă a modelului economic pentru R. Moldova, putem anticipa un proiect de model economic al României re-întregite.

În calitate de ***"repere"*** ale dezvoltării, cu evidenţa specificului şi priorităţilor economiei moldoveneşti, este oportun de a alege:

- modificarea dezvoltării tradiţionale pentru Complexul Agro-Industrial al Moldovei, prioritate urmând să aibă produsele ecologice, create pe baza tehnologiilor moderne;
- intensificarea dezvoltării producţiei intelectuale, ştiinţifice, reieşind din nivelul înalt al potenţialului uman;
- dezvoltarea prioritară a industriei construcţiilor pe baza materialelor de construcţie existente în regiune şi a forţei de muncă ieftină;
- dat fiind economia "mică" a Republicii Moldova, e necesară stimularea proceselor integraţioniste (iniţial la nivelul CSI şi UE), activizarea tranziţiei spre modelul de „reproducere" a relaţiilor externe.

Aceste direcţii de dezvoltare a economiei moldoveneşti, ce contribuie la mobilizarea resurselor interne şi la sporirea posibilităţilor de export, reprezintă perspectivele de creştere economică şi de asigurare a securităţii naţionale.

Renaşterea naţională, conform experienţei civilizaţiei, se bazează pe particularităţile socio-culturale şi principiile moral-etice ale poporului. În epoca contemporană, în condiţiile concurenţei mondiale acerbe, intensificării tendinţelor informatizării şi socializării economiei, o importanţă deosebită o au valorile comunitare şi prioritatea intereselor naţionale. Odată cu tranziţia la o nouă etapă a dezvoltării civilizaţiei, multe valori tradiţionale ale poporului moldovenesc (prioritatea valorilor spirituale, atitudinea precaută faţă de natură, autoritatea culturii şi cunoştinţelor, conlucrarea şi solidaritatea) vor fi solicitate la cel mai înalt nivel.

«În marea globală trebuie să fim diferiţi, pentru a avea succes. Avem nevoie de un model propriu, bazat pe tradiţia, istoria şi cultura ariei noastre de civilizaţie. Sigur că principiul de bază nu poate fi decât libertatea absolută de întreprindere, de posesie şi expresie, iar statul trebuie să devină minim, menţinând doar ordinea şi libertatea competiţiei.» (*Dinu Patriciu*)

În cazul devierii de la aceste principii, **pe termen mediu, Republica Moldova va rămâne dependentă de remiteri, iar creşterea economică va fi susţinută de consum.**

Degradarea capitalul uman, deja are efecte nefaste asupra economiei naţionale. Republica Moldova, practic, şi-a pierdut avantajul pe care-l avea în faza iniţială a

tranziţiei privind nivelul înalt de educaţie şi calificare al populaţiei. Calitatea educaţiei continuă să se deminuieze. Cel mai mult s-a deteriorat educaţia profesională şi a celei superioare. În foarte multe şcoli profesionale, curricumul de studii nu corespunde necesităţilor pieţei forţei de muncă.

9.3.2. Perioada de tranziţie

Republica Moldova actualmente are o economie în tranziţie de la economia planificată la economia de piaţă. Obiectivul "economia de piaţă" este mult prea generalizat şi definit doar la general, ca tendinţă. În consecinţă, Republica Moldova ***nu are un model economic*** bine definit şi respectiv un program economic, sau o politică economică clar determinată. Pe parcursul anilor '90 în Republica Moldova s-a promovat o politică economică de piaţă necompletă (parţială): ***s-au liberalizat preţurile, s-a format un nou sistem monetar şi respectiv piaţa financiară, piaţa asigurărilor, s-a creat piaţa de capital şi s-au schimbat raporturile de proprietate prin intermediul Programului de Privatizare.***

Efectele negative, însă, s-au dezlănţuit fără nici o restricţie, afirmându-se mult mai plenar:

- ***deindustrializarea economiei;***
- ***poveri (şi datorii) financiare enorme în raport cu capacitatea economică;***
- ***afectarea gravă şi chiar destrămarea instituţiilor sociale, sistemelor educaţional, ocrotirii sănătăţii, asigurărilor sociale, protecţiei populaţiei (şi a cetăţeanului), reproductivitatea populaţiei şi reproductivitatea economică, reproductivitatea fondurilor fixe, transformarea cvasi-completă a populaţiei din colhoznici în acţionari (fapt absolut străin, necaracteristic caracterului naţional, dar şi nivelului rural real al relaţiilor de producţie şi specificului conştiinţei sociale adecvate timpului curent.***

Programul "Pământ" a dezintegrat caracterul industrial al agriculturii autohtone, creând un sistem de parcele agroteritoriale, alungând de-facto şi de-iure ştiinţa agroindustrială din agricultură, noii proprietari în masă neavând studii agronomice şi, astfel, organizarea economică şi tehnico-ştiinţifică a ramurilor agroindustriale a fost întoarsă la poziţia anilor '60 ai veacului trecut.

Investiţiile externe s-au canalizat în special pe piaţa de consum (piaţa energetică, piaţa serviciilor de telecomunicaţii, care generează cele mai considerabile venituri consolidate), dar n-a reuşit să ofere pentru privatizare şi investiţii sectoarele de producţie (pentru a le facilita deschiderea spre pieţele occidentale) şi, ca urmare, a

scos la vânzare propriile sectoare de piaţă, sau, sectoarele generatoare de profit. Când toate ţările luptă pentru a câştiga şi menţine sectoarele de piaţă, Moldova a scos propriile sectoare de piaţă la vânzare.

Dificultatea perioadei de tranziţie economică este determinată în mare măsură de faptul, că statul continuă să deţină o mare parte a proprietăţii industriale neîntreprinzând practic nimic pentru valorificarea ei. Din contra, prin modificări multiple ale politicii industriale statul frecvent îşi scoate proprii producători de pe piaţă. Fondurile de investiiţii, ajunse mari proprietari de patrimoniu, s-au specializat în comerţ (tranzacţii de patrimoniu, hârtii de valoare), nu exercită şi nu întreprind un management specializat în dirijarea industriei şi diversificarea producţiei.

La sfârşitul anilor ’90 au existat în Legea Bugetului totuşi trei motivaţii considerabile pentru producători:

1) scutirea de impozitul pe venit în proporţie de 50 la sută din suma investită în activele materiale fixe;

2) scutirea de impozitul pe venit în primul an de producere a produselor noi;

3) orientarea economiei (producătorilor) spre export prin scutire de TVA la export (valabilă şi astăzi).

Aceste trei motivaţii au stimulat producătorii să investească în producţie şi să înoiască operativ lista articolelor de produse, asigurându-le calitatea şi designul competitive pe pieţele externe. Prin aceasta producătorii au fost indirect motivaţi să desfăşoare elaborările, să antreneze şi să menţină un cadru ingineresc (proiectanţi, tehnologi, manageri de producţie) competitiv sarcinilor, sau să recurgă la serviciile firmelor specializate de inginering în domeniu.

Cu toate acestea, Republica Moldova în ultimii ani s-a afirmat stabil ca ***“cea mai săracă ţară din Europa”.*** Aşa cum în Moldova în continuare raportul categoriilor “politică - economie” este inversat (politica menţine supremaţia, iar economia este derivata) vina sărăciei nu este completamente a stării economice.

Totodată rezultatele acestui proces nu-i satisfac absolut pe nimeni în Moldova (Preşedenţie, Guvern, cetăţeni), nu satisfac structurile internaţionale donatoare, de unde reiese că starea curentă a economiei Republicii Moldova ***nu corespunde unei economii de piaţă funcţionale***. Aceasta s-a manifestat prin următoarele:

- sistemul economic al Republicii Moldova a cedat iniţiativa şi capacitatea de decizie procesului de tranziţie, care se recuperează mult prea anevoios;
- procesul de tranziţie la economia de piaţă nu a avut şi încă nu are un obiectiv clar determinat;
- lipseşte un model economic clar definit;
- creşte şi se dezvoltă în ritm sporit economia tenebră, care a ocupat nişa activităţilor economice generatoare a fluxului de bani în numerar;
- piaţa financiară moldovenească, fiind creată mai eficient (comparativ cu alte sectoare ale economiei) exploatează dur toate sectoarele economice ale Moldovei, neasigurându-le nici o şansă reală de acces la sursele creditare, lipsindu-le astfel de orice posibilitate de completare a capitalului circulant, sau manevrare economică;
- speranţa relansării economice a ţării prin atragerea masivă a investiţiilor străine nu s-a realizat pe parcursul a 23 de ani. Rămânând în continuare un obiectiv esenţial, totuşi este absolut necesar de revenit la dezvoltarea resurselor proprii, în primul rând al pieţei interne de consum, servicii şi investiţii ca prim mediu de rotaţie a fluxului financiar naţional. În urma exodului populaţiei în R. Moldova intră sute de milioane de dolari, care printr-o politică economică corectă ar putea forma o bază esenţială a dezvoltării împrumuturilor financiare interne. Creșterea economică, în tandem cu tendința de reducere a sărăciei, sunt strâns corelate în R.Moldova cu fluxul de remitențe și consumul generat de ultimele. Dincolo de realitatea expunerii economiei naţionale unei serii de vulnerabilități din cauza creșterii economice bazate pe consum și pe remitențe, ***există un pericol și mai mare***, asociat acestui model de creștere economică - faptul că, la un moment dat, ***volumul remitențelor va începe să scadă.*** Republica Moldova ocupă locul 5 în lume la cota transferurilor băneşti în structura PIB. Volumul remitenţelor constitue 23 - 25 % din PIB. Tagikistan, de exemplu, e pe locul 1, cu o cotă de 50%. Experţii Băncii Mondiale în R.Moldova spun: Remitenţele sunt plasate, în mare parte, în consumul intern, cumpărarea imobilelor şi nu influenţează creşterea economică. Ei recomandă Guvernului să contribuie la reorientarea acestora spre investiţii, în special în sectorul financiar. În ultimii 11 ani remitenţele au constituit 9,2 mlrd dolari SUA, pe când investiţiile directe - numai 3 mlrd. Ei au constatat că R.Moldova a intrat într-un cerc vicios: ***Remitenţele alimentează cererea pe piaţa internă, care creşte pe***

seama importului. La rândul său, acest fenomen nu permite dezvoltarea sectoarelor agricol şi industrial. Ca rezultat, devine neprofitabilă alocarea mijlocelor financiare în aceste sfere, … nu se creează noi locuri de muncă. Aceste procese impun intensificarea imigraţiei şi creşterea transferurilor băneşti în ţară. Cercul s-a închis!

- sectorul agroindustrial, prin remanierele operate a fost practic dezintegrat şi reîntors la lucrul manual al ţăranului, ultimul neavând nici tehnică, nici tehnologii agroindustriale şi nici posibilităţi reale să le procure în viitorul apropiat;

- industria Moldovei n-a reuşit să se consolideze, rămânând de-facto la nivelul economic şi organizatoric ca o sumă de întreprinderi autonome ale vechiului sistem industrial dezmembrat cu schemele de acces la sursele de materie primă precedente, cu tehnologiile învechite, cu documentaţia de producţie (dar şi producţia) anterioară, cu cadrele muncitoreşti, tehnico-inginereşti, şi manageriale de calităţi depăşite. Industria Moldovei a ajuns prima şi marea jertfă a pieţei de capital nou formate;

- bugetul Republicii Moldova (conform estimărilor) în raport de 70 la sută se asigură de Departamentul Vamal. Fluxul financiar al Departamentului Vamal este acumulat preponderent din operaţiunile de import, respectiv din:

  a) TVA la import

  b) accize

  c) taxe vamale şi

  d) proceduri vamale

  Estimând suma impozitării vamale la 25 la sută din valoarea importului (numai TVA asigură 20 la sută), reiese că economia Republicii Moldova anual înstrăinează (ca plată pentru import) circa trei bugete (2,8 bugete). Prin dezvoltarea ramurilor de infrastructură ale economiei (în primul rând a infrastructurii industriale, energetice) se poate de schimbat acest raport de valută înstrăinată, respectiv de import/export şi stabilitate a valutei naţionale;

- creşterea tot mai rafinată a metodelor de încălcare a legilor economice, sporul evaziunilor fiscale, în special cu produsele accizate sau tranzacţiile comerciale efectuate prin Transnistria. Întârzierea reacţiilor organelor specializate adecvate pe măsură în concluzie lipseşte Moldova (după datele

experţilor internaţionali) de încasări a impozitelor în valoare echivalentă valorii bugetului statului;

- exodul în masă a specialiştilor profesionişti selectivi antrenaţi anterior lipseşte economia de cadre calificate.

Suplimentar mai menţionăm scăderea producţiei industriale şi agroindustriale, creşterea cronică a deficitului balanţei de comerţ exterior, degradarea structurală şi instituţională a comerţului exterior, creşterea galopantă a datoriilor externe, creşterea şomajului (şi formei de şomaj voalat), lipsa unor viziuni economice de revitalizare a mediului economic rural şi multe altele, care au condus la deteriorarea imaginii Republicii Moldova pe plan internaţional. Situaţia este şi mai dificilă, dacă punem în discuţie şi nivelul de trai al populaţiei, în special al populaţiei rurale şi pensionare.

9.3.3. Viziunea Consiliului Unirii

vis-a-vis de problematica dezvoltării R.Moldova este expusă în **conceptul de proiect : «Schimbărea paradigmei de dezvoltare socio-economică a Republicii Moldova».**

Expunem conceptul sub forma următoarelor teze:

1. Principalele cauze ale sărăciei, mizeriei şi şomajului, motive pentru care statul R. Moldova este catalogat drept cel mai sărac din Europa, sunt **alegerea greşită a strategiilor de dezvoltare economică, ce prevăd ca bază fundamentală pentru ridicarea bunăstării societăţii exploatarea resurselor epuizabile, care cresc permanent în preţ, economia, care nu se dezvoltă pe principiile ridicării eficienţei utilizării forţelor proprii de producţie, inclusiv a resurselor umane.**

   Mizele sunt făcute pe căutarile şi interesele investitorilor străini, ***vânzare de materii prime, inclusiv umane, şi a altor resurse necesare dezvoltării interne.***

   Din acest punct de vedere, se impune **schimbarea paradigmei de dezvoltare socio-economică,** punându-se accentul pe **educaţie, agricultură, mediu, energetică şi infrastructură.**

2. Cea mai aproape de realitate pare paradigma ***economiei prin ecologie*** sau, într-o altă formulă, sub aspect practic şi realizabil - **Dezvoltarea Durabilă.**

   În viziunea experţilor, unica soluţie poate fi găsită la ***intersecţia abordării economice a mediului cu abordarea ecologică a economiei.*** Această stare de

valori şi principii, pentru a fi implementată, necesită efortul susţinut şi constant al tuturor actorilor sociali, aduşi la conştientizarea necesităţii de convieţuire.

Se întrevede ca **mediul economic, mediul natural şi cel social**, îmbinate raţional, să fie **pilonii de bază ai dezvoltării durabile**. Fiecare societate tinde să-şi studieze și să-și evaluieze capacitatea potenţialului natural şi uman, după care să decidă, în mod corect, **modelul economic** ce va înregistra un impact pozitiv asupra dezvoltării societăţii și mediului în ansamblu.

Resursele inepuizabile de importanţă primordială pentru R.Moldova sunt: **solul unic, potenţialul ridicat de energii neconvenţionale şi, nu în ultimul rând, resursele umane.**

Mai nou: deșeurile!

Strategiile şi viziunile de dezvoltare vor fi construite în baza acestor resurse, combinate cu eficienţa utilizării lor, în special, ***asanarea și protecția solurilor***.

Cele trei provocări menţionate (**consolidarea urgentă a exploataţiilor agricole, investiţiile în capitalul uman din zona rurală şi investiţiile în infrastructura fizică din zona rurală**) se află într-o strânsă legătură şi intercondiţionare.

3. Crearea industriei deșeurilor.

R. Moldova înregistrează cantități foarte mari de deșeuri ce rămân negestionate conform legislației. Acest fapt constituie un punct slab al sectorului național de management al deșeurilor, ce poate fi valorificat, prin intermediul politicilor publice coerente și al investițiilor sustenabile, într-o ***oportunitate pentru mediul de afaceri și pentru piața muncii.*** În ultimii ani, industria deșeurilor a înregistrat un trend ascendent. Numărul firmelor nou înființate care și-au declarat ca obiect principal de activitate colectarea și recuperarea materialelor reciclabile a crescut față de anii precedenți, parte dintre operatorii de deșeuri estimând că în următorii ani, companiile lor vor gestiona cantități tot mai mari de deșeuri.

Reducerea cantității de deșeuri este considerată un indicator al eficienței societății în a-și gestiona resursele: cu cât producem mai puține deșeuri și le gestionăm mai bine pe cele existente, cu atât creșterea economică este mai sustenabilă.

Gestionarea deșeurilor cuprinde o serie de etape pornind de la ***generare, colectare, sortare, transport, procesare și/sau reciclare până la valorificare.*** Fiecare din aceste etape este susceptibilă de a permite dezvoltarea de servicii, deși abordarea integratoare prezintă avantajul de a maximiza impactul și cota de piață, cu costuri și riscuri rezonabile. Această etapizare se aplică și în cazul deșeurilor municipale și cuprinde inclusiv monitorizarea acestora după închidere.

Investițiile pentru acest sector vizează crearea de sisteme integrate de gestionare a deșeurilor la nivel regional, în paralel cu închiderea depozitelor de deșeuri neconforme cu normele europene. Pot fi finanțate măsuri de colectare, sortare, transport, tratare și depozitare a deșeurilor menajere combinate cu măsuri de reducere a cantității de deșeuri, conform cu principiile și practicile în domeniu la nivelul Uniunii Europene.

În R. Moldova este primită **Strategia de mediu pentru perioada 2014-2023. Agenda Strategiei prevede dezvoltarea unui sistem ecologic modern,** prin elaborarea şi adoptarea unui cadru legislativ de mediu conform standardelor europene. Strategia prevede reducerea emisiilor gazelor cu efect de seră cu cel puţin 20 la sută până în anul 2020, reducerea cantității de deșeuri depozitate cu 30% și creșterea ratei de reciclare cu 20% până în anul 2023.

Strategia mai prevede crearea a **8 regiuni de management integrat al deșeurilor, în cadrul cărora vor fi construite 2 stații de tratare mecanico-biologică a deșeurilor** pentru municipiile Chișinău și Bălți, 7 depozite regionale de deșeuri menajere solide și 100 de stații de transfer.

Pentru aplicarea prevederilor Strategiei sunt necesare aproape 9 miliarde de lei, costurile fiind estimate în cadrul negocierii Acordului de Asociere și a Acordului de Liber Schimb cu UE. Cheltuielile vor fi acoperite din mijloace interne a bugetului de stat, fondul ecologic național, fondul de dezvoltare regională, fondul pentru eficiență energetică și din investiții externe.

Soluţia viitorului ar fi o **economie circulară**, în buclă, în care produsul este refolosit şi nu pur şi simplu aruncat la gunoi ca acum. În economia circulară, optimizarea este cuvânt de ordine pentru gestionarea stocurilor, menţinerea valorii, calităţii şi performanţei materialelor şi bunurilor. Teoria este simplă**: viaţa produselor trebuie prelungită cât mai mult, prin refolosire, reciclare sau reparare.**

Potrivit unui raport al Fundaţiei Ellen MacArthur din Londra, din 2012, proiectarea şi folosirea de bunuri durabile, precum maşini, electrocasnice, telefoane mobile, în concordanţă cu principiile economiei circulare, ar putea genera fabricanţilor europeni economii de 630 de miliarde de dolari pe an la nivelul lui 2025.

Unul din obiectivele de dezvoltare a Republicii Moldova este crearea unui sector industrial tehnologic avansat, competitiv, scientointensiv şi eficient, racordat la standardele europene. Industrializarea ţării este o direcție importantă de intensificare a creşterii economice a Republicii Moldova, iar **clusterele** permit identificarea modelelor de asociere pentru depăşirea comună a dificultăţilor cu care se confruntă întreprinderile. Programul în derulare, **ClusterPolisee** vizează definirea, dezvoltarea şi implementarea de politici regionale de cluster, permite folosirea resurselor comune, integrarea activităţilor de-a lungul lanţului valoric global, îmbinându-se cu avantajele regiunilor competitive şi cu sinergiile internaţionale. Reunirea în clustere va spori competitivitatea şi eficienţa întreprinderilor, va stimula inovarea şi va creşte şansele pentru internaţionalizarea întreprinderilor mici şi mijlocii din Republica Moldova.

4. Agricultura ecologică - colacul de salvare!

Infotmaţii generale:

Sectorul agrar a fost şi rămâne a fi, tradiţional, ***pilonul de bază al economiei naţionale***, contribuţia lui în crearea PIB-ului în ultimii 5 ani fiind de circa 15 la sută, iar, în ansamblu cu industria de prelucrare a materiei prime agricole, contribuie cu peste ***30 la sută la crearea PIB-ului*** şi constituie aproximativ ***50 la sută din volumul total al exporturilor.*** În sector sunt antrenate peste ***33 la sută din forţa de muncă a ţării***.

Pământul este ***cea mai mare bogăţie*** pe care o are Republica Moldova, iar agricultura este ***ramura primordială de activitate*** a întregii populaţii. Cu toate acestea, la moment, un studiu realizat de Banca Mondială, arată că Agricultura din Moldova este ineficientă, anul trecut (2012) sectorul a înregistrat o productivitate scăzută, investiţiile în domeniu au fost mici iar costurile exagerate. Astfel statisticile oficiale arată că fermierii moldoveni produc de ***cinci ori mai puţin decât cei din România, de 31 de ori mai puţin decât cei din Olanda şi de 35 de ori mai puţin decât cei din Statele Unite ale Americii.***

Experţii explică situaţia prin faptul că ***agricultorii moldoveni produc mai mult pentru propriile necesităţi.***

Agricultura este vulnerabilă şi expusă la un şir de riscuri cu impact negativ ca: eroziuni, alunecări, calamităţi naturale. Însă pe lângă aceste probleme de ordin natural, producătorii agricoli se confruntă şi cu alt gen de probleme cum ar fi comercializarea producţiei recoltate, cauzate de reducerea volumelor de achiziţii şi prelucrare a legumelor de către fabricile de conserve, precum şi slaba dezvoltare a serviciilor de colectare, depozitare, transport a produselor agricole pentru industria alimentară şi pentru comercializarea pe piaţă. Nivelul scăzut de competitivitate a produselor agricole autohtone şi lipsa de diversitate a produselor contribuie la cedarea producţiei locale în faţa celei de import. Toate acestea nu oferă siguranţă şi stimulare pentru o dezvoltare durabilă, ci dimpotrivă sporesc riscurile agricultorilor. Agricultura a devenit o metodă de supravieţuire şi întreţinere şi nu un bussines producător de valoare adăugată.

O practică nouă în agricultura ţărilor dezvoltate, dar şi în curs de dezvoltare, este cultivarea şi promovarea produselor ecologice pure. Acestea ar fi o şansă reală pentru RM de penetrare a pieţelor externe unde există o cerere crescândă pentru produsele ecologice.

Viitorul sustenabil al agriculturii ???!

În contextul reformelor şi restructurărilor, dealtfel începute, se numără ***Producţia ecologică şi calitatea produselor.***

România şi R. Moldova au terenuri ideale pentru a practica agricultura ecologicâ, dispun de condiții unice pentru producția bio rezultată din agricultura ecologică (***sol, clima, ponderea populației agricole, tradiție în agricultură***), precum și de interese care motivează dezvoltarea acestei afaceri la cheie.
Astfel:

- Chimizarea și tehnologizarea n-au atins înca nivelul din țările occidentale. Producția în agricultura ecologică nu este dependentă de acestea!
- Se pot încă delimita perimetre ecologice, nepoluate unde să se aplice tehnicile bio specifice pentru agricultura ecologică!
- Piaţa externă pentru produse "bio", rezultate din agricultura ecologică, este incă lipsită de concurenţa la unele specii de legume și fructe pe care noi le

putem produce (vinete, pepeni, ardei gras, lung și gogoșar, țelina, caise, piersici, prune etc.)!

- Preţurile pentru produsele bio, rezultate din agricultura ecologică, sunt mult mai avantajoase, atât pentru producători, cât și pentru consumatori!
- Prin definiţie, produsele rezultate din agricultura ecologică nu sunt rezultatul unui proces industrial. De aceea, consumatorul nu va emite pretenţii deosebite la aspecte calitative privind: calibrarea, simetria, uniformitatea culorii etc., elemente esențiale pe piața convenţională!

Avantajele agriculturii ecologice şi paşii spre certificare

Este bine știut faptul că a produce legume în sistem de agricultură ecologică, a practica agricultura ecologică înseamnă, înainte de toate, a produce **SĂNĂTATE.**
Din perspectiva profitului și a acțiunilor de marketing agricultura ecologică este foarte bine văzută și sprijinită la nivel mondial!

Balanţa comercială în comerţul exterior al Republicii Moldova pe parcursul ultimului deceniu a înregistrat o tendinţă clară de diminuare, fapt ce demonstrează evoluţia nefastă a sectorului economic în întregime. Diminuarea exportului produselor agricole sunt influenţate de un şir de factori inclusiv şi de ***competitivitatea redusă*** a producţiei locale agricole pe pieţele interne şi externe de desfacere, datorită calităţii şi siguranţei necorespunzătoare cerinţelor mereu crescânde a acestor pieţe.

Consumatorii de astăzi, în special pe pieţele Uniunii Europene şi ale altor ţări din lume, nu numai că cer garanţii ca produsele pe care le cumpără să fie calitative, dar tot mai mult şi mai mult solicită confirmări suplimentare a calităţii şi siguranţei produselor pe care le consumă. Ei preferă produsele biologice/ecologice curate şi nemodificate genetic, iar cererea pentru astfel de produse este în continuă creştere.

Conform informaţiei parvenite de la organizaţiile internaţionale de specialitate, circuitul anual al produselor ecologice pe piaţa mondială constituie în prezent cca ***50 mlrd USD cu o creştere anuală de 20%.*** Uniunea Europeană consumă cca 45% din volumul global de produse ecologice. Preţurile la produsele ecologice cu certificate internaţionale sunt în mediu cu 50-60% (în unele ţări de 2-3 ori) mai mari decât la produsele crescute convenţional.

Cadrul legal al Republicii Moldova permite dezvoltarea Agriculturii Ecologice. În scopul susţinerii, promovării şi dezvoltării Agriculturii Ecologice, Parlamentul a adoptat Hotărârea Nr. 312 din 25.12.2008 (MO nr. 7- 9/18 din 20.01.2009) care reglementează ***subvenţionarea producătorilor agricoli*** înregistraţi şi certificaţi în modul stabilit de un ***Organism de Certificare recunoscut Internaţional şi Local.***

> *„Moldova are potențial agricol, dar trebuie <u>să investească în calitate….</u>*
>
> *Moldova ar avea de câștigat pe termen mediu și pe termen lung dacă de pe acum ar investi pentru a crește calitatea atât <u>a învățământului liceal cât și a celui universitar din domeniul agricol, agroalimentar și de afaceri…</u>*
>
> *În organizarea instituțională mai sunt încă multe lucruri de făcut, tocmai pentru a valorifica ceea ce există deja bun și de calitate pe teren. Apoi, în creșterea credibilității instituționale, mai ales <u>pe partea de control și certificare.</u> La fel - în organizarea pentru investiții în agricultură și sectorul agroalimentar, pentru că o deschidere a piețelor europene față de produsele din Republica Moldova presupune investiții, pentru ca în timp să crească cantitativ și calitativ producția orientată spre UE. "*
>
> ***Dacian Cioloș, Comisarul european pentru agricultură***

În acest contest, atu-urile R.Moldova şi ale României fiind similare şi integrate, vor mări esenţial potenţialul ramurii agricole a Statului Român reîntregit, plasându-l ca lider european.

România și acum este lider în sud-estul Europei pe agricultura ecologică, iar **la nivel mondial se poziționează între primii 15 exportatori** de materii prime ecologice, ne informează Marian Cioceanu - președintele Asociației Operatorilor din Agricultura Ecologică "Bio România".

Producţia ecologică şi calitatea produselor

Republica Moldova dispune de diverse premize pentru dezvoltarea producţiei agroalimentare ecologice.

Printre acestea pot fi menţionate următoarele:

- condiţiile favorabile pentru cultivarea unui spectru larg de culturi agricole cu valoare ecologică şi biologică adăugată (VEBA) (legumicole, pomiviticole, etero-oleaginoase etc.);
- starea ecologică a solurilor, preponderent pe suprafeţe mari, satisfăcătoare, datorită reducerii esenţiale, în ultimii 10 ani, a aplicării mijloacelor chimice în agricultură;
- protecţia culturilor agricole contra bolilor şi dăunătorilor, ce poate fi asigurată prin aplicarea sistemelor biologice integrate şi asolamentelor, etc;
- sistemul de inspecţie şi certificare în domeniu, importul şi exportul produselor agroalimentare ecologice.

Recent a fost deja armonizată legislaţia în domeniu cu cerinţele UE, fiind, în particular, adoptate. Regulamentele privind principiile ecologice şi metodele de procesare a producţiei agroalimentare ecologice.

În ultimii ani, întreprinderile şi-au intensificat activitatea de implementare a sistemelor de calitate, ceea ce permite asigurarea sporirii securităţii alimentare şi menţinerea calităţii înalte a produselor.

În prezent, la 71 de întreprinderi sunt implementate sistemele de calitate ISO 9000, HACCP şi GlobalGap. Un şir de alte întreprinderi sunt în proces de implementare a acestor sisteme.

Priorităţi şi posibilităţi investiţionale în agricultură şi industria agroalimentară

Printre principalele priorităţi pot fi menţionate:

- solul fertil şi condiţiile climaterice favorabile - principalele condiţii pentru dezvoltarea unei agriculturi intensive de înalt randament, precum şi a industriei prelucrătoare, cu o bază stabilă de materie primă de cea mai înaltă calitate;
- nivelul înalt de rentabilitate al ramurii agroindustriale, ce depăşeşte cu mult nivelul de rentabilitate al ţărilor vecine;
- popularitatea largă a brandurilor moldoveneşti pe pieţele externe, în special CSI;

- calitatea înaltă a produselor din Moldova şi-a creat o bună imagine în toate regiunile fostei URSS. De menţionat că, şi astăzi putem confirma cu toată responsabilitatea puritatea ecologică şi calităţile gustative remarcabile ale produselor noastre în condiţiile unor preţuri exclusiv accesibile;
- capacităţile de producţie ale complexului agroindustrial se află la o distanţă mică de bazele de materie primă şi sunt amplasate uniform pe teritoriul ţării;
- costul redus al forţei de muncă şi disponibilitatea de personal calificat;
- existenţa cadrului legal pentru activitatea economică a organizaţiilor internaţionale;
- numeroasele nişe de piaţă şi posibilităţile de obţinere a produselor agricole de calitate superioară etc.

Economia agrară a R. Moldova are ***trei resurse*** (avantaje mari) în general recunoscute.

I : datorită poziţiei geografice şi climei favorabile, pot fi crescute legume timpurii, oferind Moldovei un avantaj competitiv semnificativ.

II : R. Moldova dispune de terenuri bogate în humus şi resurse acvatice suficiente, aproximativ 75 la sută din întreaga suprafaţă a terenurilor agricole o constituie cernoziomul (solul negru). Cernoziomul raioanelor de nord ale Moldovei a fost declarat sol standard la Târgul Internaţional din Paris în anul 1893. Practic, R. Moldova nici nu dispune de alte resurse.

III : oamenii harnici.

Trebuie de recunoscut faptul, că al treilea avantaj (resurs), nu este altceva decât ***un mit, o iluzie!***

Dacă e să credem informaţiilor vehiculate unanim, de mai mult timp, de toate sursele media şi chiar recunoscute de Instituţiile Statului, ***aproape un million*** din populaţia ţării (baza naţiunii) aptă de muncă a emigrat din Țară. Speranţa că vor reveni nu se prevede. Acest fenomen a afectat societatea şi economia statului pe mai multe dimensiuni, deplasând starea de lucruri într-un cerc vicios.

Această constatare ne îndreptăţeşte şi ne permite să identificăm factorii de bază în elaborarea strategiei generale de dezvoltare socio-economică pe secole înainte **:** la potenţialul natural menţionat este imperativ necesar de adăugat alţi doi factori productivi ***- factorul uman bine instruit şi factorul tehnologico-investiţional de cel mai înalt nivel,*** care astăzi lasă mult de dorit. Acești factori decisivi prezintă premize bune pentru o economie competitivă, orientată spre export.

În acest sens, Statul trebuie să implementeze în mod serios **reforme coerente și restructurări agrare** și nu numai, pentru **a face agricultură locală și alte sectoare - cheie** ***competitive pe plan mondial.***

Atunci nu va mai exista nici problema pieţelor de desfacere a produselor agricole. Şi dacă tehnologiile şi capitalul pot fi atrase din diverse surse, atât interne cât şi externe, atunci ***factorul uman poate fi format numai prin impunerea unei noi paradigme în educaţie, în special, al tinerilor din localităţile rurale.***

În aspect de politici Guvernul întreprinde unele măsuri:

♦ sprijinirea şi promovarea intensă a politicii funciare, cu accente pe consolidarea terenurilor agricole;

♦ perfecţionarea şi eficientizarea sistemului de subvenţionare în agricultură, reexaminând posibilitatea de stimulare a creditării şi de accedere mai largă a gospodăriilor ţărăneşti la sursele financiare statale;

♦ stimularea creării şi dezvoltării infrastructurii de piaţă: pieţe agroalimentare naţionale şi regionale, centre de achiziţie, sortare, prelucrare şi ambalare;

♦ creşterea şi diversificarea exporturilor este extrem de importantă. Performanţa exporturilor este extrem de importantă în condiţiile creşterii datoriei externe a R.Moldova;

♦ atragerea investiţiilor străine directe. Accentul politicii investiţionale trebuie direcţionat pe transferul de tehnologii şi acumularea experienţei în gestiunea economică;

♦ diversificarea aprovizionării cu resurse energetice;

♦ reabilitarea infrastructurii şi în special a celei sociale;

- ♦ Guvernul urmează să accelereze adoptarea standardelor şi reglementărilor tehnice compatibile cu normele UE, precum şi renovarea laboratoarelor de metrologie şi testare.

La ora actuală, Republica Moldova se află în prag de lansare a programului ,ENPARD", acesta fiind unul din cele mai eficiente programe ale Comisiei europene, lansate în mai multe țări. Potrivit ministrului Agriculturii și Industriei Alimentare, Vasile Bumacov, acest program ***poate schimba fața agriculturii*** din Republica Moldova ***prin instruirea producătorilor agricoli***, care să fie capabili să acceseze fonduri europene.

> ***„Avem experiența Poloniei, României, Bulgariei, unde cu ajutorul fondurilor europene, cu ajutorul consultanței, agricultura a fost organizată. Nimeni nu iubește competiția. Multă lume se teme că va trebui să fim competititivi, dar noi nu putem să ne ascundem, mai devreme sau mai târziu trebuie să fim competitivi și dacă avem șansa și ni se oferă surse financiare pentru a spori competitivitatea trebuie să beneficiem de această șansă și să nu o ratăm."***

Programul se va desfăşura în perioada anilor 2014-2020. Suma finanţării proiectului va fi stabilită în funcţie de proiectele pe care le vor înainta antreprenorii.

Există o serie de oportunităţi investiţionale în sectorul agricol:

- ♦ viticultura - crearea de plantaţii noi atât de struguri tehnici, cât şi de masă, prelucrarea strugurilor și producerea vinurilor;
- ♦ industria de creştere şi prelucrarea fructelor şi legumelor - crearea de plantaţii noi, întreprinderi de congelare şi uscare, conservare, precum şi sere;
- ♦ sectorul zootehnic - potenţialul înalt de prelucrare a cărnii şi a laptelui, ce necesită asigurarea aprovizionării cu materie primă. În acest context, o posibilitate investiţională atractivă devine şi crearea unităţilor mixte de producţie pentru creşterea bovinelor şi a porcinelor, prelucrarea şi producerea cărnii etc.;

- sistemele de irigare - marele volum de producţie şi agricultura avansată necesită sisteme moderne de irigare, care să diminueze riscurile secetei şi să asigure o recoltă bogată ;
- agricultura în sol închis (sere performante);
- creșterea plantațiilor de salcie energetică pentru producerea biocombustibilului;
- agricultura ecologică - una dintre priorităţile de bază este dezvoltarea produselor bioecologice, premizele dezvoltării producţiei agroalimentare ecologice fiind menţionate mai sus.

Pentru a valorifica aceste oportunităţi sunt necesare ***reforme structurale şi legislative în domeniul funciar.***

Mari rezerve investiționale există și în industria alimentară.

Urmare a reîntregirii Ţării, va deveni mai atractiv şi va creşte potenţialul turismului, va deveni reală și securitatea energetică.

5. Securitatea și eficiența energetică

Ca fundament al strategiei energetice, Republica Moldova a stabilit opţiunea clară de integrare în Uniunea Europeană şi în piaţa sa internă a energiei. **Guvernul a aprobat Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030**

În acest context, au fost stabilite ***3 obiective generale:***

1. Securitatea aprovizionării cu energie
2. Crearea pieţelor concurenţiale şi integrarea lor regională şi europeană
3. Durabilitatea mediului şi combaterea schimbărilor climatice

Procesul de **integrare a pieţelor de energie electrică şi gaze naturale din Republica Moldova în piața energetică internă a UE** va fi unul de durată, iar sistemul energetic al ţării, precum şi economia în general şi populaţia vor trebui să trăiască, într-o perioadă de tranziţie, în condiţiile actuale. Strategia energetică a Republicii Moldova vizează anul 2020 drept anul integrării depline în piaţa internă de energie a UE. În conformitate cu acest obiectiv, legislaţia ţării va fi în timp util armonizată cu acquis-ul Comunităţii Energetice şi să fie convergentă cu acquis-ul UE, asigurându-se astfel **compatibilitatea**

juridică şi de reglementare cu aceste pieţe. Această strategie are ***şanse incontestabile de realizare*** rapidă în cazul reîntregirii României cu R. Moldova. Tot în contextul dezvoltării sectorului energetic, Guvernul a aprobat **Planul naţional de acţiuni în domeniul eficienţei energetice pentru anii 2013-2015** și prevede acţiuni şi măsuri prioritare în vederea atingerii obiectivului intermediar de 9% economii de energie către anul 2016 şi al obiectivului naţional de 20% economii de energie către anul 2020.

Moldova a decis semnarea acordului de finanaţare cu E5P - Instrumentul Parteneriatului Estic pentru eficienţă Energetică.

Republica Moldova ***va putea beneficia de sprijin financiar*** în vederea creşterii eficienţei energetice.

Odată cu semnarea acestui acord, Republica Moldova ar putea beneficia de granturi în valoare de până la ***20 de milioane de euro*** din partea Fondului Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu (E5P). Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu reprezintă un fond cu un capital de circa 93 milioane de euro, ce a fost inițiat în anul 2009 de către guvernul Suediei în colaborare cu instituțiile financiare internaționale (BERD, BEI, Grupul Banca Mondială, Corporația Financiară a Mediului Nordic și Banca Nordică de Investiții). Fondul are rolul de a acorda sprijin financiar în vederea creșterii eficienței energetice în țările Parteneriatului Estic al Uniunii Europene.

Obiectivele principale ale fondului sunt creșterea eficienței energetice, în special a întreprinderilor din sectorul municipal, reducerea semnificativă a emisiilor de CO2 și a altor gaze cu efect de seră, sporirea competitivității economice a întreprinderilor din sectorul municipal, sporirea accesibilității serviciilor prestate.

Granturile oferite de Fondul E5P pot fi folosite atât pentru ***proiecte de asistență tehnică cât și pentru cele de investiții.*** Prin intermediul fondului vor fi finanțate proiecte de eficiență energetică și de mediu, ce vor avea ca scop ameliorarea sistemului de termoficare, aprovizionarea cu apă, iluminarea stradală, eficientizarea energetică a edificiilor publice, gestionarea și reciclarea deșeurilor.

6. Urmare a reîntregirii Ţării, **va deveni mai atractiv şi va creşte potenţialul turismului.**

7. **Creșterea economică, în tandem cu tendința de reducere a sărăciei, sunt strâns corelate în R.Moldova cu fluxul de remitențe și consumul generat de ultimele.**

Imperativul necesar: **Atragerea remitenţelor în creşterea economică a R.Moldova, prin conversiune.**

Republica Moldova ocupă locul 5 în lume la cota transferurilor băneşti în structura PIB. Volumul remitenţelor constitue 23 - 25 % din PIB. Tagikistan, de exemplu, e pe locul 1, cu o cotă de 50%.

Experţii Băncii Mondiale în R.Moldova spun: Remitenţele sunt plasate, în mare parte, în consumul intern, cumpărarea imobilelor şi nu influenţează creşterea economică. Ei recomandă Guvernului să contribuie la reorientarea acestora spre investiţii, în special în sectorul financiar. În ultimii 11 ani remitenţele au constituit 9,2 mlrd dolari SUA, pe când investiţiile directe - numai 3 mlrd.

Ei au constatat că R.Moldova a intrat într-un cerc vicios: ***Remitenţele alimentează cererea pe piaţa internă, care creşte pe seama importului. La rândul său, acest fenomen nu permite dezvoltarea sectoarelor agricol şi industrial. Ca rezultat, devine neprofitabilă alocarea mijloacelor financiare în aceste sfere, … nu se creează noi locuri de muncă. Aceste procese impun intensificarea imigraţiei şi creşterea transferurilor băneşti în ţară. Cercul s-a închis!***

Cum ieşim din acest cerc?

Redirecţionarea remitenţelor către afaceri, prin susţinerea antreprenorilor noi. Acest lucru poate fi făcut prin stimulenţi, cum ar fi:

- Scutirea de impozit pe venit, contribuţii sociale, condiţii preferenţiale de creditare, subvenţii, componente de grant, reducerea numărului de inspecţii etc.
- Promovarea importurilor de maşini, echipamente, instrumente şi materie primă, la rate preferenţiale.
- Reducerea birocraţiei şi a corupţiei, pentru facilitarea activităţii de întreprinzător.

- Soluţionarea problemelor de infrastructură în zonele rurale, pentru a spori disponibilitatea migranţilor de a reveni acasă şi a investi. Implicarea migranţilor în proiecte de infrastructură locale.

Consiliul Unirii îndeamnă Diaspora ***să ceară (să impună) categoric Guvernului*** implementarea următoarelor ***măsuri salvatoare:***

- **Crearea unei Bănci de Investiţii cu capital mixt (50:50), Statul şi migranţii interesaţi;**
- **Crearea, pe aceleaşi principii, a unui Fond mutual de Investiţii, a Fondului de Garantare a creditelor şi a unei Companii de Leasing;**
- **Deschiderea incubatoarelor şi a parcurilor agroindustriale şi tehnologice (exemplul Israelului)…**
- **Implementarea unui Plan Marshall pentru R.Moldova, posibilitatea de coparticipare la realizarea lui, cu o componentă investiţională, a migranţiolr români/moldoveni;**
- **Implementarea în şcoli a proiectului „Tânărul Fermier" (concept de proiect elaborat de Consiliul Unirii).**

În acest context, o atitudine mult mai sănătoasă ar fi din partea statelor europene, **crearea unei strategii pozitive, orientată către exterior.** În loc să restricționeze piața muncii, UE ar avea mai mult de câștigat dacă, de exemplu, ar dezvolta un program/fond prin care **să trimită specialiști în România și R. Moldova, profesioniști capabili să analizeze și să înțeleagă psihologia din spatele acestei „dorințe" a localnicilor de a-și abandona casele, familiile și de a traversa un continent și un ocean în căutarea unei vieți mai bune.** În felul ăsta bugetele pe care guvernele țărilor-gazde par dornice să le pună la bătaie pentru campanii negative sau pentru organizarea de referendumuri ar putea constitui **pilonul de rezistență al unui Plan Marshall, unul întârziat, dar încă extrem de necesar.** În faza a doua a acestui presupus program, consultanți, instructori, fermieri, constructori, antreprenori, patroni de firme mici și mijlocii **ar putea merge în arealul românesc prin rotație, ar vorbi cu localnicii, ar încerca să le înțeleagă temerile fără să le minimalizeze și fără să se pretindă superiori. I-ar învăța pe români în mod practic ce să facă pentru a nu mai fi obligați să aștepte la infinit ajutoare guvernamentale care nu vin, pentru a nu-și mai lăsa copiii și părinții bătrâni în urmă ca să se facă slujnice sau să îngrijească de copiii altora ca să poată să trimită**

bani acasă. Le-ar arăta cum să-și lucreze pământul, cum să pornească o afacere, cum să facă bani prin propriile puteri, în țara lor, în ciuda unei clase politice incompetente și coruptă și a unui mediu profesional și de afaceri înțepenit în mită, fraudă și trafic de influență. Britanicii, germanii, francezii ar putea astfel să devină inspirația unei noi revoluții, una fără arme și fără demonstrații de mase. O revoluție tăcută, care să reducă la minimum puterea unei clase politice pentru care ideea de a fi în slujba celor care i-au votat este o glumă, o clasă politică animată în mod clar numai de interese proprii și hămesită de câștiguri materiale.

Și nu e nevoie ca acest program să fie cine știe ce, nu e nevoie să coste peste măsură, atâta vreme cât cei care l-ar organiza ar fi creativi. Dar după 3-5 ani, un alt fel de înțelegere reciprocă între britanici, germani, francezi și români /moldoveni ar deveni o realitate certă. **Pentru români /moldoveni asta ar fi cea mai bună formulă de a învăța cum să nu mai fie dependenți de ajutoare guvernamentale și cum să poată să găsească singuri soluții la probleme.** Iar pentru europeni ar fi o soluție excelentă pentru a înțelege că românii/ moldovenii nu sunt în stare să absoarbă fonduri europene nu din prostie sau lene, ci ***pentru că nu știu cum***. Ar mai învăța și că românii /moldovenii nu sunt săraci pentru că nu vor să muncească, ci pentru că 50 de ani de dictatură comunistă i-au învățat că nu e nici un fel de mândrie să faci ceva cu propriile mâini, ar mai înțelege că nu au nici un drept să-i numească—așa cum fac unii dintre jurnaliștii și comentatorii lor—cerșetori pe români numai pentru că vor să emigreze într-o țară unde ar fi plătiți așa cum se cuvine pentru munca pe care o fac. **În fond și la urma urmei, est-europenii au fost reduși la sărăcie de cei 50 de ani de ocupație străină pe care i-a hotărât, printre alții, unul dintre eroii naționali ai Marii Britanii, Winston Churchill.**

Implementarea acestor proiecte va favoriza apariţia clasei mijlocii, în special în zonele rurale. Este bine ştiut că, dacă nu-şi ajută clasa de mijloc, statul rămâne sărac, având o populaţie săracă. IMM-urile sunt forţa motrice pentru o economie bazată pe inovare (cum se pretinde cea a UE) şi unica posibilitate de a se crea noi locuri de muncă. De aici concluzia: ***Nu trebuie de luptat contra sărăciei (slogan politic absract şi demagogic), ci ajutaţi să prospere micii întreprinzători, inclusiv prin conversiunea în investiţii a banilor populaţiei.***

8. Menținerea accentului pe dezvoltarea industriei IT, care a devenit al treilea după ponderea

în PIB-ul statului R. Moldova și care impulsionează dezvoltarea și modernizarea altor sectoare al economiei naționale.

9. **Prioritatea de gradul zero:** înlăturarea urgentă a barierelor ce suprimă activitatea investițională.

Acest efort urmează să fie valorificat, cât de repede posibil, ca să se soluționeze lacunele ce mai împiedică modelul de creștere economică centrat pe creșterea dotării cu capital, intensificarea utilizării acestuia şi orientat spre export. Aceasta ar fi condiția fundamentală pentru inițierea și derularea unui "Plan Marshall al secolului 21" pentru R. Moldova Reîntregită cu România, în arealul UE.

O atare abordare ar face posibilă clarificarea **domeniilor de intervenţie ale statului** şi supunerea acestora unui obiectiv bine definit al Strategiei de Dezvoltare și Modernizare: **accelerarea creşterii economice şi, implicit, reducerea sărăciei** în baza unei economii **competitive, orientate stre export.**

9.3.4. *„Coşul de fum"* - viziune de alternativă

Actualul model economic, bazat pe ***consum, remitenţe şi agricultură***, nu oferă garanţia unei dezvoltări durabile, și-a expus părerea ex-premierul Ion Sturza, în cadrul unei prelegeri publice, cu tema ***„Modele economice de dezvoltare a Republicii Moldova",*** care a avut loc la Academia de Ştiinţe a Moldovei. Fostul prim-ministru a argumentat **de ce modelul social al economiei europene nu este benefic pentru Republica Moldova.** Potrivit sursei **aceasta este problema de bază a Uniunii Europene**, nota UNIMEDIA.

„Europa are 7% din populația lumii. Producția internă brută este de 25% din PIB-ul mondial, dar Europa consumă 60 % din beneficiile sociale ale lumii. 47% din PIB-ul UE se produce de sectorul public. Nu poate o economie cu așa parametri **să confrunte problemele globale de competitivitate**, prea greu este acest sector pentru UE. Cuvântul cheie cu care se confruntă UE și ne vom confrunta și noi, este problema în **competitivitatea globală și deschisă**. Acest model a funcționat ca un compromis politic sau așa ***s-a cumpărat pacea socială timp de zeci de ani",*** a declarat Sturza. În acest context, fostul premier a menționat că Europa este încă în criză, ea ***nu este un lider mondial***, care trage după sine toată lumea. Modelul european al economiei, în special partea socială, ***trebuie să fie reformat***. În prezent, datoria Europei alcătuiește 8,7 trilioane de dolari. Țări precum Grecia, Italia, Cipru, nu vor fi niciodată în stare să-și plătească datoriile, preț plătit pentru ***„pacea socială".*** Republica Moldova nu dispune de resurse naturale, nu are o economie competitivă, care ar putea să o aloce pentru programe și proiecte sociale. În Republica Moldova se

încearcă punerea în aplicare a ***modelul rus al economiei***, bazat pe sprijinul bugetar și în multe privințe dependent de conjunctura resurselor naturale. Economia Rusiei este într-un moment de mare impas și dacă nu se va schimba calitatea guvernării și nu se va liberaliza piața, atunci economia Rusiei riscă să se prăbușească în următorii ani", - a spus I. Sturza. Potrivit omului de afaceri, ***economia Moldovei se bazează pe consumul intern și se alimentează de la o singură sursă.*** «Acum în PIB-ul Moldovei remitențele alcătuiesc 21 % per persoană. Până la sfârșitul anului 2013 prin transferurile electronice în Republica Moldova vor ajunge 1,7 miliarde de dolari. Dar dacă de luat în considerare și alte canale de sosire în țară a banilor, suma ajunge la 2 miliarde de dolari. 36,4% din această sumă reprezintă rublele rusești, deși recent, această pondere a fost de 9 %, în dolari SUA - 30 %, în euro - 33 % ".

Bineînțeles că ideea principală rămâne: ***convergența, coeziunea,*** dar până la urmă lucrurile se limitează în UE la ***tarife ridicate, subvenții din partea statului și tot mai puțin piață liberă.*** Astăzi numărul de patente înregistrate în UE sunt la nivel de 20 la sută față de China și la 15 la sută față de SUA. **Poate Republica Moldova să-și permită acest model social ? Nu.** Noi nu avem resurse naturale, noi nu avem o economie competitivă pe care să putem să o distribuim", a menționat ex-premierul.

I. Sturza spune că a analizat mai multe modele economice existente și funcționale, dar rămâne adeptul modelului numit de el ***„coşul de fum",*** care se bazează pe producţie, şi nu pe consum. „Trebuie să trecem de la modelul economic bazat pe consum la cel bazat pe ofertă. ***Piaţă se va găsi pentru orice vom produce noi (??!)***, dar trebuie să avem o forţă de muncă calificată şi productivă... ***Nu putem să ne mai permitem să depindem de remitenţe şi de agricultură (??!).*** Valoarea adăugată apare atunci când combini trei elemente de bază: ***forţa de muncă, uneltele şi capitalul.*** Acolo apare plusvaloarea, nu într-o speculaţie la bursă sau într-un instrument financiar exotic.

Apoi, noi ne-am gândit doar în categorii economice: PIB, locuri de muncă, export, stabilitate macroeconomică. Noi nu am văzut că, de fapt, dezvoltarea înseamnă cu mult mai mult şi, în primul rând, ***investiţii în om.*** Aceasta înseamnă ***sănătate, învăţământ, calitatea vieţii.*** Deci, doar prin această convergenţă între noţiuni economice şi alte noţiuni, noneconomice putem să găsim formula de dezvoltare pentru statul nostru", a afirmat Ion Sturza, îndemnând actualii guvernanţi să nu-i repete greşeala.

Spicuiri din discurs și din răspunsuri la întrebări:

• Deschiderea ţării înseamnă, în primul rând, condiţii previzibile pentru investitori şi respectarea noţiunii de lege.

• Problema majoră a Republicii Moldova este sărăcia. Dar sărăcia nu este în Piaţa Marii Adunări Naţionale. Sărăcia este în satele moldoveneşti.

• Trebuie să recunoaştem că economia Republicii Moldova nici pe jumătate nu este responsabilă de acoperirea cheltuielilor statului.

• Să nu ne facem iluzii că vom penetra piaţa europeană, imediat după liberalizarea comerţului sau aderarea la Zona de Comerţ Liber. Efectul va fi invers: noi vom deschide economia ţării noastre, Europa o va închide...

• Apropierea de Europa nu înseamnă că vom avea acces automat la pieţele europene, nici nu reprezintă un avantaj imediat pentru economia ţării noastre. Va fi un şoc. Un şoc, în mare măsură, pentru producătorul local, dar şi o bucurie, cred, pentru consumatori.

• În Republica Moldova forţa de muncă nu numai că nu este calificată, ea nici măcar nu există. Astăzi este o mare iluzie că, în Republica Moldova, se vor putea construi linii de asamblare cu mii de angajaţi.

• Trebuie să producem inovaţional şi să realizăm că suntem în era digitală, nu în cea a motoarelor cu aburi.

• Avem nevoie de modernizarea statului moldovenesc. Dar provocarea numărul unu este să schimbăm lucrurile nu la nivel material, ci să schimbăm mentalitatea elitelor moldoveneşti.

• Nu trebuie să abandonăm ideea că sectorul-cheie al ţării noastre este cel agrar, inclusiv pentru depăşirea sărăciei. Doar că avem nevoie de o agricultură modernă.

• Sistemul bancar din Republica Moldova este unul rudimentar, cu case de schimb sau locuri unde se fac operaţii elementare, fără a implica resursele financiare în dezvoltarea economiei.

• Acum este timpul să dezvoltăm orientarea profesională, aşa cum au făcut-o nemţii. Deşi nu suntem nemţi, este timpul să le dăm de înţeles copiilor noştri că există şi alte oportunităţi de afirmare profesională decât de a deveni, toţi pe un cap, economişti şi jurişti.

• *Sunt trei discipline pe care trebuie să le cunoască un copil: matematica, gramatica şi istoria. Restul se adaugă, pe parcurs.*

• *Nu are nici un rost guvernarea care se ghidează doar de datele statistice. Calitatea vieţii oamenilor este cea mai înaltă apreciere de succes şi cea mai înaltă sarcină a unei guvernări.*

• *Trebuie să înţelegem un lucru: până la urmă, securitatea energetică depinde de capacitatea noastră de a plăti pentru resursele energetice. Nu trebuie să aşteptăm că resursele energetice din vest, din est, din sud, din nord vor fi gratuite. Aceasta este o problemă fundamentală: suntem sau nu suntem capabili să plătim, să achităm ceea ce consumăm?*

În opinia lui Sturza, autorităţile de la Chişinău trebuie să-şi concentreze atenţia asupra **dezvoltării economice a ţării,** dar şi să vadă ***ce model economic este oportun*** pentru a satisface necesităţile statului.

Sursa: infotag.md

9.3.5. Modelul de dezvoltare a Republicii Moldova propus de PPRM

În viziunea PPRM noul model de dezvoltare a R. Moldova - ***bazat pe investiții, noi tehnologii și exporturi*** - va asigura creșterea economică continuă, prin dezvoltarea companiilor productive, competitive şi eficiente, generatoare de locuri de muncă şi de venituri; prin reformarea Guvernului şi a instituţiilor guvernamentale și trecerea definitivă la modelul *E-guvernare.*

PPRM propune un nou model de dezvoltare al Republicii Moldova ***bazat pe un nou concept de politici fiscale*** — previzibil și stabil, pe un termen de 5 ani și care să asigure ***securitatea economică și financiară a statului.*** Un document, bazat pe constatarea problemelor și identificarea următoarelor priorități de dezvoltare a Republicii Moldova:

1. Sporirea veniturilor la bugetul de stat va constitui rezultatul politicilor implementate și vor fi direcționate la finanțarea economiei naționale și la sporirea gradului de protecție socială a populației prin:

a. ***stabilirea unor impozite moderate, care să fie achitate de toți - fapt ce va contribui la mărirea bazei impozabile - impozitului unic de 10% pentru persoanele fizice și juridice;***

b. ***pentru a da un semnal pozitiv investitorilor — cota zero la impozitul pe venitul reinvestit în capitalul social;***

c. ***pentru susținerea producătorului autohton și exporturilor — zero taxe și impozite la importul de utilaje și tehnologii avansate;***
d. ***pentru susţinerea agricultorilor - introducerea impozitului unic în agricultură de 1,8 lei/grad-hectar, stabilirea cotei 8% TVA în agricutură;***
e. ***pentru susținerea dezvoltării mediului de afaceri la sate - întreprinderile micro, inclusiv gospodăriile țărănești (cu vânzări de până la 500 mii lei), care vor crea cel puțin 5 locuri de muncă - scutirea de plata impozitului pe venit pe o perioadă de trei ani.***

2. Stabilitate pentru mediul de afaceri prin reformarea instituţiilor guvernamentale și trecerea definitivă la E-guvernare.
3. Atragerea remitențelor în economia Republicii Moldova prin garantarea depozitelor bancare în sumă de până la 20 mii de EURO, suma minimă pentru inițierea unei afaceri. Anume o astfel de garanție din partea statului va contribui la formarea încrederii în perspectivele Republicii Moldova și-i va stimula pe emigranții moldoveni să investească economiile în țara lor.
4. Asigurarea principiului echității — prin aplicarea impozitelor și taxelor echitabile. Cei cu venituri mai mici decât valoarea minimului de existență trebuie să fie scutiți de orice taxe și impozite.
5. Reforma sistemului de pensionare se va produce în baza principiului de acumulare a impozitelor achitate de salariat la fondul de pensionare pe contul personal al salariatului. O astfel de măsură va stimula cetățenii să achite taxele și impozitele sociale.
6. PPRM va reforma sistemul de calculare a plăţilor sociale prin stabilirea normei, conform căreia mărimea minimului de existență va servi drept bază la calcularea salariilor, pensiilor şi indemnizaţiilor sociale.
7. PPRM își asumă angajamentul politic de a promova cu insistență măsurile propuse pentru un nou model de dezvoltare a Republicii Moldova, pentru stimularea creșterii economice și îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

9.3.6. Noul model economic al Republicii Moldova, declarat de Premierul I. Leancă

Competențele, competitivitatea și creșterea reprezintă **noul model economic al Republicii Moldova**, a declarat prim-ministrul Iurie Leancă la Conferinţa Internaţională „Competenţe, Competitivitate, Creştere", organizată în cadrul Săptămânii Europene a Întreprinderilor Mici şi Mijlocii, care se desfăşoară în peste 37 de ţări.

Premierul a menţionat că mediul de afaceri are un rol important în dezvoltarea economiei naţionale, precizând că Executivul se bazează, în acest sens, pe ***câteva idei.***

- „Prima idee este că ***statul trebuie să-şi reconsidere şi să-şi reducă cât mai grabnic rolul pe care-l joacă în economie*** şi să lase loc pentru ca sectorul privat să se manifeste din plin", a declarat Iurie Leancă.

În context, Premierul a specificat că pentru viitorul apropiat se analizează oportunitatea câtorva modificări majore de politici, inclusiv ***întroducerea cotei unice la impozitul pe venit***, o ***reglementare mai eficientă a comisioanelor bancare şi instituirea practicii de planificare multianuală a subvenţiilor în agricultură.***

- Cea de-a doua idee, menţionată de prim-ministru, este că ***IMM-urile reprezintă coloana vertebrală a economiei de piaţă*** , una dintre prioritățile stabilite în Programul de guvernare este ***crearea locurilor de muncă decente şi durabile.***

- „A treia idee, care ne ajută să definim politicile noastre pentru IMM-uri, este ***principiul hipocratic «să nu dăunezi».*** În acest context, Cabinetul de miniştri a adoptat Foaia de parcurs în vederea ***eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri pentru anii 2013-2014***, care include o serie de măsuri menite să simplifice condiţiile de activitate a unei întreprinderi ", a afirmat Iurie Leancă.

9.3.7. Sfaturi din exterior

Todd Benjamin, unul dintre cei mai premiaţi jurnalişti ai lumii, vedeta CNN, a împărtăşit din experienţa sa unele observaţii referitoare la R. Moldova :

> *"... Aveţi o economie nematură, aveţi un Guvern care nu este stabil. Posibil, ar putea să demisioneze, va fi foarte complicat să aveţi investiţii. Acest lucru va complica şansele ca să aderaţi la UE", a declarat Benjamin Todd.*
>
> *În alt context, reputatul analist spunea că Moldova are oportunitatea să devină un exportator important de produse alimentare."Cred că este un viitor extraordinar în agricultură. Dacă Moldova vrea să participe în acest viitor va trebui să modernizeze agricultura, deoarece e vorba de agricultura mare care va participa în acest proces, nu fermierii (?). Produsele alimentare sunt solicitate şi piaţa de exporturi este importantă. Iată de ce este important să deveniţi membru al Uniunii europene".*

Totodată, Todd Benjamin susţine că statul ar trebui să pună un accent mai mare pe educaţie. "Cred că educaţia este totul. Este piatra de temelie a oricăror procese. E nevoie de forţă de muncă educată. Dacă vreţi să avansaţi pe această reţea de valoare adăugată trebuie să investiţi foarte mult în educaţie", a adăugat jurnalistul.

Pentru R. Moldova problemele şi şansele economico-sociale sunt identice cu ale României, doar că mai avem o problemă majoră de rezolvat - **problema securităţii energetice.** Fără oarecare rezerve, această problemă va fi rezolvată în rezultatul Rre-întregirii R. Moldova cu Ţara-Mamă.

10. MODELUL economic pentru România

10.1. Modelul economic românesc (?): ipoteze și tendințe

Prim-vicepreşedintele PDL, Cătălin Predoiu, susţine că România nu a avut timp de 23 de ani un model economic propriu."Noi nu am avut timp de 23 de ani un model economic propriu României, croit pe atuurile noastre, croit pe calităţile noastre, croit pe avantajele noastre. Noi am trăit, economic vorbind, din improvizaţie în improvizaţie. A venit peste noi globalizarea în anii '90 nici nu am ştiut ce ni se întâmplă. Ne-am trezit că privatizarea care a măturat tot ce însemna industrie profitabilă, restul a intrat în faliment. Dar de aceste privatizări nu am ştiut să profităm, am negociat prost contractele, nu ne-am uitat cui vindem industriile noastre, nu am avut grijă să ne protejăm industrii strategice şi astăzi plângem că nu avem controlul lor.

Vorbind de creşteri economice şi de export, 75 la sută din exportul României este făcut de companii cu capital străin. E foarte bine că avem companii cu capital străin în România, dar cu cel românesc ce se aude? Unde credeţi că se opresc profiturile acestor exporturi? Nu aici, aici rămân doar locuri de muncă. Eu cred că noi putem mai mult decât să muncim, eu cred că noi putem să muncim şi să câştigăm în mod cinstit pentru noi şi familiile noastre", a declarat Predoiu.

România (la fel și R. Moldova) este o țară în căutări. Statul român cauta sa se definească, să-și creeze un model de creștere economică, de existență socială, în opinia lui Ionel Blanculescu. Privind la România, consultantul o vede împărțită în două: 50% într-o zonă de obscuritate și 50% într-o zonă de responsabilitate.

"Această ciocnire puternică între cele două Românii o resimțim permanent. Deocamdată trebuie definit un model de împăcare a celor două Românii: una responsabilă și una nefericiă, săracă. Dacă se va reuși această împăcare socială va urma cel de-al treilea model, care va fi unul de dezvoltare și crestere socială. La momentul de față, în societatea românească nu vedem decât o mișcare browniană pe toate palierele. Toată lumea își stabilește obiective de azi pe mâine, nimei nu știe ce va fi în 2013-2014, vorbim de lipsa de predictibilitate la momentul actual", mai spune consultantul.

Alegerile europene din mai 2014 vor oferi europenilor posibilitatea de a decide direcția în care doresc să meargă Europa în următorii cinci ani, către o economie durabilă. Înaintea acestui scrutin, Parlamentul European a organizat o serie de conferințe despre economie, finanțe, locuri de muncă, rolul UE în lume și calitatea vieții.

1. „Într-un viitor nu prea îndepărtat va începe un nou model economic, în care pentru a cruţa resursele care sunt şi vor fi tot mai puţine, ţările vor fi nevoite să ridice foarte mult impozitele pentru consumul de resurse şi să coboare tot atât de mult impozitele pentru muncă, pentru a stimula creativitatea, hărnicia, performanţa", spune Adrian Vasilescu, consilier al guvernatorului BNR.

„O politică de taxare care se poate susţine pe viitor, adică netaxarea muncii, ca resursă regenerabilă, este o pârghie importantă pentru accelerarea dezvoltării unei

economii, cu efecte pozitive asupra celor trei piloni - economie, mediu înconjurător şi bunăstare socială, locuri de muncă", spune Walter Stahel, cercetător în domeniul afacerilor durabile.

În prezent, energia este risipită, iar munca nu este suficient de bine folosită. Trei sferturi din energia necesară fabricării unui produs este folosită în producerea materiilor prime şi doar un sfert în producerea bunului ca atare. În cazul forţei de muncă, situaţia este pe dos: trei sferturi este angajată în fabricarea de bunuri şi doar un sfert în cea a producţiei de materii prime.

Soluţia viitorului ar fi o economie circulară, în buclă, în care produsul este refolosit şi nu pur şi simplu aruncat la gunoi ca acum. În economia circulară, optimizarea este cuvânt de ordine pentru gestionarea stocurilor, menţinerea valorii, calităţii şi performanţei materialelor şi bunurilor. Teoria este simplă: viaţa produselor trebuie prelungită cât mai mult, prin refolosire, reciclare sau reparare.

Potrivit unui raport al Fundaţiei Ellen MacArthur din Londra, din 2012, proiectarea şi folosirea de bunuri durabile, precum maşini, electrocasnice, telefoane mobile, în concordanţă cu principiile economiei circulare, ar putea genera fabricanţilor europeni economii de 630 de miliarde de dolari pe an la nivelul lui 2025. Cu privire la cea de-a doua recomandare, conform căreia România ar trebui să-și regândească modelul de creștere, și acest lucru se întâmplă deja.

Evoluția favorabilă a exporturilor din primele luni ale anului arată că ne situăm într-un cu totul alt model față de creșterea bazată pe consum din 2004-2008.
Important acum este să nu stricăm, prin măsuri insuficient gândite, această nouă paradigmă de creștere.

Or, în timp ce reducerea TVA ar încuraja creșterea consumului (și o revenire, pe această cale, la un model bazat pe consum), reducerea CAS ar încuraja munca și ar crea competitivitatea exporturilor românești.

2. În condiţiile în care accesul la resurse, tehnologii şi finanţare se «democratizează» la nivel mondial , competitivitatea unei ţări depinde în măsură tot mai mare de educaţie. Este singurul factor de producţie ce poate face diferenţa între succes şi eşec pe o piaţă tot mai concurențială și care impune o eficiență sporită. România continuă să se bazeze pe educaţie, ca de altfel și R. Moldova, dar acest atu se erodează tot mai accentuat.

Evoluţia indicelui competitivităţii globale (ICG) la nivel internaţional

Recent, Forumul Economic Mondial a lansat Raportul anual cu privire la indicele competitivităţii globale.

Competitivitatea este definită ca fiind un set de instituţii, politici şi factori care determină nivelul de productivitate al unei ţări. Productivitatea, la rândul său, determină nivelul de bunăstare al unei economii la un moment dat cât şi potenţialul de creştere a acesteia pe viitor.

Raportul stabileşte principalele puncte forte şi puncte slabe ale ţărilor, identificând şi cheia priorităţilor de reformă a politicilor. Clasamentul ţărilor după nivelul competitivităţii globale, publicat de Forumul Economic Mondial, se bazează pe datele economice din 142 de ţări şi pe un studiu realizat în rândul a 15.000 de lideri în afaceri.

Indicele Competitivităţii Globale (ICG) evaluează competitivitatea economiilor studiate pe baza unei ample game de factori care afectează mediul de afaceri, grupate în trei sub-indici,care la rândul său se clasifică în 12 piloni.

Figura 1. Structura indicelui GCI

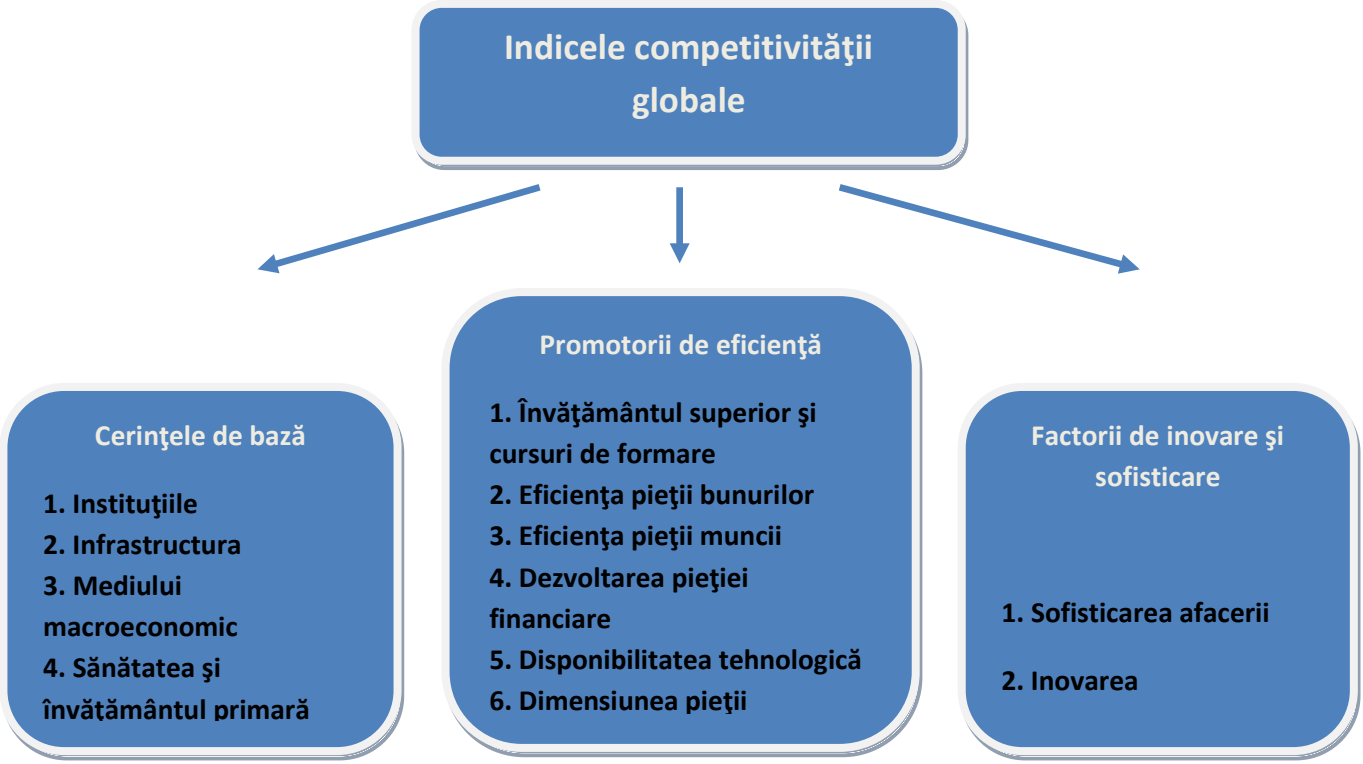

Potrivit Raportului, în topul celor mai competitive state din lume, Elveţia şi-a menţinut poziţia sa de lider mondial cu un scor de 5,74 puncte, fiind urmată de Singapore (5,63 puncte), Suedia (5,61 puncte), Finlanda (5,47 puncte) şi SUA (5,43 puncte).

Pentru a avea o referinţă în materie de competitivitate, prezentăm clasamentul primelor zece ţări din lume, în care regăsim 7 ţări europene, toate din nordul Europei, două asiatice şi, desigur, SUA.

Topul primelor 10 state cu nivel avansat al indicelui competitivităţii globale:

Ţara	2011-2012		2010-2011		Abaterea absolută	
	Locul	**Valoarea**	**Locul**	**Valoarea**	**Locul**	**Valoarea**
Elveţia	1	5,74	1	5,63	0	+0,11
Singapore	2	5,63	3	5,48	1 ↑	+0,15
Suedia	3	5,61	2	5,56	1 ↓	+0,05
Finlanda	4	5,47	7	5,37	4 ↑	+0,1
Statele Unite	5	5,43	4	5,43	1 ↓	0
Germania	6	5,41	5	5,39	1 ↓ ↑	+0,02
Olanda	7	5,41	8	5,33	1	+0,08
Danemarca	8	5,40	9	5,32	1 ↑	+0,08
Japonia	9	5,40	6	5,37	4 ↓	+0,03
Marea Britanie	10	5,39	12	5,25	2 ↑	+0,14

În clasamentul internaţional al Indicelui Competitivităţii Globale, Republica Moldova s-a poziţionat pe locul 93, fiind în creştere cu o poziţie comparativ cu anul precedent.

Poziţia Republicii Moldova în perioada de raport este o rezultantă a variaţiilor poziţiei pe fiecare dintre cei trei sub-indici de competitivitate.

Totuşi, pentru continuarea consolidării competitivităţii avem nevoie de îmbunătăţirea unor aspecte care deocamdată pentru anul de raport constituie puncte slabe, şi anume: **instabilitatea politică, corupţia, accesul la finanţare, birocraţia guvernamentală, infrastructura inadecvată, reglementările fiscale şi inflaţia.**

Marea surpriză a acestui clasament este Finlanda, care a urcat de pe locul şapte pe locul patru, ca urmare, în principal, a poziţionării pe primul loc la nivelul sistemului de învăţământ.

Germania a fost penalizată de rigiditatea pieţei muncii (locul 125). Contrar percepţiilor încetăţenite, ea are tot mai puţini savanţi şi tehnicieni (locul 41 în lume, de la poziţia 27 anterior).

O surprinzătoare discrepanţă pe criterii o întâlnim la SUA, care ocupă de-abia locul 90 mondial în termenii stabilităţii macroeconomice, pe fondul datoriei publice majore. Dar recordul în materie este deţinut de Japonia, aflată de-abia pe locul 113 la stabilitate macroeconomică, cu o datorie publică de 220% din PIB (deţinută în mare majoritate de rezidenţi, altfel ar fi o situaţie catastrofală).

Criteriul	Locul ocupat
Instituţii	99
Infrastructură	95
Mediu macroeconomic	87
Eficienţa pieţei muncii	92
Eficienţe pieţei bunurilor	96
Dezvoltarea pieţei financiare	84
Sănătate şi educaţie primară	66
Educaţie universitară şi instruire	55
Deschidere pentru noi tehnologii	60
Dimensiunea pieţei	44
Diversificare mediu de afaceri	99
Complexitate mediu de afaceri	102
Inovaţie	95

România - cu 15% sub media ţărilor UE

Indicele global de competitivitate GCI pentru perioada 2011 - 2012 plasează **România pe locul 77** din 142 de state. Puţin înaintea României figurează Bulgaria (locul 74) şi Croaţia (locul 76), dar sunt devansate Grecia şi Serbia (locul 95)

Locurile pe care le ocupă România la fiecare din indicatorii care formulează competitivitatea:

Pe criterii, se observă că numai patru dintre cele 12 luate în calcul ne îmbunătăţesc situaţia. Dintre acestea, cel mai favorabil, dimensiunea pieţei, nu este meritul nostru iar la alţi doi factori, sănătatea şi educaţia, „lucrăm" din greu pentru a coborî în clasament, odată cu alocările tot mai mici de fonduri şi alungarea bugetarilor rămaşi să facă apostolat pe bani puţini.

Dacă şi alte domenii, precum infrastructura, depind în mod hotărâtor de investiţii, într-o perioadă dificilă pe plan mondial. În schimb, pe zona instituţiilor şi a mediului de afaceri am putea face progrese rapide, care ţin numai de capacitatea noastră de a ne organiza şi de a simplifica funcţionarea pieţelor.

Până la urmă, **critic este sistemul cvasiinexistent de selectare şi păstrare a valorilor, care face diferenţa între ţări pragmatice, dintre care unele nu au prea „transpirat" la formarea specialiştilor şi preferă să-i ia de-a gata, şi ţări risipitoare pe motive pleziriste şi de corupţie, unde competenţa nu este apreciată la justa valoare.**

După cum arată şi cifrele seci, care ne contrazic impresia bună pe care o avem despre România ca popor, **competitivitate fără competenţi recompensaţi corespunzător nu prea se poate.**

Degeaba românii aşteptau creşterea bunăstarii fără o sporire a competitivităţii cu versiunea rafinată a conceptului de competitivitate sustenabilă din punct de vedere social şi al mediului.

În acest moment ţinta de a atinge poziţia 56 în World Economic Forum Global Competitivity Index în 3 ani este la fel de actuală ca şi în 2012, menţionează analistul economic Lucian Isar.

Şi guvernatorul Băncii Naţionale a României, Mugur Isărescu este convins că **Redresarea economică a României depinde de competitivitate şi de politici economice eficiente, nu de subvenţii, ajutoare şi credite**. În acest scop în România a fost creat în 2011 **Consiliul Naţional pentru Competitivitate (CoNaCo)**

Declaraţia de competitivitate pentru România 2020 ***Declarăm că România este inima creativităţii Europei :*** Ne angajăm să investim în educaţie, să stimulăm inovaţia şi să fim competitivi. Susţinem promovarea valorii, leadership-ul responsabil şi protejarea naturii, culturii şi tradiţiilor. Promitem să fim uniţi şi să creăm un viitor pentru copiii noştrii, să oferim şi să susţinem condiţii de viaţă atractive pentru toţi şi să fim între primele şapte economii competitive din Europa.

Strategia de Competitivitate a României 2012-2020

- **Scop**: trecerea de la un model de dezvoltare bazat pe mână de lucru ieftină, la un sistem bazat pe instituţii şi infrastructură de calitate, în care potenţialul forţei de muncă bine pregătit va fi utilizat la maximum şi în care economia va fi condusă de întreprinderi creative şi inovative.

- Strategia pentru competitivitate a României trebuie să aibă în vedere **4 mari piloni: I.Performanţa economică**

1. Stabilitate macroeconomică
2. Industrie
3. Strategia pro-exporturi
4. Agricultură
5. Turism
6. Politica de coeziune

II. Eficienţa instituţiilor publice

III. Eficienţa mediului de afaceri

1. Piaţa muncii

2. Îmbunătăţirea mediului de afaceri

3. Pieţe financiare

IV. Infrastructura

1. Infrastructura de transport

2. Energie și mediu

3. Sănătate

4. Educaţie

5. Inovare

3. O altă discuție importantă este cea legată de ritmul creșterii economice. Mulți comentatori pun sub semnul derizoriului actuala creștere economică, de circa 2%, uitând că UE are în medie o creștere de zero la sută.

Cu alte cuvinte, are loc o convergență (fie ea și înceată) a României cu media UE. Aceste cifre arată că, și în cazul în care UE nu crește deloc, România, cu atuurile unei economii emergente, are posibilitatea să crească constant în ritmuri de circa 2% anual, micșorând treptat decalajul față de media UE.

Din păcate, cei implicați nu văd lucrurile astfel. Lor li se pare că această convergență este prea înceată, că ritmurile ar trebui accelerate, neținând seama de experiența nefastă a perioadei de boom economic.

Poate că de vină este și incapacitatea societății românești de a se implica în proiecte pe termen lung, aici totul stând sub semnul imediatului și a improvizației.

Deoarece PIB-ul combină suma tuturor activităților care se pot evalua în bani și nu a folosinței acestora (sau chiar a distrugerii acestora) este un mijloc condiționat de măsurare a bunăstării și a calității vieții. Pentru acest scop se recomandă alte metode de calcul, cum ar fi Human Development Index (HDI).

Trecerea de la mijlocul anilor 2000 la cota unică de impozitare. Aceasta a avut, indiscutabil, efecte pozitive la nivel microeconomic (scăzând presiunea fiscală), dar a avut efecte perverse la nivel macroeconomic, fiind o măsură pro-ciclică și alimentând un consum nesustenabil, pe datorie.

De asemenea, la nivel social, această măsură care i-a făcut pe cei relativ bogați să câștige foarte mult, iar pe cei relativ săraci să câștige foarte puțin, a adâncit discrepanțele de venituri și a șubrezit solidaritatea socială. **Coeficientul Gini,** care arată inegalitatea dintr-o țară, a crescut în România la 30,6 % în 2009, peste media UE, așa cum arată autorii studiului.

Recapitulând, avem o situație în care: elitelor nu le pasă de soarta conaționalilor mai nevoiași; aceștia din urmă se angajează, la rândul lor, ori de câte ori au ocazia, în activități de căutare de rentă, iar politicile publice rezultate sunt populiste, risipitoare de resurse și nu fac nimic pentru diminuarea decalajelor sociale.

10.2. Viziuni ale unor economiști români marcanți și nu numai

10.2.1. Dr. Constantin Cojocaru

LEGEA COJOCARU

privind construcţia economiei democratice (Proiect)

extras :

Noi, Poporul Român,

...Ştiind că singura soluţie, prin care noi, poporul român, ca şi alte popoare, ne putem câştiga şi păstra **libertatea, bunăstarea şi demnitatea,** prin care putem opri mafiile politco-financiare să ne deposedeze de avuţia pe care am creat-o şi pe care o creem, este ***construcţia economiei democratice*****,** prin **împroprietărirea cu capital** a tuturor cetăţenilor, astfel încât **majoritatea capitalului** să rămână, **pentru totdeauna**, în **proprietatea privată a majorităţii cetăţenilor**, această majoritate a cetăţenilor constituind **clasa mijlocie** a societăţii, aceea care, deţinând **puterea economică,** va controla şi **puterea politică**, adică statul, cu toate componentele sale - legislativă, executivă, juridică, financiară, mediatică - şi îşi va impune şi propriile sale **valori morale**: munca, cinstea, competenţa, curajul, spiritul de iniţiativă, de solidaritate socială şi naţională, dragostea faţă de Dumnezeu, de familie, de neam şi de ţară,

Prin voinţa noastră suverană, adoptăm prezenta lege:

Art.1. Se constituie Fondul Naţional de Capital Distributiv, care se alimentează din următoarele surse:

a) impozit progresiv pe proprietăţi;

b) venituri din capitalul aflat în proprietatea statului;

c) impozite, amenzi şi venituri încasate de stat prin aplicarea prevederilor legale referitoare la controlul averilor;

d) alte surse prevăzute de lege.

Art.2. Impozitul progresiv pe proprietăţi se stabileşte astfel încât, din sursele prevăzute la articolul 1, să se asigure preluarea la ***Fondul Naţional de Capital Distributiv*** a echivalentului ***a 20% din PIB***, în fiecare an.

Art.3. În termen de 60 zile, Guvernul va prezenta Parlamentului proiectul legii impozitului progresiv pe proprietăţi, proiectul legii privind controlul averilor şi proiectul legii privind revizuirea Constituţiei.

Art.4. Fondul Naţional de Capital Distributiv este ***folosit pentru finanţarea de proiecte de investiţii,*** elaborate în conformitate cu prevederile Planului Naţional de Dezvoltare şi cu prevederile Programelor Operaţionale Sectoriale.

Art.7. Sunt finanţate cu bani de la Fondul Naţional de Capital Distributiv proiectele de investiţii prezentate de cetăţeni români, ca persoane fizice autorizate, sau de persoane juridice române, care au ca asociaţi, sau acţionari, numai cetăţeni români: asociaţii familiale, societăţi cu răspundere limitată, societăţi pe acţiuni, cooperative, etc.

Art.8. Capitalul rezultat din realizarea proiectelor de investiţii ***intră, gratuit, în proprietatea privată a celor care au solicitat finanţarea. (?)***

Art.10. În primii 10 ani de aplicare a prezentei legi, fiecare cetăţean major al României este îndreptăţit să primească, de la Fondul Naţional de Capital Distributiv, echivalentul sumei de 20.000 de euro, pentru finanţarea de proiecte de investiţii elaborate şi aprobate conform prezentei legi.

Art.12. Tinerii, în vârstă de până la 35 de ani, care nu au şi nu au avut o locuinţă în proprietate, pot opta ca jumătate din sumele cuvenite lor, conform art.10 şi art.11, să fie folosite ***pentru plata parţială sau integrală a preţului primei lor locuinţe.***

Art.13. Pe perioada aplicării prezentei legi:

a) Masa monetară nu poate creşte într-un ritm mai mare decât cel al creşterii Produsului Intern Brut;

b) Statul român nu poate contracta împrumuturi decât dacă ţara este în stare de mobilizare, de război, de asediu, sau de urgenţă;

c) Cheltuielile bugetului general consolidat al statului român nu pot fi mai mari decât veniturile acestui buget, cu excepţia cazurilor în care ţara este în stare de mobilizare, de război, de asediu, sau de urgenţă.

...

Ianuarie 2013

Dr. Constantin Cojocaru

10.2.2. Mircea Coșea, Profesor de Macroeconomie și Economia Intergării Europene, fost vicepremier și președinte al Consiliului pentru Strategie și Reformă

« Așa după cum se înfățișează lucrurile, **România se află în <u>stadiul rulării unui model</u> pe care l-ași numi ” liniar-vegetal ”, fără o ghidare prin elemente de strategie pe termen mediu și lung**.

Este *linear pentru că* ***<u>nu prevede ”salturi” calitative</u>***, ci doar succesive acumulări cantitaive și *vegetal deoarece , la fel ca o plantă, este* ***<u>masiv și periculos de dependent de condițiile de mediu</u>*** (internațional, geopolitic, climateric).

Specificitatea acestui model constă în poziția sa pasivă și nu activă, adică primește input extern și încearcă reacții de răspuns adaptativ fără a avea inițiative sau reacții de provocare a acestuia (challenge economic policy).

Trecutului linear al dezvoltării urmează definiții clasice de manual, iar ***respectarea indicatorilor primari macroeconomici*** (deficit, inflație, șomaj, cont curent) devenind ***singurul obiectiv strategic***. În România ***<u>nu există nici o referire la tipul de economie dorit</u>***, la poziția dezirabilă în sistemul economiei mondiale, la tipul structurii economice și nici măcar la orizontul nivelului de trai.

Evident***, nu există variante și alternative*** în cazul apariției unor efecte perverse sau al unor blocaje conjuncturale (crize, cataclisme, tensiuni sociale etc).

Modelul linear nu evidențiază ***<u>factori ” de atac”</u>*** (”incisive policy vectors”), așa după cum cel chinezesc nominaliza trei astfel de factori (forța de muncă abundentă, subevaluarea monedei și motivarea populației).

Modelul linear poate duce la obținerea de rezultate pozitive (vezi creșterea economică din 2013 datorată dependenței de condiții meteo favorabile și a dependenței de o piață auto occidentală ușor revigorată) dar, ***<u>fără salturi</u>***

calitative importante (structurale și competitive) România nu-și va putea depăși condiția , rămânând pe cea mai îndepărtată orbită față de centrul dezvoltat al Europei » (http://cursdeguvernare.ro/wp-content/uploads/2014/01/mircea-cosea1.jpg, articol de analiză economică

10.2.3. Florin Colceag, prof. dr. în economie, "antrenor de genii",

autor al unor teorii pe complexitate, specialist în modelare matematică, membru al Clubului de la Roma alături de cei mai mulţi laureaţi Nobel şi preşedinte al Institutului Român pentru Studii şi Cercetări Avansate Gifted Education

Este autorul proiectului "Noua Constituţie" (făcut deja public), coautor al "Programului de Retehnologizare şi Modernizare Tehnologică a României" şi, în sfârşit al proiectului **MODELUL DE ŢARĂ.**

IMPORTANT: *"Modelul de Ţară" seamănă izbitor, în privinţa expertizei istorice, a diagnozei sociale, a motivaţiei şi a reperelor de bune practici (preluate din experienţa sistemelor britanice) cu teoria Statului Organic a lui Mihai Eminescu. Evident, Florian Colceag are avantajul instrumentelor de cercetare ale secolului XXI, dar proiectul lui nu este doar o teorie, ci, mai ales, un manual de lucru. "Modelul de ţară" este un fel de maşină pe care autorul ei te învaţă şi cum s-o construieşti, şi cum s-o utilizezi. De fapt, derularea MODELULUI DE ŢARĂ a început. Forţele care-l susţin, pe componente sau integral, sunt personalităţi din mediul academic şi de afaceri, structuri din societatea civilă, personalităţi şi instituţii din diaspora, structuri ale Uniunii Europene şi chiar persoane din mediul politic românesc (Publicația Certitudinea).*

"Modelul de ţară" este un proiect de ieşire a României din criză, cu mijloace şi resurse existente, pe care nimeni nu a ştiut sau nu a vrut să le acceseze.

Necesitatea unui model coerent de ieșire din criza pe dezvoltare durabilă face ca modelele organizatorice de tip cibernetic să fie necesare în completarea modelelor econometrice clasice care măsoară fluxurile fără a lua în considerație raportările de tip structural. Modelul următor de guvernanță prin **coparticiparea stakeholderilor și prin delegarea pe rețelele de competență a responsabilităților conservează sistemul de stat piramidal, completează cu rețele profesionale, cu acțiuni și expertiză specifică, care pot colabora prin mijloace IT.** Coerența modelului este dată de sustenabilitatea ansamblului care este la bază o categorie triangulată, în care orice diagramă comutativă este generată de trei cicluri, iar orice ciclu este generat de trei diagrame comutative, formând astfel un ansamblu auto-sustenabil. Modelul

teoretic final este o categorie triangulată de sisteme disipative aflate în relație omologică, care formează un vector echilibrat și structuri fractale ce dezvoltă mirror symetry. Modelul este util nu doar pentru coerentizarea politicilor publice și a guvernantei ci și pentru coerentizarea programelor finanțate.

Temele ce trebuie luate în considerație

Modalități și mecanisme de apreciere situațională:

- mecanismele modelelor de apreciere a situațiilor prezente sau viitoare cu indicatorii de lucru;

- reguli de acțiune și structurare instituțională ce pornesc de la respectarea unor principii date de bune

Practici;

- utilizarea experiențelor, resurselor materiale sau umane, precum și a resurselor financiare interne sau

Externe;

- mecanisme de intervenție, parteneriate public-private, reguli și coduri de lucru;

- modalități de evaluare a feedback-ului dat din partea stakeholder-ilor oricărui program public sau

Privat;

- construcția de strategii publice sau private, sistemul de policy making și deexpertiza, sistemul de luare

a deciziilor, impact, consecințe secundare, forsight, studii prealabile luării de decizii.

<u>Important :</u> Avertizările prof. Florin Colceag pe marginea proiectului

"Modelul de ţară" date într-un interviu cu jurnaliștii (rezumat)

- *Pe ce se bazează estimarea succesului acestui proiect? Care sunt premizele favorabile?*

- Estimarea succesului acestui proiect se bazează pe bunele practici, adică experienţa anterioară. E un principiu fundamental în demararea oricărui proiect. Acest mecanism se poate face rapid, dar numai cu oameni specializaţi. Iar România a avut dintotdeauna așa specialiști, dar nimeni nu i-a luat în seamă. O bună parte dintre aceştia se află în diaspora. Nu li s-a cerut niciodată sprijinul, pentru că nu li s-a

înţeles rostul. Oamenii ăştia, somităţi internaţionale de care în România nu se ştie nimic, sunt dispuşi să contribuie la redresarea ţării de origine. Asta dacă li se cere acest lucru şi dacă ar avea în România conexiunea credibilă pentru ei.

- *Cum s-a ajuns la situaţia dezastruoasă în care ne aflăm?*

- În ’90, când s-au format partidele politice, au intrat în ele şi oameni valoroşi - intelectuali de bună factură, specialişti în diverse domenii… N-au rezistat din cauza oportuniştilor. Mai devreme sau mai târziu, coaliţiile care s-au creat în interiorul partidelor pe bază de interese materiale şi pe dat tunuri i-au trecut pe cei buni în linia a doua, apoi în linia a treia, până când i-au făcut să dispară de tot.
În momentul de faţă există şi alţi oameni în România - oameni care au expertiză în politici publice, pentru că s-au luptat, în interiorul partidelor, să promoveze lucruri de calitate, principii de calitate, programe adevărate. Sunt cei rejectaţi de grupurile de interese dubioase.
Până acum, bătălia asta ne-a adus pe noi în situaţia pe care o cunoaştem: suma imensă de 1.500 de miliarde de euro care a fost, practic, furată din ţară, căderea şi colapsul economic din momentul actual, plus starea generală a naţiunii din acest moment (populaţie demotivată, neinformată, gata să fugă în altă parte ş.a.m.d.).

- *De ce au fost rejectaţi?*

- În primul rând pentru că nu erau şantajabili. S-a petrecut o selecţie ciudată, pe persoane. O selecţie foarte dură, numai cu persoane şantajabile, pentru păstrarea “legii tăcerii”... Pentru că partidele erau, de fapt, incubatoare de afaceri, nu incubatoare de politici publice cum ar fi trebuit să fie. Toate acestea au fost făcute sub protecţia partidelor, la limita legii. De fapt, legile au fost făcute în aşa fel încât să le meargă. Au fost legi făcute chiar şi pentru o singură persoană - o anumită persoană. De aceea era nevoie ca toţi cei implicaţi să fie şantajabili - ca să păstreze legea tăcerii.

- *Mai funcţionează această lege?*

- Asta-i problema. Legea tăcerii a fost ruptă şi nu mai poate fi dreasă. Pentru că s-au împuţinat resursele şi nu mai au cu ce să cumpere tăcerea. Au fost prea mulţi lupi la stână şi, în momentul actual, nu mai au ce fura. Din această cauză a apărut, în lupta politică, o disperare fără precedent. Sunt în stare să-şi scoată ochii să-şi dea în cap, să se ucidă, orice…

- *Pe ce se mai bat? “Ciolanul” nu mai are carne pe el…*

- Pe ultimii bani europeni. Pentru că Uniunea Europeană preferă să bage bani în România prin instituţiile statului, nu direct, la furnizorul de servicii.

- *De ce?*

- Ei, aici e o problemă cu un mare semn de întrebare. În principiu, e limpede. Statul e garantul care poate fi executat de Uniunea Europeană. Pentru că e o instituţie, nu o reuniune de persoane. Un contract semnat cu o asemenea instituţie se face pe o garantare cu bogăţiile naţionale. O bogăţie este şi teritoriul. Şi atunci au interes să facă un shortcut pe linia politicului, astfel încât noi să vindem încet-încet şi ce ne-a mai rămas, ca să nu mai avem autonomie. Să luăm exemplul cu banii de le FMI. FMI-ul nu dă bani, ci împrumută. Împrumutul e cu garanţii. Garanţia înseamnă, până la urmă, ţara. Dacă o ţară nu-şi poate plăti datoriile, ea aparţine de drept Fondului Monetar Internaţional. Şi atunci se poate vinde, ca orice proprietate. E un amănunt pe care oamenii nu-l ştiu. Sunt destul de multe popoare care nu au ţară.

- *Adică Uniunea Europeană face un joc?*

- Da. E un joc. Şi trebuie să ţinem seama că resursele sunt limitate pe planeta asta. Una dintre resurse - repet - e teritoriul. La o populaţie care a explodat demografic şi cu o economie în declin, teritoriul contează. E clar că există tot soiul de bătălii şi de influenţe pentru obţinerea resurselor, inclusiv a unor alte teritorii…

- *Vreau să ştiu dacă am înţeles bine: se poate pune problema teritoriului României, în jocul ăsta al Uniunii Europene?*

- Trebuie să ţinem seama că resursele sunt limitate pe planeta asta. Una dintre resurse - e teritoriul. La o populaţie care a explodat demografic şi cu o economie în declin, teritoriul contează. E clar că există tot soiul de bătălii şi de influenţe pentru obţinerea resurselor, inclusiv a unor alte teritorii… Așa, se poate pune și problema teritoriului României, în jocul ăsta al Uniunii Europene… Si nu e vorba doar de Uniunea Europeană, ci şi de o instituţie mondială sau de un alt stat. Uitaţi-vă la China, care deţine acum aproximativ jumătate din Africa şi cam un sfert din Statele Unite. Au cumpărat, pur şi simplu aceste teritorii… Pentru populaţia locală schimbarea unei forme de guvernământ nu e atât de dureroasă. Faptul că pe noi ne conduc români, sau nemţi, sau irlandezi, sau altceva, atâta timp cât avem ce mânca şi o oarecare bunăstare, nu deranjează foarte mult. Însă pentru ei, pentru cei care văd România ca pe o ofertă - ieftină şi uşor de cumpărat în momente de criză - acest aspect e important în ecuaţie. În acest moment apare promiscuitatea politicului care - oamenii politici, mai exact - se oferă să mai vândă ce se mai poate, pentru nişte beneficii personale sau de grup. De aici şi bătălia politică: cel care prinde puterea se

alege cu câştigul. Problema noastră este că în curând vom deveni emigranţi în propria noastră patrie.

"Monarhia are un avantaj: durează mai mult de patru ani. Este, practic, veşnică".

- *Haideţi să aruncăm o privire în curtea vecinilor. Ce au ei şi noi nu avem?*

- Ca să fac o glumă aşi putea să răspund: nemţi! Glumesc... Răspunsul este mentalitatea. Am stat odată de vorbă cu directorul unei mari bănci belgiene. Avea un fiu care lucra tot în mediul bancar. L-am întrebat: "E angajat la banca ta?" Mi-a răspuns: "Nu. Nu e destul de bun pentru banca mea". Mi s-a părut definitoriu pentru un anumit tip de mentalitate.

Ţările care au monarhie. Se poate constata pe baze statistice că monarhiile traversează mult mai uşor efectele crizei.

- *Care-i explicaţia?*

- Bătălia politică nu e atât de acerbă în sistemele monarhice. De ce? Pentru că există structuri care permit continuitatea programelor. Şi anume structurile Policy Maker, alcătuite din specialişti pe toate domeniile, care cunosc totul pe aceste domenii. Totul, adică la nivel internaţional. Ei se pot raporta la tot ce constituie parte din acest domeniu şi-şi dau seama de unde vine optimul. Ei pot duce mai departe continuitatea programelor, chiar dacă se schimbă şefii politici. Iar monarhia mai prezintă un avantaj: durează mai mult de patru ani. Este, practic, veşnică. Şi, ca un corolar, aici apare o mare problemă a democraţiilor făcute pe genunchi, cum e cea din România: pe nimeni nu interesează proiectele pe termen lung, adică mai lungi de patru ani, pentru că nimeni nu e sigur că va mai fi în funcţie la următorul mandat.

- *De ce aceste structuri există cu precădere în ţările monarhice şi mai puţin în republici?*

- Pentru că monarhia nu are suport. Monarhia e acceptată de populaţie nu prin mecanismul democratic al votului, ci doar prin tradiţie. Şi, ca să reziste, instituţia monarhică are nevoie să se înconjoare de cei mai capabili specialişti în toate domeniile, care pot rezolva problemele populaţiei. Monarhia este selectivă la nivelul liderilor, în timp ce populaţia, în sistemele nemonarhice, are doar instinct, nu are principii de selectivitate care să-i permită să aleagă cei mai buni specialişti şi cei mai sănătoşi moral. Populaţia alege după criterii manipulatorii, adică după cum îi duc alţii de nas. Inconvenientele acestui sistem se văd cel mai bine în situaţiile de criză…

- *Concret şi cât de cât punctual, ce ar trebui făcut?*

- Păi, de pildă, un sistem de Policy Making…

- *Hai să lămurim şi problema asta. Ce înseamă, de fapt, policy making şi cu ce se "mănâncă"?*

- O echipă de specialişti - cei mai buni dintr-un domeniu sau altul. Aceştia trebuie puşi în structuri care să dea continuitate programelor, indiferent ce guvern sau ce partid se succede la putere. E foarte simplu, e foarte avantajos, dar n-a făcut-o nimeni. Acum a devenit imperios necesar. Iar Parlamentul propriu-zis trebuie dublat cu o cameră de specialişti care să facă studiile de impact, studiile de analiză a nevoilor şi aşa mai departe şi care să împiedice apariţia unor legi abuzive sau aberante. În esenţă, trebuie procedat ca atunci când urci în avion. Preşedintele, de exemplu, când alege un pilot, îl alege pe cel mai bun. Din clipa când a pornit avionul, nimeni nu-i spune pilotului cum să piloteze, pentru că e absurd. Acesta are o singură sarcină: să ducă avionul la destinaţie. Rezolvarea problemei naţionale - pentru că deja se pune problema existenţei noastre în viitor - nu poate fi făcută decât printr-un mecanism cooperativ clar, bine executat la nivelul specialiştilor, şi prin stabilirea unei relaţii foarte clare între putere şi stakeholderi, aşa cum se întâmplă în ţările în care problemele chiar se rezolvă…

- *Ce sunt stakeholderii?*

- Sunt cei care suportă consecinţele reglementărilor făcute de putere. Adică populaţia.

- *Uniunea Europeană ar agrea să colaboreze la un proiect, fără girul statului român?*

Nu cu orice proiect, dar cu acest proiect da. De ce? Pentru că un proiect de sustenabilitate în guvernanţă cum e Modelul de Ţară trebuie să fie validat undeva. Trebuie să fie experimentat undeva. Probleme de guvernanţă nu sunt doar în România, sunt peste tot. Este nevoie de un laborator. Deci ar fi dispuşi să susţină un model de dezvoltare durabilă şi sustenabilă în regim de criză.

- *Dumneavoastră, domnule profesor, nu prea sunteţi "utilizat"în România…*

- Nu. Şi din păcate nu sunt o excepţie în acest sens. Dar aş vrea să se înţeleagă un lucru: acest proiect nu urmăreşte să mă scoată pe mine în evidenţă, ci ca să ajute în momentul de dificultate, la găsirea unei soluţii pe o intenţie corectă: intenţia reformei instituţiilor statului şi a ieşirii din criză cu dezvoltare sustenabilă… Interesant e că sistemul Gifted Education pe care-l promovez de atâţia ani în România a prins la populaţie. Acum există deja campusuri care vor creşte pe Gifted

Education… Dar n-a prins la autorităţi. Iar ce apare în legi, pe programele de excelenţă în educaţie, apare datorită eforturilor pe care le-am făcut împreună cu colaboratorii şi colegii mei. Există o rezistenţă colosală a mediocrităţii în decizie, izvorâtă din frica mediocrilor de a-şi pierde poziţiile, deşi ne costă şi îi costă. Ei ar fi mai fericiţi şi mai în siguranţă dacă ar exista oamenii potriviţi la locul potrivit.

- *Care este cea mai mare piedică în calea realizării Modelului de Ţară?*

- Nu cred, în acest moment, că sunt opoziţii atât de mari încât proiectul să nu poată fi realizat. Momentul este cel mai potrivit, pentru că, practic, e singura soluţie. Pot să vă spun însă care este cel mai mare duşman al normalităţii de orice fel. Un prieten din Australia mi-a atras atenţia asupra unui pasaj dintr-o carte pe care tocmai o citise. Există - scria în acel pasaj - o trăsătură comună între oamenii foarte puternici şi oamenii foarte proşti: şi unii şi alţii încearcă să schimbe mediul în care trăiesc, după propria lor concepţie, în loc să-şi schimbe concepţia în funcţie de mediul în care trăiesc. Şi ferească Dumnezeu ca tu să fii mediul în care trăiesc ei, pentru că vor face absolut orice ca să te deformeze. Acum vin eu şi completez: ferească Dumnezeu ca acel om foarte prost să aibă şi puterea!

Publicația Certitudinea

10.2.4. Adrian Vasilescu, consilierul guvernatorului BNR

(Discurs la seminarul MediafaxTalks about SME's.)

Următorul model economic post criză nu se va mai baza pe creditare şi se va migra de la vânzare directă la leasing, iar statele vor pune taxe foarte înalte pentru materii prime şi materiale şi vor impozita minim munca, sistem care ar putea fi preluat şi de România, afirmă Adrian Vasilescu.

"Lumea merge spre taxe foarte mari pentru materii prime şi materiale, pentru resurse. Resursele vor costa foatre mult sub efectul impozitării. Munca, tocmai pentru a stimula performanţa, inovaţia, va fi impozitată la minim. Taxa românească pe muncă este printre cele mai împovărătoare din Europa.

Având în vedere schimbarea paradigmei de creditare şi a regulilor prudenţiale şi de adecvare a capitalurilor, **pe viitor creditul va ajunge pe ocolite la populaţie**, mai întâi la companii şi apoi prin produse la populaţie.

Securitatea resurselor este o problemă tot mai presantă pe agenda politică mondială. Clasa mijlocie creşte rapid, ceea ce înseamnă consum mai mare şi o folosire mai intensă a resurselor. Pe de altă parte, resursele devin mai scumpe şi

mai puţine. Următorul model economic, cel post-criză, va aduce însă o schimbare a raportului între impozitele pe resurse şi cele pe muncă. Lumea merge spre taxarea mare a resurselor şi materiilor prime şi încurajarea muncii, iar acest sistem ar trebui preluat şi de România.

Într-un viitor nu prea îndepărtat va începe un nou model economic, în care pentru a cruţa resursele care sunt şi vor fi tot mai puţine, ţările vor fi nevoite să ridice foarte mult impozitele pentru consumul de resurse şi să coboare tot atât de mult impozitele pe muncă, pentru a stimula creativitatea, hărnicia, performanţa. Dacă noi nu vom face asta, vom rămâne şi mai în urmă ”.

Taxele mici pe muncă, considerată drept resursă regenerabilă, stimulează crearea de locuri de muncă şi creşte competitivatea, susţine un cercetător elveţian.

„O politică de taxare care se poate susţine pe viitor, adică netaxarea muncii, ca resursă regenerabilă, este o *pârghie importantă pentru accelerarea dezvoltării unei economii*, cu efecte pozitive asupra celor trei piloni - *economie, mediu înconjurător şi bunăstare socială, locuri de muncă*”, spune Walter Stahel, cercetător în domeniul afacerilor durabile.

În prezent, energia este risipită, iar munca nu este suficient de bine folosită. *Trei sferturi din energia necesară fabricării unui produs este folosită în producerea materiilor prime şi doar un sfert în producerea bunului ca atare.* În cazul forţei de muncă, situaţia este *pe dos*: trei sferturi este angajată în fabricarea de bunuri şi doar un sfert în cea a producţiei de materii prime.

> **Un studiu recent, finanţat de NASA avertizează omenirea în legătură cu faptul că societatea umană ar putea să se prăbuşească în următoarele decenii**.
>
> Omenirea se îndreaptă spre colaps în câteva zeci de ani, cauzele principale fiind creşterrea instabilităţii economice şi a presiunii exercitate asupra resurselor planetei, conform unui studiu ştiinţific finanţat de NASA, relatează The Independent. Matematicienii au utilizat modele teoretice pentru a prezice ce se va întâmpla cu lumea industrializată pe parcursul următorului secol şi au descoperit că lucrurile au tendinţa să ia o întorsătură negativă, chiar şi atunci când se iau în considerare cele mai conservatoare estimări.
>
> Studiul face referire la prăbuşirea unor civilizaţii antice, odată prospere, ca Imperiul Roman, sau dinastiile Han, în China, sau Gupta, în India. În toate aceste exemple, elita societăţii a ales o abordare pasivă a avertismentelor care

anunţau dezastrul, până a fost prea târziu. Matematicianul Safa Motesharri spune că procesul de "ridicare şi prăbuşire este un ciclu recurent întâlnit des în istorie".

Cercetările lui Motesharri au analizat factorii care ar putea duce la prăbuşirea civilizaţiei noastre, de la creşterea populaţiei, la schimbările climatice şi a ajuns la concluzia că, atunci când acestea converg, pot conduce la colapsul societăţii, din cauza "lipsei de resurse" şi a "stratificării socio-economice în elite şi mase".

Studiul a fost realizat de o echipă formată din cercetători în domeniul ştiinţelor naturale şi sociale şi a fost finanţat de Centrul Spaţial Goddard al NASA.

Raportul, realizat cu ajutorul modelului Handy (n.r. Human and Nature Dynamical, Dinamica Umană şi Naturală), accentuează faptul că scenariul nu este inevitabil şi face un apel la elitele actuale, care trebuie să egalizeze balanţa economică. "*Colapsul poate fi evitat şi populaţia poate ajunge la un echilibru, dacă rata de consum a resurselor naturale este redusă la un nivel sustenabil şi dacă acestea vor fi distribuite într-o manieră relativ echitabilă",* spun cercetătorii.

10.2.5. Dr. Călin Georgescu : Refacerea României prin noi înșine - concilierea națională

Se impune ***urgent reprofesionalizarea României și restabilirea valorilor morale ireproșabile, de care, în istoria sa, poporul nostru a făcut dovadă prin fapte.***

A te baza pe micul producător înseamnă să contracarezi asediul corporaţiilor, care îţi dictează ce să mănânci, ce să bei, cu ce să te îmbraci, ba chiar şi cum să gândeşti. Mai înseamnă şi să-ţi organizezi singur propria producţie. Te salvezi tu, ca ţară, şi îi mai ajuţi şi pe alţii care vor să o facă şi nu mai au cum. *Micul producător contribuie la însănătoşirea României. Datorită lui vom rezolva în cea mai mare parte problema şomajului. Toată lumea va avea ceva de făcut. Dacă ştii să faci ceva cu mâna ta nu depinzi de nimeni, eşti autonom.* Acum românii bat drumurile Occidentului, slugărind prin străini, în loc să muncească şi să prospere în ţara lor. *Trebuie doar să promovăm micul întreprinzător, breslele şi meseriile larg răspândite, ajutate de o industrie performantă şi nepoluantă.* Acţiuni precise, nu de bătut apa în piuă pe marginea unor generalităţi.

Micul producător ne oferă, prin urmare, definiţia succesului. La care adaug un mesaj pentru *renaşterea speranţei şi a încrederii:* pe plan internaţional România va ocupa locul care i se cuvine, de factor care contează în politica lumii. Noi ca popor trebuie sa fim *uniţi, „în cuget şi simţiri",* să ne dorim libertatea de acţiune, care nu exclude să ne avem bine cu toată lumea. *Trebuie să ştim însă ce vrem. Unde dorim să ajungem şi ce mijloace avem pentru a atinge scopurile pe care ni le-am propus!* Aceasta este o decizie fermă, politică şi profesională.

Prădătorii care au condus ţara ignoră viitorul şi nu ne pregătesc pentru el, pe ei nu-i interesează decât prezentul, să poată fura acum, când mintea este încă înrobită. Cei ce conduc România sunt făcuți, nu născuți. Ei sunt omul nou, creat înainte de '89. Sunt niște mutanți, o altă specie!

Asistăm la o disoluţie totală a ţării. Iar intelectualii păstrează o tăcere complice. Rar găseşti un intelectual integru. Mare parte dintre cetăţenii României pot fi comparaţi cu robii care servesc unui sistem mafiot.

Politicienii, ca şi intelectualii, caută „să vorbească frumos" ca să nu deranjeze, toți vor să fie politic corecţi. Oameni buni, nu mai priviți la culoarea cenușie ca la un simbol al cumințeniei, este timpul să ne trezim! Totul s-a transformat într-un *imens crematoriu unde este incinerată libertatea şi viitorul neamului românesc.* Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane!

> Se recunoaşte la nivel european că *toate modelele de până acum au erodat capitalul natural.* Singura soluţie este *dezvoltarea durabilă* sau, mai corect spus*, sustenabilă*, pentru că vorbim de obiective pe termen lung. Dezvoltarea nu trebuie să se facă *prin epuizarea resurselor ci la niveluri şi în ritmuri care să permită regenerarea acestora. Populaţia lumii creşte cu 1% pe an, dar capitalul natural scade cu 1% an.* Două treimi din ecosistemele lumii sunt utilizate nesustenabil. Schimbările climatice exercită o presiune în plus. Trei miliarde de oameni trăiesc cu mai puţin de 2 USD/zi. *20% din ceea ce se produce pe planetă ajunge la doar 7% din populaţie.*
>
> *Criza actuală este o criză de sistem, ea va continua mult timp de acum înainte, până la schimbarea profundă a paradigmei economice mondiale. Consumul de resurse este problema pe termen scurt şi lung a omenirii.* Mare parte a ecosistemelor planetei sunt distruse. *Unul din trei alimente pe care le avem pe*

masă se datorează contribuţiei albinelor. Dispariţia acestor mici vietăţi poate duce la stingerea vieţii. Polenizarea artificială se practică deja în China, prima ţară unde aceste insecte excepţionale aproape că au dispărut.

Pe acest fond se duce *o luptă aprigă pentru ceea ce numim resurse strategice, adică apa şi hrana, dar şi energia verde.* Or, România deţine, sau mai deţine încă, posibilităţi importante de utilizare a acestor resurse. Știm ce urmează; întrebarea este dacă suntem pregătiţi să întâmpinăm acest val al schimbării.

În politica românească *post-decembristă lipseşte cu desăvârşire o viziune pe termen lung. Lipseşte harta viitorului. Dacă România ar înţelege ce şansă uriaşă are în plină criză, ar face un salt gigantic, nu doar pentru refacerea ei, ci şi pentru a ocupa o poziţie de lider imbatabil, cel puţin în zona balcanică. Am putea restaura dreptatea socială, apăra suveranitatea ţării şi conserva tradiţiile neamului românesc. Să nu uităm că România nu este o ţară oarecare. Noi, românii, suntem o civilizaţie.*

Necesităţile politicii externe ale României sunt, mai ales, ***păstrarea identităţii statului în faţa atacului entităţilor non-statale, adică a corporaţiilor şi „investitorilor strategici" de genul fondurilor speculative.*** România are nevoie de un stat care îşi serveşte cu abnegaţie cetăţenii şi nu de unul care slugăreşte capitalul internaţional. **Consolidarea şi dezvoltarea statului naţional unitar modern** trebuie **să fie deviza noastră**, aşa cum a fost a înaintaşilor noştri. **Întărirea statului este esenţială î**n vremurile pe care le trăim**. Binomul stat-cetăţean** este cel pe care a funcţionat mare parte din istoria omenirii; dacă un stat colapsează se produce şi o prăbuşire a societăţii, cetăţeanul fiind confruntat cu o situaţie de anarhie ca cea din Somalia. Şi nu suntem la adăpost de un asemenea pericol decât dacă procesul de ruinare a statului român este oprit de îndată.

Statul român nu trebuie să se îndepărteze sub nici un motiv de rădăcinile sale şi de istoria neamului. Când statul serveşte „corectitudinea politică" şi trimite jandarmii să-i bată pe truditorii pământului care-şi apără dreptul la apă şi hrană - cum se întâmplă la Pungeşti - ne aflăm deja în faţa unei trădări de ţară. Poporul nu mai poate rămâne indiferent!

Corporaţiile dictează la ora actuală politicului în cea mai mare parte a lumii. Urmărind doar propriul profit, ele ascund realitatea, subminând viitorul generaţiilor

tinere şi privând naţiunile existente de lideri autentici şi de patrioţi. **200 de multinaţionale sunt mai puternice decât 150 de state la un loc.**

> ***Domeniul economic este condus de FMI, Banca Mondială şi Organizaţia Mondială a Comerţului.*** Troica aceasta a dus la prăbuşirea economică şi la dezastru ecologic în multe locuri din lume.

În loc de politici economice serioase, românilor li se oferă **pâine şi circ:** să cumperi marfa altora şi să crezi că trăieşti bine. Aceasta pe un fond de sărăcie şi decădere morală fără precedent. Cantitatea de pâine vândută a scăzut cu 25% faţă de 1990, iar numărul cărților cu 85%. Sunt cifre care vorbesc de la sine ***despre starea precară şi lipsa de viitor a României în actuala situaţie.***

> România are nevoie de o conducere capabilă ***să se opună proiectelor geopolitice care vizează distrugerea statelor naţionale şi transformarea ţării într-un teren de vânătoare economică*** (masacrarea faunei cu acte mai mult sau mai puţin în regulă este un capitol la fel de trist). România trebuie să găsească o poziţie de echilibru între forţele geopolitice globale şi să înveţe să negocieze cu puterile lumii, având ca ancoră ***doar interesul naţional.***
>
> Iată de ce, mai mult ca oricând, ***avem nevoie de lideri respectaţi pe plan internaţional, capabili să întărească statalitatea României şi să găsească alte surse de finanţare decât vânzarea pe nimic a bogăţiilor naturale şi activelor naţiei.*** În prezent, ţara se află într-o situaţie atât de jalnică încât sunt aplaudate chiar şi investiţiile „europene“ în gropi de gunoi, pompos numite „sistem integrat de management al deşeurilor“, amenajate în satele cele mai pitoreşti şi cu mare potenţial agro-turistic (vezi cazul comunei Fărcaşa din judeţul Maramureş). În sectorul forestier nu se mai vinde mobilă, ci buştean direct din pădure.

Acţiunea de la Pungeşti este relevantă. ***Statul apără o corporaţie împotriva propriilor săi cetăţeni.*** Corporaţia Chevron încalcă voinţa unei comunităţi locale din judeţul Vaslui, care nu vrea explorarea gazelor de şist, fără ca statul să intervină. Ba din contra, statul îşi loveşte proprii cetăţeni. Oamenii sunt bătuţi în curtea lor. Este mai rău decât într-un război împotriva unei puteri străine! La Pungeşti, de câteva luni, statul îşi terorizează cetăţenii care nu se pleacă în faţa interesului celor fără de ţară.

Apoi afacerea Bechtel, controversatul proiect de pseudoautostradă: pentru 50 de km, statul român a plătit 1 miliard de euro, ***de câteva zeci de ori mai mult*** decât ar fi fost normal, fără a mai vorbi de calitatea slabă a lucrării - adică, practic, nu s-a construit. Şi asta numai cu concursul lacheilor din politica românească, pe care chiar şi americanii îi dezaprobă dar, desigur, se folosesc de ei.

Să nu uităm asediul FMI asupra României. „Terminator"-ul a fost chemat de semănătorii de neghină - nimeni alţii decât fariseii actuali proveniţi din fosta burghezie proletară - pasămite ca să salveze ţara. Ştim însă bine că nu poţi lăsa ţara pe mâna unor creditori care nicăieri în lume nu au vreun proiect pozitiv. Dimpotrivă, au înrobit toate ţările pe unde au călcat. Dar FMI-ul nu este o fatalitate. Preşedintele Rafael Correa al Ecuadorului, o mică republică din America Latină, a avut curajul să întrerupă acordurile cu FMI-ul și Banca Mondială, salvând țara de la o ruină programată. Acțiunile curajoase ale președintelui Correa au fost apreciate în întreaga lume, Ecuadorul fiind în prezent o țară respectată, în plin avânt economic. Ceea ce, evident, nu-i cazul României.

> Țara noastră are ***nevoie de un sistem financiar care să-i aparţină, de o politică monetară care să răspundă nevoilor specifice ale ţării şi de o politică fiscală dictată de realităţile noastre***. În țara noastră se moare efectiv de foame, bătrânii sunt umiliți, copiii nu au viitor, pământul este vândut străinilor iar credința strămoșească este călcată în picioare - iată realitatea!

Iar dezastrul este băgat sub preș. Se dau cifre, care mai de care mai umflate. Una sunt cifrele, alta economia reală. De pildă, se tot scrie că am ieșit din criză. Cum să iasă din criză statul român când cheltuielile cu bunurile şi serviciile au atins în 2013 nivelul din 2008, când se arunca cu bani în stânga şi în dreapta? ***Cheltuielile bugetului general consolidat cu bunuri şi servicii au atins în 2013 nivelul de 6,2% din PIB (38,6 mld. lei)*** - sărind de pragul de 6% din PIB pe care nu-l mai atinseseră dinainte de criză. Astfel, aceste cheltuieli ale statului s-au apropiat de cele din 2008, când au însemnat 6,5% din PIB (33,2 mld.). Doar minciună și triumfalism în cifrele vehiculate de presa aservită!

> ***România nu va prospera decât prin întroducerea disciplinei financiare. Astăzi, România este o ţară în faliment care trăieşte pe datorie.***

<u>Statul român actual este un stat slab, sărac şi înapoiat.</u> Acționează conform unor mituri și prejudecăţi, ia decizii importante pe bază de wishful thinking, gândirea

deziderativă ce distorsionează realitatea în funcție de propriile dorințe. Justiţia română este servilă şi neprofesionistă. Dosarele se albesc în funcţie de interese, justiţia este oarbă, pedepseşte doar mafioţi mărunţi. „Peştii cei mari“ rar ajung la puşcărie şi numai în urma unor reglări de conturi între „găşti“.

Dacă vrei să distrugi o ţară o faci infiltrând neisprăviţi în funcţii de decizie.

Societatea românească diferă de economiile mature din Europa în sensul că, *dacă în Europa se schimbă un guvern, nu se întâmplă nimic grav, economia merge înainte, structura instituţională funcţionează.* În România nu avem management performant, iar *managementul înseamnă viziune de perspectivă. Statul român actual nu mai există pentru că nu mai funcţionează instituţional.* Accidentul aviatic din Munţii Apuseni este o dovadă a inexistenţei statului.

Totul ne este permis, dar nu totul ne este şi de folos, spunea Sfântul Apostol Pavel. Şi mai spunea că omul întreg, puternic, chiar dacă totul îi este permis, nu se va lăsa stăpânit de tot ceea ce-i este îngăduit.

Totul, dar absolut totul se face doar semănând dragoste, nu ură şi trădare.

Lucrurile au mers prea departe din cauza ***modului total inadecvat de conducere a ţării în ultimii 25 de ani.*** Cei care au deţinut puterea au urmărit doar interesele lor, personale şi de grup, şi nu cele ale ţării. Or, nu ai cum să fii de folos ţării tale dacă nu o iubeşti şi dacă nu-i vrei binele!

Formula „prin noi înşine“ nu poate fi transpusă în practică de către cei care dușmănesc România.

Sunt țări importante care în ultimii 20 de ani s-au dezvoltat ***spectaculos pe baza modelului „prin noi înșine“.*** În anii ’70, Finlanda era la coada țărilor scandinave, acum este în fruntea lor. La mijlocul anilor ’90, economia Rusiei a fost aproape ruinată de globaliști, cu rețetele lor neoliberale, dar și-a revenit spectaculos când țara ***a adoptat modelul „prin noi înșine“.*** Japonia, Norvegia, Polonia, Ungaria sunt alte exemple grăitoare de țări care nu au cedat presiunilor „terminatorilor“ internaționali și au reușit să prospere economic.

A ne dezvolta prin noi înșine înseamnă în primul rând a investi în om - or, aceasta a lipsit cu desăvârşire. Românul trebuie ***lăsat să facă ce poate el mai bine***, nu ce cred de cuviinţă nişte

funcţionari de la Bucureşti sau Bruxelles, şi atunci toată ţara va înflori. De ce oare românii sunt foarte apreciaţi în multe locuri importante din lume iar în ţara lor nu au un loc de muncă? În acest sens***, exemplul istoric paşoptist ne stă la îndemână***. Este greu, dar se poate!

Trebuie ***<u>să-i insufli tânărului mândria pentru istoria neamului său.</u>*** Când ne vorbea profesorul la școală de Mihai Viteazu, de Ștefan cel Sfânt, intram în pielea lor ca eroi și doream, noi, copiii, să facem la fel pentru țara noastră. Numai aşa va deveni tânărul responsabil. Din păcate, istoria este minimalizată, pur şi simplu ***<u>s-a tăiat panglica istoriei, s-a întrerupt legătura cu eroii şi martirii neamului, uitându-se că fiecare generaţie făureşte istoria celor următoare.</u>***

Demnitatea provoacă demnitate, iar conducerea ţării se impune prin virtute şi nu prin impostură, rea-credinţă şi manipulare.

Pentru această ţară, unii au fost gata să sufere şi să-şi dea viaţa. Nu pentru hambare pline au luptat Gheorghe şi Ion ai noştri, ci ***pentru dreptate şi demnitate!***

Există în România oameni formidabili, tineri în special. ***Iubeşte-i şi ei îşi vor iubi ţara, fiind dispuşi să i se dedice chiar şi cu preţul vieţii.***

Criza apei şi a hranei din zona anilor 2020 va fi mult mai serioasă şi mai devastatoare decât criza economico-financiară de acum. Suntem pregătiţi să o întâmpinăm? Aceasta este întrebarea. Aurul României nu este cel mineral, îngropat sub munte, ci ***stratul subţire de sol fertil, la care se adaugă apa şi condiţiile geomorfologice excepţionale ale ţării noastre***.

Cunosc resursa uriaşă de apă care se varsă la câţiva km în mare. Sigur că poate să fie afectată, şi încă grav, dacă se permite această afacere extrem de nocivă, adevărat atentat la adresa vieţii. Este un exemplu tipic de acţiune de-a dreptul criminală a unei corporaţii.

Wall Street-ul este numai minciună, lipsit de strategie şi de viziune, un uriaş cu picioare de lut. Exemplul Californiei este grăitor în acest sens: deşi în ultimii doi ani în toată California persistă o secetă devastatoare, politicul a permis demararea forărilor pentru gaze de şist.

Energia este una din cele trei mari teme ale omenirii în următoarea perioadă. Linia de comerţ cu Asia se poate realiza prin România simplu şi eficient. Portul Constanţa, port la două

mări, Marea Neagră şi Caspică, este mai important decât aeroportul Otopeni. ***Cine va stăpâni comerţul pe mare, în viitor va stăpâni lumea economică.***

România este o ţară prea bogată, cu un pământ prea fertil ca să fie păstrată fără luptă!

Ştiinţific, din 9 regiuni biogeografice, România deţine 5, având cea mai importantă ecoregiune la nivel global. Mai mult de jumătate din Carpaţi, cei mai sălbatici ca natură, sunt în ţara noastră. Peste jumătate din carnivorele mari sunt în România. Avem apoi Delta Dunării, zonele umede şi pădurile - un tezaur. Capitalul gigantic al României este *dat de resursele naturale.* Şi în special *de baza genetică pură* pe care o are, fiind printre foarte puţinele ţări din Europa care deţin aşa ceva. Dacă numesc doar cele 220.000 de ha de pădure, apoi cernoziomul ciocolatiu, cel mai productiv dintre toate tipurile de sol, aflat cu predilecţie în Dobrogea, se poate vedea capacitatea sigură de a dezvolta durabil ţara. *Nu poţi avea dezvoltare durabilă fără fundamentul dat de resursele naturale pure.*

Sub acest aspect, *România se înscrie în zona marilor negociatori, fiind un potenţial multiplicator genetic pentru ţările care au doar resurse financiare dar nu şi pe cele naturale.* Sau au pădure dar nu au codru. *Lumea occidentală este disperată să aibă hrană şi apă de foarte bună calitate pentru cetăţenii ei.* Doar astfel îşi asigură continuitatea ca neam. Toţi sunt conştienţi de *pericolul alimentaţiei industriale, plină de E-uri şi aducătoare de boli pe care medicina actuală nu le poate trata.*

Veşnicia s-a născut la sat, spunea Blaga. ***Ţăranul român reprezintă gena autentică a civilizaţiei mileniului actual.*** El reprezintă ***nu doar şansa redresării României, ci însăşi speranţa renaşterii lumii occidentale, care încearcă cu disperare să-şi îndrepte nesăbuinţele trecutului.***

Ţăranul român a fost în mare parte distrus de febra consumistă şi de supermarketurile care s-au înmulţit enorm la nivelul întregii ţări.

Apoi a fost redus la tăcere, fiindu-i atacat cadrul natural, de care depinde existenţa sa. S-a vândut pe nimic resursa naturală primară, țăranul nostru a fost jefuit pur și simplu.

Prin urmare, eu ***nu aş promova industria alimentelor bio, ci gospodăria ţărănească tradiţională.*** Prin ea am ajunge la bio în mod natural***. România ţară bio! Cu ea aş cuceri lumea toată!***

Roşia românească - cultivă această roşie în Germania. Pune-l pe neamţ să o facă! Ei bine, nu poate, cu toată tehnologia lui, ***pentru că pământul ţării noastre este cel mai roditor. Şi, peste asta, este un pământ sfânt.*** Dacă se pune la punct agricultura ţărănească tradiţională, exporturile de grâne româneşti se vor face ***nu pe bani ci contra aur.***

Cum să sprijine băncile esenţa dezvoltării noastre, ***<u>când peste 80% din ele sunt străine?</u>*** Nu au nici un interes să o facă. Decapitalizarea băncilor româneşti s-a făcut cu bună ştiinţă.

Dezbaterea politică cea mai frecventă din societatea românească este cea legată de putere. Problema este că, ***<u>atunci când deţii puterea şi nu ştii ce să faci cu ea sau nu ai cu cine să faci ceea ce ţi-ai propus, se intră în impas.</u>*** Ieşirea din această dilemă nu poate fi dată ***decât prin cultivarea profesionalismului autentic.***

Acelaşi lucru este valabil şi în cadrul sistemului bancar. România este ***<u>poligon de încercări pentru sistemul bancar internaţional.</u>*** La filialele din ţara noastră băncile-mamă trimit cadre de conducere slab pregătite profesional, dispuse la experimente, care ***<u>duc o politică de jecmănire a populaţiei şi nu de dezvoltare.</u>***

România ar trebui ***să aibă o instituţie de credit agricol***, aşa cum a propus Take Ionescu în documentul „România în anul 3000“, încă din 1920. Ce oameni, ce viziune, ce dăruire faţă de ţară!

Dar şi dezvoltarea agriculturii, chiar şi tradiţionale, ţine de ansamblul economic, de o creştere moderată/fezabilă, fără a strica echilibrele macroeconomice, susţinută de un buget naţional multianual gândit pe termen lung. Apoi de investiţii necesare pe termen scurt în infrastructură şi tehnologie.

Fără investiţii, scade competitivitatea şi economia moare. Iar investiţiile pot fi stimulate simplu, reducând impozitul pe profitul reinvestit.

Cheia succesului economic stă *în productivitatea muncii şi în exploatarea sustenabilă a multiplelor noastre resurse.* România ar trebui să aibă ca opţiune clară *profesionalizarea forţei de muncă.*

În primul rând trebuie *să gândeşti Adevărul, să spui Adevărul şi să iubeşti Adevărul*. Civilizaţia este fructul muncii şi efortului, al cunoştinţelor şi învăţării. Decadenţa se instalează atunci când ele încetează să devină virtuţi.

> *Cheia succesului* în dezvoltarea ţării stă în *dragoste, unire, întărirea familiei şi micul producător.* Restul sunt detalii.

Insist pe rolul familiei în societatea de azi. *Vigoarea tineretului se trage din rădăcinile din familie*. *Dacă familia este sănătoasă, creştină, unită, atunci şi societatea va fi la fel.*

Strategia ţării se poartă în inimă şi are câteva puncte, care încap pe o pagină:

1. Întărirea legislativă şi constituţională a statului. Legi administrate eficient de funcţionari în a căror autoritate populaţia să aibă încredere.

2. Lansarea cercetării şi dezvoltării cu implicarea universităţilor.

3. Politici monetare şi fiscale ferme. Nivelul taxelor să fie scăzut. Păstrarea monedei naţionale este un mare atu, care nu trebuie neglijat. Şi sub nici o formă nu trebuie aderat la moneda euro.

4. Dezvoltarea căilor de transport. O ţară curată şi îngrijită.

5. O politică externă regională şi globală de promovare a concilierii.

6. Transformarea unui handicap în avantaj de nişă economică: agricultura românească - cu scopul final de a asigura independenţa alimentară a ţării. Protecţia pădurilor şi conservarea mediului. Dezvoltarea durabilă - concept naţional.

7. Securitatea persoanei: strategia de sănătate bazată pe prevenţie, hrană sănătoasă, educaţie prin mişcare, politică demografică stabilă.

> România deţine azi Strategia Naţională pentru Dezvoltare Durabilă (SNDD), document elaborat conform cerințelor UE şi prezentat oficial în 2008**.** *Nu s-a pus în practică nici o propoziţie din acest document realizat pe parcursul unui an,* completat și îmbunătățit prin dezbatere publică, însuşit şi aprobat oficial de guvernul de la acea vreme. SNDD este un pas spre civilizaţie, este strategia interesului comun, care ar trebui să primeze asupra confruntărilor politice şi momentelor electorale.

SNDD stabileşte cadrul de manifestare a ambiției de dezvoltare, care nu poate fi programată şi garantată decât pe termen lung şi numai dacă structura şi

funcţionalitatea sistemului socio-economic sunt dimensionate şi adaptate continuu la configuraţia şi capacitatea de suport a capitalului natural accesibil. Pe aceasta ne fundamentăm obiectivele, care sunt şi trebuie să fie integratoare. Ideea dezvoltării durabile este incompatibilă cu ceea ce s-a întâmplat în România în ultimii aproape 25 de ani. ***Este o incompatibilitate sistemică.*** Asistăm doar la acţiuni post-factum, menite să repare deficienţele constatate, fără a fi bazate pe previziuni care să le modeleze şi să preântâmpine. Dificultăţile în elaborarea documentului nu au constat în introducerea de idei noi, ci în efortul de a scăpa de cele vechi.

> Un ultim aspect esenţial este ***politica demografică, neglijată total de toate forţele politice din ţară:*** România se află într-un declin demografic prelungit, cu deteriorarea structurii pe vârste a populaţiei, scăderea natalităţii şi accentuarea procesului de îmbătrânire. Recensământul din 2011 este foarte discutabil ca date şi organizare, dar chiar şi aşa cifrele sunt grăitoare. Pierderea demografică a însumat, între 1990 şi 2014, peste 3 milioane de oameni.

Avem o migraţie continuă. În Italia s-ar afla în prezent peste 2 milioane de români, iar în Spania 1,5 milioane, potrivit datelor oficiale ale guvernelor acestor ţări. ***Ţara a rămas nelucrată şi abandonată. În 24 de ani, România a pierdut mai mult de 3 milioane de locuitori dintre cei mai buni.***

Aceasta a făcut să avem 19 milioane de cetăţeni acum, iar consecinţele pe viitor, dacă nu se iau măsuri imediate, vor fi dramatice.

> Pe plan economic, avem nevoie de măsuri pentru *a pune în valoare avantajele competitive reale de care mai dispune România, prin consolidarea capitalului naţional, întărirea regimului proprietăţii, încurajarea iniţiativei antreprenoriale, identificarea unor noi resurse de dezvoltare, inclusiv prin parteneriate public-privat, sprijinirea formulelor asociative „la firul ierbii“ pentru crearea de locuri de muncă stabile şi bine remunerate şi îmbunătăţirea calităţii vieţii.* Aceasta înseamnă o economie civică, moleculară, care ţine cont de faptul că prosperitatea unei naţiuni depinde de prosperitatea fiecărui individ în parte. Cu alte cuvinte, nu am nevoie de 5 moguli în agricultură ci de 500.000 de ţărani viguroşi care să dezvolte o ţară întreagă. Nu am nevoie de o economie extractivă cum este acum, în care doar se vând resursele naturale şi activele existente. Dacă îţi vinzi

> tot ce ai în casă, unde ajungi, cum mai trăieşti? Este nevoie să produci, deci întrebarea care ar trebui pusă fiecărui român este: *ce ştii să faci?*

Un proiect minier sănătos nu înseamnă să vindem resursele pe nimic, ci să folosim noi resurse - asta înseamnă proiect valabil. Prin noi înşine!

Mina de la Roşia Montană se poate deschide şi exploata numai de către România, apelând la tehnologia clasică şi prietenoasă cu mediul, dând de lucru la toată lumea printr-o investiţie de numai 100 de milioane de Euro. Dar se vrea aşa ceva?

S-a vorbit mult *despre reforma statului, a* clasei politice. După 25 de ani există impresia că se urmăreşte doar o redistribuire a puterii şi dobândirea de avantaje pentru cei care o deţin. Acum, mai mult ca oricând, avem nevoie de un *dialog real, de o conciliere naţională.* Dar aceasta înseamnă respect şi voinţa sinceră de a ajunge la un consens rezonabil. Solidaritatea nu se clădeşte la ordin ci din convingerea că soluţiile propuse sunt bune pentru ţară şi pentru oamenii ei.

> Statul român de după 1990 s-a privatizat şi nu mai poate răspunde corpului social pentru că nu mai are ce vorbi cu el decât atunci când îi cere voturile. Cine deţinea înainte de 1989 controlul informativ al obiectivelor economice a trecut din barca comunistă în cea a capitalismului extractiv, însuşindu-și prin „privatizare“ ceea ce deţinea sub control în comunism. Şi nimeni nu spune nimic. *Laşitatea conduce România!*
>
> Educaţia înseamnă să inspiri mintea, nu să încarci capul!

Dascălul adevărat nu livrează informaţie ci plămădeşte copilul, viaţa lui, ţara şi neamul românesc. Copilul este izvorul bucuriei din care putem bea toţi, trebuie prin urmare să investim tot ce avem în tânăra generaţie a ţării.

Or, conducătorii vremelnici ai României au distrus ţara. Iar puţinii profesori adevăraţi pe care îi mai avem au mâinile legate.

Şcoala românească actuală este o ruşine. *Dacă vrei să înrobeşti o ţară, îi distrugi educaţia*. Aşa s-a şi întâmplat. Dacă ai educaţie performantă eşti, ca popor, liber. România este un vultur închis într-o cuşcă în care nu poate să-şi întindă aripile să zboare.

„Cum arată astăzi şcoala va arăta mâine ţara“, spunea Spiru Haret în 1895. Calitatea educaţiei este condiţia de bază pentru ca România să-şi asigure un loc în

cursa civilizaţiei contemporane. Educaţia şi formarea profesională reprezintă baza dezvoltării ţării, alături de întărirea familiei, pentru că avem nevoie de un pol moral.

> „Ţinta cea mai înaltă a educaţiei e să formeze caractere, iar caracterul nu este un dar, ci o sumă de deprinderi tari, dobândite prin muncă“ spunea Simion Mehedinţi. Şcoala muncii, seriozitatea şi conştiinţa lucrului bine făcut trebuie să înlocuiască improvizaţia şi superficialitatea.
>
> În orice scenariu de viitor, cheia succesului rezidă în factorul uman, prin modernizarea accelerată a învăţământului, cercetării, sistemului de sănătate, prin prevenție. O populaţie sănătoasă, bine educată şi informată este chezăşia funcţionării instituţiilor democraţiei. Numai astfel ea devine imună la intoxicare şi manipulare.

Universităţile particulare ar trebui desfiinţate, fără excepţie. Sunt doar o industrie de diplome fără acoperire, urmărind doar profitul şi spălarea creierelor. Au fost viciate, evident, şi universităţile de stat. La Medicină, înainte de ’89, se trăgea linia sub ultimul intrat la 9,80. Acum se intră şi cu 4. Cum să mai comentezi aşa ceva?

Manuale alternative? O samavolnicie! Istoria poporului român este cumva alternativă? Geografia ţării este cumva alternativă? Mama ta este alternativă? Avem cumva alternative sau dileme cu privire la adevărurile morale?

Mai toţi politicienii noştri sunt „profesori“ - nu de gimnaziu, nu de liceu, ci profesori universitari. De unde până unde? Pe vremea lui Spiru Haret, ca să obţii titlul de profesor treceai prin examene foarte dure, trebuia să înveţi pedagogie, iar la final numirea era semnată de Rege. Astăzi, România este ţara cu cele mai puţine ore ţinute în afara sălilor de clasă, în muzee, institute ştiinţifice şi de cercetare etc. Interesul elevilor creşte proporţional cu noutatea, la care se adaugă varietatea formelor de predare - lucru valabil peste tot.

Diferenţa dintre nivelul de pregătire al elevilor buni şi al majorităţii este imensă. România are rate îngrijorătoare de abandon la nivel gimnazial şi liceal, cu toate că învăţământul obligatoriu este de 10 ani. Învăţământul superior scoate pe banda rulantă absolvenţi interesaţi doar de diplomă. Se citeşte foarte puţin. 1,5% din adolescenţi citesc cel mult 2 cărţi /an. Camera Deputaţilor a votat 28 de milioane de euro pentru cumpărarea de stick-uri de memorie, în condiţiile în care 50% din şcoli nu au apă caldă şi căldură. ***Totul este absurd în România!***

Rezultatele excepţionale care mai apar sunt datorate elevului, deci studiului individual, şi nu sistemului de învăţământ, care nu favorizează vârfurile, valorile intelectuale reale - ba chiar se teme de ele. Bursele sunt acordate în funcţie de cât de bine se fofilează studentul în sistem şi nu după capacităţile sale deosebite.

> Competiţia minţilor din Occident a fost transformată în România într-o cursă nebună după profit. *Societatea s-a transformat într-una de consum, supusă unei manipulări masive*. S-a înlocuit ştiinţa cu miturile şi s-a pledat pentru *libertate fără responsabilitate,* spre a acoperi fraudele.
>
> România nu este o ţară liberă atâta timp cât presa, în cea mai mare parte, este dirijată. Mulţi şi-au vândut, pentru 30 de arginţi, şi sufletul, şi ţara.
>
> Dacă vrei să-i înveţi pe oameni să fie liberi, învaţă-i o meserie. Or, în România nu mai sunt meseriaşi, sunt doar afacerişti.

„În mintea strâmbă şi lucrul drept se strâmbă", spunea părintele Arsenie Boca.

Pentru pământul ţării eroii neamului şi-au dat viaţa, iar contemporanii noştri îşi vând sufletul pentru un pumn de arginţi.

Instituţia proprietăţii este dinamitată în România. Democraţie fără proprietate privată nu există, iar proprietatea privată fără instituţia care să o înregistreze și să o apere, şi anume cadastrul general, nu există nici ea. România are demonocraţie, nu democraţie. Cadastrul general, în special partea lui economică este *instituţia cheie care stabileşte valoarea şi pune disciplină în proprietăţile existente* în ţară. De 25 de ani nu a fost pusă ordine în cadastrul general pentru că este nevoie de haos. *Unde este haos este şi interes, pentru că în toţi aceşti ani statul a retrocedat păduri, terenuri, ape, clădiri în valoare de peste 60 de miliarde de euro. Legea 247 și Legea 1 din 2000 au distrus pădurile ţării. Încă mai sunt valabile ordonanţe ale lui Horthy din 1940.*

România se află sub dictatura corporaţiilor fără patrie, având conducători corupţi pentru a fi dirijată foarte uşor.

Ne-am uitat tradiţiile şi de unde am venit. Suntem vânduţi corporaţiilor, care vor doar să cheltuieşti, fără să înţelegi de ce. Au cumpărat conştiinţa omului cu 1 kg de făină şi de orez şi cu 1 litru de ulei. Oamenii nu mai au exemple tari de virtute şi atunci îşi iau lumea în cap. *Nu există un proiect comun, ci doar planuri individuale. Fiecare pentru el. Pierderea verticalităţii vine din lipsa noastră de dragoste faţă de pământul nostru şi de înţelegere a rostului neamului românesc.*

Spre exemplu, SUA au transmis de curând că *investitorii americani vor veni în România numai dacă se va semna un nou acord cu FMI şi va fi votată o legislaţie permisivă pentru exploatarea gazelor de şist.* Cât tupeu trebuie să ai ca să faci o asemenea declaraţie? Şi câtă slugărnicie ca să o accepţi?

Pentru menţinerea verticalităţii familia este de bază. Şi aici s-a săpat adânc, pentru distrugerea ei. Peste 2 milioane de români lucrează în afara ţării şi trimit bani acasă. Dar acasă au rămas familii distruse, divorţurile s-au înmulţit peste măsură, ca şi copiii abandonaţi şi oamenii bolnavi sufleteşte şi moraliceşte.

Educaţia mamei în duhul credinţei şi al dragostei de neam face mai mult decât instruirea armatei. Mamele noastre au fost printre cei mai puternici eroi ai ţării. Mamele creştine, mucenicii din închisori şi eroii de prin munţi au ţinut verticalitatea neamului. Eroii noştri martiri ar trebui canonizaţi, declaraţi sfinţi, începând cu Mihai Viteazu, Valeriu Gafencu şi Arsenie Boca. Apoi ar trebui oprite avorturile şi scoasă în afara legii manifestarea publică a homosexualităţii şi orice propagandă în favoarea ei. Sunt condiţii negociabile dacă vrem să ne mai păstrăm verticalitatea ca oameni şi trăinicia ca neam.

Statul nu pune în practică ce spune, sau ce spune legea. Prin urmare, încrederea în instituţiile statului este zero. Cum să ai încredere în cineva care te fură şi te umileşte permanent? Politicul în România stăpâneşte bine arta manipulării şi a dezinformării pentru a se menţine la putere. Se schimbă doar politicienii, ei între ei, pentru că în spate au acelaşi scop necreştinesc şi anticreştin.

Iar efectele se văd nu doar în sărăcia şi umilinţa trăite de români în ţară, ci şi în afara ţării. *De multă vreme, „român“ este în Occident un calificativ depreciativ şi nu denumirea unui neam demn de stimă.*

Supremaţia politicului este în România un semn de pierdere a orientării creştine. Omul a pierdut nădejdea mântuirii, iar politica a devenit un fel de mântuire socială.

Compromisul în gândire şi vorbă, nepăsarea în faptă au deschis drum liber absurdului în societatea românească. Este dreapta răsplată a creştinilor care nu au putut să fie creştini. *Dacă românul ar sta la rând să facă fapte bune, aşa cum stă la rând la sfintele moaşte, ar fi bine. Dar nu se întâmplă astfel!*

Nu-ţi face semnul crucii înainte de a fi sigur că poţi purta povara ei pe umerii tăi!

Statul, fiind luat ostatic de grupările mafiote, nu se mai interesează de binele public decât prin măsuri populiste, iar cetăţenii se mulţumesc, marea majoritate, cu pâine şi circ, dar şi cu portiţele, special lăsate în economia neagră şi gri care, practic, ţin ţara să nu se prăbuşească.

Pentru Legea lui Dumnezeu nu ne luptăm, dar pentru un trai uşor şi salarii grase o facem! Un popor care pretinde că 87% dintre fiii lui sunt creştini ortodocşi!

Nădejdea să ne fie ancora în viaţă!

A fi descendent dintr-un popor de eroi şi de martiri nu poate decât să dea încredere în viitor. Sunt oameni pregătiţi în această ţară să facă istorie şi nu spectacol ieftin. Noi NU suntem urmaşii Romei, dar suntem urmaşii lui Decebal şi ai lui Mihai Viteazu, şi ai lui Ştefan cel Sfânt, şi ai martirilor Brâncoveni.

Cum vrem să fim cunoscuţi în istoria lumii?

Nu puneţi, ne îndeamnă Mântuitorul, petic de postav nou la haina veche pentru că se rupe, şi nici vin nou în burduf vechi, pentru că se crapă. *Schimbarea, ca să fie efectivă, trebuie să fie totală.*

10.2.6. Forbes. Un model economic viabil pentru România (2011)

Modelul european de dezvoltare economică şi socială îşi arată limitele. România nu vede asta şi, incapabilă să-şi definească un model propriu, se chinuie încă să implementeze principii şi reglementări care o îndrumă pe calea spre subdezvoltare. Încovoiat de povara cheltuielilor cu protecţia socială, înecat de birocraţie, şi cu o piaţă a muncii inflexibilă, modelul de dezvoltare economică şi socială pe care Uniunea Europeană îl impune statelor membre îşi arată limitele. Se vede în primul rând în statisticile ultimilor 20-30 de ani, care arată că *modelul social european a fost în mod sistematic devansat de cel anglo-saxon*, la aproape toate capitolele.

Mizând pe libertatea funcţionării pieţelor, modelul anglo-saxon, care funcţionează în ţări precum Marea Britanie sau Irlanda, dar şi în Statele Unite, Canada sau Australia, *a oferit mai multe locuri de muncă, a condus la o creştere mai rapidă a economiei şi a oferit populaţiei un nivel de trai peste cel înregistrat de locuitorii celor mai multe dintre statele UE.* Mai mult decât atât, modelul anglo-saxon a câştigat şi cursa competitivităţii pe plan internaţional. Dar cel puţin la fel de important ca cifrele care arată că *modelul european este depăşit*, este faptul că mult-propovăduitul model social - la care se face referire în cea mai mare parte a documentelor oficiale ale Uniunii - a primit o puternică lovitură tocmai din partea cetăţenilor Suediei.

Ţară considerată timp de multe decenii un exemplu pentru restul Europei şi un bastion pentru modelul „welfare state" (stat al bunăstării) spre care societatea europeană tinde. „Statul bunăstării" a primit un vot de blam chiar la el acasă, la finele anului trecut, când alegerile parlamentare din Suedia au fost câştigate de o coaliţie de centru-dreapta, condusă de prim-ministrul Fredrik Reinfeldt, care a promis reducerea taxelor şi reforme pentru statul social. Astfel, social-democraţii - care timp de aproximativ 70 de ani au construit „modelul suedez" - au devenit minoritari în Parlament. O schimbare de opţiuni politice care, semnifică uzura modelului de stat al bunăstării dezvoltat în Suedia în secolul XX.

O explicaţie pentru schimbarea din Suedia ar putea consta în „nemulţumirea populaţiei cu un statut social şi cu o educaţie peste medie", generată de egalitarismul promovat cu insistenţă de Guvern (Cristina Moldovan, cercetător economic).

Oricum, în ciuda indicatoarelor ce arată că drumul spre modelul social - pe care românii l-au apucat odată cu aderarea la Uniune - ar putea fi de fapt o fundătură, *România se chinuie încă să implementeze principiile şi reglementările europene.*

Astfel, între primele cinci state cu cel mai ridicat nivel de trai din lume (măsurat cu ajutorul Human Development Index - Indicele Dezvoltării Umane, calculat de Organizaţia Naţiunilor Unite), patru sunt economii de tip anglo-saxon (SUA, Australia, Noua Zeelandă şi Irlanda). Doar una - Norvegia, reprezintă în top cinci, modelul social european. În acelaşi timp, modelul anglo-saxon a dovedit că poate crea un *mediu mult mai favorabil* decât cel european pentru a obţine creştere economică şi plus-valoare.

Și mai important este faptul că, decalajul dintre modelul social european și cel liberal anglo-saxon este la fel de vizibil şi în ceea ce priveşte competitivitatea şi productivitatea.

Paradoxal însă, având de ales între eficienţă şi o iluzie a solidarităţii, România se chinuie încă să redea pe nemestecate un model de dezvoltare economico-socială, minat de bomba cheltuielilor cu protecția socială, împotmolit în reglementări birocratice, care inhibă munca şi reprimă libera iniţiativă. *Sursa :adevarul.ro/economie/investitii/forbes-model-economic-viabil-romania-1_50ad4e7d7c42d5a66392ada7/index.html*

11. Model economic al României Re-întregite în viziunea Consiliului Unirii (schițe subiective)

Citate la tema taxe :

Platon

“Acolo unde există o taxă pe profit, omul corect va plăti mai mult și cel necinstit mai puțin".

Lawrence Summers

Toate taxele descurajează ceva. Atunci, de ce să nu descurajăm lucrurile rele precum poluarea, decât lucrurile bune precum munca sau investițiile".

George W. Bush

"Criza financiară nu trebuie să devină o scuză pentru a crește taxele, pentru că ar face doar să ne submineze creșterea economică necesară să ne recâștigăm puterea".

Warren Buffett

"Taxele pentru clasa de jos, cea mijlocie și poate chiar clasa de mijloc superioară ar trebui tăiate mai mult. Dar cred că persoanele de la vârf, precum mine, ar trebui sa plăteasca mult mai multe taxe. Nouă ne merge mai bine ca niciodată".

Barack Obama

"Ultimul lucru pe care vrei să-l faci în mijlocul unei recesiuni este să crești taxele, deoarece acest lucru ar scoate cererea și mai mult în afara economiei și ar împinge afacerile într-o groapă și mai mare".

Ludwig von Mises

“Impozitul urmărește suprimarea sau restricționarea completă a producției anumitor bunuri. Astfel, el intervine indirect și în sfera consumului. Nu contează dacă acest obiectiv este urmărit prin impunerea de impozite speciale,

sau prin scutirea anumitor produse de un impozit general, sub incidența căruia cad toate celelalte produse, sau acele produse pe care consumatorii le-ar fi preferat, în absenta unei discriminări fiscale.”

Franklin D. Roosevelt

"Taxele ar trebui impuse în concordanță cu abilitatea de a le plăti".

Will Rogers

"Singura diferență între moarte și taxe este că moartea nu devine mai rea de fiecare dată când Congresul se întâlnește" - Will Rogers Puteți înlocui Congresul cu Guvernul (României).

Albert Camus

"Nu este cu nimic mai imoral să jefuiești direct cetățenii, decât să strecori o taxă indirectă în prețurile bunurilor fără de care nu pot să trăiască".

Robert Half

"Oamenii încearcă să trăiască pe măsura veniturilor pentru a-și putea permite să plătească taxe către un guvern care nu poate să trăiască pe măsura veniturilor".

11.1. Principiile de construire a noului model economic pentru România Re-întregită

La ce să ne raportăm?

Pe ce drum ar trebui să apuce România?

Modelul european de dezvoltare economică şi socială îşi arată limitele. România nu vede asta şi, incapabilă să-şi definească un model propriu, se chinuie încă să implementeze principii şi reglementări care o îndrumă pe calea spre subdezvoltare. (Laurentiu Rosoiu)

Încovoiat de povara cheltuielilor cu protecţia

socială, înecat de birocraţie, şi cu o piaţă a muncii inflexibilă, modelul de dezvoltare economică şi socială pe care Uniunea Europeană îl impune statelor membre îşi arată limitele. Se vede în primul rând în statisticile ultimilor 20-30 de ani, care arată că modelul social european a fost în mod sistematic devansat de cel anglo-saxon, la aproape toate capitolele.

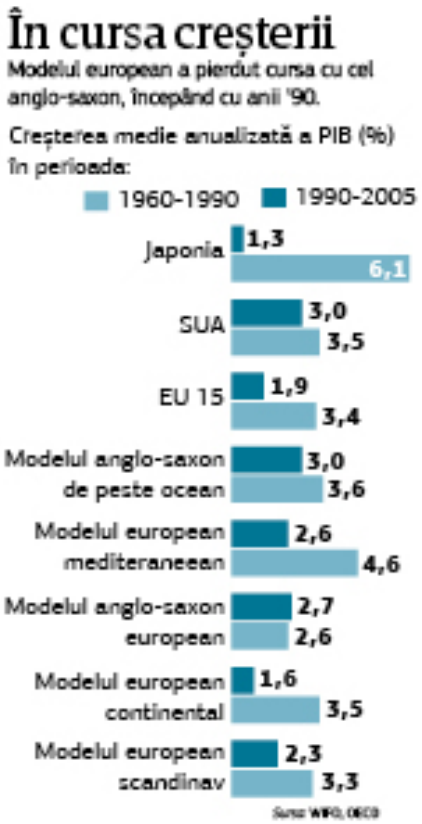

Mizând pe libertatea funcţionării pieţelor, modelul anglo-saxon, care funcţionează în ţări precum Marea Britanie sau Irlanda, dar şi în Statele Unite, Canada sau Australia, a oferit mai multe locuri de muncă, a condus la o creştere mai rapidă a economiei şi a oferit populaţiei un nivel de trai peste cel înregistrat de locuitorii celor mai multe dintre statele UE._Mai mult decât atât, modelul anglo-saxon a câştigat şi cursa competitivităţii pe plan internaţional.

România trebuie să se orienteze către un model israelian de dezvoltare pe termen lung, model orientat către antreprenor şi care încurajează expunerea la risc, este de părere Andreea Paul Vass, fosta consilier al primului ministru Emil Boc. Un model la care România trebuie să se gândească este cel israelian, al antreprenoriatului. De ce a avut un succes remarcabil? Israelienii au un think-tank central orientat către dezvoltarea mediului antreprenorial. Lecţia de bază este că o ţară bine educată îngăduie eşecuri şi încurajează expunerea la risc. Decizia politică trebuie să se substituie acestui gen de abordare, care să înlocuiască intervenţia generalizată a Guvernului, însoţită de o politică inteligentă a politicii monetare, a afirmat Andreea Paul Vass.

Potrivit datelor prezentate de aceasta, statul Israel deţine investiţii în capitalul de risc pe cap de locuitor de 2,5 ori mai mari decât SUA şi de 30 de ori decât Europa. De asemenea, atrage tot atât capital de risc cât Marea Britanie sau cât Franţa şi Germania împreună. Are mai multe companii listate decât alte ţări, cu excepţia SUA, unde numărul acestora a crescut semnificativ, a adăugat ea. Este nevoie de o populaţie bine educată, înclinaţia spre expunerea la risc şi investiţii în capitalul de risc. Trebuie să ne bazam pe trei poli: politicieni reformatori, un think-tank care să mobilizeze climatul intelectual (n.r. - termen ce caracterizează o asociaţie sau o organizaţie de persoane specializate sau chiar o singură persoană competentă care oferă, de regulă gratuit,

informaţii necesare pentru a crea, amplifica, diminua, înlătura, organiza sau optimiza un anume compartiment funcţional al societăţii, aşa cum ar fi optimizarea structurii militare, economice, politice, culturale la nivel local, regional, statal, continental sau chiar la nivel global) și care să mobilizeze dezbaterile în această zonă, ba chiar crearea unui consiliu naţional de competitivitate (după modelul irlandez), respectiv de sustinerea populatiei, a adăugat Andreea Vass.

Ce este capitalul de risc și ce oportunități există în România?

Capitalul de risc (*venture capital*) este investit în companii tinere, cu potenţial ridicat de dezvoltare pornind de la o idee sau de la un produs original, o invenție, un brevet, o tehnologie nouă. Investiţiile de capital de risc sunt în general făcute în numerar, ca aport de capital sau pentru o cotă din acţiunile companiei în care s-a investit. Investitorii de capital de risc urmăresc, în general, companii din industrii de înaltă tehnologie sau cu potențial ridicat de dezvoltare în viitor. Respectiva companie trebuie să aibă șansa de a deveni măcar națională. Capitalul de risc vine de obicei de la investitori instituţionali sau de la societăţile de investiţii specializate în identificarea acestor oportunități. Firmele finanțate cu capital de risc cuprind în general echipe mici (experți, cercetători, oameni de știință). În afara aspectelor ce țin de stricta capitalizare a companiei, investitorii furnizează companiei asistență și consultanță în elaborarea planului de afaceri, know-how, și îi asigură expertiza necesară pentru cotarea ei la bursă în viitor. Principalul motiv al acestor investiții cotate ca fiind de risc este obținerea unui profit superior unuia obținut în condiții normale cu aceeași sumă. România are foarte multe invenții și brevete medaliate cu aur la saloanele internaționale de inventică care, din păcate, au rămas necapitalizate sau au fost vândute pe nimic străinilor care au crezut în potentialul lor de piață.

O oportunitate care se deschide acum României este fondul JEREMIE - o schemă de ajutor de stat european sub formă de capital de risc și prin intermediul POS CCE: axa prioritară 1 ” Un sistem de producție inovativ și eco-eficient”, la direcția majoră de intervenție 1.2 “Accesul IMM-urilor la finanțare”.

În România, inițiativa JEREMIE este organizată prin FEI, care acționează ca Fond de Participare JEREMIE, conform prevederilor Acordului de Finanțare dintre Guvernul României și FEI, aprobat prin HG 514/2008 (“Acordul de Finanțare”).

Obiectivele programului: inițiativa JEREMIE (“Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises”) este un set de măsuri care are ca obiectiv sprijinirea accesului la finanțare al întreprinderilor mici și mijlocii. Solicitanți eligibili sunt întreprinderile mici și mijlocii.

Din punct de vedere metodologic (folosind metaforic noțiuni din practica de edificare a unui imobil), modelului economic reprezintă fundația pe care se construiește întregul sistem economic; strategiile și programele pe domenii - structura de rezistență (carcasa) a cunstrucției și factorul tehnologic; sistemul indicilor de evaluare a reușitei/eșecului în realizarea proiectului - arhitectura, utilitatea și designul; legislația (baza normativă economică) - mecanisme şi pârghii economice, evaluarea efectului scontat în edificarea construcției. Alți doi factori de importanță primordială - investițiile și factorul uman. Din ultimul face parte și Lderul Național - manager principal de proiect, factor decisiv! La modul clasic acestea sunt componentele oricărui proiect de dezvoltare.

Specificăm şi unele particularități specifice care sunt propuse a fi luate în considerație la elaborarea noului model economic și strategiilor în modernizarea României:

11.1.1. Pentru Măsurarea Performanţei Economice şi a Progresului Social al

țării se folosește Indicele Dezvoltării Umane (IDU), Conform Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), înlocuind indicele PIB (Produsul Intern Brut), ca măsură a prosperității, luându-se în considerație și Indexul ajustat pe inegalitate (**coeficient Gini**) care ține cont de inegalități în trei zone: speranța de viață, educație și venituri.Dimensiunea globală a conceptului de dezvoltare umană integrează îngrijirea sănătăţii, educaţia permanentă, nivel de viaţă decent, libertatea ideologică (religie, politică) şi identitatea culturală.

11.1.2 În marea globală trebuie să fim diferiţi pentru a avea succes. Avem nevoie de un model propriu, bazat pe tradiţia, istoria şi cultura ariei noastre de civilizaţie. Sigur că principiul de bază nu poate fi decât libertatea absolută de întreprindere, de posesie şi expresie, iar statul trebuie să devină minimal, menţinând doar ordinea şi libertatea competiţiei. Acest principiu coloborează pe deplin cu conceptul Dezvoltării Umane și Renașterei Naționale pe care-l putem numi "CURĂȚIREA IZVORULUI".

În cazul devierii de la acest principiu , pe termen mediu, Republica Moldova va rămâne dependentă de remiteri, iar creşterea economică va fi susţinută de consum.

11.1.3.Elaborarea strategiilor de dezvoltare și creștere economică se vor baza pe criteriul evoluţiei indicelui competitivităţii globale (ICG) la nivel internaţional.

11.1.4.Asimilarea principiilor-forte din modelele economice ale țărilor înalt dezvoltate:

♦ **Din Modelul liberal american** (anglo-saxon),

bazat pe concepţia **liberalismului economic** :

- *Rolul determinant al pieței în reglementarea vieții economice, care stabilește mărimea prețurilor inclusiv a salariilor. Dezvoltarea Proprietății private corporative - cea mai eficientă de pe poziţiile atragerii investiţiilor suplimentare, a întroducerii noilor metode de management, a creşterii productivităţii muncii. În practica managerială şi în domeniul relaţiilor de muncă, se promovează ideologia democraţiei de producţie, care presupune atragerea lucrătorilor în procesul de gestiune a producţiei, în posedarea capitalului pe acţiuni. Din aceste considerente, se dezvoltă piața / bursa hârtiilor de valoare care are o importanţă deosebită în economia țării. Are la baza mecanismul pieții (respectiv jocul cererii și al ofertei) concurența, care reprezintă forța obiectivă de coordonare a opțiunilor și activităților agenților economici. Astfel este posibilă autoreglarea și funcționarea economiei.*

  Fără a se exclude orice rol al statului în economie se acceptă o intervenție selectivă a statului prin politici monetare, fiscale, bugetare.

  În acest model teoretic se acordă o importanță deosebită ofertei, se susține posibilitatea eficientizării economice prin variante alternative de utilizare a resurselor.

- *Implicarea directă a statului în actiivtatea economică este neglijabilă, după principiul*

  „ mânei invizibile”. *Necesitatea identificării formulei optime de interacţiune dintre stat şi piaţă. Diminuarea ponderii cheltuielilor de stat în ceea ce ţine de creşterea economică. Rolul statului este activ şi în sfera ecologiei, energeticii, agriculturii, legăturilor economice externe. În acelaşi timp, statul încurajează activitatea antreprenorială, mediul concurenţial, obţinerea succesului personal şi îmbogăţirea, pe această cale, a majorităţii populaţiei active. În economie există o "diviziune a muncii" specifică: businessul privat predomină în sfera de producţie, anume el controlează sectorul real, iar statul îndeplineşte funcţii sociale importante: (securitatea națională,*

ocrotirea mediului ambiant și patrimoniului național, susținerea științelor fundamentale, a infrastructurii sociale etc.).

- *Statul elaborează cadrul legal și vegheză respectarea cu strictețe a acestuia.*
- *Statul încurajează concurența și dezvoltarea businessului.*
- *Nivelul impozitelor este scăzut.*
- *Orientarea în masă spre realizarea succesului personal.*
- *Cota de stat destul de limitată.*

Dezvoltarea tendințelor de perspectivă pentru a trece la Economia Nouă / postindustrială cu trăsăturile de bază a noii societăţi :

- **Tranziţia economiei** de la producţia prioritară a mărfurilor la prestarea prioritară a serviciilor;
- **Transformarea clasei de profesionişti** şi specialişti de profil tehnic într-un mare grup de oameni ocupaţi;
- **Creşterea dependenţei inovaţiilor** de succesele în domeniul cunoştinţelor teoretice;
- **Transformarea instituţiilor intelectuale**, legate de codificarea cunoştinţelor teoretice, în instituţii fundamentale;
- **Creşterea rapidă a "clasei politice noi"** - clasei consultanţilor, experţilor şi tehnocraţilor. Pe măsura avansării spre societatea postindustrială, dominantă devine clasa tehnocraţilor, din care fac parte acei ce deţin informaţie, cunoştinţe şi manipulează cu ele cu succes.

Pentru noua economie sunt caracteristice schimbări radicale în sistemul capacităţilor de producţie, şi anume:

- dematerializarea obiectelor muncii, deoarece informaţia acumulată reprezintă un obiect nematerial şi un produs al muncii;
- funcţiile omului, inclusiv cele creative, „îmbracă” forma dematerializată;
- bulversarea fundamentală a modului de producere, consum şi de afaceri.

În condiţiile societăţilor instrumentale şi industriale, funcţiile fizice ale omului capătă forma de obiect. "Societatea primului val" utiliza cele mai simple invenţii: primele obiecte de troliu, prese de teasc, pârghii, elevatoare. "Societatea celui de-al doilea val" utiliza maşini pe baza resurselor energetice naturale (cărbune, gaz, petrol).

"Cel de-al treilea val" ***asimilează noile resurse energetice naturale*** (solară, geotermală, atomică, energia fluxurilor şi refluxurilor), ceea ce permite de a majora considerabil posibilităţile fizice ale omului. Totodată, funcţiile umane tot mai activ sunt delegate obiectelor - apar mijloace tehnice, care lucrează mai repede şi mai eficient decât creierul omului. Toate cele expuse asigură creşterea potenţialului intelectual şi a posibilităţilor societăţii.

Ea vizează formarea omului de tip nou - **"homo intelligens",** care presupune **pregătire profesională calitativă, gândire creativă, poziţie socială activă, orientare spre valorile spirituale. Individul îşi valorifică personalitatea, se dezvoltă continuu, devenind vectorul principal al noii societăţi - societatea informaţională.**

♦ **Din Modelul renan (german) al economiei sociale de piaţă :**

- *Statul are misiunea să asigure egalitatea de şanse şi să protejeze cetăţenii împotriva abuzurilor şi nedreptăţilor. Respectarea principiilor statului de drept / supremaţia legii şi egalitatea tuturora în faţa legii , inclusiv oficialii de rang înalt şi rudele lor .*
- *Clasa mijlocie este numeroasă, constituind majoritatea din numărul total al populaţiei.*
- *Spiritul de câştig, întreprinzător este deplasat de la individ spre naţiune.*
- *Prin **doctrina naţionalismului economic** elaborată de Friedrich List, **naţiunea este în centrul atenţiei**.*
- Model de creştere economică are la bază exporturile.

Filozofia modelului economic este specifică comportamentului de **„ţară furnică”.** Hărnicia şi economisirea sunt socotite virtuţi, la scara întregii populaţii.

♦ **Din Modelul nordic al economiei de piaţă :**

- *Economia ţării se bazează pe o cultură înaltă şi pe un nivel ridicat de calificare a muncitorilor şi funcţionarilor, pe tradiţii serioase în privinţa disciplinei şi rodniciei muncii.*
- *Un rol important îl au: biserica, regele, aristocraţia, proprietarii funciari.*

♦ **Din Modelul "etatist" francez:**

- *Sectorul privat se îmbină cu sectorul public, lărjit în cea mai mare masură în urma naţionalizării averilor private ilicite.*

- *Planificarea strategică care are scopul de a susţine concurenţa, businessul mic şi mijlociu, de a dirija preţurile şi procesul de control asupra sistemului fiscal şi a celui de remunerare a muncii.*

- ***Sprijinirea investiţiilor pentru producţie, formarea profesională, securizarea locurilor de muncă, lupta împotriva remuneraţiilor exorbitante, necesitatea imperioasă a reducerii cheltuielilor bugetare**, a realizării de economii.*

♦ **Din Modelul corporativ japonez:**

- *Instrumentul principal de implicare a statului în viața economică este programarea economică.*
- *Nivelul salariului rămâne mereu în urma creșterii productivității muncii. Acest fapt permite reducerea permanentă a costurilor și, ca urmare, o competitivitate sporită a mărfurilor pe piețele interne și internaționale.*
- *În evaluarea modelului economic, se ţine seama de **factorul bancar** - deoarece băncile au legături strânse cu companiile industriale, ele joacă un rol coordonator în dezvoltarea economiei naţionale.*

Modelul japonez de dezvoltare economică are şi un şir de particularităţi ce reflectă specificul (originalitatea) culturii, experienţa istorică, potenţialul de producţie și atuurile țării. Dintre acestea pot fi menţionate:

- Sinteza tradiţiilor naţionale : institutul monarhiei şi a celor mai mari realizări ale economiei mondiale.

- Un nivel înalt al conştiinţei naţionale, prioritatea intereselor naţiunii asupra intereselor unei personalităţi, jertfirea de sine în numele progresului ţării.

- Sistemul eficient de management în raport cu calitatea mediului ambiant.

Politica de stat prevede:

în domeniul producţiei : stimularea ramurilor-cheie (electronică, electroenergetică, agricultura ecologică, mediul ambiant și industria deșeurilor, turismul,);

în domeniul relaţiilor creditare : efectuarea unui control riguros asupra fluxurilor financiare transferate în străinătate, controlul asupra ratei dobânzii la toate tipurile de depuneri cu scopul majorării investiţiilor interne şi creării unui sistem viabil de creditare a producţiei;

în domeniul veniturilor: respectarea raportului dintre nivelul de trai al populaţiei (inclusiv, salariul) şi productivitatea muncii în vederea diminuării costului şi majorării competitivităţii producţiei japoneze.

Competitivitatea înaltă a producţiei japoneze se datorează utilizării tehnologiilor avansate şi nivelului jos de remunerare al muncii, în comparaţie cu nivelul productivităţii acesteia. Cultivarea cultului muncii.

Toate investiţiile în Japonia au fost finanţate de economiile populaţiei; în această ţară rata economisirii populaţiei fiind cea mai ridicată din lume.

De asemenea, Japonia a adoptat cele mai ***avansate tehnologii industriale*** *din lume. Japonezii erau experţi în a îmbunătăţi şi apoi a comercializa ceea ce importau. Prin importarea* ***tehnologiei*** *ei nu erau obligaţi să o dezvolte pe cont propriu şi până recent Japonia a acordat o parte foarte mică din venitul ei pentru cercetare şi dezvoltare. Eficienţa acestei* ***strategii tehnico-ştiinţifică*** *a fost estimată între 400% în general până la 1800% în unele domenii ale indistriei.*

Dezvoltarea economică a Japoniei a fost realizată datorită ***unicului sistem de management din întreaga lume****, care este manipulat de* ***trei particularităţi*** *de bază:* ***tehnologie, capital şi oameni.***

11.1.5.Asimilări critice a valorilor statuate din ţări cu modele de economie -TOP.

În acest sens, efortul de implementare a noilor politici poate fi diminuat prin *studierea, evaluarea critică şi solicitarea Transferului de expertiză* pentru implementarea practicilor statelor avansate: *Izrael,* Singapore, *Polonia, Elveția, Albania ș.a.*

- **Israel:**

- Dezvoltarea tehnologică și a capitalului investițional **de risc** (venture capital investment, start-ap-uri);
- ***Dezvoltarea antreprenoriatului de creştere ridicată (high growth);***
- Stimularea imigrației pentru sporirea forței economice.

Diaspora a fost folosită inteligent pentru catalizarea economiei.

Israelul s-a dezvoltat la rangul unui miracol economic plecând de la agricultură.

Convingerea dominantă a fost aceea că **„agricultura este mai revoluţionară decât industria”.** Economia israeliană a început, într-adevăr, cu fermele agricole. Ceea ce Shimon Perez propune şi astăzi este încurajarea **„fermierilor tehnologiile de vârf ale timpului nostru”**. El are în vedere, în primul rând, inteligenţa artificială, biotehnologiile şi nanotehnologiile.

♦ **Albania:**

- Taxa unica de impozitare, de numai 10%. Această taxa de numai 10 la sută este atât pe veniturile personale, cât și pe cele din afaceri. Și un singur impozit pe salarii. Care s-a micșorat de la 35, la 15 la sută. Asta, evident, contribuie, pe de o parte, la creșterea consumului, pe de altă parte, la dinamizarea activităților economice, la lărgirea bazei de impozitare și, nu în ultimul rând, la eliminarea muncii la negru și la dimininuarea evaziunii fiscale. Plus că Albania tratează **“chinezește”** evaziunea fiscală…Adică, fără excepții , cu 25 de ani pușcărie!

- **TVA-ul este de 10 la sută, dar tratarea este tot “chinezească”** … ia de la 10 ani în sus! Statele care se duc cu TVA-ul în sus, pierd bani la buget. Statele care se duc cu TVA-ul în jos, câștigă bani la buget. Pare un paradox. Dar nu e, dacă se aplică la “sânge”… și colectarea impozitelor/dărilor obligatorii! De fapt, e elementar: TVA-ul redus, ca și impozitele mici pentru firme și salariați, lărgesc baza de impozitare, dar sunt scoase la lumină și veniturile - uriașe ! - din economia subterană… Colectezi mai puțin (dar tot…) de la mai mulți și, în final, bugetul de venituri al statului, devine mai mare.

- Independența sistemului judiciar.

♦ **Polonia:**

- Sentiment puternic de respect faţă de lege și faţă de procedură ;

- Cel mai performant dintre statele nou intrate în Uniune, în privinţa atragerii de fonduri europene ;

- Patriotismul, demnitatea şi dorinţa de a performa.

♦ **Elveția:**

Elveția **<u>ocupă locul al doilea în lume</u>** după Statele Unite ale Americii în ceea ce privește media din ultimii treizeci de ani (1975-2005) a produsului

intern brut per capita la paritatea puterii de cumpărare și **locul întâi** în ceea ce priveste media din ultimii treizeci de ani a produsului național brut per capita la paritatea puterii de cumpărare. Din punctul de vedere al mediei indicatorului dezvoltării umane pe treizeci de ani, ce ia în calcul produsul intern brut, durata vieții, gradul de alfabetizare și gradul de cuprindere în învățământ, Elveția **ocupă locul doi** dupa Norvegia, înaintea Statelor Unite ale Americii. Elveția se află pe **locul întâi** în ceea ce privește ponderea stocului investițiilor străine directe în produsul intern brut. Bazele creșterii economice a Elveției au fost puse acum 150 de ani. **Elementele-cheie** au fost liberalizarea mișcării bunurilor și capitalurilor, odată cu industrializarea și crearea unui sistem politic stabil și administrație descentralizată.

- O caracteristică importantă a economiei Elveţiene este dată de numărul mare de întreprinderi mici şi mijlocii cu mai puţin de 250 de angajaţi. Ele reprezintă 99.7% din numărul total al companiilor elveţiene şi asigură locuri de munca pentru mai mult de 70% din populaţia aptă de muncă.

- Principalele coordonate care conferă Elveţiei caracteristicile unui mediu de afaceri privilegiat, adaptat produselor şi serviciilor de înaltă calitate şi tehnicitate sunt: gradul ridicat de protecţie oferit de legislaţia în domeniul afacerilor, stabilitatea pe termen lung a cadrului investiţional, nivelul scăzut de intervenţie şi control din partea autorităţilor, garantarea deplină a dreptului de proprietate, libera competiţie precum şi apărarea secretului bancar.

- Evaziunile pe domeniul muncii la negru sunt combătute prin evaluarea timpului consumat la volumul de lucru executat (exemplu: construcția unui imobil). Salariul se calculează la tariful mediu pe sectorul economic respectiv, înaintând salariatului factura fiscală pentru plățile respective la stat.

- Libera intrare și ieșire a firmelor pe piața internă a creat un mediu competitiv, în care îmbunătățirea permanentă a calității produselor și proceselor și extinderea pe piețe noi erau condiții de supraviețuire.

11.1.6. Din viziunea economiștilor înaintași români:

♦ **Dr. Constantin Cojocaru:**

- **LEGEA COJOCARU privind construcția economiei democratice (Proiect).**

extras:

Știind că singura soluţie, prin care noi, poporul român, ca şi alte popoare, ne putem câştiga şi păstra **libertatea, bunăstarea şi demnitatea,** prin care putem opri mafiile politco-financiare să ne deposedeze de avuţia pe care am creat-o şi pe care o creem, este ***construcția economiei democratice*****,** prin **împroprietărirea cu capital** a tuturor cetăţenilor, astfel încât **majoritatea capitalului** să rămână, **pentru totdeauna**, în **proprietatea privată a majorităţii cetăţenilor**, această majoritate a cetăţenilor constituind ***clasa mijlocie*** a societăţii, aceea care, deţinând **puterea economică,** va controla şi **puterea politică**, adică statul, cu toate componentele sale - legislativă, executivă, juridică, financiară, mediatică - şi îşi va impune şi propriile sale **valori morale**: ***munca, cinstea, competența, curajul, spiritul de inițiativă, de solidaritate socială şi națională, dragostea față de Dumnezeu, de familie, de neam şi de țară,...***

Art.1. Se constituie Fondul Naţional de Capital Distributiv, care se alimentează din următoarele surse:

a) impozit progresiv pe proprietăţi;

b) venituri din capitalul aflat în proprietatea statului;

c) impozite, amenzi şi venituri încasate de stat prin aplicarea prevederilor legale referitoare la

controlul averilor;

d) alte surse prevăzute de lege.

...

♦ **Prof. Florian Colceag:**

- **proiectul MODELUL DE ŢARĂ.**

Proiect de ieşire a României din criză, cu mijloace şi resurse existente, pe care nimeni nu a ştiut sau nu a vrut să le acceseze.

- **Adrian Vasilescu:**

Următorul model economic, cel post-criză, va aduce o schimbare a raportului între impozitele pe resurse şi cele pe muncă. Lumea merge spre taxarea mare a resurselor şi materiilor prime şi încurajarea muncii, iar acest sistem ar trebui preluat şi de România.

Într-un viitor nu prea îndepărtat va începe un nou model economic, în care pentru a cruţa resursele care sunt şi vor fi tot mai puţine, ţările vor fi nevoite să ridice foarte mult impozitele pentru consumul de resurse şi să coboare tot atât de mult impozitele pe muncă, pentru a stimula creativitatea, hărnicia, performanţa. Taxele mici pe muncă, considerate drept resursă regenerabilă, **stimulează crearea de locuri de muncă şi creşte competitivatea.**

O politică de taxare care se poate susţine pe viitor, adică **netaxarea muncii, ca resursă regenerabilă**, este o ***pârghie importantă pentru accelerarea dezvoltării unei economii***, cu efecte pozitive asupra celor **trei piloni** - ***economie, mediu înconjurător şi bunăstare socială, locuri de muncă.***

- **Bogdan Glavan, expert economic**

Trei măsuri care nu scot economia din criză

1.Reducerea economiei subterane

Aceasta este cea mai greșită propunere pe care o evocă economiștii. Se susține că economia subterană în România reprezintă circa 40 miliarde de euro și dacă ar fi fiscalizată atunci deficitul bugetar ar fi eliminat. Matematic e corect, dar nu tot ce este matematic corect este eficient din punct de vedere economic. Propunerea de reducere a evaziunii fiscale demonstrează că susținătorii **ei nu înțeleg cauzele evaziunii**. ***Ilegalismul economic apare atunci când legalitatea aduce cu sine o povară de nesuportat. Economia subterană apare atunci când impozitarea - confiscarea câștigurilor din tranzacții voluntare între indivizi - amenință să devină o prohibiție de facto a muncii și a inițiativei antreprenoriale.*** Devine mai rentabil să sfidezi legea și să intri în economia subterană. Căci oamenii nu sunt proști: ei se uită la costul de oportunitate al ilegalității: plata unor biruri sufocante și respectarea unui noian de reglementări birocratice; costul acestei legislații este atât de mare încât devine rentabil să lucrezi, produci, vinzi în ilegalitate. **Doamne-ferește dacă ar fi eliminată economia subterană!** ***Ea reprezintă o supapă prin care piața - rețeaua de schimburi voluntare - poate respira.***

Asta ne mai trebuie acum, să ajungem Coreea de Nord a Europei (citește aici)! Presupunând, prin absurd, că începând de mâine statul s-ar năpusti cu o armată de controlori asupra mediului de afaceri și, în consecință, legislația muncii ar fi respectată integral de toată lumea, toate veniturile ar fi declarate etc., ***atunci economia ar sucomba imediat. Nimeni nu este prost să muncească pentru stat, mai ales dacă statul ajunge să acapareze două treimi din produsul muncii.***

3. **Fondurile europene pot salva România** ***Total greșit***. Fondurile europene sunt bani publici, împrumutați românilor prin intermediul guvernului. Economia fondurilor europene ***este o economie a proprietății publice (nu o economie privată)*** și, prin urmare, ***suferă de toate maladiile care afectează alocarea publică a resurselor:***

• **Imposibilitatea calculului economic**. De ce este mai bine să finanțezi descoperirea abuzurilor statului decât construcția unei săli de sport la Răchițele sau a unui sistem de canalizare în Voluntari? Nimeni nu poate oferi un raspuns, în afară de evidentul „Fiindcă așa cred eu" - evaluatorul acreditat de stat - că trebuie să se întâmple!

• **Inexistența stimulentelor pentru combaterea risipei**. Dacă cineva îmi dă un exemplu de proiect european care nu putea fi realizat cu un cost de două ori mai mic îi ofer o ciocolata. ***Credința oarbă în virtuțile fondurilor europene nu poate veni decât din partea unora care nu au avut nici o legătura cu proiectele europene.*** Toți cei implicați în așa ceva știu că ***aceste proiecte nu reprezintă decât o metodă de a-l dezbrăca pe contribuabil - în mod perfect legal, desigur.***

Ar trebui să se inteleagă bine că atragerea fondurilor europene ***presupune cresterea cheltuielilor statului, că această „cale de succes" a pavat dezastrul Greciei și că*** ea nu reușește decât sâ creeze un nou grup de dependenți social - grupul experților care știu să obțină doar bani publici. Pe masură ce programele de finanțare se termină, lobby-ul pentru continuarea lor în altă formă crește.

3. Schimbarea guvernului

Aceasta nu este propriu-zis o măsură, dar nu am dorit să o omit dată fiind tentația multora din aceste zile de a solicita schimbarea guvernului. Nici nu contează cine este la guvernare, ***tot ce contează este filozofia de guvernare:*** vrei să faci reformă sau nu (ceea ce presupune întâi de toate înțelegerea cauzelor crizei, bineînteles). Să presupunem că de mâine guvernul ar fi condus

de sfinți - stiți, acel gen de birocrați clarvazători și morali la care speră teoreticienii precum Dani Rodrik sau Daniel Daianu. S-ar schimba ceva? Ar deveni alocarea resurselor mai eficientă? Nu. Nici Maica Tereza nu ar fi știut dacă bugetul existent ar fi trebuit direcționat către sala de sport de la Răchițele sau către reparația unei școli din București. Corupția ar dispărea dar bunăstarea societății tot nu ar crește. Poate că inegalitatea socială s-ar diminua (datorită retezării privilegiilor celor abonați la banul public) dar avuția societății nu ar fi mai mare.

11.1.7. Din alte surse:

- **Revigorarea sectorului de producție, expansiunea comerțului exterior, promovarea cooperării economice;**

- ***Guvernare echitabilă*** (drepturi politice, libertăţi civile, controlul corupţiei, eficienţa guvernării etc.); ***Cu cât Statul primește mai mult, cu atât corupția devine mai mare.*** O singură soluție logică: ***<u>să se dea cât mai puțini bani la Stat. ;</u>***

- ***Libertăţile economice*** (mediu de afaceri, mediu fiscal, inflaţie etc.) ; ***politica monetară expansionistă, cu acceptarea creșterii ușoare a inflatiei;*** **reforme instituţionale şi fiscale ca măsuri și scopuri de redresare, optimizare și eficientizare** ***a economiei ;*** politici fiscale curajoase și creative care să ofere economiei stimulul fiscal necesar pentru a începe să prindă viteza, dar și pentru a diminua evaziunea fiscală în anumite sectoare, iar agricultura și industria alimentară sunt unele dintre sectoarele cele mai afectate de evaziunea fiscală;

- ***Diminuarea inegalității în societate prin semnarea unui Pact social intern, prin care păturile bogate să accepte cedarea unei parți din veniturile lor păturilor sărace ;***

- Creșterea forței de muncă calificate/educate, utilizate în activitățile și ramurile creatoare de bunuri materiale și servicii, creșterea pe această cale a productivității muncii; ridicarea nivelului de educație și instruire a forței de muncă („investițiile în capitalul uman”). Aceasta înseamnă și ***sănătate, învăţământ, calitatea vieţii ;***

- Dezvoltarea științei și schimbările tehnologice, determinate de inovații care întroduc noi produse, noi moduri de producție a bunurilor existente și noi forme de organizare a activității;

- Alocarea resurselor dinspre sectoarele cu productivitate redusă către cele cu productivitate ridicata;

- **Ca măsuri importante în asigurarea creșterii economice se numără încurajarea consumului şi a investițiilor;**

- În sfera **capitalului** devine şi mai evidentă necesitatea atragerii cât mai depline a fondurilor europene nerambursabile; *pentru susţinerea producătorului autohton şi exporturilor — zero taxe şi impozite la importul de utilaje şi tehnologii avansate;*

- **O măsură cu impact major însă ar fi trecerea fermierilor de subzistență și de semi-subzistență dinspre agricultura de slabă productivitate înspre activități cu productivitate sporită (mica industrie, servicii) sau chiar spre agricultura făcută pe baze comerciale (mari exploatații sau asocieri de fermieri)**; accelerarea dotării satelor cu infrastructura necesară (electricitate, apă, canalizare, drumuri asfaltate); *pentru susţinerea agricultorilor - întroducerea impozitului unic în agricultură de 0.1Euro/grad-hectar, stabilirea cotei 8% TVA în agricutură; pentru susținerea dezvoltării mediului de afaceri la sate - întreprinderile micro, inclusiv gospodăriile țaranești (cu vânzări de până la 30 mii Euro), care vor crea cel puțin 5 locuri de muncă - scutirea de plata impozitului pe venit pe o perioadă de trei ani;*

- Valorificarea relaţiilor politice în parteneriate economice puternice şi echilibrarea balanţei comerciale; pentru a echilibra acest indicator şi pentru a stabiliza evoluţia leului în raport cu euro ***este necesară stimularea creşterii producţiei interne.*** Ar trebui să ne punem o întrebare simplă: **"Noi ce ştim să facem cel mai bine?"** . Nimeni nu se poate pricepe la absolut orice, astfel încât îţi propui să obţii performanţă din câteva ***domenii - cheie.*** Pentru România reîntregită miza o constituie ***turismul, agricultura*, energetica, *industria IT și factorul uman (servicii, autsorsing).*** **O deschidere față de Asia (China, India, Coreea) este foarte oportună pentru România de a fi un ambasador al UE în această zonă atât de importantă;**

- schimbarea paradigmei de dezvoltare socio-economică, punându-se accentul pe **educaţie, IT, agricultură, turism, mediu, energetică şi infrastructură.** Cea mai aproape de realitate pare paradigma *economiei prin ecologie* sau, într-o altă formulă, sub aspect practic şi realizabil - Dezvoltarea Durabilă;

- Imperativul necesar: Atragerea remitenţelor în creşterea economică a R.Moldova, prin conversiune.

- **Prioritatea de gradul „0”:** înlăturarea urgentă a barierelor ce suprimă activitatea investițională. Aceasta ar fi condiția fundamentală pentru inițierea și derularea unui “Plan Marshall al secolului 21” pentru România Re-întregită; *pentru a da un semnal pozitiv investitorilor — cota zero la impozitul pe venitul reinvestit în capitalul social;* **desființarea salariului minim** pe economie și liberalizarea contractelor de munca, prin negociere directă între participanți, fără implicarea statului.

- Stimularea creării locurilor calitative de muncă: eliberarea angajatorului de taxe pe salariul mai mare de 800 euro. Se păstrează mărimea taxelor pe muncă, în cazul salariului mai mic de 300 euro; pe salariul mai mare de 300 euro și până la 800 euro taxarea se efectuează cu diminuare de 50%.

- Inegalitatea veniturilor determină o distribuţie greşită a puterii de care economia are nevoie disperată pentru creştere şi angajări. Pentru a elimina problema sunt necesare schimbări, ***suprataxarea bogăţiei şi a capitalului este inevitabilă***. De asemenea, aceste venituri suplimentare din taxe ar îmbunătăţi finanţele publice şi nu ar împiedica nevoia de reformare a statului social. Mai degrabă ***ar uşura tranziţia către forme mai eficiente de protecţie socială.*** Guvernele ar trebui să restricţioneze cheltuielile în acele sectoare în care tăierile nu ar face ca economia să se contracte.

- **Strategii de recuperare bazată pe un program extins de creare de locuri de muncă în sectorul servicii, infuzii de capital care să stimuleze piaţa muncii şi să reducă deficitul şi datoria publică**.

- Modelului numit ***„coşul de fum“,*** care se bazează pe producţie, şi nu pe consum. „Trebuie să trecem de la modelul economic bazat pe consum la cel bazat pe ofertă.

- **Desființarea monopolului statului și externalizarea serviciilor publice** către companii care să concureze între ele, pentru clienți. Introducerea unei legi anti-monopol.

- **Taxarea Bisericii**, la același nivel cu ONG, medicii, profesorii, zidarii, etc. Legea trebuie să fie una pentru toți.

- **Guvernarea electronică directă.** Orice contract public și orice cheltuială publică, vor putea fi blocate pe loc, prin petiție semnată de minimum 50.000

de cetățeni, plătitori de taxe. De asemenea, orice cheltuială publică va intra obligatoriu în discuția Parlamentului, dacă este susținută prin petiție cu 50.000 de semnături.

- Economia politică a descentralizării.

- **Principiul economic liberal <u>„prin noi înşine”:</u>** Cea mai semnificativă contribuţie pe plan teoretic şi practic la afirmarea principiului „prin noi înşine” a fost adusă de Vintilă Brătianu, primar al Capitalei, ministru de finanţe şi prim-ministru. Într-un celebru articol din 1905, intitulat chiar „Prin noi înşine”, Brătianu exprima **„convingerea nestrămutată că prin noi înşine putem să ne desvoltăm pe toate căile” şi cerea „ să nu dăm elementului străin decât strictul necesar”.** Logica politicii „prin noi înşine” viza şi dezvoltarea industriei ca ramură modernă a economiei. Brătianu afirma că **„fără o industrie proprie naţională viitorul statului nu poate fi asigurat. Toate naţiunile s-au ridicat prin dezvoltarea industrială, căci industria în special pune în valoare la maximum bogăţiile naţionale şi dă muncii naţionale posibilitatea unei retribuţiuni mai rentabile”**. Programul economic liberal susţinea că **interesele generale ale României trebuiau să primeze în faţa intereselor burgheziei industriale şi bancare străine.** Condiţiile necesare erau: **valorificarea materiilor prime şi a resurselor de energie, creşterea potenţialului economic, asigurarea unor poziţii favorabile pe pieţe externe, pregătirea personalului calificat.**

  Totodată, în concordanţă cu politica bazată pe principiul „prin noi înşine”, Vintilă Brătianu a insistat asupra utilizării optime a resurselor petroliere din România în condiţiile creşterii cererii de energie pe plan intern şi internaţional. El se pronunţa **în favoarea implicării active a capitalului şi muncii naţionale pentru valorificarea bogăţiilor ţării, ca fundament pentru crearea unui complex economic românesc independent faţă de capitalul străin.** Astfel, se avea în vedere înlăturarea pericolului înrobirii economice şi politice. În practică, această viziune va lua forma articolului 19 din Constituţia din 1923, care va menţiona că **zăcămintele miniere, precum şi bogăţiile de orice natură ale subsolului sunt proprietatea statului.**

  După 1918, liberalismul românesc va lua denumirea de neoliberalism pentru a se deosebi de liberalismul clasic de tip „laissez-faire”. Noile principii promovate în special de Ştefan Zeletin, Mihail Manoilescu şi Vintilă Brătianu presupuneau ***intervenţionismul de stat şi proprietatea privată*** ca necesităţi fundamentale pentru dezvoltarea societăţii româneşti. I. G. Duca va

sintetiza mai apoi ***patru principii*** fundamentale ale doctrinei PNL: ***ordinea, nu anarhia, democraţia, naţionalismul, în sensul de dezvoltare a forţelor materiale şi umane naţionale, nu în sensul intoleranţei naţionale, şi realizarea armoniei sociale.*** Formula „prin noi înşine" rămânea un strigăt de alarmă adresat românilor pentru a le trezi conştiinţa drepturilor pe care le au asupra bogăţiilor ţării.

"Problema naţionalismului economic rămâne la fel de ***actuală în prezent(?).*** Nu este vorba despre naţionalizare, ci despre în *mâna cui ajunge un obiectiv strategic pentru că noi am avut nenumărate cazuri în ultimii 20 de ani de obiective industriale privatizate şi ajunse în mâna unor parteneri care le-au închis pentru a-şi apăra propriile lor fabrici din alte ţări",* a declarat la rândul său fostul ministru de externe, istoricul Adrian Cioroianu într-un interviu pentru Epoch Times. În opinia sa, *"calea de mijloc este întotdeauna cea mai bună iar naţionalismul economic nu presupune naţionalizare, dar nici capitalismul nu trebuie să implice renunţarea statului la tot ce are".* Cioroianu consideră că în ultimele decenii *statul român s-a comportat ca şi cum s-ar fi considerat incapabil "să mai păstreze şi să mai gestioneze ceva, de la întreprinderi până la căi ferate".* "Au fost generaţii de oameni politici, şi despre o astfel de generaţie s-a vorbit aici, care s-au străduit tocmai ca statul să aibă obiective industriale şi economice pe care să le poată gestiona. Noi astăzi ne întrebăm cum privatizăm CFR Marfă şi **în 1880 un guvern liberal se străduia să naţionalizeze CFR-ul,care atunci era în mâna unor bancheri străini".**

Naţionalism economic sau „comerţ liber" ?

Meditând pe marginea dezastrului economic din ţara sa, Pat Buchanan, unul dintre cei mai respectaţi conservatori tradiţionali ai Americii, a scris o admirabilă pledoarie pentru naţionalismul economic.

Dacă aşa stau lucrurile în SUA, cât de gravă este situaţia în România? **Distrugerea Americii**.

Bush tatăl şi Bush fiul nu au căzut în multe privinţe de acord, dar ceva i-a unit, ceva care i-a legat şi de Bill Clinton: ***atitudinea faţă de protecţionism.*** Toţi trei globalişti, ei ***au respins orice măsură federală menită de a proteja baza industrială a Americii, independenţa ei economică sau salariile muncitorilor americani.*** Împreună, cei trei au împins America în NAFTA, în Organizaţia Mondială a Comerţului, ***au abolit tarifele vamale şi au acordat***

produselor chinezeşti acces liber pe imensa piaţă americană. Între 2000 şi 2009, producţia industrială a scăzut *pentru prima dată după 1930*. Produsul naţional brut a scăzut şi el şi ***au dispărut locuri de muncă.*** În comerţul exterior avem un deficit de 6,2 bilioane de dolari, din care 3,8 bilioane în domeniul bunurilor industriale.

Lucruri pe care le produceam odinioară în America - şi produceam de toate - le cumpărăm acum din străinătate cu bani împrumutaţi tot din străinătate. În acest Deceniu Pierdut *au dispărut 5,8 milioane de locuri de muncă*, ceea ce echivalează cu una din trei slujbe existente înainte de anul 2000. Această pierdere fără precedent a locurilor de muncă a fost *parţial compensată prin sporirea cu 1,9 milioane a numărului angajaţilor guvernamentali.* Deceniul trecut a fost primul din istorie în **care *mai mulţi oameni au lucrat pentru guvern decât în industrie - un fenomen năucitor pentru cei care îşi amintesc o Americă în care aproape o treime din forţa de muncă producea aproape toate bunurile noastre şi o mare parte din bunurile întregii lumi.*** În ultimii trei ani, doar în relaţia cu China am înregistrat un deficit comercial în domeniul produselor tehnologice avansate de aproximativ 70 de miliarde de dolari.

China reprezintă 83% din deficitul comerţului exterior american în domeniul producţiei industriale şi 84% din comerţul cu produse electronice şi utilaje. În ultimul deceniu, în relaţia cu China, deficitul nostru comercial în sectorul bunurilor industriale a fost de 1,74 bilioane de dolari, ceea ce explică de ce China, cu rezerve de aproape 3 bilioane de dolari, ***deţine ipoteca asupra Americii.***
Cu toate acestea, *la fel de uluitoare ca şi aceste cifre sunt indiferenţa, nepăsarea clasei noastre politice.* Cum putem să explicăm atitudinea ei? *Necunoaşterea istoriei este în mod sigur una dintre explicaţii. Câţi ştiu că naţiunile moderne ajunse puteri mondiale au reuşit protejându-şi şi încurajând baza lor industrială* - Marea Britanie, de la „Acts of Navigation“ din 1707 până în 1850, protecţionismul american dintre Războiul civil şi tumultuoşii ani ‘20, Germania lui Bismarck dinainte de Primul Război mondial, Rusia lui Stalin, Japonia postbelică, China de astăzi.

Nici o naţiune nu s-a ridicat la statutul de mare putere prin „comerţ liber“. De la Marea Britanie de după 1860 până la America de după 1960, „comerţul liber“ a fost politica celor care au pus consumul înaintea producţiei şi ziua de azi înaintea zilei de mâine. Naţiunile s-au dezvoltat pe temeliile naţionalismului economic şi au decăzut prin „comerţ liber“.

Ideologia este o altă explicaţie. Până şi un adept al comerţului liber din şcoala lui Milton Friedman ar trebui să vadă dezastrul din jurul lui şi să se întrebe: Ce avantaje are America de pe urma acestor munţi de produse importate pentru a justifica ruinarea ţării noastre şi a compatrioţilor noştri? Oare nu văd ei legătura dintre deficitele comerciale şi declin?

- Preşedintele Parlamentului European (PE) Martin Schulz atrage atenția asupra următoarelor probleme : "*Lipseşte mesajul de speranţă» şi* a detaliat câteva din priorităţile sale, între care *recuperarea încrederii cetăţenilor,* iar pentru aceasta *cetăţenii trebuie să fie reintegraţi în procesul de decizie şi în aplicarea lui.* În al doilea rând trebuie *continuată lupta împotriva şomajului, mai ales în rândul tinerilor şi împotriva restricţionării accesului la credite a Întreprinderilor mici şi mijlocii care îngreunează investiţiile*. Pe scurt, *trebuie pus individul în centrul deciziilor noastre*, reiterează Schulz. Tinerii trebuie să ştie că *prioritatea priorităţilor pentru instituţiile europene este crearea locurilor de muncă. Companiile care investesc şi angajează tineri trebuie să beneficieze de credite la dobânzi minime, pe care să le ramburseze pe termen lung.* În pofida crizei, cetăţenii de rând au *percepţia că cei mari nu plătesc impozite în timp ce au profit de mii de milioane. Iar când le pierd, sunt cetăţenii cei care trebuie să le plătească. Cei mari nu contribuie în mod egal cu cei mici.* Această percepţie de *nedreptate şi dezechilibru social* este aceeaşi în Germania ca şi în Spania. Concluzia este că *Europa trebuie să reintroducă justiţia. Ceea ce înseamnă că trebuie combătută evaziunea şi frauda fiscală*. Este o dorinţă comună atât pentru Spania, cât şi pentru Germania.
- Uniunea Europeană a propus o noua strategie - *Europa 2020* - pentru *creştere inteligentă şi durabilă*. Această strategie constă în:

> *-consolidarea finanţelor publice, în continuarea procesului de integrare economică, în investiţii în domeniul energiei şi în infrastructura de transport şi în continuarea procesului de dezvoltare a tehnologiei informaţionale şi de telecomunicaţii. Un accent puternic este pus, de asemenea, pe îmbunătăţirea competenţelor şi promovarea inovării.*

Dar, în pofida faptului că strategia Europa 2020 a fost adoptată, dificultăţile financiare severe ale Guvernului grec au declanşat o criză de încredere privitoare la stabilitatea monetară şi financiară din zona euro.

Acest lucru a reamintit faptul că Uniunea Europeană este o zonă eterogenă şi că statele membre sunt diferite din punct de vedere al gradului de competitivitate.

Priorităţile Strategiei Europene 2020 ar trebui să contribuie la creşterea competitivităţii europene continuând eliminarea barierelor pe Piaţa Unică Europeană, încurajând investiţiile pentru creşterea competenţelor şi sprijinind sectorul inovării.

12. IERARHIA STRATEGIILOR în SPAȚIUL ROMÂNIA / UE - R. MOLDOVA

12.1. Dezvoltarea Durabilă : UE/ROMÂNIA

Conceptul de dezvoltare durabilă (sustenabilă) s-a cristalizat în timp, pe parcursul mai multor decenii, în cadrul unor dezbateri ştiintifice aprofundate pe plan internaţional şi a căpătat valenţe politice precise în contextul globalizării.

În fapt, ce se întelege acum prin dezvoltare durabilă (Sustainable Development)?

Dezvoltarea durabilă a fost definită în mai multe feluri, dar definiţia cea mai apropiată de înţelegerea comună este: aceea de dezvoltare, care ***"satisface nevoile prezentului fără a compromite capacitatea generaţiilor viitoare de a-şi satisface propriile nevoi".***

(http://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_development).

Acestă definitie înglobeaza, în fapt, două concepte cheie:

- ***conceptul de nevoi, în special nevoile esenţiale ale lumii sărace, care ar trebui să fie prioritatea absolută şi***
- ***ideea de limitări impuse de către stat asupra tehnologiei şi organizării sociale determinate de capacitatea mediului de a satisface nevoile prezente şi viitoare.***

Dezvoltarea durabilă a devenit un obiectiv politic al Uniunii Europene începând cu anul 1997, prin includerea sa în Tratatul de la Maastricht.

Consiliul UE a adoptat, la 9 iunie 2006, Strategia reînnoită de Dezvoltare Durabilă, pentru o Europă extinsă.

Responsabilitatea pentru implementarea Strategiei revine Uniunii Europene şi statelor sale membre, implicând toate componentele institutionale la nivel comunitar şi national. În acest scop, sunt identificate patru obiective-cheie:

- Protecţia mediului, prin măsuri care să permită disocierea creşterii economice de impactul negativ asupra mediului;
- Echitatea şi coeziunea socială, prin respectarea drepturilor fundamentale, diversităţii culturale, egalităţii de şanse şi prin combaterea discriminării de orice fel;

- Prosperitatea economică, prin promovarea cunoaşterii, inovării şi competitivităţii pentru asigurarea unor standarde de viaţă ridicate şi unor locuri de muncă abundente şi bine plătite;

- Îndeplinirea responsabilităţilor internationale ale UE prin promovarea institutiilor democratice în slujba păcii, securităţii şi libertăţii, a principiilor şi practicilor dezvoltării durabile pretutindeni în lume.

12.2. Strategia Naţionala pentru Dezvoltare Durabilă a României

Orizonturi 2013-2020-2030

Elementul definitoriu al acestei Strategii Naţionale este racordarea deplină a României la o ***nouă filozofie a dezvoltării,*** proprie Uniunii Europene şi larg ***împartăşită pe plan mondial*** - cea a dezvoltării durabile.

Se porneste de la constatarea că, la sfârşitul primului deceniu al secolului XXI, după o tranziţie prelungită şi traumatizantă la democraţia pluralistă şi economia de piaţă, România mai are ***de recuperat decalaje*** considerabile faţă de celelalte state membre ale Uniunii Europene. Cu toate progresele realizate în ultimii ani, este o realitate că România are încă o economie bazată pe ***consumul intensiv de resurse***, un capital natural afectat de riscul unor deteriorări ce pot deveni ireversibile.

Strategia stabileşte obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil şi realist, la modelul de dezvoltare generator de valoare adaugată înalta, propulsat de interesul pentru cunoaştere şi inovare, orientat spre îmbunatăţirea continuă a calităţii vieţii oamenilor şi a relaţiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Ca orientare generală, ea vizează realizarea următoarelor **obiective strategice** pe termen scurt, mediu si lung:

Orizont 2013: ***Încorporarea organică a principiilor şi practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor şi politicilor publice ale României ca stat membru al UE.***

Orizont 2020: ***Atingerea nivelului mediu actual al ţărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.***

Orizont 2030: ***Apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al ţărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.***

Îndeplinirea acestor obiective strategice va asigura, pe termen mediu și lung, o creștere economică ridicată și, în consecință, o reducere semnificativă a decalajelor economico-sociale dintre România și celelalte state membre ale UE. Prin prisma indicatorului sintetic prin care se masoară procesul de convergență reală, respectiv produsul intern brut pe locuitor (PIB/loc), la puterea de cumpărare standard (PCS), aplicarea Strategiei creează condițiile ca PIB/loc exprimat în PCS să depășească, în anul 2013, jumătate din media UE din acel moment, să se apropie de 80% din media UE în anul 2020 și să fie ușor superior nivelului mediu european în anul 2030.

adev.ro/mi7uni

12.3. Cadrului Naţional Strategic pentru Dezvoltarea Durabilă a Sectorului Agroalimentar şi a Spaţiului Rural în perioada 2014 - 2020 - 2030

Evaluând starea actuală a agriculturii și a spațiului rural românesc, apartenența României la UE și cerința integrării politicilor de dezvoltare a agriculturii României în Politica Comună a UE și în ***Strategia europeană pentru creșterea inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii - Europa 2020,*** Comisia Prezidențială pentru Politici Publice de Dezvoltare a Agriculturii consideră ***de stringență actualitate pentru economia României***, în general, și pentru agricultură, în special, elaborarea Cadrului național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural românesc în perioada 2014 - 2020 - 2030, denumit în continuare

Cadrul strategic național.

Scopul Cadrului național strategic este determinat de nevoia stabilirii liniilor directoare ale dezvoltării durabile a agriculturii românesti și a spațiului rural, ca una dintre componentele de bază ale reluării creșterii economice a României. Elaborarea Cadrului național strategic are în vedere realitățile din spațiul rural, spațiu care este nu numai unul economic, ci este și un mediu social, cultural și ecologic, de viață, după cum agricultura nu este numai o ramură economică producătoare de produse agricole și materii prime pentru industria prelucrătoare, ci este și o activitate rurală, cu ***profunde tradiții naționale, de a cărei conservare, continuitate și dezvoltare va depinde, în mare măsură, identitatea reală a României în UE.*** Cadrul național strategic, programele și proiectele europene pentru agricultură au în centrul lor ***dezvoltarea rurală durabilă***, care presupune o economie rurală puternică, edificată pe o infrastructură rurală modernă, o echipare tehnică adecvată a teritoriului rural, localităților și locuințelor rurale, folosirea resurselor naturale locale (din mediul

rural), protecția mediului și a peisajului și, ca efect al acestora, un standard acceptabil de viață rurală.

Dezvoltarea economica sustenabilă se poate obține, înainte de toate, numai dacă se investește pe termen mediu și lung în consolidarea exploatăților agricole și a întreprinderilor de procesare alimentară, în tehnologii avansate, în echiparea adecvată a teritoriului agricol, prin sisteme de irigații, de desecări, antierozionale, perdele forestiere de protecție a câmpului, sisteme de protecție împotriva inundațiilor, etc.

Sprijinul din fondurile europene și naționale se vor direcționa în vederea realizării acestor premize ale dezvoltării sustenabile. Totodată, se impune intensificarea acțiunilor legislative, instituționale și financiare în vederea creșterii competitivității circuitelor comerciale internaționale și naționale, extinderea participării produselor agricole românești pe terțe piețe, în primul rând în piața comună europeană, precum și în vederea atenuării riscurilor turbulențelor datorate fluctuațiilor de producție și a prețurilor. Trebuie acordată o mai mare importanță consolidării pieței agricole regionale și locale.

Dezvoltarea spațiului rural se bazează pe conceptul de dezvoltare durabilă, care presupune îmbinarea armonioasă între componenta agricolă (și forestieră) și componenta economică rurală agroalimentară și neagricolă.

Agricultura, în zonele preponderent agricole, și silvicultură, în zonele rurale montane, reprezintă principalele activități ale spațiului rural.Totodată, în dezvoltarea agriculturii trebuie aprofundată ideea de ***schimbare a centrului de greutate*** de pe aspectul productivist pe aspectul multifuncțional al acesteia.

E un punct de plecare pentru dezvoltarea sectorului agricol din România.

În context : Pentru cercetarea agricolă, Brazilia e un model de urmat în acest sens (**prin ceea ce au făcut cu EMBRAPA**). Au reușit în 10 ani să dezvolte cercetarea agricolă (și învățământul agricol secundar și superior) și **să atragă noi talente din toate regiunile lumii.**

Din Discursul preşedintelui României la prezentarea Cadrului Naţional Strategic pentru Dezvoltarea Durabilă a Sectorului Agroalimentar şi a Spaţiului Rural în perioada 2014 - 2020 - 2030:

Din punctul de vedere al performanţelor agricole şi al dezvoltării rurale, stadiul actual real al agriculturii româneşti este similar cu stadiul în care se afla agricultura ţărilor UE-6 în anii 1965-1970.

Economia rurală slab dezvoltată în ţara noastră are drept consecinţe imediate şi permanente, vizibile, cu efecte negative asupra satului românesc: îmbătrânirea demografică accentuată, părăsirea localităţilor rurale de către tineri prin exod urban sau extern, toate aceste fenomene accentuând deşertificarea socială a satului.

De răspunsul corect la prima întrebare - cheie va depinde şi echilibrarea finanţării celor doi piloni ai economiei rurale: dezvoltarea economiei agroalimentare - politica de piaţă agricolă- şi a economiei rurale neagricole - politica de dezvoltare rurală.

Din analiza cauzelor care generează non-performanţa tehnică şi economică în agricultură, rezultă faptul că se manifestă o penurie cronică în alocarea factorilor de producţie, alături de un management defectuos în majoritatea exploataţiilor agricole şi a societăţilor comerciale agricole şi IMM procesatoare, precum şi deficienţe majore în managementul filierelor de preluare-stocare-procesare-comercializare a produselor agroalimentare.

Toate strategiile, programele şi proiectele europene pentru agricultură au în centrul lor dezvoltarea rurală durabilă, ca factor al creşterii economice sustenabile. Aceasta înseamnă economie rurală puternică, edificată pe o infrastructură rurală modernă, echipare tehnică adecvată a teritoriului rural, localităţilor şi caselor rurale, folosirea resurselor naturale locale (din mediul rural) reînnoibile în circuitul economic, protecţia mediului şi a peisajului şi, ca efect al acestora, standard acceptabil de viaţă rurală sau comparabil cu cel din UE.

Creştere economică sustenabilă se poate obţine, înainte de toate, numai dacă se investeşte pe termen mediu şi lung în sectoarele agroalimentare productive în tehnologii avansate, în circuite comerciale competitive pentru produsele agricole româneşti, prin extensia pieţei agricole, atenuarea turbulenţelor şi diminuarea fluctuaţiilor de producţie şi a preţurilor, prin extinderea participării produselor agricole româneşti pe terţe pieţe, în primul rând pe piaţa comună europeană.

Scopul Cadrului naţional strategic este, în principal, determinat de nevoia stabilirii liniilor directoare ale dezvoltării durabile a agriculturii româneşti şi a spaţiului rural ca una dintre componentele de bază ale reluării creşterii economice a României. Elaborarea Cadrului naţional strategic are în vedere realităţile din spaţiul rural, care este nu numai un spaţiu economic ci este şi un mediu social, cultural şi ecologic, de viaţă, iar agricultura nu este numai o ramură economică producătoare de produse

agricole şi materii prime pentru industria prelucrătoare, ci este şi o agricultură rurală cu profunde tradiţii naţionale de a căror conservare, continuitate şi dezvoltare va depinde, în mare măsură, prezenţa reală a României în UE.

Formularea *priorităţilor* Cadrului naţional strategic s-a făcut pornind de la funcţiile spaţiului şi ale economiei rurale, inclusiv ale agriculturii româneşti, necesitatea dezvoltării accelerate a acestora, noul parteneriat între Europa şi fermieri, conform reformei PAC pentru perioada 2014-2020, astfel:

- realizarea unei producţii agricole şi alimentare care să asigure securitatea alimentară naţională şi care să garanteze siguranţa alimentară a populaţiei prin:

  1) dublarea randamentelor agricole în următorii zece ani, comparativ cu deceniul 2000-2010;

  2) dublarea valorii producţiei vegetale şi animale în următorul deceniu, faţă de cea din 2010;

  3) dublarea valorii producţiei agroalimentare procesate faţă de anul 2010;

- asigurarea integrală a necesarului intern de produse alimentare de calitate îmbunătăţită şi a unui excedent faţă de consumul alimentar intern, disponibil pentru export;

- asigurarea echilibrului ecologic durabil pe termen lung al spaţiului rural prin investiţii publice, public-private sau private în lucrări de infrastructură de protecţie şi echipare a teritoriului (sisteme de irigaţii, sisteme hidro-ameliorative de protecţie, perdele de protecţie, împădurirea terenurilor degradate şi defrişate etc.);

- conservarea şi protejarea resurselor naturale regenerabile (solul, apa, aerul, biodiversitatea) şi utilizarea durabilă a resurselor naturale agricole, în primul rând a solului, conservarea biodiversităţii, aplicarea politicilor de atenuare a efectelor schimbărilor climatice;

- compatibilizarea sistemului naţional de învăţământ şi cercetare ştiinţifică cu cel european, asigurarea unui parteneriat durabil al acestuia cu sistemul agroalimentar românesc;

- dezvoltarea teritorială echilibrată a economiei rurale agricole, extinderea IMM-urilor rurale şi creşterea gradului de ocupare, prin susţinerea cu preponderenţă a populaţiei rurale active;

- echilibrarea balanţei alimentare (şi de plăţi) româneşti şi creşterea exporturilor agroalimentare româneşti;

- restrângerea zonelor rurale defavorizate şi a sărăciei rurale severe.

România are o singură şansă pentru dezvoltarea agriculturii: alocarea masivă, dar raţională, dacă se poate optimă, de capital investiţional în infrastructura rurală, echiparea teritoriului agricol (circa 1,7 mil. ha irigate, plantarea perdelelor de protecţie a câmpului pe circa un milion de hectare în zonele cele mai aride, modernizarea exploataţiilor agricole, extinderea întreprinderilor de stocare-procesare a produselor agroalimentare (nu numai cereale) precum şi sporirea capitalului de exploatare atât din surse proprii cât şi din credite bancare avantajoase acordate fermelor agricole prin care să se susţină nivelele de producţie propuse în continuare pentru orizonturile 2015, 2020, 2025, 2030 .

Se estimează că România are un potenţial alimentar, la orizontul 2030, pentru 38,5 mil. persoane, respectiv un disponibil pentru export şi consum nealimentar de materii prime agricole de circa 49-50 mld. €.

Necesitatea Cadrului naţional rural este determinată de trei factori majori ai dezvoltării agricole:

- resursele naturale, materiale şi umane ale agriculturii româneşti;
- favorabilitatea ecologică a resurselor agricole ale României de a furniza produse agroalimentare pe piaţa internaţională;
- cerinţa asigurării securităţii alimentare naţionale şi garantarea siguranţei alimentare a populaţiei.

Într-un cuvânt, construcţia Cadrului naţional strategic este aşezată pe trei piloni: **AGRICULTURĂ, ALIMENTAŢIE şi MEDIU,** fiecare dintre acestea având importanţă vitală pentru pacea socială din România şi pentru ameliorarea continuă a vieţii rurale româneşti.

Elaborarea Cadrului naţional strategic are la bază două idei fundamentale ale construcţiei acestuia:

a) starea de azi a agriculturii şi potenţialul ecologic şi economic al spaţiului rural din România;

b) apartenenţa României la Uniunea Europeană şi cerinţa integrării agriculturii româneşti în spaţiul agroalimentar european şi a compatibilizării acesteea cu Politica Agricolă Comună a UE.

12.4. Strategia Naţională de Dezvoltare „Moldova - 2020”

Strategia de Dezvoltare "Moldova 2020" este elaborată de Cancelaria de Stat și include 7 priorităţi care vor sta la baza noului document - educaţia, **infrastructura drumurilor, accesul la finanţe, efecienţa energetică,** asigurarea socială, justiţia şi combaterea corupţiei şi mediul de afaceri.

MOLDOVA 2020

STRATEGIA NAŢIONALĂ DE DEZVOLTARE: 7 SOLUŢII

PENTRU CREŞTEREA ECONOMICĂ ŞI REDUCEREA SĂRĂCIEI

Creşterea economică şi tendinţa de reducere a sărăciei sunt strâns corelate în Republica Moldova cu fluxul de remitenţe şi consumul generat de acestea. Câştigurile din munca moldovenilor aflaţi peste hotarele ţării au alimentat venitul disponibil al gospodăriilor casnice, conducând la majorarea cererii agregate de consum. Constrânsă de capacităţile de producţie autohtone limitate, această cerere a fost satisfăcută, în mare măsură, de importurile de bunuri şi servicii. Bugetul public naţional a beneficiat de pe urma acestei situaţii, însă balanţa comercială a evoluat în direcţia unui deficit comercial alarmant.

Creşterea economică bazată pe consum şi pe remitenţe expune economia ţării la o serie de vulnerabilităţi, însă există un pericol şi mai mare asociat acestui model de creştere economică - faptul că volumul remitenţelor, la un moment dat, va începe să scadă. Actualmente, migraţia scindează familiile cetăţenilor din Republica Moldova. Acest lucru este, în sine, destul de grav, însă urmărind evoluţia migraţiei în ţările care s-au confruntat cu acest fenomen, anticipăm că familiile moldovenilor se vor reîntregi. Din păcate, dacă nu se va acţiona ferm în vederea creării unor condiţii adecvate de muncă şi de trai în Republica Moldova, reîntregirea familiilor de migranţi se va produce în afara hotarelor ţării, moment care va declanşa declinul remitenţelor.

Din cele expuse se profilează două concluzii:

1. ***prima concluzie*** este că va fi dificil de menţinut ritmul de creştere economică, ceea ce, în absenţa unei schimbări structurale a economiei

naţionale, se dovedeşte a fi inacceptabil din perspective agendei de dezvoltare a Republicii Moldova;

2. ***a doua concluzie*** se referă la schimbarea propriu-zisă a modelului de creştere economică, şi anume: necesitatea înlocuirii modelului inerţial de creştere, bazat pe consumul alimentat de remitenţe, în favoarea unui model dinamic, bazat pe atragerea de investiţii, precum şi pe dezvoltarea industriilor exportatoare de bunuri şi servicii.

În această ordine de idei, Strategia naţională de dezvoltare „Moldova 2020" vine să prezinte o viziune închegată privind dezvoltarea economică susținută pe termen lung, având la temelie un studio diagnostic al constrângerilor de dezvoltare economică.

De asemenea, până la schimbarea paradigmei de dezvoltare a economiei Republicii Moldova vom miza în continuare pe sprijinul partenerilor de dezvoltare. Domenii precum sănătatea, cultura, protecţia socială, protecţia mediului sunt cruciale pentru dezvoltarea durabilă a ţării. Optica aleasă de Strategia naţională de dezvoltare este de a amplifica acoperirea bugetară pentru promovarea unor politici adecvate în aceste sectoare, ca urmare a unei dezvoltări economice accelerate. Asemenea optică presupune sustenabilitatea asistenţei externe pe care o recepţionăm în prezent.

SCHIMBAREA PARADIGMEI DE DEZVOLTARE

În contextul Strategiei naţionale de dezvoltare „Moldova 2020" Guvernul a făcut o tentativă de a modela dezvoltarea istorică şi cea de viitor a Republicii Moldova.

Analiza factorilor de dezvoltare economică în Republica Moldova relevă o concluzie foarte alarmantă - în lipsa unui efort susţinut de schimbare a paradigmei de dezvoltare, potenţialul de creştere pentru următorii 10 ani se limitează la cel mult 4,5-5% anual. Chiar şi acest scenariu de dezvoltare destul de moderat se bazează pe presupuneri rigide că exodul forţei de muncă va fi stopat, iar remitenţele vor rămâne cel puţin la nivelul actual, fapt absolut negarantat. Cu certitudine, această creştere este insuficientă pentru a asigura o tendinţă de convergenţă cu ţările comparabile şi, cu atât mai puţin, cu standardele europene.

Conform estimărilor Fondului Monetar Internaţional (tabelul 1), Republica Moldova este penultima ţară, în clasamentul ţărilor din regiune, devansând la capitolul PIB per capita la paritatea puterii de cumpărare doar Kârgâzstanul. Cu un ritm anual de creştere de 5%, această poziţie în clasamentul regional se va menţine până în 2016.

Dinamica forţei de muncă a afectat negativ dezvoltarea economică. Tendinţele migraţioniste care s-au conturat în această perioadă au determinat scăderea ratei de activitate în economia naţională de la 60% la 44%. Forţa de muncă efectivă, ca factor al funcţiei de producţie, a scăzut pe parcursul ultimului deceniu de la 1514 mii de persoane la doar 1143 mii în 2010 sau, în medie, cu 2,8% anual. Această scădere subminează influenţa pozitivă a creşterii capitalului şi a productivităţii şi, ca rezultat, erodează creşterea PIB înregistrată.

Prin urmare, dacă ţinem cont de „eroziunea" din partea muncii, statisticile destul de pozitive din ultimul deceniu în ceea ce priveşte creşterea capitalului şi a productivităţii nu au fost suficient de înalte pentru a asigura o cale de creştere convergentă spre media europeană.

Per total, a avut loc o creştere economică fără formarea locurilor de muncă şi fără retehnologizarea masivă a producţiei.

Schimbarea paradigmei de dezvoltare poate avea loc doar în condiţiile unui efort susţinut atât din partea Guvernului, cât şi din partea întregii societăţi. Acest efort urmează să identifice, cât mai curând posibil, şi să soluţioneze acele lacune care mai împiedică dezvoltarea economică centrată pe creşterea investiţiilor în capital fix şi intensificarea utilizării acestuia, inclusiv prin sporirea productivităţii muncii.

Ca modalitate de creştere a stocului productiv de capital şi a cunoştinţelor de utilizare a acestuia, **paradigma dezvoltării economice va presupune atragerea investiţiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare, promovarea societăţii bazate pe cunoştinţe, inclusiv prin fortificarea activităţilor de cercetare şi de dezvoltare, inovarea şi transferul tehnologic orientate spre eficienţă şi competitivitate.**

Schimbarea paradigmei de dezvoltare economică a Republicii Moldova se va realiza în condițiile asigurării unei distribuții echitabile pentru toate păturile sociale a beneficiilor dezvoltării economice. Pe de altă parte, viteza, amploarea şi abordarea consecventă a spectrului larg de reforme propuse sunt şi ele importante.

Schimbarea paradigmei nu poate fi realizată doar printr-un set de reforme instantanee. Reformele promovate vor servi doar ca un prim pas în stabilirea unei modalităţi noi de lucru şi de abordare a problemelor de către Guvern şi de întreaga societate.

PRIORITĂŢILE DE DEZVOLTARE

O analiză diagnostică a constrângerilor pentru dezvoltarea economică scoate în evidenţă problemele critice, altfel spus, domeniile în care Republica Moldova este cel

mai puternic devansată de ţările comparabile. Această abordare a fost aplicată cu succes într-o serie de state precum Brazilia, Egipt, Boliviaşi Mongolia.

În esenţă, atâta timp cât problemele critice rămân a fi nerezolvate, potenţialul investiţional al economiei naţionale nu poate fi realizat pe deplin. Or, pentru schimbarea paradigmei de dezvoltare a ţării, este necesar să fie înlăturate, în mod prioritar, barierele care împiedică activitatea investiţională.

Pe această cale au fost identificate 4 probleme critice: **educaţia, drumurile, accesul la finanţe şi mediul de afaceri.** Ca urmare a procesului consultativ, Guvernul a stabilit problemele majore, a căror soluţionare ar contribui semnificativ la asigurarea creşterii economice şi la reducerea sărăciei. Astfel, existenţa unui sistem judiciar ineficient pune în pericol dezvoltarea tuturor domeniilor, afectând grav atât mediul de afaceri din ţară, cât şi procesul investiţional. Alte două priorităţi, a căror soluţionare este posibilă în orizontul de timp oferit pentru implementarea prezentei Strategii şi care au impact direct asupra populaţiei sărace, sunt: **consumul de resurse energetice şi sistemul de pensii. Sănătatea a fost identificată ca una din problemele critice care conduce la reducerea forţei de muncă şi a productivităţii muncii**, iar soluţionarea acesteia este posibilă prin includerea aspectelor de sănătate în toate priorităţile de dezvoltare pe termen lung.

Sub aspectul obiectivelor strategice pe termen lung, Strategia naţională de dezvoltare „Moldova 2020" este focalizată pe următoarele **priorităţi de dezvoltare:**

1. Racordarea sistemului educaţional la cerinţele pieţei forţei de muncă, în scopul sporirii productivităţii forţei de muncă şi majorării ratei de ocupare în economie;

2) Sporirea investiţiilor publice în infrastructura de drumuri naţionale şi locale, în scopul diminuării cheltuielilor de transport şi sporirii vitezei de acces;

3) Diminuarea costurilor finanţării prin intensificarea concurenţei în sectorul financiar şi dezvoltarea instrumentelor de management al riscurilor;

4) Ameliorarea climatului de afaceri, promovarea politicii concurenţiale, optimizarea cadrului de reglementare şi aplicarea tehnologiilor informaţionale în serviciile publice destinate mediului de afaceri şi cetăţenilor;

5) Diminuarea consumului de energie prin sporirea eficienţei energetice şi utilizarea surselor regenerabile de energie;

6) Asigurarea sustenabilităţii financiare a sistemului de pensii pentru garantarea unei rate adecvate de înlocuire a salariilor;

7) Sporirea calităţii şi eficienţei actului de justiţie şi de combatere a corupţiei în vederea asigurării accesului echitabil la bunurile publice pentru toţi cetăţenii.

Optica prezentei Strategii este de a produce un impact economico-social pe fiecare dintre dimensiunile nominalizate mai sus. Efectul cumulat al soluţionării problemelor vizate constă în eliminarea barierelor critice care împiedică valorificarea optimă a resurselor. Această abordare face posibilă prioritizarea domeniilor de intervenţie ale statului şi supunerea acestora unui obiectiv bine definit al Strategiei: **asigurarea dezvoltării economice calitative şi, implicit, reducerea sărăciei**.

Un factor determinant pentru realizarea cu succes a priorităţilor identificate şi atingerea obiectivului principal îl constituie existenţa unor instituţii ale statului eficiente şi moderne. Accelerarea reformelor instituţionale şi consolidarea capacităţilor autorităţilor publice vor viza fiecare prioritate identificată.

Sporirea calităţii serviciilor publice prin modernizare, creşterea transparenţei şi accesibilităţii acestora sunt inerente procesului de implementare a Strategiei.

12.5. Strategia naţională de dezvoltare agricolă şi rurală a R. Moldova pentru anii 2014-2020

Strategia stabileşte trei priorităţi de dezvoltare a agriculturii şi a mediului rural până în 2020:

- ***creşterea competitivităţii sectorului agroalimentar prin modernizarea şi integrarea pieţei,***
- ***asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale şi***
- ***îmbunătăţirea nivelului de trai în zonele rurale.***

„Prin crearea unui sector de agro-business competitiv, mediul rural din Republica Moldova va deveni unul atractiv pentru muncă şi trai, cu o infrastructură necesară. Agricultura şi mediul rural vor furniza bunuri şi servicii, totodată conservând biodiversitatea, valorile culturale şi tradiţionale pentru generaţiile viitoare", a menționat ministrul Agriculturii, Vasile Bumacov.

Se așteaptă că odată cu aplicarea Strategiei **va spori valoarea sectorului agroalimentar și accesul la noi piețe, se va majora cota de piață pe plan intern și**

extern, vor fi optimizate structurile și utilizarea resurselor de teren, iar procesul de gestionare a resurselor de apă agroalimentară vor fi îmbunătățite.

De asemenea, se preconizează că va spori activitatea economică rurală, se va îmbunătăți infrastructura rurală și rezistența la riscurile care afectează mediul de afaceri agroalimentare. **Responsabilitatea pentru dezvoltarea zonei rurale va fi preluată de către locuitorii din mediul rural, iar produsul sistemului educaţional şi de cercetare va avea conexiuni cu nevoile pieţei.**

De asemenea, Strategia prevede **armonizarea legislaţiei naţionale care se referă la sectorul agro-alimentar cu legislaţia UE și aplicarea recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător între Republica Moldova şi Uniunea Europeană.**

Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare urmează să efectueze unele schimbări organizaţionale întru corelarea cu noul cadru de politici propus: schimbarea denumirii Ministerului în ***„Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale"*** și crearea unei direcţii în cadrul Ministerului prin reogranizarea unei direcţii existente care va fi ***responsabilă de domeniul dezvoltării rurale.***

Aplicarea Strategiei va costa circa **11,4 miliarde de lei.** Strategia a fost aprobată de Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, cu suportul Corporaţiei Financiare Internaţionale şi a Băncii Mondiale.

Prin comparaţie cu **Cadrul Naţional Strategic al României pentru Dezvoltarea Durabilă a Sectorului Agroalimentar şi a Spaţiului Rural în perioada 2014 - 2020 - 2030 , Strategia R. Moldova cedează calitativ Cadrului Național Strategic al României.**

„O ţară, pentru prosperitate, are nevoie de două lucruri: *pace şi oameni harnici*”

Alexandru-cel-Bun

13. Adaptarea Strategiilor la schimbările radicale de viziuni

13.1. Premize juridice ab inițio

13.1.1. Declaraţia de Independenţă a Republicii Moldova

Aşa cum remarca ilustrul istoric Gheorghe Cojocaru: “ **Declaraţia de Independenţă a Republicii Moldova este rezultanta tuturor energiilor naţionale şi democratice descătuşate în epoca în care URSS intrase într-un proces ireversibil** de disoluţie. Ea este, în acelaşi timp, rodul activităţii şi voinţei liber exprimate a instituţiei supreme reprezentative şi legislative - a Parlamentului Republicii Moldova. Exprimând la unison **voinţa populară şi voinţa politică**, Declaraţia de Independenţă este ***Actul fondator - unic, fundamental, suprem şi consensual - al Republicii Moldova***, ca subiect deplin al dreptului internaţional, este piesa de rezistenţă instalată la baza edificiului statului de drept, reflectând şi reprezentând, în egală măsură, interesele tuturor cetăţenilor săi. Consfinţind adevărul istoric şi ştiinţific cu privire la limba română şi originile etnoculturale româneşti ale populaţiei titulare a noului stat independent, Declaraţia ***este actul de identitate al Republicii Moldova, care nu poate fi contrafăcut »*** .

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. 691 din 27.08.1991

privind Declaraţia de independenţă a Republicii Moldova

D E C L A R A Ţ I A

DE INDEPENDENŢĂ A REPUBLICII MOLDOVA.

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA, constituit în urma unor alegeri libere şi democratice,

AVÂND ÎN VEDERE trecutul milenar al poporului nostru şi statalitatea sa neîntreruptă în spaţiul istoric şi etnic al devenirii sale naţionale;

CONSIDERÂND actele de dezmembrare a teritoriului naţional de la 1775 şi 1812 ca fiind în contradicţie cu dreptul istoric şi de neam şi cu statutul juridic al Ţării

Moldovei, acte infirmate de întreaga evoluţie a istoriei şi de voinţa liber exprimată a populaţiei Basarabiei şi Bucovinei;

SUBLINIIND dăinuirea în timp a moldovenilor în Transnistria - parte componentă a teritoriului istoric şi etnic al poporului nostru;

LUÂND ACT de faptul că Parlamentele multor state în declaraţiile lor consideră înţelegerea încheiată la 23 august 1939, între Guvernul U.R.S.S. şi Guvernul Germaniei, ca **nulă ab inițio și cer lichidarea consecințelor politico-juridice ale acesteia, fapt relevat și de Conferința internațională „*Pactul Molotov-Ribbentrop și consecințele sale pentru Basarabia*" prin Declarația de la Chișinău, adoptată la 28 iunie 1991;**

SUBLINIIND că fără consultarea populaţiei din Basarabia, nordul Bucovinei şi Ţinutul Herţa, ocupate prin forţă la 28 iunie 1940, precum şi a celei din R.A.S.S. Moldovenească (Transnistria), formată la 12 octombrie 1924, Sovietul Suprem al U.R.S.S., încălcând chiar prerogativele sale constituţionale, a adoptat la 2 august 1940 „*Legea U.R.S.S. cu privire la formarea R.S.S. Moldoveneşti unionale*", iar Prezidiul său a emis la 4 noiembrie 1940 „*Decretul cu privire la stabilirea graniţei între R.S.S. Ucraineană şi R.S.S. Moldovenească*", acte normative prin care s-a încercat, în absenţa oricărui temei juridic real, justificarea dezmembrării acestor teritorii şi apartenenţa noii republici la U.R.S.S.;

REAMINTIND că în ultimii ani mişcarea democratică de eliberare naţională a populaţiei din Republica Moldova şi-a reafirmat aspiraţiile de libertate, independenţă şi unitate naţională, exprimate prin documentele finale ale Marilor Adunări Naţionale de la Chişinău din 27 august 1989, 16 decembrie 1990 şi 27 august 1991, prin legile şi hotarârile Parlamentului Republicii Moldova privind **decretarea limbii române ca limbă de stat și reintroducerea alfabetului latin, din 31 august 1989, drapelul de stat, din 27 aprilie 1990, stema de stat, din 3 noiembrie 1990, și schimbarea denumirii oficiale a statului, din 23 mai 1991;**

PORNIND de la **Declarația suveranității Republicii Moldova,** adoptată de Parlament la 23 iunie 1990, şi de la faptul că populaţia Republicii Moldova, exercitând dreptul său suveran, nu a participat la 17 martie 1991, în ciuda presiunilor exercitate de organele de stat ale U.R.S.S., la referendumul asupra menţinerii U.R.S.S.;

TINÂND SEAMA de procesele ireversibile ce au loc în Europa şi în lume de democratizare, de afirmare a libertăţii, independenţei şi unităţii naţionale, de edificare a statelor de drept şi de trecere la economia de piaţă;

REAFIRMÂND egalitatea în drepturi a popoarelor şi dreptul acestora la autodeterminare, conform Cartei O.N.U., Actului final de la Helsinki şi normelor de drept internaţional;

APRECIIND, din aceste considerente, că a sosit ceasul cel mare al săvârşirii unui act de justiţie, în concordanţă cu istoria poporului nostru, cu normele de morală şi de drept internaţional,

PROCLAMĂ

solemn, în virtutea dreptului popoarelor la autodeterminare, în numele întregii populaţii a Republicii Moldova şi în faţa întregii lumi:

> **REPUBLICA MOLDOVA ESTE UN STAT SUVERAN, INDEPENDENT ŞI DEMOCRATIC, LIBER SĂ-ŞI HOTĂRASCĂ PREZENTUL ŞI VIITORUL, FĂRĂ NICI UN AMESTEC DIN AFARĂ, ÎN CONFORMITATE CU IDEALURILE ŞI NĂZUINŢELE SFINTE ALE POPORULUI ÎN SPAŢIUL ISTORIC ŞI ETNIC AL DEVENIRII SALE NAŢIONALE.**

În calitatea sa de **STAT SUVERAN** şi **INDEPENDENT, REPUBLICA MOLDOVA**:

SOLICITĂ tuturor statelor şi guvernelor lumii recunoaşterea independenţei sale, astfel cum a fost proclamată de Parlamentul liber ales al Republicii, şi îşi exprimă dorinţa de a stabili relaţii politice, economice, culturale şi în alte domenii de interes comun cu ţările europene, cu toate statele lumii, fiind gata să procedeze la stabilirea de relaţii diplomatice cu acestea, potrivit normelor de drept international şi practicii existente în lume în această materie;

ADRESEAZĂ Organizaţiei Naţiunilor Unite cererea de a fi admisă ca membru cu drepturi depline în organizaţia mondială şi în agenţiile sale specializate;

DECLARĂ că este gata să adere la Actul final de la Helsinki şi la Carta de la Paris pentru o nouă Europă, solicitând, totodată, să fie admisă cu drepturi egale la Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa şi la mecanismele sale;

CERE Guvernului Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste să înceapă negocieri cu Guvernul Republicii Moldova privind **încetarea stării ilegale de ocupaţie a acesteia şi să retragă trupele sovietice de pe teritoriul naţional al Republicii Moldova;**

HOTARĂŞTE că pe întregul său teritoriu să se aplice numai Constituţia, legile şi celelalte acte normative adoptate de organele legal constituite ale Republicii Moldova;

GARANTEAZĂ exercitarea drepturilor sociale, economice, culturale şi a libertăţilor politice ale tuturor cetăţenilor Republicii Moldova, inclusiv ale persoanelor aparţinând grupurilor naţionale, etnice, lingvistice şi religioase, în conformitate cu prevederile Actului final de la Helsinki şi ale documentelor adoptate ulterior Cartei de la Paris pentru o nouă Europă.

Aşa să ne ajute Dumnezeu!

Chişinău, Parlamentul Republicii Moldova, 27 august 1991

13.1.2. Mișcarea pentru Constituția Cetățenilor - NOUA Constituție a României 2013

Extras din proiectul de lege privind revizuirea Constituţiei României, aprobat de Comitetul de Iniţiativă, prefaţat de Expunerea de motive la acest proiect.

EXPUNERE DE MOTIVE

Constituţia României, adoptată prin Referendumul naţional din 8 decembrie, revizuită prin Referendumul naţional din 18-19 octombrie 2003, s-a dovedit total necorespunzătoare pentru aspiraţiile şi năzuinţele poporului român, greu încercat în ultimii 70 de ani ai istoriei sale, începând cu punerea în practică a odiosului Pact Ribbentrop-Molotov, continuând cu lovitura de stat din 23 august 1944, prin care a fost instalat regimul comunist în România, cu lovitura de stat din 22 decembrie 1989, prin care a fost instalat regimul cleptocratic actual, cu cei 23 de ani de distrugere şi jefuire a avuţiei productive acumulată de români de-a lungul veacurilor, cu aducerea majorităţii cetăţenilor României în starea de sclavie, în care se află în prezent.

Cu avuţia productivă, cu situaţia financiară şi cu forţa de muncă, de înaltă calificare, pe care le avea în 1990, poporul român ar fi avut, astăzi, venituri, adică pensii şi salarii, ca şi venituri bugetare, de patru ori mai mari decât cele pe care le are, nivelul lui de trai ar fi fost, astăzi, printre cele mai ridicate din Europa şi din lume.

Din nefericire, autorii loviturii de stat din decembrie 1989 nu numai că au confiscat revoluţia, revolta populară a românilor, dar au acaparat şi statul român, pe care l-au transformat în instrument de jefuire a poporului şi de îmbogăţire a lor, a celor care s-au instalat la conducerea statului român prin lovitura de stat. Au jefuit şi s-au îmbogăţit. Au distrus, au demolat mii de uzine şi fabrici construite de români, pe care

le-au vândut ca fier vechi şi alte materiale de construcţii, cu banii încasaţi şi-au cumpărat bunuri de consum de lux - vile, jeepuri, iahturi etc. Au fost distruse 4 milioane de locuri de muncă, astfel încât peste 3 milioane de români au fost obligaţi să ia drumul străinătăţii, în căutarea unui loc de muncă. Rezultatul final al acestui proces de distrugere şi jefuire este acela că România a fost adusă în stare de colonie, iar majoritatea poporului român a fost adusă în stare de sclavie. Cea mai mare parte a capitalului utilizat pe teritoriul României se află în proprietatea străinilor, a transnaţionalelor, ceea ce face ca şi cea mai mare parte a avuţiei create în România să intre în proprietatea străinilor şi să plece din ţară. Înstrăinarea capitalului naţional a determinat şi înrăutăţirea nemaiîntâlnită a raportului dintre remuneraţia muncii şi remuneraţia capitalului. În România, ponderea salariilor, pensiilor şi celorlalte venituri derivate din salarii în Produsul Intern Brut (PIB) este de sub o treime, restul fiind profituri, în timp ce în Elveţia, de exemplu, ca şi în alte ţări civilizate ale lumii, ponderea profiturilor este de sub o treime, restul revenind salariilor, pensiilor şi altor venituri derivate din salarii.

Starea actuală dezastruoasă a economiei şi societăţii româneşti a fost determinată de modul defectuos în care a fost concepută Constituţia adoptată în 1991 şi revizuită în 2003, de modul în care această Constituţie a definit raportul dintre popor şi stat, de modul în care au fost definite atribuţiile diferitelor componente ale statului şi relaţiile dintre acestea. A fost creat, astfel, un stat scăpat total de sub controlul poporului. A fost creat un stat controlat de autorii loviturii de stat din decembrie 1989, transformaţi, prin privatizare, în stăpâni ai capitalului naţional, în cârdăşie cu transnaţionalele.

Uzurpatorii puterii politice a poporului român au folosit statul român pentru a acapara puterea economică, capitalul acumulat de români până în 1989, ca şi profiturile realizate de acest capital, după 1989. Toată acestă avuţie a fost trecută în proprietatea privată a minorităţii autohtone, formată din cei care s-au instalat la conducerea statului român, şi a străinilor, care au cumpărat la preţuri de nimic cea mai mare parte a capitalului furat de către guvernanţi de la poporul român, prin Legea 15/1990. În felul acesta, a fost creată o pătură minoritară foarte bogată, oligarhia, care deţine cea mai mare parte a capitalului utilizat în România şi care controlează total şi statul român. Aşa se face că, în prezent, în România funcţionează nu un stat democratic, al poporului, ci un stat oligarhic (oligos=puţin; arche=putere), un stat al minorităţii îmbogăţite prin jaful denumit privatizare. Putem spune, cu deplin temei, că statul român actual este, în egală măsură, şi un stat plutocratic (ploutos-bogăţie), al celor bogaţi, un stat cleptocratic (klepto - a fura), un stat al hoţilor.

Principii fundamentale

Scoaterea poporului român din marasmul economic, politic, social şi moral în care a fost adus de statul român uzurpator necesită schimbarea, din temelii, a legii fundamentale a societăţii româneşti, a Constituţiei României. Acestui scop îi răspunde iniţiativa legislativă cetăţenească privind revizuirea Constituţiei României, pe care o propunem spre aprobarea poporului român. La baza proiectului de revizuire sunt aşezate <u>următoarele principii fundamentale:</u>

1. Statul este creat de popor. Statul există şi funcţionează sub controlul poporului. Raţiunea de a fi a statului este să slujească poporul, să apere drepturile şi libertăţile cetăţenilor, să furnizeze servicii publice, de uz şi de interes public.

2. Poporul poate să-şi exercite controlul asupra statului, asupra puterii politice, dacă şi numai dacă el, poporul, deţine şi puterea economică, dacă este proprietar asupra capitalului. Constituţia trebuie să dispună mecanismele juridice şi financiare prin care poporul să devină şi să rămână proprietar al capitalului utilizat în economia naţională.

3. Statul este constituit din mai multe componente, numite puteri, complet separate una de alta şi total independente una faţă de alta, care se controlează reciproc şi toate sunt controlate de popor. Statul român este constituit din cinci componente: legislativă, executivă, judecătorească, mediatică, financiară.

4. România este patria poporului român. Statul român este obligat să apere teritoriul naţional al poporului său, să acţioneze necontenit pentru Reîntregirea Patriei cu teritoriile rupte din trupul ţării de către participanţii la cel de al doilea Război Mondial.

- **Românii, stăpâni pe capitalul și teritoriul național și pe resursele naturale ale țării.** Cea mai importantă prevedere a proiectului de revizuire constă în reconstituirea drepturilor de proprietate ale poporului român asupra capitalului naţional, asupra teritoriului naţional şi asupra rasurselor naturale ale ţării. Numai reconstituirea drepturilor de proprietate asupra capitalului, pământului şi resurselor naturale ale ţării va face posibilă şi recâştigarea celorlalte drepturi şi libertăţi ale românilor.

- **Împroprietărirea cetăţenilor cu capital productiv.** Proiectul prevede **constituirea Fondului Naţional de Capital Distributiv**, în care va fi colectată o cincime din Produsul Intern Brut al ţării, în principal, prin instituirea

impozitului progresiv pe marile proprietăţi. Sumele băneşti colectate în acest Fond vor fi folosite pentru împroprietărirea cetăţenilor români cu capital productiv: terenuri, construcţii, maşini, utilaje, echipamente, licenţe, brevete etc. **Scopul urmărit, prin acestă împroprietărire, este unul dublu**: ***a) despăgubirea cetăţenilor României pentru capitalul şi profiturile de care au fost deposedaţi, prin aşa-zisa privatizare şi b) construcţia economiei democratice, o economie în care majoritatea capitalului să intre şi să rămână în proprietatea privată a majorităţii cetăţenilor ţării.*** Trecerea capitalului, a puterii economice, în mâinile celor mulţi, ale poporului, va crea temelia trainică a statului democratic, a statului poporului. **Statul român va fi obligat să răscumpere întregul capital pe care l-a furat de la poporul român prin Legea 15/1990 şi pe care l-a vândut, prin legile privatizării**. Răscumpărarea va fi făcută cu bani de la Fondul Naţional de Capital Distributiv. Capitalul răscumpărat va fi trecut în patrimoniul Fondului Naţional de Pensii Publice, până la completarea activului net al acestui Fond şi în patrimoniul Fondului Naţional de Capital Distributiv şi, ulterior, în proprietatea privată a cetăţenilot ţării.

- **Statul este administrator al proprietăţii publice.** În goana lor după jaf şi îmbogăţire, guvernanţii români au inventat ceea ce ei numesc proprietatea PRIVATĂ a statului. Nu s-au mulţumit să treacă în proprietatea statului lor bunurile aflate în proprietatea poporului român, dar au trecut cea mai mare parte a acestor bunuri în aşa-zisa proprietate privată a statului, ca să le poată vinde, să le scoată la mezat, pentru ca să le poată cumpăra, ei şi străinii, la preţuri de batjocură. **Proiectul de lege propus de cetăţeni pentru revizuirea Constituţiei desfiinţează această aşa-zisă proprietate a statului, fie ea privată sau publică. Statul nu produce avuţie, ca atare nu poate fi proprietar asupra nici unui fel de bunuri. Numai cetăţenii, numai poporul produce avuţie. Numai el, poporul, poate fi proprietar. El poporul, hotărăşte că o parte din avuţia creată de el să intre în proprietatea publică, a tuturor cetăţenilor ţării. El, poporul, prin Constituţie, încredinţează statului şi autorităţilor publice locale, spre folosinţă, sau spre administrare, bunurile aflate în această proprietate publică. Statul nu este proprietar. Statul este numai utilizator sau administrator al bunurilor aflate în proprietatea publică, a poporului.**
- Statul nu este nici comerciant, nici negustor. Statul nu poate vinde bunurile aflate în proprietatea publică, a poporului. Nu le poate nici închiria, nici concesiona. Bunurile intrate în proprietate publică sunt inalienabile, insesizabile şi imprescriptibile. Orice bun intrat în proprietate publică este

folosit până la completa lui uzură, când este scos din funcţiune şi casat, conform prevederilor legii. Orice bun intrat în proprietate publică este folosit în scopul pentru care a fost creat sau achiziţiont, acela de a furniza bunuri şi servicii cetăţenilor, de uz şi de interes public.

- **Resursele naturale, exploatate prin regii ale statului român**. Proiectul de lege propus obligă statul român să exploateze şi să valorifice resursele naturale ale ţării prin forţe proprii, respectiv prin regii autonome, subordonate guvernului, sau autorităţilor publice locale. Proiectul propune, de asemenea, reconstituirea tuturor regiilor autonome în sectoarele economice de importanţă strategică, sau cu caracter de monopol.
- **Fondul Naţional de Pensii Publice. Dreptate pentru pensionari. Statul român postdecembrist şi-a însuşit, prin Legea 15/1990, şi capitalul acumulat de statul comunist din contribuţiile de asigurări sociale ale cetăţenilor ţării**. Actualii pensionari ai României au fost de două ori deposedaţi, furaţi. Li s-a furat şi capitalul acumulat din contribuţiile pentru pensii şi capitalul acumulat din profiturile realizate de întreprinderile în care au muncit ca salariaţi, în timpul regimului comunist. Normal ar fi fost ca, în 1990, să se calculeze valoarea, la zi, a fondului naţional de pensii publice şi, cu această valoare, fondul să fi devenit acţionar la societăţile comerciale create din fostele întreprinderi de stat. În felul acesta, pensionarii României şi-ar fi primit pensiile de la fondul lor de pensii, nu din contribuţiile actualilor salariaţi. Guvernanţii au preferat să le fure banii şi să-i transforme pe pensionari în cerşetori ai aşa-zisului buget de asigurări sociale. Mai mult, au învrăjbit societatea românească, instigând generaţia tânără împotriva celei vârstnice, prezentată ca fiind întreţinută de actualii salariaţi. **Statul român trebuie obligat să repare marea nedreptate făcută actualilor şi viitorilor pensionari ai ţării**. În acest sens, **proiectul de revizuire a Constituţiei prevede crearea Fondului Naţional de Pensii Publice**. Statul va trebui să calculeze valoarea actuală a activului net al Fondului Naţional de Pensii Publice. Cu această valoare, Fondul va deveni acţionar la societăţile comerciale create prin aplicarea prevederilor Legii 15/1990. Proiectul interzice obligarea cetăţenilor să contribuie la fonduri private de pensii. Statul român va trebui să creeze şi un Fond Naţional de Asigurări de Sănătate şi un Fond Naţional de Şomaj, în care să fie colectate contribuţiile participanţilor la aceste fonduri. Disponibilităţile băneşti ale acestor fonduri, ca şi cele ale Fondului Naţional de Pensii Private, vor fi investite în valori mobiliare emise de societăţile comerciale româneşti, ceea ce va determina creşterea capacităţilor

de producţie ale economiei naţionale şi sporirea resurselor acestor fonduri, a capacităţilor lor de a oferi beneficii sporite membrilor lor.

- **Sistem financiar subordonat intereselor cetăţenilor.** Proiectul de lege privind revizuirea Constituţiei propune schimbări radicale în construcţia sistemului financiar al ţării. *Proiectul impune instituirea controlului poporului asupra întregului sistem financiar, inclusiv asupra principalei componentei a acestuia, Banca Naţională a României. Sistemul financiar trebuie transformat din instrument de jefuire a poporului în instrument de apărare a drepturilor şi libertăţillor cetăţenilor, în primul rând a dreptului poporului român de a fi stăpân pe avuţia pe care o creează prin munca sa, în ţara sa. Guvernatorul Băncii Naţionale a României va fi ales de popor, prin vot direct, universal, egal, secret şi liber exprimat, pentru o perioadă de 5 ani. Nici o persoană nu va putea ocupa funcţia de Guvernator al Băncii Naţionale a României mai mult de două mandate.*
- **Credite numai în lei, pentru investii productive.** Proiectul dispune ***folosirea numai a monedei naţionale, leul, în efectuarea operaţiunilor de încasări şi plăţi, ca şi în acordarea de credite***. Acordă dreptul de a crea bani numai Băncii Naţionale a României. Obligă băncile care activează în România să acorde credite numai în lei şi numai pentru investiţii, pentru crearea de capacităţi de producţie. Singurele instituţii care pot acorda credite pentru consum sunt casele de ajutor reciproc, ca asociaţii nonprofit, care acordă credite numai membrilor lor.
- **Tezaurul de aur al poporului să fie păstrat în ţară.** Având în vedere că rezervele de aur ale ţării au fost scoase din ţară şi că cea mai mare parte a rezervelor valutare ale ţării sunt constituite din aşa-zise „valori mobiliare”, adică hârtii emise de diverse state şi instituţii financiare internaţionale, a căror valoare poate fi spulberată de orice ţeapă prezentată sub denumirea de „criză financiară”, o bună parte din aceste rezerve fiind făcute cu bani împrumutaţi de către Banca Naţională a României de la FMI, proiectul de lege propus dispune aducerea în ţară a rezervei de aur, vânzarea hârtiilor (valori mobiliare), de care statul şi poporul român nu au nevoie şi rambursarea împrumuturilor de la FMI şi alte instituţii de acelaşi fel, astfel încât rezervele internaţionale ale României să fie constituite din valori reale, din aur şi depozite valutare, păstrate în ţară. Se impune trecerea rezervelor valutare din administrarea Băncii Naţionale a României în administrarea Ministerului de Finanţe.
- **Statul să funcţioneze cu bugete echilibrate, fără împrumuturi.** Proiectul propune obligarea statului român să funcţioneze cu bugete echilibrate, sau cu excedente. Statul român şi autorităţile publice locale nu se pot împrumuta decât

în situaţii deosebite, în stare de război, de asediu, sau de urgenţă. În proiect **sunt introduse prevederi menite să pună ordine în activitatea unor componente importante ale sistemului financiar al ţării**, care să nu mai poată fi folosite de către guvernanţi şi „băieţii deştepţi" pentru manipularea preţurilor pe pieţele financiare şi jefuirea micilor investitori. Este vorba de Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor şi Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, toate acestea fiind „comasate", recent, printr-o ordonanţă de urgenţă, în Autoritatea de Supraveghere Financiară, o uriaşă struţo-cămilă, care să poată fi, mai uşor, controlată de politicieni.

- **O reală şi completă separaţie şi independenţă a puterilor în stat.** În prezent, Parlamentul (puterea legislativă) numeşte guvernul, deci puterea executivă. Tot parlamentul numeşte membrii Curţii Constituţionele (putere judecătorească), membrii Consiliului Superior al Magistraturii (putere judecătorească), membrii Consilului Audiovizualului (putere mediatică), membrii Consiliului de Administraţie al Băncii Naţionale a României (putere financiară). Preşedintele României (putere executivă) numeşte judecătorii şi procurorii (putere judecătorească), etc. Aici, în acest amestec al puterilor în treburile celorlalte, în această „coabitare" a puterilor în stat se află principalul izvor al cancerului corupţiei generalizate care ucide, treptat, dar sigur, societatea românească. Proiectul propus stabileşte o reală şi completă separaţie a puterilor statului, o reală şi completă independenţă a acestora. Toţi cetăţenii care vor exercita puterea încredinţată de popor acestor componente ale statului sunt aleşi de popor. Nici o putere nu mai numeşte "reprezentanţi" ai poporului în celelalte puteri. Poporul îşi va alege singur, direct, pe toţi reprezentanţii săi, în toate puterile, în toate componentele statului. Poporul va alege direct, prin vot, şi membrii Parlamentului (putere legislativă), şi pe Preşedintele României (putere executivă), şi pe toţi magistraţii (putere judecătorească) şi pe directorul Serviciului Naţional al Informaţiei Publice (putere mediatică) şi pe Guvernatorul Băncii Naţionale a României (putere financiară). Parlamentul României va face legi şi nimic altceva. Preşedintele României va exercita puterea executivă şi nimic altceva. Magistraţii vor face dreptate şi nimic altceva. Puterea mediatică va asigura informarea corectă a poporului român şi nimic mai mult. Banca Naţională a României va asigura stabilitatea preţurilor şi nimic mai mult.
- România, continuatoare a Daciei şi a statului naţional şi unitar constituit în 1918. Iniţiativa cetăţenească de revizuire a Constituţiei României consfiinţeşte dreptul românilor de a fi stăpâni pe teritoriul lor naţional. Iniţiativa stabileşte

că, pe teritoriul României, numai cetăţenii români, ca persoane fizice, sau constituţi în persoane juridice române, pot deţine terenuri în proprietate privată. Noua Constituţie a României propusă, prin iniţiativa cetăţenească, recunoaşte faptul că România este continuatoarea Daciei, că statul român este moştenitorul statului naţional şi unitar consfiinţit prin Actul Unirii Basarabiei cu România citit şi semnat în Sfatul Ţării la Chişinău pe 27 Martie 1918, prin Declaraţia Unirii Bucovinei cu România aprobată de Congresul General al Bucovonei la Cernăuţi în 15/28 Noiembrie 1918 şi prin Rezoluţia Marii Adunări Naţionale de la 1 Decembrie 1918.

- Reîntregirea Patriei, drept al poporului şi obligaţie a statului român. Proiectul legislativ propus obligă statul român să militeze, necontenit, şi să facă toate demersurile necesare pentru Reîntregirea Patriei, prin eliminarea definitivă şi irevocabilă a consecinţelor celui de al doilea Război Mondial, cu respectarea prevederilor tratatelor şi dreptului internaţional.
- **România este, deja regionalizată, conform cerinţelor UE.** Proiectul propus recunoaşte faptul că, în România, au fost create regiuni de dezvoltare, în concordanţă cu obiectivele de coeziune economică şi socială ale României şi ale Uniunii Europene, stabileşte că aceste regiuni de dezvolare nu sunt unităţi administrativ-teritoriale şi nu au personalitate juridică. Ele constituie cadrul de elaborare a politicilor de dezvoltare regională şi de culegere a datelor statistice specifice, în conformitate cu reglementările europene. **Prin crearea acestor regiuni de dezvoltare, România şi-a îndeplinit obligaţiile asumate, în acest domeniu, astfel că nu mai este nevoie de nici un fel de „regionalizare" a României.**
- **Poporul român are dreptul să știe cine primește cetățenia română.** Proiectul de revizuire consfiinţeşte dreptul poporului de a cunoaşte numele persoanelor cărora statul român le acordă cetăţenia română. În acest sens, statul este obligat să publice, în fiecare an, lista persoanelor cărora statul român le-a acordat cetăţenie, la cerere sau prin adopţie, cu precizarea cetăţeniilor pe care le-au mai deţinut, sau le deţin, ca şi a prenumelor părinţilor.
- **Partide politice fără finanţare de la buget, fără partide constituite pe criterii etnice.** Se propun noi norme referitoare la înfiinţarea şi funcţionarea partidelor politice. Se propune interzicerea constituirii de partide politice pe criterii etnice, interzicerea finanţării de la buget a partidelor politice, tratament egal pentru toate partidele politice înregistrate, conform legii.

13.2. Premize sociale

13.2.1. Identificarea și recunoașterea consensuală pe tot teritoriul României

Reîntregite a Ideei Naționale: *"Unitatea Națională pentru Modernizare şi Dezvoltare "*

Cu excepţia comunităţilor arhaice, toate societăţile sunt preocupate de problema modernizării. Pentru unele naţiuni, modernizarea e o chestiune de supravieţuire, pentru altele - un efort de a se menţine în avanpostul istoriei, a progresului şi a lumii. ***Pentru români este o problemă de existenţă naţională, modernizarea societăţii fiind întotdeauna simultană cu imperativul afirmării statului naţional.***

Scopul suprem al modernizării şi dezvoltării ***rezidă într-o creştere economică sustenabilă pe principii noi (pe o paradigmă nouă), care să asigure atât îmbunătăţirea calităţii vieţii populaţiei şi integrarea R. Moldova în UE, prin Re-întregirea Ţării Româneşti, cât şi recuperarea decalajelor considerabile faţă de statisticile medii pe UE.***

Atingerea acestui scop are o soluţie univocă, fără alternative**: MODERNIZAREA şi DEZVOLTAREA ROMÂNIEI REÎNTREGITE!**

Modernizărea şi Dezvoltarea ***în R. Moldova, cu participarea conştientă a întregii societăţi, sincronizate cu evoluţiile Statului român în spaţiul UE, ne va uşura împlinirea visului de veacuri al poporului român - Re-întregirea Ţării, va permite intrarea în mod automat a R. Moldova în spaţiul UE.***

Principiul de bază în atingertea dezideratului ar fi:

Toți, de la simplu cetățean și terminând cu demnitarii de cel mai înalt rang, de pe ambele maluri ale Prutului, **-** ***să gândească și să procedeze în acțiunile sale*** ***așa, ca și cum Țara ar fi Re-întregită !***

Pornind de la aceste postulate, pledăm pentru elaborarea conceptului de Modernizare și Dezvoltare a Moldovei de Est și a României , aplicând asupra Planului Marshall - premieră în istoria economiei Ţării, impunerii şi creşterii unei competitivităţi autentice - coloana vertebrală a unei economii performante. **Competitivitatea economica să devină "religie națională".**

Prioritatea « 1 » în plan socio-economic pentru R. Moldova :

MODERNIZAREA multidimensională cu ajutorul Partenerilor de Dezvoltare şi în primul rând al României,

sincronizarea instituțională și a proceselor socio-economice în R. Moldova şi România!

Necesitatea şi imperativul demarării acestor procese sunt impuse de Marele pericol, recent apărut - **întreruperea mersului spre integrarea europeană şi reîntregirea Ţării, schimbarea vectorului în contrasens, spre Uniunea Euro (Ruso) - Asiatică, nu altceva decât transnitizarea şi neocolonizarea Basarabiei pe veci !!!**

Aşteptările noastre: **Mobilizarea forţelor patriotice şi creative ale Naţiunii, din ambele state românești, în scopul evitării Marelui pericol al transnistrizării şi realizarea dezideratului suprem al românilor !!!**

13.2.2. Premize condiționate de trecutul, prezentul și viitorul spațiu românesc

Istoria, de la Decebal, Ştefan-cel-Mare, … Napoleon Bonaparte, … şi mai târziu exemplele anilor 50, 60, 70 (sec. xx), „Miracolul Nipon", „Miracolul german", „Saltul micilor tigri" din Asia de Sud-Est, Israelul, mai recent Albania ş.a., ne indică condiţiile necesare pentru producerea salturilor de ascensiune în dezvoltare şi progres:

1. ***Popor: muncitor, educat, cu valori moral-culturale formate; …cultivarea cultului muncii !***
2. ***Lider: - vizionar, stâlp al spiritualităţii româneşti, înţelept, patriot cu demnitate, ghidat de interesele Ţării, charismatic. Istoria confirmă faptul, că marile evenimente sunt opera unor oameni remarcabili … Isus Hristos, N. Bonaparte, Ştefan-cel-Mare,…);***
3. ***Ideea Naţională şi Credinţa;***
4. ***Constrângerea „libertăţilor vulgare" prin dictatura legii;***
5. **Inovaţiile şi Capitalul.**

A sosit momentul ADEVĂRULUI !!!

Trebuie ***să ne alimentăm cu Adevăr, să gândim Adevărul, să spunem Adevărul şi să iubim Adevărul.***

Motto -ul unioniștilor : ***„Adevăr, Dreptate, Muncă, Ordine și Demnitate !"***

Imperativul momentului pentru R. Moldova.

În plan strategic, pe termen scurt, mediu şi lung: Calea cea mai optimală de aderare la UE, menţinerea unui singur vector: ROMÂNIA - NATO - UE !!!

Nu poţi atinge scopul, neştiind încotro mergi, neavând busolă! …

Apar unele întrebări logice: **De ce nu se produc reforme care să asigure supraviețuirea sistemului? Cum de oprit haosul din Republica Moldova?**

Pe lângă interesul oligarhilor de a menține profiturile, explicaţia ar fi: **exportând, ca și statele petroliere, «resurse naturale», adică umane, sistemul nu are nevoie de reforme, deschidere, competitivitate, demonopolizarea economiei, investiții etc., fiindcă are un venit garantat sub formă de transferuri valutare de circa 2 mlrd dolari.** Plus credite și granturi, în contextul Parteneriatului Estic și conflictului transnistrean, plus taxe vamale din tranzitul și importul exagerat de mărfuri. Deci - **pentru ce să te mai modernizezi?**

Toate acestea ne determină să proclamăm ferm **viziunea de principiu** a Mişcării Unioniste şi **scopurile strategice**: **Unitatea Naţională pentru Modernizare şi Dezvoltare, îmbunătăţirea calităţii vieţii populaţiei şi integrarea în NATO şi UE, prin reîntregirea Ţării Româneşti!**

Este necesară mobilizarea populației, indeferent de apartenența etnică, de partid etc., pentru a pune umărul la actul de modernizare a statului și societății în scopul ridicării bunăstării și asigurării drepturilor cetățenilor. ***Fără capacitatea de sacrificiu, fără renunţări asumate conştient, fără automobilizare exemplară în muncă şi fără raţionalitate în consum şi economisire, fără o societate „adaptată de multă vreme la era industrială“, şi planul Marshall n-ar fi avut rezultatele cunoscute.***

Se impune necesitatea identificării cu precizie a priorităţilor şi resurselor de mobilizare pentru atingerea scopului suprem şi subordonate lui!

Prioritar, pe termen scurt și mediu:

- **Reforma structurală în politică.** Principala cale şi mijloc de a depăşi tot răul în societate - schimbarea Sistemului Electoral (50:50) şi modificarea Statutul Deputatului, prin ridicarea prestigiului, drepturilor, obligaţiunilor şi cei mai important - întroducerea sancţiunilor pentru neîndeplinirea obligaţiunilor (principiul DOS), eliminarea imunităţii parlamentare. Primirea legilor : „lustraţiei”; „Cu privire la democraţia legislativă şi rolul opoziţiei politice”, … obligativitatea participării deputatului la votul din Parlament…; „Cu privire la controlul obştesc din partea societăţii civile”; etc.

- Reforma radicală în justiţie şi instalarea dictaturii LEGII, elaborarea unei Constituţii Noi apropiată Noii Constituții a României.

- Auditul şi expertizarea legislaţiei, atestarea şi lustraţia demnitarilor de stat - antidotul la corupţie!... Înlăturarea constrângerilor în atragerea investiţiilor.

- **Priorităţi socio-economice sectoriale pentru R. Moldova în baza noului model economic de dezvoltare și strategiilor adaptate:**

  - MODERNIZAREA economică și instituțională multidimensională cu ajutorul Partenerilor de Dezvoltare şi în primul rând al României în cadrul Planului Marshall. Sincronizarea proceselor socio-economice în R. Moldova şi România **(baza jurid. - Noua Constituţie a României (var. Cojocaru) și Declarația de Independență a R. Moldova).**

  - Educaţia şi Cultura, orientate spre păstrarea şi întărirea celor cinci piloni ai identităţii româneşti: limba, istoria, cultura, tradiţiile și credinţa.

  - Securitatea naţională şi eficienţa energetică.

  - Ocuparea forţei de muncă, reducerea sărăciei, dezvoltarea familiei !!...

  - Organizarea agriculturii ecologice performante în baza noii paradigme de dezvoltare. Asanarea și protecția solurilor și pădurilor.

  - Organizarea industriei prelucrării deşeurilor.

  - Securitatea şi eficienţa energetică ...(o staţie de biogaz în fiecare localitate).

  - Industria IT.

  - Turismul.

  - Crearea clasei mijlocii!... implicarea diasporei şi tineretului.

  - Cercetarea şi dezvoltarea.

Pe termen lung:

Schimbarea paradigmei de dezvoltare.

Este bine ştiut că o creştere economică, oriunde s-ar produce, se bazează pe ***trei piloni*** ai funcției de producție, și anume - acumularea factorilor de producție - ***capital, muncă și gradul lor de productivitate***, care include oricare alți parametri, cum ar fi: ***tehnologii, guvernare eficientă, abilități*** *etc*.

Paradigma creșterii economice înseamnă atragerea investițiilor străine și locale, fortificarea activităţilor de cercetare şi extindere, precum și dezvoltarea industriilor exportatoare, însă grosul eforturilor va fi pus pe seama ***eficienţei utilizării forţelor proprii de producţie, inclusiv a resurselor umane.***" (Proiectul Strategiei Naţionale de Dezvoltare „Moldova 2020"). Însă această strategie suferă de unele neajunsuri - ***nu include printre priorităţi domenii ca MEDIUL şi AGICULTURA*** - pilonii de bază al economiei R.Moldova.

Unele dintre adevărurile ... simple, care sunt cunoscute de toată lumea, chiar şi de un om puţin informat

Situaţia pe arena mondială indică univoc faptul că ***hrana este principala măsură a existenţei***. Şi este timpul de a recunoaşte locul prioritar al agriculturii printre toate ramurile economiei ţării. Pentru că toate celelalte se bazează şi funcţionează nemijlocit pe resurse epuizabile, cu creştere permanentă de preţ. Pe când în agricultură, obiectul principal al cărei este solul, resursele se regenereză anual, iar ***plusprodusul se crează practic pe gratis***, graţie faptului că tot ce creşte din sol, în proporţie de 95 %, este compus din cele patru gaze existente în mediul ambiant: ***hidrogen, oxigen, bioxid de carbon, azot,*** plus ***soarele*** care le transformă în plante şi rod. În acelaşi timp, toate fiind realizate chiar şi fără prezenţa omului.

Principalele cauze ale sărăciei, mizeriei şi şomajului, motive pentru care ţara noastră este catalogată cea mai săracă ţară din Europa, în plan economic

- ***alegerea greşită a strategiilor de dezvoltare economică, care prevăd ca bază fundamentală pentru ridicarea bunăstării societăţii - exploatarea resurselor epuizabile care cresc permanent în preţ, economia nu se dezvoltă pe principiile ridicării eficienţei utilizării forţelor proprii de producţie, inclusiv a resurselor umane.***

Mizele sunt făcute pe căutarile şi interesele investitorilor străini, vânzarea de materii prime şi a altor resurse necesare pentru dezvoltarea internă.

Din acest punct de vedere se impune *schimbarea paradigmei de dezvoltare socio-economică* a ţării, în special pe domeniile *educaţiei, agriculturii, mediului, energeticii şi IT.*

Resursele inepuizabile de importanţă primordială pentru R. Moldova (România reîntregită) sunt: *solul unical, cantitatea mare de biomasă, potenţialul ridicat de surse de energii neconvenţionale şi nu în ultimul rând resursele umane.* Strategiile şi

viziunile de dezvoltare vor fi construite în baza acestor resurse, combinate cu inteligența de a soluţiona problema eficienţei utilizării lor.

Ideea de concept prezentată este axată pe schmbarea acentului în dezvoltarea şi modernizarea sectorului agroalimentar - ***nucleul noii paradigme*** ***economice al R. Moldova şi, de ce nu, al României - ţară reîntregită.***

> ***Premiza imperativă pentru a produce schimbările necesare la nivel de paradigmă nouă - paradigma succesului în economia țării reîntregite, - este factorul uman ghidat de Ideea Naţională: Unitatea Naţională pentru Modernizare şi Dezvoltare*** *(*Manifestul Unioniştilor*)*.

Viitorul naţiunii române depinde în mare măsură de deciziile politice care se vor lua la Bucureşti și Chișinău pe termen scurt. Liniile directoare sunt importante, însă nu trebuie minimalizat rolul individului. ***În ce spirit va fi formată generaţia următoare?***

> ***Cum şi cu cine vom construi/moderniza infrastructura ţării?***
>
> ***Cine va conduce afacerile din turism şi agricultură?***
>
> ***Cine va educa tânăra generaţie?***
>
> ***Vom avea profesionişti?***
>
> ***Vom perpetua corupţia la orice nivel prin şpaga la doctor, funcţionar etc?***

Propuneri și soluții elocvente sunt expuse în broșura **«Schimbarea paradigmei de dezvoltare socio-economică a Moldovei»** , (Consiliul Unirii, Chișinău-2012).

Important ! Proiectul vizat poate fi parte componentă a unui PROGRAM INOVAŢIONAL de modernizare şi reforme în sistemul de educaţie preuniversitar, în care se plămădeşte şi germinează viitorul şi sănătatea Naţiunii. Acest Program ar cuprinde*: eficienţa energetică, ecologia şi prelucrarea deşeurilor, protecţia solurilor, modul sănătos de viaţă şi calitatea vieţii, competitivitatea, IT, dezvoltarea durabilă, etc.*

> ***La identificarea Noului Model Economic - axa Modernizării , elaborarea instrumentelor și politicilor de implementare, inclusiv „Planul Marshall: România-R. Moldova", este chemat tot potențialul uman din spațiul României Dacice și Diaspora.***

14. «PLANUL MARSHALL»:

ROMÂNIA - REPUBLICA MOLDOVA

2015-2018 (schițe de concept)

14.1. Aspecte de informare și conștientizare

Implementarea acestui Plan va fi complementată și ajustată de elaborarea preliminară a noului model economic, de strategiile adaptate și paradigma nouă de dezvoltare economică, aprobate de Guvernele ambelor state, în conformitate cu Legislația Uniunii Europene, și nu mai puțin important, de decizii politice ale ofertanților de fonduri și beneficiarilor de proiect.

Proiectul se va finaliza în linii mari cu convergența economiei R. Moldova la economiile României și Uniunii Europene, asigurarea dezvoltării durabile, creșterii economice prin ridicarea competitivității și eficienței, reducerii sărăciei.

Premiza reușitei în realizarea Planului Marshall, - semnarea unui Pact național pentru Modernizare!!!

Planul Marshall pentru Europa, iniţial a fost mai puţin un program major de ajutorare şi mai mult un efort concentrat menit să revitalizeze mediul de afaceri ca motor al creşterii. Un adevărat Plan Marshall pentru România și R. Moldova - ar putea da startul creşterii şi reducerii sărăciei, doar printr-o altă serie de instituţii decât al sistemului actual de ajutor.

Modernizarea și integrarea au fost cele două obiective ale Programului european de reconstrucție a Europei și discuțiile au fost doar despre metodele de aplicare. Cheia pentru punerea în aplicare a Planului Marshall a fost presupunerea că europenii trebuie să gândească și să acționeze în mod independent în cadrul acestui concept general. Și tocmai prin aceasta planul Marshall era diferit de orice alt program de asistență.

Reamintim, că Planul Marshall avea patru elemente de bază.

Primul: O ţară bogată - SUA - acorda granturi guvernelor europene pentru relansarea producţiei prin împrumuturi către companiile locale, care le rambursau propriilor guverne.

Al doilea: Fiecare guvern european investea fondurile rambursate în reabilitarea infrastructurii comerciale, pentru a stimula producţia, porturile şi căile ferate.

Al treilea: Fiecare guvern european realiza reforme economice care să sprijine sectoarele private locale.

Al patrulea: Un organism de coordonare regională administra distribuirea fondurilor către ţările beneficiare.

Atât în Statele Unite cât și partenerii săi europeni înțelegeau că fără o puternică bază de producere șansele de depășire a dificultăților, printre care și inflația, sunt iluzorii.

Planurile actuale de ajutor extern din partea partenerilor de dezvoltare *au puţine lucruri în comun cu Planul Marshall.* Planurile de ajutor vizează o dezvoltare condusă de guverne, cu accent pe serviciile sociale. Istorii adevărate de succes în acest „business" nu prea există. Dimpotrivă, dacă analizăm, mai atent (!), ţări prospere, în trecut şi prezent, ca Singapore, Hongkong, Coreea de Sud, Chile, vom vedea că au progresat fără ajutor oficial internaţional, dar datorită factorilor care timp de secole au adus prosperitate şi în Europa: respectul pentru proprietatea privată, un stat minimal şi un grad înalt de formare a capitalului prin accentuarea economisirii (spre deosebire de consumul de capital). Planul Marshall promova dezvoltarea sectorului de afaceri, cu accent pe credite şi infrastructura economică. Era ceva ce România și R. Moldova nu a primit niciodată pe scară largă - *un proiect de sprijinire a mediului de afaceri.*

Planul Marshall, și nu împrumutul, a fost suportul material pe care s-a ridicat Europa din ruine. Un plan Marshall ar implica responsabilii europeni să facă ceva inedit: să preia conducerea operațiunilor. Ar fi cam ceea ce au făcut Statele Unite după război și au reușit magistral.

Asistența în cadrul " Planului Marshall ", se aloca sub formă de granturi sau credite, inclusiv prin plata pe loc în Statele Unite a livrărilor de materii prime şi produse, de care aveau nevoie din cauza lipsei de resurse. Alegerea formelor de asistență și condițiile de rambursare a creditelor depindeau de natura și scopul de oferire a sumelor concrete și se lua în considerare disponibilitatea de asigurare suficientă a posibilităților țării respective de a rambursa datoria, fără a compromite programul de recuperare.

Inițial, asistența era alocată pentru o perioadă de 15 luni, iar apoi pentru fiecare an ulterior. În cazul în care era folosită în mod ineficient, se lua decizii specifice dacă să fie acordată mai departe. Asistența se acorda sub **trei forme :**

1 . Credite irevocabile de mărfuri și " cadouri ". Încasările din vânzarea lor erau păstrate pe " conturi echivalente " ale băncillor emitente, și puteau fi utilizate numai cu permisiunea administrației americane de realizare a "Planului Marshall". Creditele nerecuperabile și " cadourile " **alcătuiau cea mai mare parte din totalul fondurilor alocate .**

2 . Credite convenționale , la rate ale dobânzii scăzute , care urmau a fi returnate . Creditele se acordau pentru o perioadă de 3,5 ani (perioada de grație - 7.5 ani), rata dobânzii de 2,5 % pe an. Primii 3,5 ani dobânda nu se plătea. Rambursarea se accepta, în afară de dolari și în materii prime strategice, se accepta și amânarea termenului de rambursare.

3 . În formă de ajutor condiționat, pentru care, țările beneficiare de dolari puteau returna creditul sub formă de valută națională conform cursului oficial de schimb. Această valută se îndrepta la dispoziția celorlalte țări participante pentru dezvoltarea comerțului intra- european. În 1950, acest sistem a fost schimbat de către Uniunea de plăți Europeană.

În politica economică a țărilor europene parveneau schimbări, îndreptate spre găsirea și aplicarea de către Stat a noilor metode de reglementări economice. Inițial, aici a fost inclusă o contradicție . **Pe de o parte** , ajutorul american era **condiționat de refuzul țării gazdă de la programe de naționalizare și de la planuri care puteau provoca daune antreprenoriatului privat. Pe de altă parte**, restaurarea putea fi efectuată doar cu rolul de lider al statului, care a asigurat la primele etape populația cu alimente și industriile - cu materii prime, se stăruia să elimine șomajul. În unele cazuri s-a procedat la naționalizarea unor ramuri industriale incapabile să se autogestioneze: **căile ferate, transportul aerian, sfera serviciilor sociale, unele ramuri din industria grea.**

Un adevărat Plan Marshall pentru România - R. Moldova s-ar deosebi de sistemul de ajutoare format din guverne şi ONG-uri. Planul Marshall iniţial îşi avea propriile instituţii: el a creat o **Administraţie de Cooperare Economică**, prin care să se desfăşoare întregul program, cu sediul principal în Washington şi mici agenţii în fiecare ţară- europeană. Fiecare ţară avea un cont ACE special. Ţările beneficiare formau un organism de coordonare regională, Organizaţia pentru **Cooperare Economică Europeană, care a dat naştere atât OECD cât şi Uniunii Europene.**

Un Plan Marshall: România - R. Moldova ar trebui să-şi aibă propriile instituţii, la nivel naţional, regional şi internaţional. Echivalentul unui ACE ar **colecta şi administra fondurile de la donatori**. În Planul Marshall iniţial, **guvernele**

cheltuiau creditele rambursate pentru proiecte de infrastructură comercial-economică aprobate de ACE. În cazul România - R. Moldova s-**ar putea proceda la fel.**

P**lanul Marshall stimula concurenţa între ţări**: dacă o ţară- nu coopera, o alta era fericită să ia fondurile în locul ei. Un Plan Marshall România - R. Moldova ar putea face **la fel cu județele și regiunile de dezvoltare.**

Ceea ce ne aduce la cel de-al **doilea element cheie** al unui adevărat Plan Marshall pentru România - R. Moldova - **el trebuie condus de comunitatea de afaceri.** Planul Marshall iniţial a fost administrat de oameni de afaceri, începând de la directorul său, Paul Hoffman, la producătorul auto Studebaker.

Un Plan Marshall pentru România - R. Moldova se va concentra **exclusiv pe dezvoltarea economică**. România și R. Moldova au nevoi sociale uriaşe, care necesită atenţia concentrată a agenţiilor specializate: dar **acesta este rolul guvernelor şi al ONG-urilor**.

Scopul Planului Marshall era relansarea unei economii funcţionale în lume, care să permită apariţia condiţiilor politice, economice şi sociale în care să poată opera instituţii libere. Astfel de asistenţă nu se acorda pe scară redusă şi în etape, pe măsură ce apar diverse crize. Acest ajutor mutidimensional trebuie să fie prompt, complex, implementat cu insistență și în termen scurt.

Fiind concentrat pe economie, este foarte probabil că, Planul va fi mai puţin popular decât marile scheme de ajutor umanitar. Planul Marshall iniţial a pornit de la doar 14 % popularitate în SUA. Însă *curentul negativ de opinie a fost oprit de o campanie agresivă de informare realizată de oamenii de afaceri din SUA, în acest caz de Comitetul pentru Dezvoltare Economică.*

Subtilitatea planului consta în faptul că aceste proiecte nu erau nici dictate de ofertant, nici alese de beneficiar. Era *rezultatul unei colaborări strânse, absolut necesare, dintre ambii, întrucât Planul Marshall nu făcea pomană: beneficiarul trebuia să contribuie cu fonduri echivalente, în contrapartidă. O singură condiţie* revenea exclusiv guvernelor europene, într-o conjunctură labilă ca cea de după război: *să asigure stabilitatea internă*, fară de care nici un program nu putea evolua, existând pericolul risipirii fondurilor.

Statele Unite au mai pus o conditie pentru această ofertă: statele trebuiau să participe la o instituție însărcinată cu gestiunea colectivă a ajutorului acordat și să elaboreze un program de reconstrucție europeană. Pe 16 aprilie 1948 s-a semnat convenția

instituind OECE (Organizaţia europeană de cooperare economică) la care au aderat 16 state. SUA a cerut statelor europene de a se pune de acord între ele în sânul OECE pentru a stabili un plan de reconstrucţie.

Fondurile obținute prin "Planul Marshall", au fost investite în sectorul privat și industrial. Dar băncile au stat la baza procesului investițional. Participând la capitalul societăților, procurând pachete de acțiuni ele au devenit cointeresate în viitorul industriei și au furnizat fonduri pentru dezvoltarea ultimei. Încurajarea acumulării de capital și investiții publice masive au fost principalele motoare ale creșterii economice, în special în Germania. O colosală importanță în dezvoltarea economiei din Germania au avut-o reformele economice din 1948, bazate pe viziunile ideologului acestor reforme L. Erhard (Ministru al Economiei al Germaniei în 1949-1963, Cancelar în 1963-1966). Pârghiile de relansare economică a țării, L.Erhard le definea: inițiativa liberă privată și concurența, cuplate cu rolul activ al statului în procesele economice ale țării.

Punerea în aplicare a "Planului Marshall", la momentul indicat a demonstrat eficiența politicilor economice prin care *inflației este contrapus controlul, nu numai asupra masei de bani, dar și asupra masei de produse.*

Planul includea măsuri pentru revigorarea sectorului de producție, expansiunea comerțului exterior, menținerea stabilității financiare internaționale, promovarea cooperării economice, inclusiv tot felul de măsuri menite să stabilească o rată de schimb echitabilă și eliminarea restricțiilor comerciale.

Guvernul Statelor Unite a garantat investițiile antreprenorilor americani și returnarea în orice moment al investițiilor și proprietăților sale în dolari. Toate profiturile realizate de companiile americane în moneda locală, putea fi, de asemenea, returnate în dolari americani.

Secretul succesului a fost noul sistem de conversie valutară care a condus la multiplicarea efectelor capitalului investit. Mai simplu spus: un importator german achita contravaloarea comenzii din Statele Unite în marca germană, dar exportatorul american nu era plătit cu neatractiva marcă germană, ci primea dolari din fondurile alocate Planului Marshall.

S-au folosit trei surse de investiții: prin prețuri (profitul de la creșterile de preț, alocate pentru investiții erau însoțite de facilități fiscale), investiții din acumulările de stat și investiții a fondurilor echivalente din "planul Marshall".

Ca prioritare pentru investirea capitalului erau considerate ramurile industriale, a căror dezvoltare diminua dependența economică a Europei de Statele Unite ale Americii. Erau evidențiate ramurile industriale puțin consumatoare de dolari și aducătoare de venituri în dolari, adică substituitoare de import, cu dezvoltare a exportului. Reducerea costurilor în dolari au ajutat Europa și în stimularea dezvoltării agriculturii, a început cu finanțarea investițiilor strategice, gândite anume că beneficiarii să-și reînceapă exporturile.

În strategia de relansare a economiei vest-europene nu mai puțină atenția a fost acordată restabilirii și reînnoirii activelor fixe de producție. A fost elaborat un program de dezvoltare foarte intensivă a capitalului fix (mijloacelor de producție).

" Planul Marshall ", *a permis rezolvarea dilemei*: controlul de stat sau economia de piață în favoarea liberei concurențe cu o intervenție rezonabilă a statului în scopul asigurării protecției sociale a populației. Statul și mediul de afaceri încheiau acorduri voluntare în domeniul de responsabilitate cu privire la prețuri și venituri.

Statul, capabil să gestioneze şi să mențină pe piață, prin crearea sistemului instituțional și programului de impozitare și de cheltuieli, a fost factorul principal în formarea unui mediu economic favorabil antreprenoriatului. Planul Marshall a contribuit, efectiv şi substanţial, prin mărimea, structura, oportunitatea şi condiţiile de acordare a ajutorului, la:

- crearea premizelor şi cadrului favorabil integrării;
- a scurtat reconstrucţia şi a grăbit relansarea;
- a consolidat alianţele şi structurile economice, politice și militare occidentale și a oprit ofensiva comunismului.

Astăzi, nimic nu opreşte un stat, inclusiv Europa, să meargă pe un drum cunoscut şi să facă, în propria sa casă, ceea ce a făcut America la mijlocul secolului trecut în Europa.

Atunci, iniţiatorul descoperea principiile Planului, care acum se cunosc. Ele trebuie adaptate și aplicate. *Numai un astfel de Plan Marshall, şi nu un simplu împrumut, ar face România şi Moldova de Est să renască.* În locul unui nou împrumut, pe care nu se știe nici când, nici cum îl va putea Moldova restitui (după diferite calcule, deseori doar 80% din banii alocaţi în ţara de origine ajung la destinatar, restul fiind absorbit de un lanţ complex şi lung de birocraţii intermediare), ar fi în interesul tuturor un plan comun, tip Marshall. Un atare plan, comun cu SUA, Europa și Partenerii de

dezvoltare este necesar ambelor state româneşti, deoarece, prin realizări în plan socio-economic, reîntregirea Ţării după scenariul german s-ar desăvârşi rapid.

Idee demnă de urmat

Într-o conferință de presă organizată la Berlin, laureatul premiului Nobel pentru Pace, Lech Walesa, s-a referit și la unele aspecte ale politicii interne a Poloniei, spunând :

«Oamenii plătesc un preț foarte mare pentru reformele actuale ... Astăzi politicienii preferă să-și măgulească electoratul.

În această lume contează trei lucruri: forța militară, forța economică a statului și *argumentele bune*. Eu nu dispun de primele două lucruri, dar eu am argumente.... propun un nou plan Marshall pentru fostele state comuniste.... Nu este vorba despre un sprijin direct, ci despre o politică înțeleaptă de investiții. *....propun ca firme competente din Occident să primească acești bani cu scopul de a face investiții în țările din Est.* Aceste firme garantează, prin numele lor, că vor administra banii corect. *Ambele părți vor profita de această chestiune*. Ideea este atât de simplă, încât mă mir că până acum nimeni nu s-a gândit la așa ceva. Le-am expus deja această idee mai multor politicieni din Occident. Mai ales unor experți economici. Nu am întâlnit pe nimeni care să nu fi fost de acord cu mine».

Această idee, la timpul său a fost expusă de George Marshall :

> ***" Să le dăm lor bani. Pur și simplu - să le dăm. Să le donăm. Și să le condiționăm un singur lucru - tot ce vor cumpăra pe acești bani să se cumpere tot de la noi. Pe banii noștri - de la noi."***

Problema principală, nu se află în valoarea ajutorului, dar în abordarea politică a acesteia. În 1948, "Planul Marshall", a fost adoptat în formă de act legislativ.

La elaborarea Planului Marsall să se țină cont de Previzibilitatea unor riscuri mondiale ale anului 2014! (Raportul „Riscuri Globale 2014”, dat publicităţii la Davos, arată că inechitatea socială are potențial exploziv, fiind probabil să provoace un impact la scară mondială.

Alte riscuri cu potenţial să genereze crize majore sunt, conform raportului, fenomenele meteorologice extreme, şomajul şi o nouă criză financiară).

O premiză favorabilă implementării Planului Marshall pentru R. Moldova o constituie Acordul de Parteneriat și Cooperare, - angajament bilateral care reglementează baza colaborării în domeniile: *economic, comercial, juridic, politic și cultural-științific.* Prin intermediul acestuia Uniunea Europeană *s-a angajat să*

susţină eforturile Republicii Moldova, orientate spre *consolidarea democraţiei şi statului de drept cu respectarea drepturilor omului şi a minorităţilor prin asigurarea cadrului corespunzător al dialogului politic, dezvoltarea durabilă a economiei şi finalizarea procesului de tranziţie spre economia de piaţă prin promovarea schimburilor comerciale, investiţiilor şi relaţiilor economice armonioase.*

Pe de altă parte, *noua graniţă trebuie să asigure securitatea actualilor cetăţeni ai UE.* Noii membri pot intra în zona Schengen doar atunci când regimul graniţelor va corespunde perfect standardelor Schengen.
Mai recent, Republica Moldova a negociat și în prezent a parafat un Acord de Asociere, care cuprinde și un Acord Aprofundat și Cuprinzător de Liber Schimb, ceea ce va reduce barierele în calea comerțului între UE și Republica Moldova, contribuind astfel la creșterea economică calitativă și va ușura implementarea Planului Marshall.
Şi Comisia Europeană, potrivit datelor neoficiale, intenţionează elaborarea unui *plan de investiţii* care ar viza revigorarea creşterii economice în ţările europene afectate de măsurile de austeritate, a raportat Reuters citând mass-media spaniolă. Plan care să asigure investiţiile în infrastructură, energie regenerabilă şi eficienţa energetică. O astfel de iniţiativă ar reduce şi deficitele curente (pentru că importurile costisitoare de petrol ar scădea). Investiţiile să fie direcţionate spre ***dezvoltarea infrastructurii , energiei din surse regenerabile şi tehnologiilor avansate. Finanţele publice ar fi consolidate prin creştere, nu prin austeritate.***

Într-un final ne dorim să devenim membru al UE.

Totuşi, aceasta este o aspiraţie pe termen lung, de la început va trebui să construim Europa acasă, să creăm standarde europene de democraţie şi prosperitate pentru toţi cetăţenii noştri. În atingerea acestui deziderat putem profita pe deplin de un Plan Marshall, realizat în tandem și cu sprijinul Țării-Mamă, membră a UE.

Atenţie ! Miliardarul George Soros susține că Germania trebuie să-și asume responsabilitatea de lider al Europei și, din această poziție, să creeze un "Plan Marshall" prin care să redreseze Ucraina, țară puternic măcinată economic de criza politică de la Kiev.

În contextul articolului publicat de George Soros, Consiliul Unirii vine cu propunerea, adecvată necesităților de rezolvare a conflictelor din zonă: Aplicarea unui Plan Marshall pentru Parteneriatul Estic - Ucraina, R. Moldova, Georgia, complemetat de măsuri de siguranță prin primirea acestor țări în NATO.

(Anexa Nr.1)

Matricea conceptuală a iniţierii proiectului de Modernizare a României Re-întregite (Planul Marshall: România - R. Moldova) - 2018

Această matrice modelează un complex de măsuri, pe o problematică cu mult mai vagă decât cea care se referă la un Plan Marshall, devenit clasic. Aceste măsuri vizează problematica modernizării Statului Român Re-întregit în contextul provocărilor Mileniului III.

Studiul de caz ne ghidează spre ideea: Fără a purcede la o modernizare profundă, din temelii, bazată pe viziunile înaintașilor națiunii și transferul de experiență din țările înalt dezvoltate, realizarea unui

Plan Marshall: România - R. Moldova va fi mai greu de implementat.

Aceste măsuri trebuesc armonizate cu Acquis-ul Comunitar (ansamblul de drepturi și obligații asumate de statele membre ale Uniunii Europene, normele juridice ce reglementează activitatea Comunităților Europene și a instituțiilor UE, acțiunile și politicile comunitare).

Garanția reușitei: Națiunea Română are resursele necesare pentru a realiza această misiune istorică în producerea unui salt de ascensiune.

Premiza de bază rămâne: VOINȚA clasei politice, a Societății Civile în ansamblu.

Matricea conceptuală a iniţierii proiectului de Modernizare a României Re-întregite (Planul Marshall: România - R. Moldova) – 2018

Legea lui Paretto 20 : 80 = 80 : 20

Nr	Denumirea acţiunilor, iniţiere proiecte, propuneri şi demersuri	Iniţiatori, autori, executori	Metode şi instrumente de realizare					Parteneri
			Demersur., declaraţii, propuneri	Conferinţe, Studii, mese rotunde, consultări, dezbateri la radio şi TV	Vizite, întâlniri, discuţii	Televoting-uri, sondaje, referendum	Manifestări şi acţiuni publice	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	**Formarea grupului de iniţiere a Noului Proiect de ţară; decizia politică pentru aplicarea Planului Marshall : România - R. Moldova**							
2.	**Studiu de caz :** Starea socio-economică şi politică a R. Moldova şi României pe segmentele critice; prognozarea scenariului reunificării Ţării în contextul semnării Actului de Asociere R. Moldova - UE.							
3.	**Identificarea şi aprobarea Modelului Economic de Dezvoltare pentru România Re-întregită**							
4.	**Elaborarea şi adoptarea Noii paradigme de dezvoltare**							
5.	**Revizuirea Constituţiei României la iniţiativa Societăţii Civile (var. Cojocaru**							

	?); reconstrucţia statului modern de drept Român, democrato-meritocratic, bazat pe cunoaştere							
6.	**Expertiza şi evaluarea Strategiilor, adaptarea lor la schimbările radicale de viziuni, elaborarea noilor strategii –lipsă**							
7.	**Recunoaşterea consensuală de către societate, pe tot teritoriul României Re-întregite a Ideei Naţionale (semnarea unui Pact Naţional pentru Modernizare!!!) : "Unitatea Naţională pentru Modernizare şi Dezvoltare "** **(model de Plan Marshall)**							
8.	**Elaborarea conceptului de Modernizare şi Dezvoltare a României Re-întregite:** **a) Identificarea premizelor reuşitei:** ➢ Mobilizarea resurselor societăţii la depăşirea handicapului major – dezbinarea societăţii, identificarea şi elaborarea măsurilor de asigurare a stabilităţii şi coeziunii interne; ➢ Măsuri de asigurare a stabilităţii interne; lichidarea manifestărilor de separatism; ➢ Iniţiativa liberă privată şi concurenţa; ➢ Identificarea rolului inovativ al statului în procesele de modernizare. **b) Identificarea priorităţilor socio-economice sectoriale în baza Noului model**							

	economic de dezvoltare şi strategiilor adaptate: ➢ Modernizarea socio-economică şi instituţională multidimensională cu ajutorul Partenerilor de Dezvoltare în cadrul Planului Marshall. Sincronizarea proceselor socio-economice şi politice în R. Moldova şi România **(baza jurid. – Noua Constituţie a României (var. Cojocaru ?) şi Declaraţia de Independenţă a R. Moldova);** ➢ Educaţia; ➢ Reforma în justiţie; ➢ Investiţiile, inclusiv conversia remitenţelor şi creşterea economică; ➢ Concurenşa şi competitivitatea; ➢ Stimularea şi promovarea exporturilor; ➢ Securitatea şi eficienţa energetică; ➢ Ocuparea forţei de muncă, reducerea sărăciei, dezvoltarea familiei !!... Crearea clasei mijlocii!... implicarea diasporei şi tineretului; ➢ Organizarea agriculturii ecologice performante în baza noii paradigme de dezvoltare; ➢ Industria IT; ➢ Turismul; ➢ Infrastructura inovaţională.							
9.	**Elaborarea Planului Marshall de Modernizare / Reconstrucţie, identificarea resurselor strategice naţionale şi proiectelor – cheie pentru atragerea investiţiilor (cofinanţare, inclusiv prin**							

	conversia remitenţelor; credite; granturi; fonduri; etc.) în domeniile : ➢ **Educaţie şi cercetare;** ➢ **Promovarea exporturilor;** ➢ **Sănătatea, şi situaţia demografică;** ➢ **Energetica regenerabilă şi eficienţa energetică;** ➢ **Parcuri (agroindustriale, tehnologice, IT) şi Incubatoare de Afaceri;** ➢ **Agricultura ecologică, serele;** ➢ **Proiectele de mediu;** ➢ **Turismul;** ➢ **Proiecte de infrastructură;** ➢ **Revitalizarea mediului de afaceri pentru IMM şi ridicarea competitivităţii;** ➢							
10.	Identificarea şi prezenţa pe pieţele potenţiale de desfacere, promovarea exporturilor							
11.	Identificarea partenerilor de dezvoltare pe proiecte, volumelor şi cotelor de particip. în investiţii (în schimbul sistemului actual de ajutorare), fondurilor UE, etc;							
12.	**Adoptarea "Planul Marshall" în formă de act legislativ; Cuplarea Planului cu <u>Acordul de Asociere, semnat de R. Moldova,</u> care cuprinde şi un <u>Acord Aprofundat şi Cuprinzător de Liber Schimb</u>; armonizarea cu Acquis-ul**							

	Comunitar; acordarea teritoriului R. Moldova a statutului de ZEL							
13	Crearea **Administraţiei de Cooperare Economică (organul de gestionare şi distribuire a fondurilor,…)**							
14.	Măsuri pentru revigorarea sectorului de producţie, expansiunea comerţului exterior, menţinerea stabilităţii financiare, promovarea cooperării economice, inclusiv tot felul de măsuri menite să stabilească o rată de schimb echitabilă şi eliminarea restricţiilor comerciale;							
15.	**Măsuri fiscale stimulatorii (schimbarea paradigmei regimului fiscal)**							
16.	**Reforme în Justiţie şi lupta cu corupţia şi evaziunile fiscale**							
17.	**Eficientizarea funcţionării Instituţiilor de Stat, elaborarea, aprobarea şi demararea activităţii noii structuri organizaţionale ale Guvernului / Instituţiilor de Stat (în paralel cu cele existente) abilitat să implementeze Proiectul de Ţară (Guvern de alternativă); Viziune nouă asupra calităţii şi structurii aparatului birocratic de Stat (număr de personal, abilităţi, sarcini, atribuţii, responsabilităţi)**							

18.	Viziuni şi reforme structurale sistemice, transfer de experienţă Israel, Singapore, Elveţia, Albania, România , etc.							
19.	**Crearea la prima etapă după semnarea Acordului de Asociere cu UE a structurilor interstatale şi acţiunilor comune România – R. Moldova, inclusiv :** ➢ O Academie de Ştiinţe, un Minister al Educaţiei, un Minister al Culturii, un Minister al Energeticii, un Minister al Mediului, o vamă mixtă, un Minister de Externe, cu ambasade comasate, moneda unică şi o piaţă financiar-bancară pentru două state; ➢ Crearea Pieţei unice (mişcarea liberă a mărfurilor şi serviciilor, energiei, turismului, forţei de muncă şi investiţiilor în spaţiul României Re-întregite); ➢ Dezvoltarea regională şi conectarea Republicii Moldova la Strategia de Dezvoltare Durabilă a României ➢ Omologarea Constituţiilor ambelor state; ➢ Politica unică de descentralizare; elaborarea proiectelor de modernizare şi dezvoltare a localităţilor rurale; ➢ Deschiderea Centrului Român de Dezvoltare Inovaţională şi Afaceri la Chişinău şi la Iaşi (Bucureşti); ➢ Implementarea măsurilor de asigurare a eficienţei energetice, inclusiv fonduri de finanţare;							

	➢ Pregătirea specialiştilor competenţi în elaborarea proiectelor investiţionale; ➢ Promovarea proiectului „Tânărul Fermier”; ➢ Asigurarea modernizării tehnologice a sectorului real al economiei prin lărgirea bazei de finanţare prin Leasing; ➢ Crearea Asociaţiei Comunelor din România şi R. Moldova ➢ Etc.							
20.	**Politici sociale comune pentru :** ➢ Diaspora ➢ Tineret ➢ Elita intelectuală ➢ Persoane de vârsta a treia							

Tim. Ţurcanu

(Anexa Nr.2)
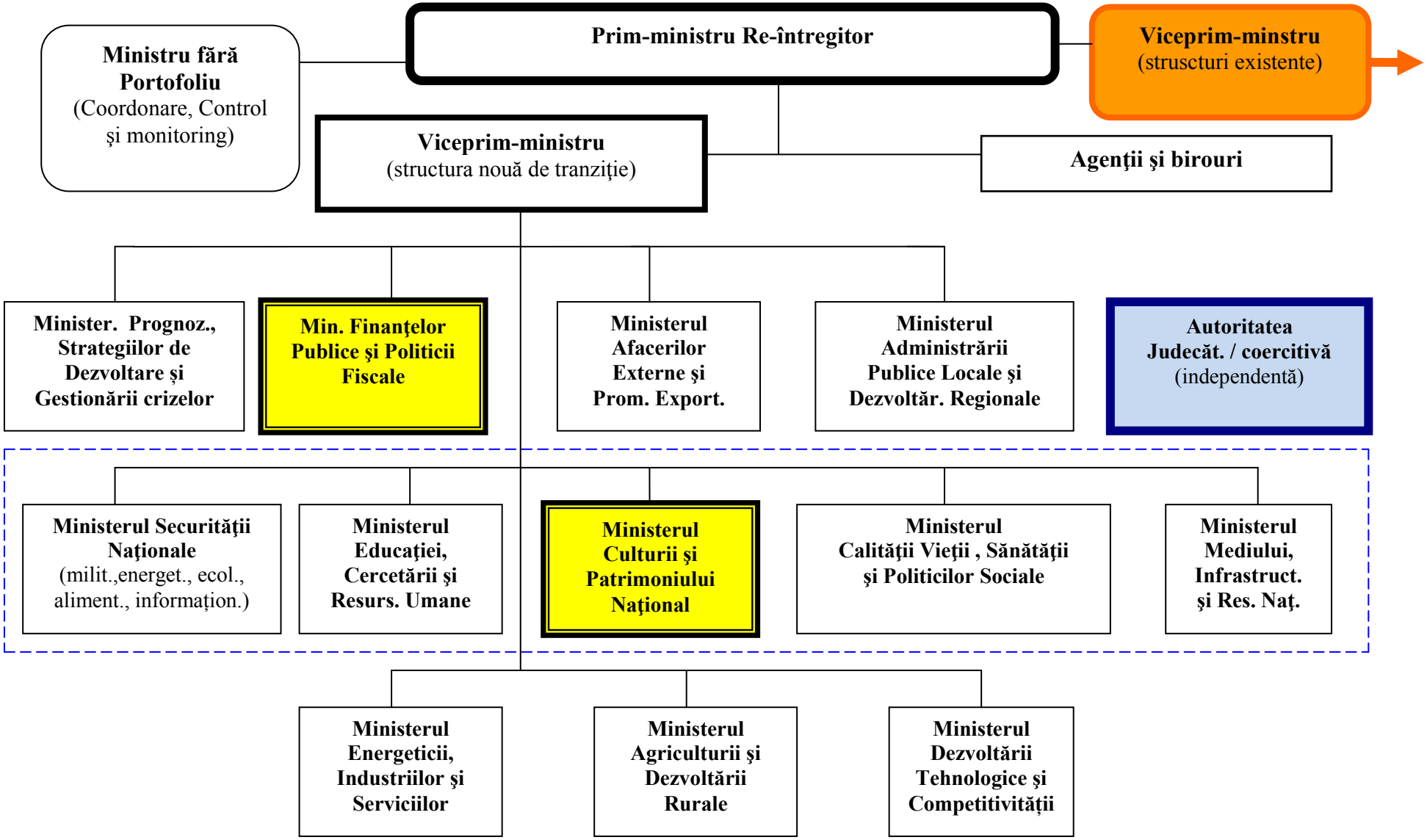
Conceptul structurii organizaţionale al Guvernului României Re-întregite